DJELA
SV. TEREZIJE OD ISUSA

SVEZAK I

KNJIGA O ŽIVOTU

PREVEO D R. FRAN BINIČKI

ZAGREB 1933

Nrus. 1872.

Ordinarictus A. Diozcesis Zagrebiensis

Nihil obstat.

KREŠIMIR PEĆNJAK
censor.

Imprimatur.

Dr. DOM. PREMUŠ, *m. pr.*

Eppus Aux. Vicarius gen.

Zagrebiae, 11. III. 1933.

TISKARA BRAĆA KRALJ ZAGREB

teresa de jesus

Ovaj je portret izradio fra Ivan od Bijede god. 1576. kad je Svetica bila u 61. godini života.

Pod slikom je vlastoručni potpis Svetice.

SADRŽAJ

RIJEČ IZDAVAČA

Pokretanjem »Duhovne biblioteke« hoćemo da ispunimo jednu osjetljivu i često isticanu prazninu u duhovnoj kulturi našeg naroda. Dok drugi narodi na polju askeze i mistike imaju bogatu što izvornu što prevedenu literaturu, na našoj domaćoj duhovnoj njivi to je još dosta slabo poznata biljka. Objavljujući zato, zasad, tuda najosnovnija i najmarkantnija djela sa tog područja, nadamo se, da time ujedno postavljamo temelje za što puniji i bujniji duhovni preporod i život i u našem narodu. Jer, priznat ćemo, uza sve vjersko-moralne odlike i stoljetne patnje za vjeru, narod nam je nekako ostao na ivici i površini one jače i dublje duhovnosti. No da i nas čeka, dobrotom Božje milosti, cvat duhovnosti, u to vjerujemo nesumnjivo svi. Dapače po nekim znakovima vjerskog života (kult Euharistije, pobožnost prema Mariji, pokret za zatvorenim duhovnim vježbama, porast svećeničkih te redovničkih muških i ženskih zvanja) dalo bi se naslutiti, da su počeci tog cvjetanja i preporoda već tu. Pa eto, i ovaj naš pothvat ne će drugo, nego da vodi prema tom cilju i da ga bilo koliko uskoro.

Da idemo već sada iznosili detaljni program našeg rada, mislimo da bi to bilo preuranjeno, a i deplasirano. Međutim, da bar u glavnim crtama upoznamo čitatelje sa pravcem naših osnova, spomenut ćemo nekoliko imena. Sa sv. Terezijom od Isusa u uskoj je vezi sv. Ivan od Križa. No trebat će međutim sezati za duhovnim blagom srednjeg vijeka (sv. Bernard,. Hugo od sv. Viktora, sv. Gertruda Velika, sv. Brigita iz Švedske, bl. Anđela iz Foligna, bi. Ivan Ruysbroeck, sv. Katarina Sijenska. Tauler, bl. Henrik Suzo, Toma iz Kempisa. Dionizije Kartužanin, Gerson te u nekojim djelima sv. Albert Veliki, sv. Toma Akvinski, sv. Bonaventura), da usto ne ostavimo po strani ni pisce iz drage crkvene starine (Klement Aleksandrijski, sv. Ciprijan, sv. Atanazije, Casijan. sv. Benedikt, Pseudo-Dionizije, sv. Ivan Klimak, te u nekojim djelima sv. Ambrozije, sv. Augustin, sv. Bazilije i sv. Ivan Hrisostom). Bit će nam međutim veoma na srcu, da se što prije čuje duhovna riječ novijih, pa i najnovijih asketsko-mističkih pisaca. Tu se mogu spomenuti: sv. Ignacije, Ljudevit iz Granade, kardinal Bona, sv. Petar iz Alkantare, sv. Franjo Saleški. Ljudevit de la Puente, sv. Marija Magdalena de' Pazzi, Olier. Bossuset. Fenelon, sv. Alfons Liguori, F. W. Faber. sv. Terezija od Djeteta Isusa, E. Leseur, dom Columba Marmion. Ovaj nacrt i popis nije dakako potpun, dapače ne treba da bude ni takav, jer želimo da sačuvamo pri izdavanju što veću slobodu, kako bi svako izdanje bar donekle bilo uvjetovano razvojem prilika i potrebom časa. Međutim i takav program, dozivajući čitateljima u pamet golemo bogatstvo duhovne literature, dovoljno govori o našim osnovama. Svakako je iz njega jasno da mislimo posezati samo za onim, što je na ovom polju dato i primljeno kao uzorno kao najviše. Ostvarivanje ovog programa vezano je dakako s raznim teškoćama. Uz ostalo treba da računamo i s ekonomskom mogućnošću naših širokih krugova. Uvjereni smo međutim, da će naša javnost potpuno shvatiti potrebu ovog djela i iskreno nas poduprijeti. I tako se nadamo, da ćemo već kroz nekoliko godina imati na svom jeziku literaturu, koja će moći da udovolji prvim potrebama, a s vremenom tako bogat i zaokružen izbor duhovnih auktora, te ćemo se njime moći i pred drugim narodima plemenito da ponosimo. Auktore ćemo nastojati donositi ili po mogućnosti cjelovito ili u najznačajnijem izboru, a u prijevodu vjernom i u jeziku što čišćem. Starat ćemo se ujedno, da ta djela visoke nauke, života i ljepote dademo našem narodu također u dostojnom vanjskom ruhu.

Ističemo na kraju jednu okolnost, koja nekom blagoslovljenom koincidencijom prati ovaj naš pothvat. Ove naime godine, u vjeri i zahvalnosti, slavimo devetnaeststoljetnu obljetnicu našeg Otkupljenja, i mi smo sretni, što u sjeni i pod zaštitom tako svetog i dubokog Spomena pokrećemo ovo djelo. Neka eto i to bude jedno od sredstava, kako bi nam što obilnije bili primijenjeni plodovi Otkupljenja. A to će nam biti ujedno svima: i vama i nama za svaku žrtvu i trud najbolja nagrada.

Zagreb, u proljeću Svete Godine 1933.

Naklada »ISTINA«.

UVOD

Tereza de Ahumada, jedna od najsjajnijih zvijezda na katoličkom nebu, kćerka plemenitih i pobožnih roditelja Don Alonsa de Cepeda i žene mu Donje Beatrice Davila y Ahumada, ugleda sunce Božje 28. ožujka 1515. u gradu Avili. Zato se i zove Terezija Avilska. Dobra joj majka preminu još mlada, kad je djevojčici bilo 13 godina. Rascviljena Terezija uze bl. Dj. Mariju za svoju majku. Da ne skrene stramputice, smjesti je otac u samostan augustinaka, koje su uzgajale plemićske kćeri. Terezi ja ostade u samostanu podrugu godina, ali se radi bolesti morade vratiti u očinsku kuću. Pri svršetku rujna 1536. uđe kradomice u karmelski samostan od Utjelovi jenja, gdje obuče redovničko odijelo 2. studenoga 1536. Bila joj je onda 21 godina 7 mjeseci i 5 dana. Svečane zavjete položi naredne godine. Za svega je života bila bolešljiva, a mučile su je i velike napasti. Ali ju je i Gospodin tješio i krijepio. Godine 1562. započe uz velike neprilike obnovu Karmela te osnova 17 ženskih i 14 muških samostana. Preminu sveto 4. listopada 1582. Sutradan je prema odredbi pape Grgura XIII. bio 15. listopada po ispravljenom kalendaru. Obnoviteljica je proglašena blaženom 24. travnja 1614., a sveticom 12. ožujka 1622.

Svetica je bila krasna i pristala tijela, a još krasnije duše. Sačuvana je i njezina slika, koju je 1576. naslikao fra Ivan od Bijede, Hrvat iz pokrajine Molise u Abrucima. Kad je slika bila gotova, probijeli Svetica bezazlenom slikaru: »Bog ti oprostio, br. Ivane, kad si me već slikao, zašto me naslika ovako ružnu i krmeljavu!«

SPISI: Serafska djevica (virgo seraphica) zasluži već svojim životom i obnovom Karmela, da je Crkva uvelike časti, a učitelji duhovnog života joj dadoše naslov mistička naučiteljica (doctora mistica) radi njezinih divnih književnih djela. Svetica nije pisala naumice učena djela. Bila je većinom bolešljiva, pa nije zaposlena, imala kada ni pisati. A ipak je na zapovijed starješica napisala divne spise, i to prekidice. Po sadržini su ovi spisi:

I. povjesnički: 1. Libro de la Vida, 2. Fundaciones, 3. Relaciones.

II. asketsko-mistički: I. Camino de perfección, 2. Conceptos del amor de Dios., 3. Las moradas ili Castillo interior.

III spisi o ustrojstvu i upravi obnovljenih samostana: I. Avisos, 2. Constituciones, 3. Modo de visitación.

IV pjesnički spisi: Exclamaciones del alma a Dios. 2. Poesías.

V. Cartas.

Ovaj prvi svezak obuhvata Libro de la Vida. autobiografiju Svetičinu. Ovo djelo zovu knjigom samilosti Božjih ili knjigom veličja Božjih. Svetica ga je napisala na zapovijed svojih ispovjednika. Nije čisto povjesničko, već je zajedno povjesnička i asketska mističko. Od glave X. do XXIX. Umetnuta je prekrasna rasprava o molitvi. Svetica je napisala svoj život tako nježno, iskreno i poučno, da i nehotice čovjeka osvaja, očarava. Ž i v o t je sv. Terezije dragi alemkamen u katoličkoj knjizi kao i Ispovijesti sv. Augustina. No dok Augustin priznaje i oplakuje zbiljske grijehe i zablude, sv. Terezija svijesna svoga ništavila uvećava svoje pogrješke pa i neznatne nedostatke ističe kao grijehe. Nije to prenavljanje već istinski osjećaj ponizne duše.

Kolika razlika između serafske djevice i razbudnoga Rousseaua, koji se hvasta svojim opačinama! Dokazano je, da sv. Terezija nije nikad počinila teškog grijeha. Zato treba oprezno čitati ono optuživanje same sebe. Inače ovo djelo pristaje svakome: staru i mladu, učenu i neuku. Svak može crpsti, a Bože daj, da i crpe, obilne koristi. Na hrvatski su prevedena djela sv. Terezije prema španjolskom izdanju u Burgosu 1922. u redakciji i s bilješkama o. Silvestra od sv. Terezije, karmelca.

Pružamo našem hrvatskom narodu divna djela velike karmelske mistike, uvjereni da će ona donijeti obilatih nebeskih darova katoličke duhovnosti u našim krajevima. Ovaj cvijet mistike ubran je sa brda karmelske kontemplacije, koja je veoma zaslužna za katoličku duhovnost. Možda malo tko zna, da se taj red nalazi i u našim stranama, pa neće ni znati da se jedan muški samostan hrvatskih karmelaca nalazi u Somboru, u Bačkoj, dok postoji jedan ženski samostan u Selu kod Ljubljane. I u samom Zagrebu na Vrhovcu, kao i u Leskovcu postoji samostan karmelka, koje, ako i ne pripadaju redu ustanovljenu od same svete Majke Terezije, ipak žive po njezinom duhu i djeluju u njezinoj duhovnosti. I baš nastojanju somborskog samostana, moramo u dobrom dijelu zahvaliti, da imamo djela velike Svetice na našem hrvatskom jeziku. Dominikanska naklada »Istina« se rado primila teškog pothvata da izda u svojoj »Duhovnoj biblioteci« ta djela. Sinovi su sv. Dominika prvi bodrili, upućivali, ispovijedali i savjetovali su Tereziju, pa možemo sigurno kazali, da se njihovu nastojanju mora u mnogočem zahvalili djelo karmelske Učiteljice. Usvojivši odmah u početku njezinu nauku, oni su je širili, tumačili i branili, pa su ostali uvijek njezini vjerni učenici. I ovim pothvatom oni hoće nastaviti svoju misiju rasvjetljivanja i širenja Božje istine. Nadamo se, da će hrvatski narod sa zahvalnošću primiti ovaj lijepi cvijet ubran sa brda Karmela, pa će našim redovnicima odvratiti na ljubavi. Dominikovci su kod nas prilično odavna postavili svoje korijene pa još danas uspješno rade. Gojimo nadu, da će i karmelski red za kratko vrijeme ojačati u našim krajevima i donijeti plodove svoje visoke duhovne tradicije.

Dr. F. B.

KNJIGA O ŽIVOTU

ŽIVOT SV. TEREZIJE OD ISUSA, ŠTO JE NAPISALA SAMA ONA.

IHS.

1. Narediše mi, da opišem način molitve i milosti, što mi ih je Gospodin iskazao, a dadoše mi zato i omašnu slobodu. A ja bih željela, da su mi dali takvu slobodu i zato, da u najtanje tančine i jasno opišem svoje velike grijehe i loši život. To bi me uvelike utješilo. Ali mi toga ne dopustiše, van me u tome svojski svezaše. I stoga molim za ljubav Gospodnju, ko bude čitao ovaj opis moga života, nek ima pred očima, da je bio tako loš, te među svecima, što su se obratili k Bogu, ne. mogu naći nijednoga, s kojim bih se utješila. Jer gledam, otkad ih je Gospodin pozvao, da ga nisu ponovno vrijeđali. A ja sam ne samo bivala sve gora, već se čini, da sam se naumice opirala milostima, što mi ih je udjeljivalo Njegovo Veličanstvo. Vidjela sam, da sam dužna služiti više; a shvatala sam, da ni najmanje ne mogu platiti od onoga, što sam bila dužna.

2. Neka bude blagosivan dovijeka, koji me je toliko čekao. Njemu se molim od svega srca, neka mi dade milost, da posve jasno i istinito opišem svoj život, kao što mi zapovijedaju moji ispovjednici. Znam, i Gospodin to želi odavno, ali se ja dosada nisam usudila. Neka bude njemu na slavu i hvalu. Neka me (ispovjednici) odsele bolje upoznaju i pomognu mojoj slabosti, da mogu bilo koliko služiti Gospodinu, kao što moram. Neka Njega slave uvijek sve stvari. Amen.

GLAVA I.

U njoj opisuje, kako je Gospodin počeo pobuđivati u djetinjstvu ovu dušu na kreposne vježbe i kako su joj u tom pomagali kreposni roditelji.

ISUS.

1. Imala sam kreposne i bogobojne roditelje. Da nisam bila onako loša, bilo bi mi to dosta, da s pomoću Božjom budem dobra. Moj je otac rado čitao dobre knjige, a imao ih je i na španjolskom jeziku, da ih uzmognu čitati njegova djeca.[1] To[2] i briga, s kojom nas je moja majka poticala na molitvu i na pobožnost prema Našoj Gospi i nekim Svecima, započe me buditi u dobi, čini mi se, od šest ili sedam godina. Pomagalo mi je, jer sam vidjela, da moji roditelji nemaju sklonosti ni na što van na krepost. Imali su ih mnogo. Moj je otac gojio osobito ljubav prema siromasima i samilost prema bolesnicima i prema slugama. A prema slugama toliko, te ga nikad nisu mogli skloniti, da drži robove, jer ih je vrlo žalio.[3] A kad je bila jednoć u našoj kući robinja njegova brata, postupao je s njom kao sa svojom djecom. Rekao je, da od žalosti ne može podnositi, što nije slobodna. Bio je veoma istinit. Niko ga ne ču, da kune ili ogovara. Bio je veoma pošten na svake ruke.

2. I moja je majka imala mnogo kreposti, a pravila je svoj vijek u teškim bolestima. Bila je posve čestita. Premda je bila veoma lijepa, nikad se nije čulo, da je što držala do svoje ljepote. Bile su joj trideset i tri godine, kad je umrla, a nosila je već odjeću poput vremešne žene. Bila je vrlo blage ćudi i veoma oštroumna. Za života je podnijela velike nevolje. A umrla je baš pravo kršćanski.[4]

---

[1] Iz popisa dobara, što ih je imao Svetičin otac Don Alfons Sunchez de Cepeda, kad mu preminu prva žena, gospođa Katarina del Peso, g. 1507., znamo, da je imao ove knjige: Retablo de la vida de Cristo i Tulije: De Officiis i otaca. Druga malena ukoričena sadržava: Raspravu o misi, razgovijetne misli od Guzmana, nevezano, te Sedam grijeha. Na pergament Osvojenje Prekomorja. I drugi svezak, u kojem je Boecij te pet knjiga i poslovica Senekinih i Vergilijevih, Las Triscientas Ivana de Mena, La Coronaciou Ivana de Mena i Lunario. Medu dobrom, što ga ostavi na smrti D. Alfonso, bijaše »knjiga evanđelja i propovijedi« procijenjena 2,1/2 reala. U vrijeme je Svetičino imala kuća D. Alfonsova više knjiga, kako se vidi iz prvih glava ovoga života.

[2] ' Sve što je spomenuto, a ne samo knjige, jer je u rukopisu pogrešno estos smjesto esto.

[3] U Svetičino su vrijeme običavale imućnije porodice držati nekoliko maurskih robova između onih, što ostadoše nakon ponovnog osvojenja pa iz Alpuhara i drugih andalusijskih skrovišta, dok konačno nisu pobijeđeni i istjerani s Poluotoka.

[4] 4 Rodila se gđa Beatrica de Ahumada 1495. Udala se za Don Alfonsa od 14 godina. Kad joj bilo 20, rodila je Sveticu. Umrla je kršćanski oko g. 1528. u Gotarrenduri, selu 3 1/2 milje sjeverno od Avile. Tijelo joj je preneseno u Avilu.

3. Bile smo tri sestre i devetero braće.[5] Svi su s Božjom dobrotom naličili svojim roditeljima, jer su bili kreposni. Samo nisam ja, premda me je moj otac najvolio. A prije nego počeh vrijeđati Boga, čini se, da je imao za to i nekakav razlog. Jer me obuzme žalost, kad se sjetim dobrih sklonosti, što mi ih je bio Gospodin dao i kako sam ih rđavo znala upotrebljavati. A moja mi braća ni u čemu nisu smetala da služim Bogu.

4. Jedan je bio nekako moje dobi. Zajedno smo čitali živote Svetaca. Njega sam najviše ljubila, premda sam ljubila sve i oni mene. Kad sam gledala muke, što su ih za Boga podnijele Svetice, činilo mi se, da su veoma cijene kupile put k užitku Boga, pa sam i ja uvelike željela tako umrijeti. Ali ne iz ljubavi, što bih upoznala da je gojim, van da u tako kratko vrijeme uživam dobra, o kojima sam čitala, da ih ima na nebu. I s onim sam svojim bratom pretresala, kakvo bi sredstvo bilo za to. Dogovorismo se, da ćemo poći u maursku zemlju proseći za ljubav Božju, eda nam ondje odrube glavu. A čini mi se, da bi nam Gospodin bio za to dao i srčanosti u tako nježnoj dobi, kad bismo pronašli ikakvo sredstvo. No mislili smo, da je najveća zapreka, što još imamo roditelje.[6] Uvelike smo se divili, kad smo čitali, da je onamo dovijeka muka i slava. Dešavalo se vrlo često, da smo o tom raspredali pa smo uživali, da često ponavljamo riječi: »Dovijeka, dovijeka, dovijeka!« Izgovarajući često puta te riječi svidjelo se Gospodinu, da mi se u djetinjoj dobi utisne put istine.

5. Kad vidjeh, da ne možemo ići onamo, gdje bi nas ubili za Boga, odlučismo postati pustinjaci. U vrtu pokraj kuće, kako mogosmo, pregnusmo napraviti samotnje od kamenčića mećući jedan na drugi. No oni odmah popadaše, pa ni u čemu ne nađosmo sredstva za svoju želju. Još me i danas potiče na pobožnost, kad vidim, kako mi je Bog tako rano dao ono, što izgubili svojom krivnjom.

---

[5] Dva puta se ženio D. Alfonso Sanchez de Cepeda, otac Sv. Terezije. Prvi put s gđom Katarinom del Paso y Henao. Iz toga je braka imao troje djece: Ivana Vazquez de Cepeda, gđicu Mariju de Cepeda i još treće dijete, koje neki zovu Petrom, ali se o njemu ne zna ništa izvjesno. Drugi put se D. Alfonso oženio 1509. s gdicom Beatricom Davila y Ahumada. Bog im dade devetero djece: Fernanda, Rodriga, Terezu, Lorenca, Antuna, Petra, Jeronima, Augustina i Ivana. Roditelji su Svetičini bili plemenite krvi i vrlo ugledni, ako i ne prebogati. Sinovi im poput mnogo drugih plemićskih obitelji ovoga vremena odoše u Ameriku, gdje neki i poginuše slavno u borbi za domovinu.

[6] • Drži se za izvjesno, da Svetica ovdje govori o svome bratu Rodrigu, pouzdanom drugu u molitvama, u čitanju i djetinjim zabavama. Kad je Tereziji bilo sedam godina, dogovore se njih dvoje, da će otići u zemlju maursku. Da to dosegnu, pođu iz grada putem prema Salamanci. Ali ih nedaleko od mosta Adaje, gdje je danas kapelica nazvana od Četiri stupa, izvan grada zaustavi stric D. Franjo de Cepeda. O. Jepes (Život sv. Terezije, sv. I. gl. 2.) pripovijeda o tom junačkom pothvatu. Kad se vratiše natrag, kaže: »ukori ih majka, što su otišli. Brat se stane ispričavati veleći: da ga je djevojčica potakla i navela, da pođu onim putem. Rodrigo ode u Ameriku u rujnu 1535. i pogibe 1536. ili 1537. boreći se protiv Indijanaca Payagua u zemlji, što je natapa rijeka la Plata oko pustinje Čako. Rodio se 1511., a tako je milovao sestru Tereziju, da je na polasku u Indiju darovao njoj svoj dio.

6. Davala sam milostinju, kako sam mogla. A mogla sam malo. Tražila sam samoću, da mogu obavljati svoje pobožnosti. A tih je bilo mnogo. Osobito sam rado molila Ružarij, koji je vrlo pobožno molila moja majka, pa je tu pobožnost ulila i nama. Kad sam se igrala s drugim djevojčicama, veoma sam uživala, da gradim samostane, kao da smo redovnice. A čini mi se, da sam i željela biti redovnica, premda nisam onoliko koliko ono, što spomenuh.

7. Sjećam se, kad je umrla moja majka, bilo mi je 12 godina, nešto manje.[7] Kad počeli shvatati, što sam izgubila, utekoh se žalosna k slici Naše Gospe i zamolili je roneći obilate suze, neka mi bude majkom. Učinili to doduše bezazleno, ali mislim, da mi je koristilo. Jer sam očevidno nalazila u ove uzvišene Djevice pomoć, za štogod sam Joj se preporučivala. A napokon me je povratila k sebi.[8] Sad me boli, kad gledam i pomišljam što je bio uzrok, da nisam ostala postojana u dobrim željama, što sam ih započela.

8. O Gospodine moj! Odlučio si, čini se, da se spasim. Neka se svidi Tvome Veličanstvu, da i bude tako kad si mi već udijelio toliko milosti, kao što zbilja jesi, zašto se nisi udostojao ne radi moga dobitka već radi Tvoje časti sačuvati, da se tako ne okalja stan, u kojem ćeš Ti neprestance boraviti? Muka mi je, Gospodine, i kazati to, jer znam, da sam svemu ja kriva. Mislim, da Ti nisi mogao učiniti više, nego si učinio, da od one dobi budem sasvim tvoja. Sve da hoću, ne mogu se potužiti ni na svoje roditelje. Ta u njima sam gledala samo sve dobro i brigu za moje dobro. A ja, čim stupih iz djetinjstva i počeli upoznavati prirodne darove, što mi ih je dao Gospodin, a govorili su, da ih je bilo mnogo, moradoh mu na njima zahvaljivati. Ali ja stadoh sve te darove upotrebljavati, da ga vrijeđam. O tom ću sada govoriti.

---

[7] Premda Svetica kaže, da joj je bilo oko 12 godina, kad joj jr umrla majka, ne možemo je u tom slijediti: jer je poznato, da baš nije snažna u navađanju godina. Gospođa Beatrici načini oporuku 24. studenoga 1528., pa po svoj prilici preminu malo poslije. Svetica se rodila u ožujku 1515., pa je već bila stupila u 14. godinu.

[8] Kaže predaja, da je slika, kojoj se Svetica molila, neka joj bude majkom, bila Gospa od Milosrđa, koja se onda častila u samotinji sv. Lazara kod Adaje; a časti se u stolnoj crkvi, otkad je porušen samostan u prvoj trećini XIX. vijeka. Glasa se, da su se toj istoj slici preporučili Terezija i Rodrigo, prije nego će krenuti na put mučeništva. Na spomen tih događaja iz života Svetičina ide svake godine ophod 15. listopada od stolnice do samostana Bosonogih Karmelaca.

GLAVA II.

Pripovijeda, kako je izgubila one kreposti i kako je zamašno u djetinjstvu općiti s kreposnim ljudima.

1. Čini mi se, da mi je počelo uvelike škoditi evo ovo. Promišljam gdjekad, kako zlo rade roditelji, koji se ne trse, da njihova djeca vazda gledaju samo ono, što je u svaku ruku kreposno. Moja je majka, kako rekoh, bila vrlo kreposna. A ipak kad dođoh k razumu, ne primili od dobra (što bijaše u nje) baš mnogo, da, gotovo ništa, a što loše primih mnogo mi naudi. Ona je rado čitala viteške romane.[9] Ona nije zlorabila tu razbibrigu kao ja, jer nije zanemarivala svojih poslova. A mi smo (djeca) zbacivali posao s vrata, eda ih uzmognemo čitati.[10] Ona je možda to činila, samo da odvrati svoje misli od velikih muka što ih je podnosila. A djecu je htjela zabaviti, da ih ne bi druge stvari upropastile. To je bilo teško mome ocu, pa smo morali paziti, da on ne vidi. Meni poče to štivo prelaziti u naviku. I mala mi pogrješka, što je vidjeh u svoje majke, poče ohlađivati dobre želje, a stadoh pogrješivati i u drugom. Činilo mi se, da baš nije zlo, što mnogo sati danju i noću tratim u tako ispraznom poslu, i to potajice od moga oca. Napokon me tako silno zaplete ova sklonost, te se činilo, da nisam zadovoljna, nemam li nove knjige.

2. Stadoh nositi i gizdavo odijelo i vanjštinom se zaželjeh sviđati. Zato vrlo brižno njegovah ruke i kosu, upotrebljavah miomirise i sve taštine, kojih se mogoh dočepati. A takvih je stvari bilo mnogo, jer sam bila gizdava. Nisam imala zle nakane, jer ne bih rado, da iko vrijeđa Boga radi mene. Mnogo mi godina potraja prevelika briga za izlišnu čistoću i za stvari, što mi se nisu činile grijehom. Sad vidim, kako je loše sve to moralo biti. Imala sam nekoliko rođaka, koji su sami bili pripušteni u kuću moga oca, jer je on u tom bio vrlo oprezan. A kud sreće da je Bog dao, te bude oprezan i prema njima. Sad vidim, kako je u dobi, kad treba da počnu nastajati kreposti, opasno drugovati s onima, što ne poznaju svjetske taštine, van još potiču da joj se predamo. Bili su oni nekako moji vršnjaci, malko stariji od mene. Bili smo vazda zajedno. Veoma su me ljubili. Ja sam se razgovarala o svemu, što ih je veselilo, i slušala sam, kad bi mi pričali o svojim uspjesima i djetinjarijama, koje baš nisu bile dobre. A najgore je bilo, da je duša zavoljela ono, što je bilo uzrok svemu njezinu zlu.[11]

3. Kad bih ja imala svjetovati roditelje, rekla bih im, neka u ovoj dobi uvelike paze, s kakvim ljudima opće njihova djeca. Kako je naša narav sklonija na zlo nego na dobro, nastaje tu mnogo zla. Tako se desi i meni. Imala sam sestru mnogo stariju nego što sam ja.[12] Bila je veoma čestita i

---

[9] Bile su to pripovijesti, što ih je vrlo volio i pobožni svijet onih vremena. Bilo je neprilično, što se tim štivom gubilo vrijeme, a duh se rastrovao nevjerojatnim, vanrednim i nepoštenim pustolovinama. Ondašnji moralisti i asketi zapisaše protiv njih veoma razjarene spise.

[10] Hoće da kaže, da im je majka olakšavala čitanje tih knjiga.

[11] Svi životopisci i ispovjednici sv. Terezije suglasno misle, da to preveliko uvećavanje pogrješaka ne sadržava teškog grijeha, kojega ona nije nikad učinila; van da je bila izložena manjoj ili većoj opasnosti, te krene putem onih taštih zabava.

[12] To je gđica Marija de Cepeda, kći Don Alfonsa i prve mu žene Katarine del

kreposna. Ali ja od svega toga ne primih ništa. A svu štetu primah od neke rođakinje, koja je mnogo općila u našoj kući. Bila je ona tako lakomislena ponašanja, te je već i moja majka mnogo nastojala, da joj zabrani pristup u kuću. (Čini se, da je ona naslućivala, kakvo će me zlo snaći). No bilo je toliko prilika, da ulazi u našu kuću, te joj nije mogla zabraniti. Ja sam rado s njom drugovala. S njom sam općila i razgovarala se, jer mi je pomagala u svakoj zabavi, što sam je željela. Poticala me je na zabavu, pa je i sama dijelila sa mnom zabave i taštine. Dok sam drugovala s njom, bilo mi je 14 godina, a mislim i više (ona je sa mnom prijateljevala i dijelila svoje stvari), čini mi se, da nisam smrtnim grijehom uvrijedila Boga ni izgubila straha Božjega. No više sam držala do svoje časti. A to je i učinilo, da je nisam sasvim izgubila. Da, čini mi se, da me u tom ne bi moglo promijeniti ništa na svijetu. A ni ljubav me bilo prema komu ne bi bila mogla na to sklonuti. Oj da sam tako bila jaka te ne radim protiv časti Božje, kao što me je narav jačala, da ne izgubim ništa od onoga, u čemu mi se činilo, da je čast pred svijetom! A nisam vidjela, da je gubim na mnogo drugih načina.

4. Ljubila sam tu čast do skrajnosti. A nisam upotrebljavala nikakva sredstva, što je bilo potrebno, da je sačuvam. Samo sam uvelike pazila, da se sasvim ne sunovratim u propast. Mome se ocu i sestri nije nipošto sviđalo ono prijateljstvo, pa su me često korili. Kako nisu mogli (onoj rođakinji) oteti priliku, da ne ulazi u kuću, ne pomogoše im svi napori, jer sam ja bila vrlo oštroumna za svaku zloću. Gdjekad se zgražam radi zla, što ga čini rđavo društvo. A ne bih mogla vjerovati, da sama nisam iskusila. Pogotovo u mladosti može to prouzročiti najveće zlo. Rado bih, da moja nedaća opomene roditelje, neka na to više paze. I zaista je mene ono drugovanje (s rođakinjom) tako promijenilo, te mi nije ostavilo gotovo ništa od kreposne naravi i duše. I čini mi se, da mi je utisnula svoje zle sklonosti ona i druga rođakinja, koja se isto tako zabavljala.

5. Iz toga upoznajem veliku korist, što je čini dobro društvo. I držim zastalno, da bih sasvim bila istrajala u kreposti, kad bih u onoj dobi bila drugovala s kreposnim osobama. Jer da me je onda ko učio, neka se bojim Boga, bila bi moja duša dobila jakost, da ne padne. A kad je toga straha posve ponestalo, ostala mi je sama briga za čast, koja me je neprestance mučila u svemu, što sam radila. Misleći, da se ne će doznati, ipak sam se smjelo davala na mnoge stvari i protiv nje i protiv Boga.

6. Isprvice mi naudiše spomenute stvari, kako mi se čini, i tome nije kriva ona (rođakinja) nego ja. Moja je opakost kasnije bila dosta za zlo. Usto smo imale sluškinje, koje su mi bile dobro oruđe za svako zlo. Da me je koja dobro uvjetovala, možda bih se bila okoristila. No njih je zasljepljivala sebičnost kao i mene moja sklonost. Nekad nisam bila sklona na nešto veoma zlo, jer su mi se već prirodno gadile nepoštene stvari. Tražila sam samo razbibrigu u ugodnom razgovoru. No bila sam u takvoj prilici, te mi je opasnost bila posve blizu, a izlagala sam opasnosti i svoga oca i braću. Od toga me izbavi Gospodin, i to tako, te se čini, da se on i protiv moje volje pobrinuo, te ne propadnem sasvim. No sve to ne mogaše ostati tako tajno, te ne bih dosta okrnula svoju čast i probudila sumnju u moga oca. Ne minuše, čini mi se, tri mjeseca, otkad sam živjela u tim ispraznostima, kad me smjesti u samostan u onom mjestu, gdje su se uzgajale ovakve djevojke, ali ne onako loša vladanja poput mene. A to učine tako lukavo, te sam znala

---

Peso y Henao

samo ja i jedan rođak. Uvreba priliku, da ne upadne u oči. Udavala se naime moja sestra, pa nije bilo dobro, da ja ostanem sama bez majke.[13]

7. Otac me je odviše ljubio, a ja sam znala raditi veoma himbeno, pa nije mogao tako zlo o meni misliti. I tako ne izgubih njegove sklonosti. Bilo je kratko vrijeme, pa ako se što i doznalo, nije se moglo doglasiti ništa izvjesno. Ja sam se toliko bojala za svoju čast, pa sam iz petnih žila pregnula, da sve ostane tajno. A nisam promišljala, da ne mogu sakriti ništa pred onim, koji znade sve. O Bože moj, koliku štetu čini svijetu, kad se do toga malo drži i misli, da se može sakriti, što je protiv Tebe! Držimo za stalno, da bi se izbjegla velika zla, kad bismo shvatili, da nije glavno čuvati se ljudi, van se čuvati, da Tebi ne omrznemo.

8. Prvih osam dana osjećah mnogo, i to više bojeći se, da će se doznati za moju taštinu, nego što sam ondje. Bila sam već umorna i neprestance sam se veoma bojala Boga, jer sam ga prije vrijeđala, pa sam nastojala da se što prije ispovjedim. Bila sam nekako nemirna. Ali za osam dana, a držim, još i manje, postadoh zadovoljnija nego u kući svoga oca. Sve su bile zadovoljne sa mnom, jer mi je Gospodin dao milost, da zadovoljim sve, gdjegod budem, pa me zato vrlo zavolješe. Ja sam se onda veoma protivila, da budem redovnica.[14] No radovala sam se, što vidim tako dobre redovnice, koje su bile u onoj kući. Bile su veoma kreposne, čestite, nabožne i sabrane. Uza sve to me ne prestade ni ondje zloduh napastovati i tražiti one, što bi me izvana uznemirivali vijestima. No ne nađe mjesta da to izvrši. A moja se duša stade opet priučavati na dobro moga ranog djetinjstva, pa vidjeli, koliku milost iskazuje Bog onima, što ih stavlja u društvo kreposnih ljudi. Čini mi se, da je Njegovo Veličanstvo mislilo i premišljalo, kako bi me moglo povratiti k sebi. Hvala Tebi, Gospodine, koji si me toliko podnosio! Amen.

9. Jedna me je stvar mogla donekle ispričavati, da nisam imala toliko grijeha. Činilo se naime, da se sve može dobro po mene svršiti udajom. Zapitah i svoga ispovjednika i druge, za mnoge stvari, pa mi rekoše, da se ne protivim Bogu. S nama je svjetovnjakinjama spavala jedna redovnica, po kojoj je, čini se, Gospodin htio početi da me prosvjetljuje, kao što ću sada pripovijedati.[15]

---

[13] Govori o samostanu Naše Gospe Milosne redovnica augustinaka izvan gradskih zidina, koji još postoji na glasu s velike redovničke stege. Primali su u njega obično svjetovne gospođice, plemenite i imućne. Pod paskom su jedne redovnice živjele kreposno i zabitno, ali ne onako, kako se danas radi u redovničkim pitomištima. Kad je Svetica stupila u samostan, bila je navršila 16.

[14] Enemigusima kaže rukopis, a takva je zbilja bila onda Svetica, kako će se vidjeti iz III. glave, premda je cijenila uvelike gorljive redovnice.

[15] Bila je to gđa Marija de Briceño (Brisenjo) y Contreras iz slavnog avilskog roda, žena veoma razumna i kreposna. Rodi se 1498., a preminu 1584. O njoj piše o. Miguel Vorona u svome neizdanom djelu Noticias históricas y protocolo del Convento de Gracia (1695.): »Poznajući darove, što ih je imala gospođa Brisenjo, imenovaše je jednoglasno učiteljicom svjetovnih djevojčica, što su ih općenito zvali gospođice od poda. Dan i noć se nije od njih odmicala. Danju bi ih zajednički vodila u kor, da slušaju misu, a na posebno mjesto, kad bi u samostanu bila zajednička misa. Bila je tako oprezna i stroga sa mladeži naša č. gđa Marija, da nije puštala nijedne djevojčice da na stubama posjeti roditelje, van da i ona bude s njom.

GLAVA III.

Raspravlja, kako je pripomoglo dobro društvo, da opet probudi svoje želje i kako joj je Gospodin počeo rasvjetljivati varku, u koju je zapala.

1. Počeh uživati dobro i sveto društvo one redovnice. Jer je bila razborita i sveta, radovah se slušajući je, kako dobro govori o Bogu. Čini mi se, da sam to vazda radosno slušala. Ona mi stade pripovijedati, kako je došla do toga, da postane redovnicom, i to samo čitajući evanđeoske riječi: Mnogo je zvanih, a malo izabranih (Mat. 20, 16). Reče mi, i kakvu nagradu daje Gospodin onima, koji ostave sve radi Njega. Ovo dobro društvo poče razgoniti navike, što ih je navuklo zlo društvo, i u moju dušu povraćati želje za vječnim dobrima. A umanji mi i neprijateljstvo protiv toga da budem redovnica, koje me je bilo previše obuzelo. Kad bih vidjela koju redovnicu, gdje pod molitvom roni suze, ili ma kakve druge kreposti, bila sam joj vrlo zavidna. Srce mi je u tom pogledu bilo tako tvrdo, te ne bih spustila nijedne suze, sve kad bih pročitala čitavu Muku. A to me je i te kako boljelo.

2. Ostadoh po drugu godinu u onom samostanu i veoma se popravih. Počeh moliti mnogo usmenih molitava, a zamolili i sve, neka me preporuče Bogu, da mi dade stalež, u kojem ću mu služiti. Ali još nisam željela, da budem redovnica, van da se svidi Bogu te mi toga i ne da. A bojala sam se i udaje. No na svršetku vremena, što ga ondje proboravili, imadoh već više volje da postanem redovnica, ali ne u onoj kući, i to radi nekih kreposnih običaja, za koje doznah, da se ondje obdržavaju. A meni se činilo, da su odviše pretjerani. Neke me mlađe redovnice u tom utvrdiše. Da su sve jednako mislile, bilo bi mi to mnogo koristilo. Imala sam i u drugom samostanu veliku prijateljicu.[16] To me je poticalo, ako već postanem redovnica, da ne budem drugdje, već ondje gdje je bila ona. Više sam gledala na ono, što godi mojoj sjetilnosti i taštini, nego na ono, što je bilo na dobro mojoj duši. Kadikad mi dođoše te dobre misli, da postanem redovnicom, i odmah iščezoše. A ja se ne mogoh odlučiti, da budem.

3. Ako i nisam u ono vrijeme bila bez brige za svoj spas, još se uspješnije trsio Gospodin, da me pripravi za stalež, koji će za me biti najbolji. Posla mi tešku bolest pa se moradoh vratiti u svoju očinsku kuću. Kad ozdravih, poslaše me kući moje sestre, koja je stanovala u nekom selu, da je posjetim. Ona me je silno ljubila i željela je, da i ne odem od nje. I njezin me je muž vrlo volio. Barem mi je iskazivao svu ljubav. I to sve dugujem Gospodinu, jer su me svuda susretali s ljubavlju. A ja sam mu uzvraćala onako (loše) kao što jesam.

4. Na putu je bio brat moga oca. vrlo pametan i krepostan, udovac. I njega je posjećivao Gospodin i pripravljao za svoju službu. Već pod stare

---

[16] Dona Ivana Suarez, redovnica u samostanu obuvenih Kamelovaka od Utjelovljenja u Avili. Dok je Svetica bila svjetovnjakinja, često ju je posjećivala u njezinu samostanu Dona Marija Pinel, u listu upravljenu nekom karmelskom starješini — izvorni mu je rukopis u odsjeku rukopisa Narodne knjižnice — piše govoreći o tim posjetima: »Gđa Ines de Quisada, koja je već bila redovnica s pokrivašem (velom) kad je sv. Majka obukla redovničku haljinu, pripovijeda neznatnu stvarčicu, koja u meni budi pobožnost kaže ona: Sjećam se, da je sv. Majka još svjetovnjakinjom nekoliko puta dolazila u ovaj samostan. Evo znaka: nosila je narančastu haljinu s rubom od crnog baršuna. (Bibliot. Mistica Carmelit. t. II. p. 113.).

dane ostavi sve, što je imao, i postade redovnik, a svrši tako, te mislim, da uživa Boga. On zaželi, da ostanem kod njega nekoliko dana. Zanimao se čitanjem dobrih knjiga, španjolski. Razgovarao se obično o Bogu i o taštini svijeta.[17] On dade, da mu čitam. Ako i nisam toga rado čitala (t. j. asket. knjiga), pokazivala sam, da mi se sviđa. Vazda sam se uvelike trsila, da zadovoljim druge, sve ako mi je to bilo i teško. U drugih bi to bila krepost, no u mene je bila velika pogrješka, jer sam često išla pritom predaleko. O Bože moj, kakvim me je putovima pripravljalo Njegovo Veličanstvo za stalež, u kojem se htjelo poslužiti sa mnom. Sve ako nisam toga htjela, sililo me je da sama sebe prisiljujem! Blagoslovljeno budi (Nj. Vel.) dovijeka. Amen.

5. Samo malo dana ostadoh kod strica. Ali božanske riječi, što ih čitah i slušah, pa dobro društvo djelovaše s takvom silom u mojem srcu, te sve bolje shvatah istinu, što je upoznah još u svojem djetinjstvu. Istinu, da je sve ništa, da je svijet taština i da se sve u kratko vrijeme svršuje. Usto me obuze strah, da bih pala u pakao, kad bih umrla. Moja volja još nije bila sklona, da budem redovnica, a ipak je redovnički stalež bio najbolji i najsigurniji. I zato se malo po malo odlučih, da ću se prisiliti te prigrliti redovnički stalež.

6. Ta borba potraja tri mjeseca. Ja sam sililа sama sebe umujući, da tegoba i muka, što bih podnijela kao redovnica, ne može biti veća nego muka čistilišna, dok sam ja i te kako zaslužila pakao. Ne bi bilo baš premnogo, mislila sam, kad bih živjela kao u čistilištu, a poslije, kao što sam željela, upravice otišla u nebo. A u tom porivu da prihvatim (redovnički) stalež, čini mi se, da me je više poticao ropski strah nego ljubav. No zloduh mi je utuvljivao, da neću moći podnositi tegoba redovništva, jer sam tako raznježena. Protiv toga sam se branila mukama, što ih je podnio Krist. Jer ne bi bilo odviše, da i ja podnesem štogod za Njega. Bit će da sam mislila, da će mi On sam pomagati snositi tegobe. No toga se baš ne sjećam. U ono doba podnesoh mnogo napasti.

7. Tresla me i groznica, a s njom i velike nesvjestice, jer sam vazda bila slaba zdravlja. No zavoljeh dobre knjige, a to mi dade život. Čitah poslanice sv. Jeronima, koje me tako oduševiše, te odlučih reći ocu, da sam u neku već pripravna obući redovničku haljinu. Držali toliko do svoje časti, te nikako ne bih bila porekla, kao što sam mislila, svoje riječi, kad sam je dala jednom. A otac me je tako ljubio, da nikako nisam mogla s njim na kraj, pa ne pomogoše ni prošnje onih, što ih zamolih, neka mu govore. Samo jedno postigoh od njega, da naime poslije njegove smrti učinim, što ushtijem. No, ja se ne uzdah u se i pobojah se, da će se moja slabost povratiti. Zato mi se to odgađanje činilo nepriličnim, pa pregnuh drugačije, kao što ću sada pripovjediti.

[17] Kao što pripovijeda Svetica, nakon podruge godine vrlo uredna života u samostanu Milosti prisili je teška bolest, da se vrati u očinsku kuću. Kad prizdravi, a još pravo ne ozdravi, pođe k svojoj sestri Mariji, udatoj za D. Martina de Guzman y Barrientos, koja je živjela u susjednom selu, zvanom Castellanos de la Canada ondje, gdje avilska pokrajina graniči sa Salamankom. Prije nego ćc otići k njoj navrati se u selo Hortigosa oko 4 milje daleko od Avile. Ondje je boravio njezin stric D. Piedro de Cepeda, čovjek velike kreposti i pokore i vrlo odan asketskom štivu. Preminu kao redovnik u samostanu Avilskih Jeronimovaca. D. Pedro bijaše oženjen s gdom Katarinom de Aguila. Svetica proboravi nekoliko dana kod svoga strica, po ide u Castellanos, gdje su je uvelike častili, jer su je svesrdice ljubili i sestra i svak, D. Martin.

GLAVA IV.

Pripovijeda, kako ju je Gospodin prisilio, da uzme redovničku odjeću te kako joj je stalo Njegovo Veličanstvo slati mnogo bolesti.

1. U one dane, kad sam se bavila tim odlukama, pokazah i jednome bratu taštinu svijeta i nagovorih ga, da postane redovnik. Oboje se složismo, da ćemo jedan dan posve zarana otići u samostan, u kojem je boravila ona moja prijateljica, što sam je onoliko voljela. No kad sam već ono odlučila, bila sam spremna poći kamogod, gdje bih mislila, da ću više služiti Bogu ili bi želio moj otac; jer sam sada više pazila na spasenje svoje duše, a nisam nimalo marila za odmor.[18] Sjećam se onoga časa, kad sam izišla iz očinske kuće. Čini mi se sasvim i doista mislim, da mi ne hi bilo teže kad bih bila umrla. Činilo mi se, da su mi se sve kosti raspale. Još nisam imala ljubavi prema Bogu. koja bi potisnula ljubav prema ocu i rodbini, pa sam se tako silno borila sama sa sobom, te mi ne bi bilo dosta sve razmišljanje, da trgnem naprijed, da mi Gospodin im pomože. No On me tako ohrabri protiv mene, te nakanu izvedoh tijelom.

2. Čim primih redovničko odijelo, odmah mi Gospodin dade te razumjeh, kako obasiplje milostivno one, što se sile, da mu služe. No niko na meni nije poznao, da se silim, van samo preveliku volju.[19] U onaj mi čas dade toliko zadovoljstvo, što sam prigrlila ovaj stalež, te ga ne izgubih nikad do danas. Bog promijeni suhoparnost moje duše u najslađu nasladu. Bili su mi slatki svi poslovi redovnički, pa sam doista kadikada mela kuću u one sate, što sam ih upotrebljavala za zabavu i gizdanje. A kad bih se sjetila, da sam od toga slobodna, obuzimalo me je novo veselje, pa sam se tome čudila i nisam mogla razumjeti, otkuda potječe. Kad pomislim na to, nema ništa na svijetu, pa bilo i najteže, čega bih se ustručavala latiti. Već sam iskusila u

---

[18] Svetica se u tom dogovori sa svojim mlađim bratom Antunom. Kad je Terezija stupila u Utjelovljenje, brat joj zamoli redovničku haljinu sv. Dominika u samostanu avilskom svetog Tome. Redovnici su bili u debelom prijateljstvu s Don Alfonsom de Cepeda pa se ne usudiše da ga prime prije, nego upoznadu njegovu volju. Međutim je vjerojatno, da jc zamolio i postigao, te je stupio u samostan jeronimovaca u Avili. Naskoro iziđe radi slaba zdravlja. Ode u Indiju i umrije 20. siječnja 1510 od rana, što ih zadubi u bici kod Injakito Ekvadoru dva dana prije. Uz bok se D. Blaska Nuñez Vela, prvoga potkralja u Peru protiv Gronzala Pizarra, borilo petero braće sv. Terezije: Hermando, Jerónimo, Antonio, Lorenzo i Augustin. Sva se petorica prije bitke odrekoše svoga imetka, pa ako bi poginuli u borbi, ostaviše za jedinu baštinicu svoju sestru Ivanu.

[19] Samostan je Utjelovljenja, osnovan 1479., bio isprvice bogomolja karmelskih trećoredaka. Kasnije htjedoše one započeti život drugoga Reda, pa bogomolja bi pretvorena u samostan pod naslovom Naša Gospa od Utjelovljenja. Samostan je prostran, a ima vrlo lijep vrt. Stoji na sjeveru grada, izvan zidina. Medu životopiscima je sv. Terezije postajala velika razlika, kad su određivali dan njezina ulaska u avilsko Utjelovljenje i godinu njezinih zavjeta. Danas se čini, da je posve utvrđeno ispravama, da je karmelsku haljinu primila 2. studenoga 1536. u 21. godini života, premda je već više dana proboravila u samostanu. Položila je svečane zavjete 3. studenoga 1537.

mnogo slučajeva, ako svojski odlučim, da ću i učiniti. Ako je to za Boga, hoće Bog već spočetka radi većih zasluga, da se duša u neku zgrozi, a što se više zgraža, to veću nagradu zaslužuje, pa joj je to slađi kasnije rad. A što se svojski odluči, i u ovom životu plaća Njegovo Veličanstvo tako, da može razumjeti samo onaj, koji uživa. Znam to, kako rekoh iz iskustva u mnogo stvari vrlo teških. I kad bih ja imala izreći svoje mnijenje, nikada ne bih svjetovala, da se od straha ne izvrši nadahnuće, koje se često povraća. Ako se nešto radi čisto i samo za Boga, ne treba se bojati, da će se dogoditi zlo, jer je Bog moćan da pomogne u svemu. Slava mu navijeke! Amen.

3. O najveće dobro i miru moj, bilo bi dosta milosti, što si mi ih učinio dosele. Tvoje me je milosrđe i veličina dovela kroz toliko stramputica u tako siguran stalež i u kuću, gdje je bilo toliko službenica Božjih, od kojih bih bila mogla naučiti, da napredujem u tvojoj službi. Ne znam, kako bih nastavila, kad pomislim, kako sam položila svoje redovničke zavjete, kako je bila tvrda odluka i koliko zadovoljstvo i kako sam se s Tobom zaručila. Ne mogu toga izreći bez suza. A morale bi biti krvave suze i srce bi mi moralo pući. A ne bi bilo preveliko čuvstvo radi uvreda, kojim sam te kasnije vrijeđala. Sad mi se čini, da sam imala razloga te ne želim tako velikog dostojanstva, jer sam ga kasnije tako zlo upotrebljavala. A Ti si, Gospodine, gotovo dvadeset godina, za kojih sam zloupotrebljavala tu milost, htio podnositi uvredu, da se ja poboljšam. Čini se, Bože moj, da sam samo obećala, da ne ću dirati ništa od onoga, što sam ti obećala. Nije dakako onda to bila moja nakana. No kad gledam tekar moja kasnija djela, ne znam, kakvu sam nakanu imala, eda se bolje vidi, ko si Ti, Zaručnice moj, a ko sam ja. Istina je jamačno, da mi često bol radi velikih grijeha ublažuje zadovoljstvo, što mi ga daje misao, da se tako upoznaje množina tvoga milosrđa.

4. Na kome bi, Gospodine, tvoje milosrđe moglo sinuti kao na meni, koja sam tako potamnjela svojim zlim djelima velike milosti, što si mi ih počeo iskazivati? Jao, Stvoritelju moj, sad bih htjela navesti kakav izgovor, nemam nikakva! A niko nije kriv nego ja. Jer da sam ti bilo koliko naplatila ljubav, koju si mi počeo iskazivati, ne bih bila mogla nikoga ljubiti nego Tebe, a time bi se bilo sve popravilo. No kad toga ne zaslužih i ne imadoh takve sreće. Gospodine, neka mi barem sad pomogne tvoje milosrđe.

5. Promjena života i hrane naudi mome zdravlju. Ako je i bilo veliko zadovoljstvo, nije bilo dosta. Počeše nesvjestice, a uz druga me velika zla spopade tako velika srčana bolest, te se prestraviše svi, koji to vidješe. I tako minu prva godina u veoma lošu zdravlju. No mislim, da ne uvrijedih mnogo puta Boga. Moja je bolest bila lako velika, te sam se nemalo uvijek onesvješćivala, a gdjekad sam bila sasvim u nesvjestici. Zato se moj otac uvelike trsio, da mi potraži pomoć. A kad je ne dadoše ondješnji liječnici, poskrbi se, da me odvede na drugo mjesto, što je bilo na velikom glasu, jer su se liječile druge bolesti. Tako rekoše, da će izliječiti i moju. Sa mnom pođe ona prijateljica, što sam već spomenula da sam je imala u kući, a bila je starija. Nije bilo zaroka (klausura) u kući, u kojoj sam bila redovnica.

6. Ostadoh ondje nemalo godinu dana. A pretrpjeh tako goleme muke radi okrutnoga načina, kojim su me liječili, te ne znam, kako sam ih mogla podnijeti. Podnesoh ih, ali ih napokon ne mogaše više podnositi moja narav, kao što ću reći.[20] Liječenje se imalo započeti na početku proljeća, a ja

[20] Hoće Svetica da kaže, da njezino tijelo nije moglo odoljeti, ako i jest

otputovah na početku zime. Sve to vrijeme proboravih u kući svoje sestre, koja je bila u selu, i čekah do travnja. Ono je mjesto bilo blizu pa mi nije trebalo ići amo tamo.[21]

7. Kad pođoh, dade mi stric, za kojega spomenuh, da je bio na putu, knjigu Treći Abecedar, koja uči molitvu sabranosti. One sam prve godine već čitala dobre knjige. Nisam htjela upotrebljavati drugih, jer sam već upoznala štetu, što su mi je nanijele. Ipak nisam znala, kako treba postupati u molitvi (unutarnjoj), kako li se sabrati. Zato se uvelike obradovah onoj knjizi i odlučih, da ću onim putem udariti svim silama.[22] Gospodin mi je već bio dao dar suza i uživala sam u čitanju, pa sam stala dulje boraviti u samoći i često sam se ispovijedala. A udarih i onim putem, što mi ga je pokazivala ova knjiga. Ona mi je bila i učitelj. Jer ne nađoh odonda u dvadeset godina učitelja t. j. ispovjednika, koji bi me razumio, sve ako sam ga tražila. To mi je i te kako škodilo, pa sam se često vraćala unatrag, a malo nisam i sasvim propala. Ispovjednik bi mi svakako bio pomogao, da izbjegnem prigode te ne vrijeđam Boga.[23] U onoj samoći ostadoh nekih devet mjeseci. Ako se i nisam sasvim očuvala, da ne vrijeđam Boga, kao što mi je nalagala ona knjiga, nisam se na to puno osvrtala. Takav mi se oprez činio nemoguć. Čuvala sam se, da ne griješim smrtno, a kad bi Bog dao, da sam se vazda čuvala! Za male sam grijehe malo marila, a to me je upropastilo. Njegovo mi Veličanstvo već na početku stade iskazivati velike milosti. A na kraju mi toga vremena dade Gospodin takvu slast na tom putu, te mi iskaza milost i dade molitvu mira, a gdjekad me primače i k sjedinjenju. No ja još nisam razumjela, što je jedno i drugo ni koliko treba oboje cijeniti. Da sam to znala, držim, da bi mi to bilo vrlo koristilo. Istina, molitva je sjedinjenja trajala tako malo, te ne znam, je li i koliko bi se izmolila Zdravo Marija. Ali je ostavljala u meni takve učinke, te mi se činilo, da mi je sav svijet pod nogama, premda nisam onda imala ni dvadeset godina. I sjećam se, žalila sam one, što idu za svijetom pa i u dopuštenim stvarima. Trsila sam se, što sam više mogla, da u sebi predočim nazočnog Isukrsta, naše dobro i Gospodina. I takva je bila moja unutarnja molitva. Kad bih mislila o kojoj tajni, predočivala sam je u unutarnjosti, premda sam voljela čitati dobre knjige. To je bio moj odmor. Bog mi nije dao dara, da promišljam razumom ni da se okoristim maštom. Ona je tako troma, te nikad nisam mogla pravo razmišljati ni predočiti

---

nastojala da se podvrgne žestokoj boli prouzročenoj nesavjesnim liječenjem.

[21] Mjesto se zvalo Becedas, daleko oko 15 milja od Avile prema zapadu. Ovdje je bila neka žena, koju je po narodnom pripovijedanju imala izvanrednu sposobnost za liječenje. Tri mjeseca ostade Svetica u Becedama.

[22] Prije nego će otići u Becedas, dođe u Hortigosu, k svome stricu Don Pedru, koji Svetici za duhovno štivo dade Tercer Abecedario Fr. Franje de Osuna. To se djelo dojmilo uvelike njezina duha, kao što sama priznaje. Bosonoge karmelovke sv. Josipa Avilskoga prema staroj predaji zajednice čuvaju onaj dragocjeni primjerak, koji je toliko listala sv. Terezija. Iz Hortigose uperi Svetica u Castellanos. Ondje proboravi dugo, prije nego će se dati liječiti u kući D. Martina Barrintos i gđe Marije. Pratio ju je na tom putu D. Alfonso de Cepeda i njezina dobra i stara prijateljica Dona Ivana Suarez, a od Castellanosa njezina sestra Marija.

[23] Hoće da kaže: da je imala ispovjednika, što ga je tražila, da bi joj barem pomogao izbjegavati grešne prilike, u kojima se dešavala.

čovječanstvo Gospodnje, kolikogod sam nastojala. Ovim se putem, gdje se ne može raditi razumom, dolazi doduše prije u motrenje (kontemplaciju), ako se ustraje, ali je težak i mučan. Jer ako se volja nema čim baviti i ako se ljubav nema čim zanimati uz nazočni predmet, duša ostaje kao bez oslonca i bez posla, pa joj samoća i suhoća zadaju veliku muku, a misli (raštrkane) preveliku borbu.

8. Takve se osobe moraju više trsiti oko čistoće savjesti, nego one, koje mogu djelovati razumom. Jer ko pomišlja, što je svijet, što duguje Bogu, koliko je za nj ovaj Bog pretrpio, a kako malo on služi njemu (Bogu), pa što Bog daje onima, koji ga ljube: crpe iz toga dosta nauka, da se brani od misli, od (grješnih) prigoda i pogibli. A ko se ne može tim poslužiti, u većoj je pogibli, pa mu se treba mnogo baviti čitanjem, jer sam ne može izmisliti nikakva gradiva za razmišljanje. Veoma je mučan taj postupak (unutarnja molitva), kad se ne može pomišljati. Čitanje pomaže mnogo, da se sabere. I ko tako postupa, potrebno je da barem malo čita, pa mu štivo zamjenjuje unutarnju molitvu, koje ne može obavljati. Ako li učitelj, koji poučava, sili, da takvi razmišljaju bez čitanja, pa ako bez te pomoći hoće da dugo obavljaju unutarnju molitvu, ne će moći dugo ustrajati u molitvi i naudit će zdravlju, navaljuje li tako, jer je to veoma mučno.

9. Sad mi se čini, da je Gospodin udesio tako, te nisam mogla naći nikoga, ko bi me učio, jer mislim, da hi bilo nemoguće ustrajati osamnaest godina u tom trudu i u toj velikoj suhoparnosti, budući da nisam mogla, kako rekoh, razmišljati. Za svih se tih godina nisam usuđivala započeti razmišljati bez knjige, van kad bih se pričestila, jer se moja duša tako bojala obavljati molitvu bez knjige, kanda joj se trebalo boriti s golemom vojskom. A tješilo me je ovo sredstvo (knjiga), jer mi je to bilo poput društva ili štita, koji je imao primati udarce mnogih misli. Suša me nije obuzimala obično, ali me je spopadala vazda, kad nisam imala pri ruci knjige, pa mi se duša odmah razbijala. A s knjigom bih stala sabirati rasijane misli i privlačiti dušu kao mekom. Često nije trebalo drugo, van samo otvoriti knjigu. Gdjekad bih čitala malo, gdjekad mnogo, već kako mi je Gospodin iskazivao milost. Kad sam počela tako, kao što rekoh, činilo mi se, budem li imala knjigu i boravila u samoći, da me nikakva opasnost ne bi odvratila od tolikoga dobra. Držim, da bi s pomoću Božjom i bilo tako, da sam imala učitelja ili volj koga, ko bi me opominjao, da izbjegavam iz početka grešne prilike i ako bih zapala u njih, brzo bi mi pomogao, da utečem. I činilo mi se, kad bi me onda nečastivi očito napao, da ne bih više nipošto teško sagriješila. No on je bio tako lukav, a ja tako zločesta, te su mi malo koristile sve moje odluke, premda su mi mnogo koristile u dane, kad sam služila Bogu, da mogu podnositi strašne bolesti, što sam ih trpjela, i to veoma strpljivo, kao što mi je dalo Njegovo Veličanstvo.

10. Često sam začuđena mislila na veliku dobrotu Božju, a duša mi je uživala gledajući njegovu veledušnost i milosrđe. Hvala mu na svemu. Vidjela sam jasno, da mi ni u ovom životu ne ostavlja bez plaće nijedne dobre želje. Sve ako su moja djela bila jadna i nesavršena, ovaj ih je moj Gospodin poboljšavao i usavršavao i davao im vrednotu, a moja je zla i grijehe odmah pokrivao u očima onih, što su ih gledali. Dopušta Njegovo Veličanstvo, da se zaslijepe i briše im ih iz pameti. Pozlaćuje grijehe, čini, da sijeva krepost, koju sam Gospodin stavlja u me i u neku me sili, da je imam.

11. Vratit ću se k onome, što su mi zapovjedili. Kažem, kad bi trebalo

opisati u tančine, kako se Gospodin vladao prema meni odmah spočetka, trebao bi drugačiji razum od mojega, da znade procijeniti, koliko mu u ovom slučaju dugujem, pa kako sam bila nezahvalna i zločesta, jer sam to zaboravila. Dovijeka slava onome, koji me je toliko podnosio. Amen.

GLAVA V.

Opisuje dalje velike bolesti, što ih je podnosila i strpljivost, što joj je Gospodin dao u njima. Kako iz zla nastaje dobro. To potvrđuje slučajem, što se desio na mjestu, gdje je bila na liječenju.

1. Zaboravih reći, da sam u godini svoga novaštva podnosila velike nemire radi stvari, što su po sebi bile neznatne, ah su mi često za njih prigovarali, premda sam bila nevina. Ti su me prigovori vrlo mučili, a podnosila sam ih vrlo nesavršeno. Ali pretrpjeli sve radi velikoga zadovoljstva, što sam redovnica. Kad su vidjeli, da tražim samoću i gdjekad oplakujem svoje grijehe, mislili su i govorili, da sam nezadovoljna. Voljela sam sve stvari redovničkoga staleža, ali nisam mogla podnositi nikakve, koja mi se činila prezirom. Radovala sam se, što su me cijenili. Zato sam sve pomno radila. Sve mi se činilo krepošću. No to me ne će ispričati, jer sam znala, da u svemu tražim svoje zadovoljstvo. Zato me neznanje ne oslobađa od krivnje. Neka je krivnja već u tom, što samostan nije bio osnovan na velikoj savršenosti. Ja sam bila loša, pa sam išla za pogrešnim, što sam gledala, a zapuštala sam dobro.

2. Onda je neka redovnica bolovala od veoma teške i užasne bolesti. Imala je na trbuhu otvore, koji su nastali radi zatvorenosti, pa je kroz njih prolazilo, što bi pojela. Naskoro je od toga i umrla. Vidjela sam, gdje se sve boje one bolesti, a ja sam uvelike zavidjela njezinoj strpljivosti. Molila sam Boga, neka je dade tako i meni, pa neka pošalje bolesti, kakve mu se svide. Nikakve se, mislim, nisam bojala, jer sam živo čeznula za vječnim dobrima, pa sam ih odlučila dobiti pošto poto. I čudim se sama sebi, jer onda, čini mi se, još nisam imala ljubavi Božje, kao što sam držala, da je imam kasnije, kad sam počela obavljati unutarnju molitvu. Imala sam samo svjetlost, u kojoj sam vidjela, da treba malo držati do svega, što se svršuje, a nadasve cijeniti dobra, koja se tim mogu dobiti, jer su vječna. Tu mi molbu i usliša Njegovo Veličanstvo, jer ne minuše ni dvije godine, a ja oboljeli tako, te mi bolest, ako i nije bila onakva, ipak nije bila manje mučna i dosadna. A bolovala sam tri godine, kao što ću evo opisati.

3. Kad dođe vrijeme za liječenje, što sam ga iščekivala na spomenutom mjestu (Castellanos de la Canada) kod svoje sestre, povede me s velikom udobnošću moj otac i sestra i ona redovnica, njena prijateljica (Dona Ivana Suarez), koja je bila pošla sa mnom, a najviše me je voljela. Ovdje (u lječilištu) započe nečastivi rastavljati moju dušu, ali Bog izvuče iz toga nešto vrlo dobro. Bio je u onom mjestu, gdje sam bila na liječenju, svećenik veoma plemenita roda i razuma. Bio je i učen, ali ne Bog zna koliko. Ja mu se stadoh ispovijedati, jer sam oduvijek ljubila učenost, premda su poluučeni ispovjednici mnogo naudili mojoj duši, jer nisam mogla naći onakvih pravih učenjaka, kao što sam željela. Znam iz iskustva da je bolje da ispovjednici, ako su kreposni i sveta vladanja, budu sasvim neuki. Jer se ni oni ne uzdaju a se već pitaju druge, koji su zbilja učeni, a ni ja se u njih ne bih pouzdala. Pravi me učenjak još nikad ne prevari. Ni oni me drugi (poluučenjaci) ne htjedoše varati, no oni nisu znali više. Ja sam mislila, da znadu i da nisam drugo dužna nego vjerovati njima, jer su bih širokih rukava i davali su mi odviše slobode. Da su stiskali, ja sam tako loša, te bih bila tražila druge. Što je bio laki grijeh, govorili su mi, da nije ništa; a što je bio najteži smrtni

grijeh, govorili su, da je laki. To mi je toliko naudilo, te nije suvišno, da ovdje spomenem na opomenu drugima, da se čuvaju tolikoga zla. Vidim dobro, da me to ne ispričava pred Bogom, jer nisu po svojoj naravi bile dobre stvari, o kojima se radilo; a to je bilo dosta, da ih se čuvam. Bog je, držim, dopustio radi mojih grijeha, da se oni prevare pa da varaju i mene. Ja prevarih mnogo drugih govoreći im ono isto, što oni (ispovjednici) rekoše meni. U toj sljepoći, držim, proživjeh više od sedamnaest godina, dok mi vrlo učeni otac dominikovac[24] ne pokaza zloću onih stvari. A oci mi Družbe Isusove sasvim pokazaše zloću onih zlih načela i utjeraše mi strah u kosti. O tom ću pripovijedati poslije.

4. Počeh se dakle ispovijedati onom spomenutom svećeniku.[25] On me zavoli do skrajnosti, jer sam onda imala malo ispovijedati prema onom, što sam imala kasnije. A nisam znala ni otkad sam postala redovnica. Nije ta sklonost bila baš zla, ali je bila prevelika, pa nije bila ni dobra. On je znao, da ja ne bih odlučila ni za što na svijetu uvrijediti Boga teškim grijehom; a uvjeravao me je, da tako ne bi ni on. I tako se mnogo razgovarasmo. Ja sam onda bila zadubljena u Boga, pa sam stoga na onim sastancima najvoljela govoriti o božanskim stvarima. Ja sam bila još djevojčica, a to je njega postiđivalo, pa mi radi velike ljubavi prema meni stade razgaljivati svoju propast. A ta nije bila malena. Živio je gotovo sedam godina u pogibeljnom stanju, u nedopuštenoj ljubavi i saobraćaju s nekom ženom u onom istom mjestu, a ipak je govorio misu. Bilo je to javno poznato, pa je izgubio čast i dobar glas, a niko mu se nije usudio govoriti protiv toga. Ja sam ga vrlo žalila, jer sam ga veoma voljela. U svojoj sam velikoj lakomislenosti i sljepoći držala, da je krepost biti zahvalnom i vjernost očuvati onima, što su me ljubili. Proklet zakon, koji ide dotle, te se protivi zakonu Božjemu! To je ludost, što se upotrebljava u svijetu, pa je zaludila i mene. Ta Bogu imamo zahvaliti na svem dobru, što nam čine (ljudi), a držimo za krepost ne prekinuti prijateljstva ako i jest protiv Njega! O sljepoće svijeta! Kamo sreće Gospodine, da si Ti učinio, te budem najnezahvalnija čitavom svijetu, a Tebi ni u čemu! Ali je sve bilo obratno radi mojih grijeha.

5. Pregnuh doznati i uputiti se više od ukućana onoga svećenika. Upoznali bolje njegovu propast i doznah, da jadnik nije toliko kriv. Nesrećna je žena u mjedeni idolić bila metnula vračarije i zamolila ga, da to nosi iz ljubavi prema njoj na vratu. A niko ga nije mogao skloniti, da to odbaci. Ja ne držim odlučno za istinu, što se priča o vračarijama, van samo pripovijedam što vidjeh u opomenu muževima, neka se čuvaju žena, koje bi rado započeti takav saobraćaj. Da, neka vjeruju, da se nikako ne smiju pouzdavati u žene, koje izgube stid od Boga, jer su one više od ljudi dužne da budu poštene. Jer one ne prezaju ni od čega, da dosegnu svoju svrhu i zadovolje sklonosti, što im usadi zloduh. Ako sam ja i bila tako zla, u takvo šta nikad ne padoh. Nikad ne pregnuh činiti zlo. A sve da sam i mogla, ne bih tjela siliti volju drugih, da me ljube. Od toga me je očuvao Gospodin. No da me je On ostavio, bila bih činila zlo kao i u drugom: jer se ni u čemu ne mogu u se pouzdavati.

---

[24] O. Vinko Barron, duboki bogoslovac, ispovjednik i njezina oca Alfoasa.

[25] Sa strane piše O. Banez: »To je, reče, duhovnik župnik, koji dolazi s druge strane«. Jamačno slavi tu primjedbu, da se ne drži, e je to govor o ispovjedniku dominikovcu.

6. Kad sam dakle ono doznala (o spomenutom svećeniku), stanem mu iskazivati veću ljubav. Moja je nakana bila dobra, ali sam radila zlo. Da učinim nešto dobro, pa bilo ne znam koliko veliko, nisam smjela raditi ni najmanjega zla. Govorila sam mu veoma obično o Bogu. To mu je moralo koristiti, premda držim, da je na nj više djelovalo, jer me je veoma ljubio. Da mi ugodi, dade mi i kipić idola, koji ja bacih odmah u rijeku. Kad se riješi njega, stane se poput čovjeka, što se probudi iz tvrda sna, sjećati svega, što je učinio onih godina. Prestraši se sam sebe, kajući se za svoju propast stane mrziti na onu ženu. Morala mu je mnogo pomoći i Naša Gospa, jer je uvelike štovao njezino Začeće, pa je veoma svečano slavio onaj dan. Napokon ne htjede više ni gledati one žene i ne mogaše dosta zahvaliti Bogu, što ga je prosvijetlio. Preminu za godinu dana, brojeći od onoga dana, kad ga vidjeh prvi put. Međutim je gorljivo služio Bogu, jer ne držah, da je bila zločesta ona sklonost prema meni, premda je mogla biti čišća. Ipak je bilo prilika, u kojima smo najteže mogli vrijeđati Boga, da ga nismo imali vazda svojski pred očima. Kako već rekoh, onda ne bih bila mislila ništa, što sam znala da je smrtni grijeh. A čini mi se, da je to pomagalo onome, da me zavoli gledajući to u mene. Držim, da svi ljudi moraju ljubiti one žene, koje vide da su sklone na krepost. A i one bi baš tim morale lakše i u zemaljskim stvarima od njih dobivati ono, za čim idu, kao što ću reći kasnije. Držim za izvjesno, da je na putu spasenja (svećenik, što ga je spominjala). Umro je vrlo lijepo i posve daleko od one prigode. Čini se, da je Gospodin htio, da se spasi onim sredstvima.

7. Ostadoh na onom mjestu tri mjeseca. Podnašah preteške muke, jer mi je liječenje bilo prekruto za moj tjelesni sustav. Nakon dva mjeseca radi upotrebljavanih ljekarija dođoh na rub groba. Srčana bolest, koju dođoh liječiti, postade još žešća. Gdjekad mi se činilo, da me za srce hvataju oštrim zubima, pa su se bojali, da ću pobjesniti. Snage mi uvelike ponestade, jer mi se sve gadilo pa nisam mogla uživati ništa osim pića. Groznica je bila trajna. Davali su mi sredstvo za čišćenje nemalo mjesec dana i to danomice, pa sam bila istrošena i tako gorjela, te mi se živci stadoše stiskati od nesnosnih boli, što mi danju ni noću ne dadoše mira. Teška i duboka žalost.

8. S tim me dobitkom povrati moj otac kući. Ovdje me opet posjetiše liječnici. Svi me napustile veleći, da povrh svega imam sušicu. Do toga sam malo držala. Mene su mučili bolovi u jednom nizu od pete do glave, a živčani su bili nesnosni, kao što rekoše liječnici, jer su se svi živci stiskali. Bila bi to za me strašna muka, da je nisam izgubila svojom krivnjom. Tu sam strašnu muku podnašala oko tri mjeseca, premda se činilo nemoguće, da se podnosi zajedno toliko patnja. Sad se sama čudim i držim za veliku milost Gospodnju onu strpljivost, što mi je dalo Njegovo Veličanstvo, jer se jasno vidjelo, da dolazi od Njega. Mnogo mi je za strpljivost koristilo, jer sam čitala povijest Jobovu u Ćudoređu sv. Grgura.[26] čini se, da me je tako Gospodin pripravio. Usto sam stala obavljati molitvu (unutarnju) pa sam tako mogla podnositi prilagođujući se tako Njegovoj volji. Ponajviše sam dozivala u pamet i izgovarala ove riječi Jobove: »Kad primasmo dobro iz ruke

[26] Bosonoge kod Sv. Josipa Avilskoga čuvaju zdušno krupne sveske Moralke sv. Grgura, za koje se drži, da ih je listala Svetica. Na početku drugoga sveska stoji bilješka: »Ovo je moralka naše sv. Majke. U sate je za spavanje naslanjala na njih svoju svetu glavu. Neke je znakove u njima načinila svojim svetim rukama bilježeći ono, što ju je poticalo na pobožnost

Gospodnje, zašto da ne podnosimo zlo?« (Job, 2, 10.). Čini mi se, da me je to jačalo.

9. Dođe blagdan Naše Velike Gospe. Od travnja dotada potraja moje trpljenje, koje u posljednja tri mjeseca bijaše najžešće. Ja sam silno željela da se ispovjedim, kao što sam se oduvijek vrlo rado često ispovijedala. Pomisliše, da se ja bojim smrti, pa mi otac ne dopusti, da mi prištedi muku. O prevelika tjelesna ljubavi! Moj je otac bio katolik i veoma pametan, pa nije bilo u njega neznanja, a mogao mi je učiniti veliku štetu! One me noći spopade takva bol, te gotovo četiri dana ostadoh sasvim u nesvjestici. Onda mi podijeliše sakramenat posljednju pomast. Svaki sat pa i čas pomišljahu: eto izdahnut ću. Zato i nisu drugo radili, već mi molili Vjerovanje, kanda sam ja što razumjela. Kadikad su me držali posve mrtvom, pa su i vosak kapali na oči, a ja sam ga kasnije našla ti očima.[27]

10. Moga oca spopade velika žalost, što mi ne dopusti, da se ispovjedim. Stade vapiti i mnogo moliti Boga. Slava Njemu, koji je uslišio te molitve! Već je po drugi dan bila otvorena u mojem samostanu raka, čekajući moje tijelo, a bile su u drugom samostanu naše braće obavljene za me zadušnice, kad Gospodin htjede, da dođem k sebi. Odmah se zaželjeh ispovjediti. Pričestih se uz obilate suze. No čini mi se, da te suze ne potekoše zbog kajanja i boli samo zato, jer sam vrijeđala Boga, a to bi mi bilo dosta za spasenje, da mi nije koristila prevara, što su me varali oni, koji mi rekoše, da neke stvari nisu smrtni grijeh. Bile su nesnosne boli, što sam ili još trpjela. Malo sam se razabrala, ali mislim, da sam potpuno ispovjedila sve, za što sam znala, da sam uvrijedila Boga. Jer mi je Njegovo Veličanstvo među ostalim milostima udijelilo i tu, da nisam od svoje prve pričesti zanemarila ispovijedati sve, što sam držala za grijeh, pa bio to i laki grijeh, ne bih ga propustila. No mislim nedvoumno, da bi bilo sumnjivo moje spasenje, kad bih onda bila umrla, jer su u jednu ispovjednici bili tako slabo učeni, a u drugu sam ja bila zločesta, i to zbog mnogo razloga.

11. Istina je i zbilja, dok ovo pišem, zgražam se uvelike, a dršćem sama u sebi gledajući, kako me je Gospodin, čini se, uskrisio. Dobro bi bilo, čini mi se, o dušo moja, da si promatrala pogibao, od koje te je izbavio Gospodin, pa da ga nisi više vrijeđala iz straha, ako već ne iz ljubavi, jer te je još tisuću puta mogao skončati u pogibeljnijem stanju. Mislim, da ne tvrdim odviše, kad kažem još tisuću, sve ako me i ukori onaj, koji mi je zapovjedio, da umjereno pripovijedam svoje grijehe, premda su oni dosta poljepšani. Molim ga za ljubav Božju, neka ne odbacuje ništa od mojih grijeha, jer se iz toga više vidi, kako je Bog milosrdan i kako podnosi dušu. Slava mu dovijeka. Neka se svidi Njegovom Veličanstvu, da me prije uništi, nego ga prestanem sve više ljubiti.

---

[27] O toj posljednjoj Svetičinoj bolesti pripovijeda o. Ribera (Život knj. I. gl. 7.): »Raka je bila otvorena u samostanu Utjelovljenja pa su očekivali tijelo, da ga ukopaju. Bile su ondje i redovnice poslane, da budu kod tijela. Bili bi je i ukopali, da njezin otac nije zapriječio često protiv mnijenja svih drugih. Dobro je poznavao bilo, pa se nije mogao osvjedočiti, da je mrtva. A kad su govorili, neka se ukopa, odgovarao je: Ova kćerka nije za ukope. Nemar brata Lovre malo daje ne skonča. Spomenuti povjesničar pripovijeda u ovoj istoj glavi: »Jedne je noći bdio uz nju brat joj Lovre Cepeda. No on zaspi. Uto dogori svijeća uz postelju, a zapali uzglavnicu, plahte i pokrivači od postelje. I da njega ne probudi dim, mogla je bolesnica izgorjeti ili umrijeti.

GLAVA VI.

Raspreda, koliko duguje Gospodinu, što joj je u tako velikim mukama dao, da se prilagodi njegovoj volji i kako je za posrednika i odvjetnika uzela slavnoga sv. Josipa pa koliko joj on koristio.

1. Od onoga napada bolesti u četiri dana ostadoh tako slaba, te sam Gospodin može znati, kakve sam nesnosne muke trpjela u sebi. Jezik mi je bio sav izgrižen. Jer ništa nisam jela te sam bila sasvim oslabila, grkljan mi se stisnuo i gušio me tako, da nisam mogla ni vode progutati. Činilo mi se, da sam sva iščašena, a glava sasvim smućena. Sva sam bila stisnuta u jedno klupko. Muka me je onih dana bila sasvim satrla, pa nisam mogla ganuti ni laktom, ni nogom, ni rukom, ni glavom, van sam ležala kao mrtva, ako me ne bi pomaknuli. Čini mi se, da sam mogla micati samo jednini jedinim prstom od desne ruke. Nisu znali, ni kako će mi se približiti, jer sam bila sva tako ozlijeđena, te nisam mogla trpjeti. Dizali su me na jednoj plahti, koju je držala jedna s jedne strane, a druga s druge. Tako je bilo do cvjetnog Uskrsa. Samo mi je bilo lakše, ako me se nije niko doticao, pa bi mi često jenjavali bolovi. Želeći malko počinuti pričinjala sam se, da mi je dobro; jer sam se bojala, da će mi ponestati strpljivosti. Bila sam vrlo zadovoljna, kad sam vidjela, da je nestalo onih žestokih i trajnih boli. No bile su nesnosne, kad me uhvatila groza dvostruke groznice četvrtače, koja me je najstrašnije prodrmala. Veoma mi se gadilo svako jelo.

2. Odmah zaželjeh silno poći u samostan. Dadoh, da me onako odnesu. Koju su mislile primiti mrtvu, primile živu. Ali je tijelo bilo gore od mrtva. Bilo ga je muka i pogledati. Ne da se iskazati, kako sam bila oslabila: sama kost i koža. Kako rekoh, tako kukavna ostadoh više od osam mjeseci. Sakata ostadoh oko tri godine, ako mi je i bivalo bolje. Kad počeh hodati četveronoške, proslavih Boga. Sve sam provela podlažući se volji Božjoj, a izuzevši ono početka, i vrlo veselo. Sve mi se to činilo ništa prema bolima i mukama, što sam ih podnijela na početku. Predala sam se sasvim u volju Božju, pa da me onako ostavi zauvijek. Čini mi se, da sam samo zato željela ozdraviti, eda mogu na samu razmatrati, kao što sam poučena, jer u bolnici nije bilo za to zgode. Ispovijedala sam se vrlo često. Govorila sam mnogo o Bogu i pobuđivala sve, pa su se čudile strpljivosti, što mi je Gospodin dao. Da nije dolazila iz ruke Njegova Veličanstva, činilo se, da ne bih mogla podnositi tolikoga zla s tolikim zadovoljstvom.

3. Bila je velika ona milost, što mi je dao u molitvi, koju mi je dao, a ona me je naučila, što znači njega ljubiti. Jer odonda u kratko vrijeme opazih u sebe nove kreposti, ako i ne baš jake, jer me nisu mogle uzdržati u pravednosti. Nisam ni o kome govorila ni najmanjega zla, van sam obično zaprečavala svaki ogovor; jer sam vazda imala na pameti načelo, da, ne smijem ni željeti ni govoriti o drugom, što ne bih rado da govore o meni. Toga sam se u prilikama držala izvanredno savjesno, ako i nisam savršeno, jer sam kadikad popustila malko u većim prilikama, što bi se pružile. Ali je redovito bilo tako, pa sam i druge, što su sa mnom živjele i razgovarale, toliko nagovarala, da prisvoje tu naviku. Doznalo se, da su sigurna leđa ondje, gdje sam ja. A na takav glas iziđoše i moje prijateljice i rodbina i one, što sam ih učila. No u drugim stvarima moram i te kakav račun davati Bogu radi zla primjera, što sam im davala. Neka se svidi Njegovu Veličanstvu, da

mi oprosti, jer sam prouzročila mnogo zla, premda moja nakana nije bila tako štetna, kao kasniji rad.

4. Čeznula sam za samoćom, rado se zabavljala i govorila o Bogu. Kad bih našla nekoga, s kim bih (se mogla razgovarati), to bi mi dalo više zadovoljstva i okrepe, nego sva uljudnost i recimo bolje prostaštvo svjetskog razgovora. Ispovijedala sam se i pričešćivala mnogo češće, a i željela sam. Čitala sam vrlo rado dobre knjige. Pregorko sam se kajala, što sam vrijeđala Boga. Sjećam se, često se nisam usuđivala obavljati (unutarnju) molitvu, jer sam se bojala prevelike muke kao velike kazne zato, što sam ga vrijeđala. Ta mi muka naraste kasnije tako silno, te ne znam, s čim bih je isporedila. A nije bila nipošto radi straha. Kad sam se sjećala velikih darova, što mi je Gospodin dijelio u molitvi, i onoga velikoga duga, što sam mu dugovala, te kad sam vidjela, kako mu rđavo plaćam, nisam mogla podnositi. Bila sam izvanredno zlovoljna na mnogo suza, što sam ih ronila radi grijeha, kad sam gledala, kako se slabo popravljam, i kako nedostaju ni odluke ni muka, što me je mučila, da ne padam ponovno, kada bih se našla u grešnoj prilici. Činilo mi se, da su suze varave i da će kasnije biti još veća krivnja, jer sam vidjela, koliku mi je milost udijelio Gospodin, kad mi je dao njih (suze) i toliko kajanje. Onda sam se nastojala naskoro ispovjediti, pa sam, čini mi se, radila sve, što sam mogla, da se opet vratim u milost. Sva je nesreća bila, što nisam korjenito izbjegavala grešne prigode i što su mi ispovjednici malo pomagali. Da su mi oni pokazali pogibao, u kojoj sam bila, i naložili dužnost, da prekinem ovo drugovanje, držim nedvoumno, da bi se zlu bilo doskočilo. Jer znalice ni jedan cigli dan ne bih htjela ostati u smrtnom grijehu. Svi mi ti znaci straha Božjega dođoše u nutarnjoj molitvi. A najveći je znak bio zavijen u ljubav, jer mi se pritom nije predočivala kazna. Dokle god sam bila tako bolesna, pomno sam čuvala svoju savjest od raznih grijeha. O Bože moj! Željela sam zdravlje, da mu mogu bolje služiti, a zdravlje je baš bilo uzrok ovoj mojoj šteti!

5. Kad sam vidjela, da sam tako mlada, a sakata, pa što su mi učinili zemaljski liječnici, odlučim se uteći nebeskim liječnicima, da me izliječe. Ako sam i podnosila s velikim veseljem, ipak sam željela zdravlje. Kadikad sam pomišljala, ako mi može biti na osudu, ozdravim li, da bi mi bilo bolje ostati onako. A ipak sam mislila, da ću mnogo više služiti Bogu, ako ozdravim. Tako mi sami sebe varamo, jer se sasvim ne prepuštamo Gospodinu, da radi što hoće, jer on zna bolje, što nam koristi.

6. Započeh misne pobožnosti obavljati i moliti sasvim odobrene molitve. Nikad nisam voljela pobožnosti. što ili obavljaju neki, pogotovo žene. Vršile su nekakve obrede, kojih ja nisam mogla podnijeti, a njih su poticali na pobožnost. Kasnije se doznalo, da te pobožnosti nisu dolikovale, jer su bile praznovjerne. A uzeh za odvjetnika i gospodina slavnoga sv. Josipa te mu se stadoh uvelike preporučivati. Vidjeh jasno, da me je ovaj moj otac i gospodin izbavio iz one nevolje pa i iz drugih većih nedaća, što su se ticale moje časti i duševnoga spasenja, te mi je pribavio i više dobra, nego sam ga znala moliti. Ne sjećam se, da sam ga dosele za što zamolila, što mi ne bi bio učinio. Za čudo je, kakve mi je goleme milosti udijelio Bog posredovanjem ovoga blaženog sveca, od kakvih me je tjelesnih i duševnih pogibli izbavio. Drugim je svecima, čini se, Gospodin dao milost, da pomažu u jednoj nevolji; a upoznah, da ovaj slavni svetac pomaže u svima. Čini se Gospodin hoće da nam pokaže, kao što mu je bio podložan na zemlji, jer mu

je bio hranitelj, a zvao ga je ocem, tako da mu može zapovijedati i na nebu, neka učini, štogod zamoli. To su iskusili neki drugi, koje sam svjetovala, neka mu se preporuče. A ima ih mnogo, što ga štuju, jer su ponovno iskusili ovu istinu.

7. Ja sam nastojala njegov blagdan svetkovati, što sam mogla svečanije.[28] Ali sam bila punija taštine nego duha, pa sam željela, da se sve obavlja što sjajnije. Nakana mi je dašto bila čista. Ali je bilo zlo, da mi je u dobru, za koje mi je Gospodin davao milosti, bilo puno nesavršenosti s mnogo pogrješaka. A u zlu sam, u gizdavosti i taštini bila veoma vješta i marljiva. Neka mi Gospodin oprosti. Rado bih nagovoriti svakoga, neka bude pobožan prema ovome slavnom svecu, jer znam iz velikoga iskustva, da mnogo dobara dobiva od Boga. Nisam poznala nikoga, ko bi bio prema njemu zaista pobožan i posebice mu služio, da ne bih opazila u njega veliki napredak u kreposti; jer on pomaže i te kako dušama, koje mu se preporučuju. Ima, mislim, već nekoliko godina, da svaki put na njegov blagdan zaištem što od njega, a vazda vidim, da mi to izvrši. Ako je prošnja u čemu nepodesna, on je ispravi za veće moje dobro.

8. Kad bih ja bila ličnost, koja bi imala ugled u pisanju, rado bih opširno u tančine opisala milosti, što ih je ovaj slavni svetac iskazao meni i drugima. No da ne prekoračim onoga, što su mi naložili, bit ću u mnogim stvarima kraća, nego bih željela, a u drugima opširnija, nego treba, kao što uopće u svakom dobru imam malo razbora. Samo za ljubav Božju molim onoga, ko mi ne vjeruje, neka kuša pa će opaziti iz iskustva, kakvo je veliko dobro, ako se preporučuje veoma slavnom Patrijaru i pobožno ga štuje. Osobito mu moraju biti skloni vazda oni, što se bave unutarnjom molitvom. Jer ne znam, kako se može misliti na Kraljicu Anđela i na ono vrijeme, kad je toliko podnijela s Djetetom Isusom, da se ne zahvali sv. Josipu na dobročinstva, što im je u nevolji pomagao. Ko ne nađe učitelja, da ga nauči (unutarnju; molitvu, neka uzme za učitelja ovoga slavnog sveca, pa ne će zalutati s puta. Neka dade Gospodin, da ja nisam pogriješila, jer sam se usudila govoriti o njemu. Jer ako ga javno i štujem, vazda sam bila nemarna u njegovoj službi i nasljedovanju. On dakle, kao što je već dobar, učini, da sam mogla ustati i hodati te već nisam bila sakata. A ja, ovako zločesta, zlo upotrijebih tu milost.

9. Ko bi bio rekao, da ću tako brzo pasti nakon toliko darova Božjih! Nakon kreposti, što mi ih je počelo davati Njegovo Veličanstvo, kreposti, što su me poticale, da mu služim! Nakon bolesti, gdje sam vidjela, da sam gotovo umrla, i u tolikoj opasnosti, da budem osuđena. Nakon što mi je uskrisio dušu i tijelo, tako te se oni, što me ugledaše, presenetiše svi, što me vide živu! Pa što je to, Gospodine moj! U tako opasnom životu moramo živjeti! Dok ovo pišem, čini mi se, da s tvojom milošću i milosrđem mogu reći sa sv. Pavlom, ako i ne onako savršeno: Ne živim ja više, već Ti, Stvoritelju moj, živiš u meni (Gal. 2, 20.). Ima već nekoliko godina, koliko mogu upoznati, da me Ti držiš svojom rukom. Zapažam u sebi želje i odluke, što su u mnogo stvari za ovih godina već prokušane. Želje i odluke, da neću

[28] U mnogim je španjolskim samostanima postojao u XVI. vijeku običaj, da bi svaka redovnica, koja je imala što imetka, namirivala jednom u godini trošak za blagdan kojega sveca, što ga je osobito štovala. Takav se običaj držao u samostanu Utjelovljenja, a sv. Terezi ja je običavala slaviti blagdan slavnoga sv. Josipa.

ništa, pa ni najmanje, raditi protiv tvoje volje, premda sam jamačno često ne znajući uvrijedila Tvoje Veličanstvo. Čini mi se također, da bih se u prilici iz ljubavi prema Tebi posve odlučno latila svake stvari. A Ti si mi i pomogao, da već neke srećno izvršim. Ne ljubim svijeta ni išta svjetsko, i mislim, da me ne veseli ništa, što ne dolazi od Tebe. Drugo mi se čini teški križ. Mogu se dakako i prevariti, pa će biti, da nemam onoga, što rekoh. Ali Ti znaš dobro, moj Gospodine, da ja ne lažem, koliko mogu upoznati. No bojim se, i to s mnogo razloga, da ćeš me opet zapustiti. Jer već znam, dokle, dopire moja snaga i mala krepost, ako mi je ti ne budeš vazda davao i pomagao, da te ne ostavim. A neka se svidi Tvome Veličanstvu, da me ne ostaviš ni sada, kad mi je prividno sasvim dobro. Ne znam, kako bismo ljubili život, kad je sve tako nestalno! Činilo mi se već nemoguće, Gospodine moj, da Te neću tako sasvim ostaviti. A jer sam Te ostavila toliko puta, moram se neprestance bojati. Jer kad bi se Ti samo malko odmaknuo od mene, pala bih sasvim na zemlju. Slava Ti dovijeka! Ako sam ja Tebe i ostavljala, nisi Ti lako sasvim ostavio mene, da mi ne bi opet pružio svoju ruku te me podignuo. A često je, Gospodine, ne htjedoh (prihvatiti) niti htjedoh čuti, kad si me često zvao iznovice. To ću sad pripovijedati.

GLAVA VII.

Pripovijeda, kako je malo po malo izgubila milosti, što joj je bio udijelio Gospodin i kako je počela provoditi zao život. Ističe, kolika je šteta, kad samostani redovnica nisu sasvim zatvoreni.

1. Tako se stadoh bacati iz razbibrige u razbibrigu, iz taštine u taštinu, iz prilike u priliku. Napokon zapadoh u tako preteške prilike i duša mi se zaplete u mnoge taštine, pa se već stadoh stidjeti, da se opet približujem Bogu onako osobito prijateljski, kao što se radi u (nutarnjoj) molitvi. K tome pridođe, da mi stade to više ponestajati slasti i užitka u kreposnim čini ma, što su više rasli grijesi.[29] Vidjela sam jasno, Gospodine moj, da mi toga nestaje, jer sam se ja iznevjerila Tebi. Bila je najstrašnija prevara, kojom me je zloduh mogao prevariti pod izlikom poniznosti, da se stadoh bojati obavljati unutarnju molitvu videći, kako sam zločesta. Mislila sam, da je bolje raditi kao i mnogo drugih, jer sam bila najgora među gorima, te moliti dužne usmene molitve, nego obavljati unutarnju molitvu i toliko općiti s Bogom. Ta ja sam zasluživala, da budem sa zlodusima, a varala sam i ljude, jer sam se izvana pričinjala dobra. Zato se i ne smije okrivljivati kuća, u kojoj sam bila, jer sam svojom vještinom nastojala, da me drže dobrom. Ali nisam hotice hinila kršćanstva. Jer se ne sjećam, slava Bogu, da sam ga ikad uvrijedila znatice i hotice licemjerjem i slavičnošću. Čim mi je došao prvi poriv, bilo mi je tako teško, te je zloduh uzmaknuo s gubitkom, a ja sam ostala na dobitku. I zato me je oduvijek u tom malo napastovao. Ali da je Bog dopustio, te me i u tom napastuje žestoko kao i u drugim stvarima, bila bih pala. No Njegovo me je Veličanstvo dosele u tom očuvalo. Hvala mu dovijeka! Bilo mi je dapače i vrlo teško, što su drugi o meni dobro mislili, jer sam znala kakva sam.

2. Nisu me držali tako lošom, jer su me gledali, gdje se još tako mlada i u toliko prilika povlačim u samoću te molim naustice i mnogo čitam, govorim o Bogu i rado dajem slikati njegovu sliku posvuda. Usto sam imala svoju bogomolju i opskrbila je predmetima, što potiču na pobožnost. Nisam govorila zlo, a bilo je u mene još štošta, što se pričinjalo krepošću. A ja sam tašta znala steći štovanje (svijeta) onim stvarima, do kojih se u svijetu mnogo drži. Zato su mi davali toliko pa i više slobode nego i najstarijima te

---

[29] Da štilac znade, što mu je držati do toga poniznog i prevelikog procjenjivanja pogrješaka Svetičinih za prvih godina njezina redovništva, neka pročita sve retke vrlo učenog o. Banjeza, koji joj je bio mnogo godina ispovjednik pa je dobro poznavao njezin život. U članku II. Postupka, da se proglasi blaženom i svetom, koji se postupak vodio u Salamanci, kaže on: »U životu, što ga je u mladosti provela u Utjelovljenju, ne poznah, da bi imala drugih pogrješaka osim onih, koje se obično nalaze u redovnica, što se zovu dobre žene. U ono se vrijeme isticala tim, da je bila vazda teško bolesna i više obavljala molitvu nego se redovito obavlja. Čuo sam još, da su je radi njezine dragosti i miline posjećivale mnoge osobe različnih staleža. A to znam, ne samo jer sam čuo gdje govore i jer su drugi o njoj pripovijedali već i prema izvještaju same Terezije od Isusa.«

Što je do poštenja, Svetica je bila izvanredna. Sama nam kaže, da je »mrzila na nepoštene stvari već po prirodi«. A to svjedoče i svi oni, što su raspravljali o slavnoj Osnivačici.

su se u me posve pouzdavali. A mislim, da se ja nikad ne bih usudila prisvojiti slobodu ni raditi što bez dozvole, u samostanu govoriti kroz rupe ili zidove ili noću. Toga nikad i ne učinih, jer me je Gospodin držao svojom rukom. Čini mi se, da sam znatice i naumice gledala mnogo toga, pa bih bila veoma rđavo učinila, da sam, onako zla, stavila na kocku čast toliko drugih, koje su bile dobre. Kanda su bile dobre druge stvari, što sam ih radila. Doista, ako sam i počinila mnogo zla, nije bilo onako promišljeno, kao što bi bilo to (što je spomenuto).

3. Zato mi se i čini, da mi je uvelike naudilo, jer samostan nije bio zatvoren. Dobre su redovnice mogle uživati mirne savjesti slobodu. Nije im trebalo više, jer nisu zavjetovale klauzuru. Mene bi, koja sam loša, jamačno ona sloboda bila dovela u pakao, da me Gospodin nije izbavio iz te opasnosti tolikim pomoćima i sredstvima, pa posebnim milostima. Meni se čini, da je najveća opasnost za žene u samostanu sloboda. Sloboda je, mislim, za one, koje hoće da budu loše, više prolaz, kojim putuju u pakao, nego pomoć njihovim slabostima. No neka se ne sudi tako o mojem samostanu, jer ih ima toliko, koje služe Gospodinu posve zbiljski i veoma savršeno, pa Njegovo Veličanstvo u svojoj dobroti ne može ino već ih opsipati milostima. A ne pripada (ovaj samostan) onima, što su odviše otvoreni, jer se u njemu drži sva redovna stega. Govorim o drugim samostanima, jer to znam i vidjela sam.

4. Kažem, vrlo žalim one redovnice; jer ih Gospodin mora osobito zvati, i to ne jednom van često, da se spase. Ondje su dopuštene svjetovne časti i zabave, a tako se malo razumije, na što su redovnice obvezane, te Bože daj, da ne drže grijeh za krepost, kao što sam i ja često činila. A tako ih je teško u tom osvjedočiti, te bi zbilja trebalo, da Gospodin u to posegne svojom rukom. Kad bi roditelji poslušati, obzirali bi se barem na čast svojih kćeri, ako ne mare za drugo, kad ih daju u samostan, gdje prijeti veća opasnost njihovu spasenju nego u svijetu. Radije bi ih udali pa i za niže od njih, nego da ih šalju u slične samostane, ako nisu veoma sklone na dobro, a dao Bog, da im to bude na korist. Da, bolje bi bilo, da ih zadrže kod kuće. Hoće li takva djevojka da bude loša, ne može se dugo sakrivati, a u samostanu može vrlo dugo. Ali će je napokon otkriti Gospodin, pa neće nauditi samo sebi nego svima. A kadikad jadnice nisu ni krive, jer se drže onoga, što nađu. Nažalost mnoge hoće da ostave svijet pa misle da će daleko od svjetske opasnosti služiti Gospodinu, a nađu se u devet svjetova, pa se ne znadu snaći ni pomoći. Pozivlju ih i potiču mladost, sjetilnost i zloduh, neka idu za nekim stvarima istoga svijeta (što su ga ostavile). Pa eto, rekao bi, da to još drže za dobro. Čini mi se, da su donekle poput nesrećnih krivovjeraca. Hoće i one da budu slijepe i uvjere druge, da je dobro ono, za čim idu, i da su o tom osvjedočene; a nisu osvjedočene, jer im unutarnji glas govori, da je to zlo.

5. Oh preveliko je zlo, preveliko zlo redovnika! Ne kažem samo redovnica već i redovnika, gdje se ne drži redovnička stega. Gdje su u samostanu dva puta, put kreposti i stege i put ponestale stege, a oba puta idu nekako jednačice. No ne rekoh pravo. Ne idu jednačice, već radi naših grijeha sve nesavršenijim putem. I kako ga je više, više mu se pogoduje. A tako se malo upotrebljava put prave stege, te se redovnik i redovnica, koji bi zbilja htjeli početi ići za pravim pozivom, moraju više bojati samih svojih ukućana nego svih vragova. Moraju opreznije i prikrivenije govoriti o prijateljstvu, što ga

žele držati a Bogom, nego o drugim prijateljstvima i sklonostima, što ih zloduh osniva u samostanima. I ne znam, zašto se čudimo, što je toliko zala u Crkvi, kad su i oni, koji hi imali svima biti uzor kreposti, tako uništili djelo, što ga je duh prvašnjih Svetaca ostavio u Redovima. Neka se smiluje Božansko Veličanstvo i doskoči tome, kako zna da je potreba. Amen.

6. Kad započeh one zabave (s vanjskim pohađanjima), vidim, da se tako obično radi, i ne pomislih da će to mojoj duši donijeti toliko štete i rastresenosti, kao što spoznah poslije. Držala sam, da takav općeni običaj, kao posjeti izvanjskih osoba u mnogim samostanima, neće meni više nauditi nego drugima, koje sam vidjela, da su dobre. A nisam zapažala, da su one mnogo bolje od mene, pa da za njih ti posjeti ne bi bili tako opasni kao za me. Još mi je uvijek naime ostajala sumnja, ako ništa drugo, da je to uzalud potraćeno vrijeme. Jednom se zabavljah s nekom osobom, koju istom bijah upoznala. Gospodin ine htjede uputiti, da mi ne dolikuju takva prijateljstva. Zajedno me htjede opomenuti i rasvijetliti u tolikoj sljepoći. Krist mi se ukaza vrlo strog i upozori me, da mu je to teško (potanje ispravi: da mu se to ne sviđa). Vidjeh ga duševnim očima mnogo jasnije, nego bih mogla vidjeti tjelesnim. Njegov mi se lik utisnu tako duboko, te mi se nakon više od dvadeset i šest godina čini, da ga gledam nazočna. Ja se veoma prenerazih i smetoh, pa ne htjedoh više ni gledati onoga, s kim sam govorila.

7. Mnogo mi naudi, što nisam znala, da je moguće gledati i drugačije, a ne samo tjelesnim očima. A zloduh me je poticao, da tako vjerujem. Prišaptivao mi je, da je ono gledanje nemoguće, da se meni samo tlapilo, da može poteći od zloduha i drugo koješta slično. Činilo mi se doduše, da ono gledanje dolazi od Boga i da nije tlapnja. No kako to nije bilo po mome ukusu, ja sam tjerala u laž samu sebe. Nisam se usuđivala ni s kim o tom govoriti. Meni je bilo opet vrlo teško, pa sam uvjeravala sama sebe, da nije zlo drugovati s onakvom osobom, da neću izgubiti časti već dobiti, te se opet stadoh razgovarati s onom osobom. Kasnije se stadoh zabavljati i s drugima; jer sam se mnogo godina davala na tako kužnu zabavu. Dok sam se tim bavila, meni se činilo, da nema u tom toliko zla, koliko ga je doista bilo. No gdjekad sam jasno vidjela, da ono nije dobro. A niko me nije rastresao kao ova spominjana osoba, jer sam joj bila vrlo sklona.

8. Drugi put sam se opet zabavljala s onom istom osobom. Uto opazimo mi i druge, što su bile ovdje, gdje dolazi k nama golema žaba, i to mnogo brže nego obično idu žabe.[30] Nisam mogla pojmiti, otkud dođe onolka žabetina u po bijela dana. A niko i ne vidje nikad onakve. Mene se silno dojmila pa mi se čini, da ona pojava nije bila bez tajanstvenosti. Ni nje ne zaboravih nikada. O veliki Bože, s kakvom si me brigom i milosrđem opominjao na svake ruke, a kako mi je to malo koristilo!

9. U samostanu je bila redovnica, moja rođakinja, a već vremešna, velika službenica Božja i uzorna redovnica. I ona me je kadikad opominjala. No ja joj nisam vjerovala, van sam se i ljutila na nju i mislila sam, da se sablažnjuje bez razloga. Spomenuh to, da se upozna moja zloća i golema dobrota Božja, pa da se vidi, kako sam zbog tolike nezahvalnosti zasluživala pakao. Ako Gospodin odredi i svidi mu se, da kadgod bude koja redovnica

[30] S lijeve te strane vrata na ulazu u samostan Utjelovljenja čuva prizemno mala razgovaraonica, u kojoj je prema predaji vidjeli Svetica žabu (kornjaču), a prije i Krista, kao što ga je gore opisala.

čitala ovaj spis, neka joj bude za opomenu moj primjer. A molim ih sve za ljubav Našega Gospodina, neka se čuvaju sličnih zabava. Neka dade Njegovo Veličanstvo, da ja pokažem istinu kojoj god od onih, što sam ih prevarila. Ja sam im utuvljivala da takve zabave nisu zločeste. Sigurila sam ih u tolikoj opasnosti, budući sam bila sama zaslijepljena, jer ih naumice ne bih htjela varati. A kako rekoh, rđavim primjerom, što im dadoh, prouzročili mnogo zala i ne misleći, da činim toliko zla.

10. U one prve dane moje bolesti, prije nego znadoh pomoći sama sebi, snađe me prevelika želja, da koristim drugima. To je veoma obična napast u početnika, no u mene urodi dobrim plodom. Ljubila sam svesrdice svoga oca, pa sam i njemu zaželjela veliko dobro, koje bi, činilo mi se, mogao naći obavljajući unutarnju molitvu. Jer mi se činilo, da u ovom životu ne može biti većega dobra od unutarnje molitve. I tako ga stadoh okolišajući, kako sam mogla, nagovarati, neka je obavlja. Dadoh mu i knjige za to. On je, kako rekoh, bio vrlo krepostan pa pristade na tu vježbu tako svojski, te ju je vršio, mislim, pet ili šest godina i tako napredovao, da sam uvelike hvalila Gospodina i uživala preveliku utjehu. On je trpio velike tegobe na mnogo načina. Sve ili je podnosio s najvećom odanošću u volju Božju. Često me je posjećivao, jer se tješio razgovarajući se o Božjim stvarima.

11. Kasnije sam se vrlo rastresla i zanemarila unutarnju molitvu. Vidjela sam, da me drži onakvom, kao što sam bila prije. Nisam mogla podnijeti, da mu ne kažem istinu. Već godinu i više nisam obavljala unutarnje molitve, a mislila sam, da je to veća poniznost. A bila je to, kako ću reći poslije, najveća napast, što me snašla, jer bi me bila dovela do propasti. Dok sam obavljala unutarnju molitvu, jedan bih dan uvrijedila Boga, a drugi bih se sabrala i više čuvala prilike. Kad je blaženi čovjek dolazio onako uvjeren, bilo mi je teško pri duši gledajući ga prevarena, jer je mislio, da se razgovaram s Bogom, kao što sam običavala. I rekoh mu jednom, da već ne obavljam molitve, ali mu ne rekoh uzroka. Navedoh mu, da mi je nepriličnoradi bolesti. Ako sam i bila ozdravila od one teške bolesti, trpjela sam sve dosada i trpim vrlo teške boljetice. Istom od nedavna nisu tako žestoke, ali me još muče na mnogo načina. Napose sam dvadeset godina svako jutro bljuvala, pa se događalo da do podne nisam mogla ništa okusiti, a gdjekad i kasnije. Otkad se počeh češće pričešćivati, stužuje mi se noću prije spavanja, i to teže nego prije. Moram pomagati perjem ili drugim stvarima. Propustim li to, trpim još više. I tako, čini mi se, nisam nikad bez raznovrsnih boli, gdjekad veoma teških, osobito od srčane bolesti. No ta me je bolest prije mučila neprestance, a sad me spopadne samo kadikad. Jaka ukočenost udova i groznica, što me je nekad često tresla, pušta me s mirom već osam godina. A ne marim mnogo za te bolesti, van se često i radujem misleći, da volj u čemu služim Gospodinu.

12. Moj me je otac uvjeravao, da je bolest uzrok (što ne obavljam molitve). On nije nikad lagao, pa mu ni ja prema onom, o čemu sam s njim govorila, ne bih bila smjela lagati. Dobro vidjeh, da neznam isprike za ono zanemarivanje. No da mi više vjeruje, rekoh mu, da je već mnogo, što mogu služiti u koru. No to nije bio dovoljan razlog da zanemarim vježbu, za koju ne trebaju tjelesne sile van ljubav i navika; jer Gospodin daje vazda priliku, ako ga molimo. Rekoh vazda, jer ako dopusti, da nas kadikad zapriječe kakve prilike pa i bolest, da ne možemo dugo moliti u samoći, ima drugda za to dosta vremena, kad smo zdravi. A u bolesti je i u neprilikama za dušu,

koja ljubi, prava molitva, ako prikazuje ono, što trpi, sjeća se za koga trpi i slaže se s njim, pa tisuću drugih stvari, što joj nude prilike. Tako se vježba ljubav, pa ne treba toliko snage, koliko treba, kad ima vremena da se u samoći obavi molitva. Ni drugoga ne treba u čemu baš nije molitva. Treba samo malo brige, da nađemo velika dobra, kad nam Gospodin s raznovrsnim mukama oduzme vrijeme za molitvu. I ja sam nalazila ta dobra, kad sam imala čistu savjest.

13. No otac je o meni mislio dobro i ljubio me nježno, pa mi je sve vjerovao, pače me je i žalio. Ali je on već bio na vrlo visokom stupnju, pa nije dugo ostajao sa mnom: van bi me vidio i otišao. Govorio je, da bi dulji boravak bio gubitak vremena. Ja sam tratila vrijeme u drugim taštinama, pa nisam za to mnogo marila. Nisam predobila samo njega već i neke druge, da obavljaju unutarnju molitvu. Kad sam se već bila zaplela u one taštine, videći druge, gdje rado mole naustice, nagovarala sam ih, nek obavljaju razmatranja, pa sam im i pomagala i davala knjige. Kako rekoh, sačuvala sam onu želju, da drugi služe Bogu, otkada sam započela unutarnju molitvu. Mislila sam, kad već ja ne služim Gospodinu, kao što sam upoznala da treba, neće biti izgubljeno, što me je naučilo Njegovo Veličanstvo, pa će mu služiti drugi mjesto mene. Kažem to, da se vidi, kako sam bila slijepa, te sam zanemarivala svoje spasenje, a nastojala spasiti druge.

14. U to vrijeme oboli moj otac od smrtne bolesti, koja potraja nekoliko dana. Ja ga pođoh dvoriti. No bila je bolesnija moja duša nego njegovo tijelo, jer sam bila zapletena u mnogo taština. Ali, koliko sam mogla shvatiti, za sve one najgore rasipnosti nisam bila u smrtnom grijehu. Jer čim bih bila upoznala, nipošto ne bih bila ostala. Podnesoh mnogo muke za očeve bolesti. Mislim, da sam mu donekle naplatila za one muke, što ih je on podnio u mojoj bolesti. Premda sam bila sama vrlo bolesna, silila sam se, da ga njegujem. Znala sam, kad mi nestane njega, da će mi ponestati svega dobra i užitka, jer sam s njim bila kao srasla u jedno biće. Ipak sam bila tako srčana, te mu nisam pokazivala svoje boli, pa sam se držala, kao da ništa ne ćutim, sve dok nije izdahnuo. No činilo mi se, kanda mi se trga duša iz tijela, kad sam vidjela, gdje završuje život, jer sam ga veoma ljubila.

15. Umro je tako lijepo i rado te smo imali povod, da hvalimo Gospodina. Kad je primio posljednju pomast, izustio nam je dirljive opomene. Naložio nam je, da ga preporučujemo Bogu i molimo za njega milosrđe, da vazda služimo Bogu i imamo na pameti, da se sve svršuje. Sa suzama nam je izjavio svoju golemu žalost, što nije služio Bogu i da bi želio biti redovnik, to jest, da bi bio rado u najstrožem Redu što ga ima. Drži posve stalno, da mu je Gospodin petnaest dana prije smrti navijestio, da neće više živjeti; jer prije nije tako mislio, ako je i bio bolestan. Poslije mu okrenu na bolje i liječnici mu to rekoše. Ali on nije za to mario, već se trsio, da uredi poslove svoje duše.

16. Najviše ga je mučila prevelika bol u leđima, koja nije nikad jenjavala. Kadikad ga tako stiskala, te je bio vrlo potišten. Veoma je pobožno štovao tajnu, kako je Gospodin nosio križ. Zato mu preporučih, neka misli, da je Njegovo Veličanstvo htjelo dati i njemu, da oćuti nešto boli, što je podnosio u onoj muci. To ga utješi tako, te mi se čini, da ga već ne čuh, gdje se na to tuži. Tri dana je bio sasvim bez svijesti. Na dan smrti mu povrati Gospodin sasvim svijest tako, te se začudismo. Ostade pri svijesti sve do polovice

poput anđela. Meni se i činilo, kako se ono kaže, da je pravi anđeo i po duši i po veoma dobroj volji. Ne znam, zašto rekoh to, van da prekorim svoj zločesti život. Kad sam vidjela onakvu smrt i upoznala onakav život, morala sam popraviti svoj život, da u volj čemu budem slična takvom ocu. Njegov ispovjednik, veoma učeni dominikovac, reče, da ne sumnja, e je on otišao ravno na nebo, jer ga je ispovijedao nekoliko godina i hvalio čistoću njegove savjesti.[31]

17. Onaj je otac dominikovac (o. Vinko Barron) bio veoma dobar i bogobojan, a meni je veoma koristio. Ispovijedao me je, i nastojao pomno da čini dobro mojoj duši, a pokazao mi je i propast u kojoj sam lebdjela. Naredio mi je, da se pričešćujem svakih petnaest dana. A u razgovoru s njim razložih mu malo po malo o svojoj unutarnjoj molitvi. On mi naloži, da je ne propuštam, jer mi u svakom slučaju može samo koristiti. Započeli je iznovice i više je ne zapustih, ali se ne okanih ni prilika. Provodila sam vrlo težak život, jer sam u molitvi sve više upoznavala svoje pogrješke. S jedne me je strane zvao Bog, s druge sam išla za svijetom. Sve su mi Božje stvari davale veliko zadovoljstvo, a zemaljske su me bile svezale. Činilo se, da bih rado združiti te dvije suprotivnosti, među sobom tako neprijateljske, to jest duhovni život i radosti, užitke i zabave sjetilne. U molitvi sam podnosila veliku muku, jer duh nije bio gospodar van sluga. I stoga se nisam mogla zatvoriti sama u se, kao što sam obično postupala u molitvi, da ne zatvorim za sobom tisuću taština. Tako provedoh mnogo godina, pa se sada čudim, kako sam mogla podnijeti, da ne zapustim jedno ili drugo. Dobro znam, da već nisam mogla zanemariti (unutarnju) molitvu, jer me je svojim rukama držao Onaj, koji me je ljubio, da mi dade još veće milosti.

18. O Bože moj, kako bih mogla izbrojiti sve prilike, iz kojih me je ovih godina Gospodin uklanjao, a ja sam se opet bacala u njih! Kako da opišem opasnosti, da izgubim sav svoj glas, a On me je oslobodio! Ja sam radila djela, koja su otkrivala ono, što jesam, a Gospodin je pokrivao zla i otkrivao malu krepost, ako sam je imala i povećavao je u svačijim očima, tako da su me vazda uvelike cijenili. Ako bi gdjekad i provirile moje taštine, ne bi ljudi vjerovali, jer su gledali druga svojstva, što su ih držali dobrima. A Poznavalac je svih stvari već vidio, da je to potrebno, eda se kasnije donekle vjeruje onome, što sam govorila o njegovoj službi. A njegova najviša

---

[31] Čini se izvjesno, da je Don Alfonso de Cepeda umro 24. prosinca 1543. Svetica kaže, da je nekoliko dana potrajala bolest, što ga je spravila u grob. Možda je D. Alfonso sluteći smrt odobrio oporuku, što je napisao 3. prosinca 1543., a ne 26. prosinca 1544., kako tvrdi D. Miguel Mir (Sta Teresa de Jesus t. I. p. 144.). Dne 26. prosinca 1543. bi otvorena oporuka na molbu D. Lorenza de Cepeda, brata i izvršitelja oporuke pokojnoga D. Alfonsa. Ne zna se, gdje je ukopan Svetičin otac. Neki pisci tvrde, da je u crkvi sv. Franje, koja je sada srušena. Čini se, da taj nazor nema čvrste osnovice. Oko polovice je XVII. vijeka o. Antun od Majke Božje, bosonogi karmelac, pretražio grob, u kojom je navodno počivao D. Alfonso. Grob nije bio Svetičina oca već strica, kao što je glasio natpis: »Ovdje leže vrlo slavna gospoda Franjo Alvarez de Cepeda i gđa Marija de Ahumada, njegova žena.« Istovjetnost spomenutih i rodbina dade onda povoda dvoznačnosti. Mnogo je vjerojatnije, da smrtni ostanci D. Alfonsa počivaju zajedno s ostancima druge mu žene Beatrice u župskoj crkvi sv. Ivana. Bio je to onda općeni običaj, pa se čini vjerojatno, da su ga se držali i supruzi, koji su se za života toliko ljubili.

darežljivost nije gledala na moje velike grijehe, van na želje, da mu služim, što sam ih često gojila, i na žalost, što nemam snage, da izvršim te želje djelom.

19. O Gospodine moje duše! Kako bih mogla proslaviti milosti, što si mi ih iskazao onih godina! I kako si me u ono vrijeme, kad sam te najviše vrijeđala, u kratko vrijeme pripravio prevelikim pokajanjem, da kušam tvoje slasti i milosti! Zaista, kralju moj, ti si upotrebio sredstva, što je bila najosjetljivija i najmučnija kazna, koja me je mogla pogoditi, jer si dobro znao, što mi je najmučnije. Kaznio si moje prestupke velikim darovima. Mislim, da ne govorim besmislice, premda ne bi bilo čudo, kad bih izgubila razum dozivljući sada u pamet iznovice svoju nezahvalnost i zloću. Bila je za moju ćud veća muka, kad sam pala u teške pogrješke, primati milosti nego primati kazne. Čini mi se doista, da me je jedna milost više poništavala i zastiđivala i mučila, nego mnogo bolesti zajedno s velikim drugim poteškoćama. Vidjela sam da ovo posljednje i zaslužujem, pa mi se činilo, da donekle okajem svoje grijehe; premda je i to bilo premalo, jer je grijeha bilo mnogo. Ali je za me bila strašna vrst muke gledati, gdje primam nove milosti, nakon što sam" primljene tako zlo platila. A držim, da bi tako bilo svima, koji volj koliko ljube Boga. A to možemo poznati kreposnom ćudi. A plakala sam i dosađivala se gledajući, što trpim, videći, da sam blizu te opet padnem, premda su moje odluke onda, kažem, za ono vrijeme, bile čvrste.

20. Veliko je zlo, ako je duša sama u tolikoj opasnosti. Da sam imala ikoga, s kim bih se o tom bila mogla razgovarati, čini mi se, da bi mi to bilo pomoglo, te opet ne padnem; barem radi stida (ljudskoga), kad se već nisam bojala Boga. Zato bih preporučila onima, što se bave unutarnjom molitvom, naročito početnicima, neka nastoje prijateljevati i drugovati s onima, koji obavljaju tu molitvu. To je veoma znamenito, sve ako se ne postigne ništa, već da jedni drugima pomažu svojim molitvama. A koliko više, kad se mnogo više dobiva! Za čovječje se razgovore i zabave, sve ako i nisu predobre, traže prijatelji, da se s njima održe i da više uživaju pripovijedajući im o onim ispraznim užicima. Ne znam, zašto se ne bi dopustilo onome, koji stane zbilja ljubiti Boga i služiti mu, da saopći drugima svoje radosti i žalosti, koje sasvim obuzimlju one, što obavljaju molitvu. Jer ako je pravo prijateljstvo, što ga želi držati s Njegovim Veličanstvom, ne treba mu se bojati slavičnosti. Ako li ga stane napastovati, svladat će je sa zaslugom već na prvi mah. I ko se tom razgovara s čistom nakanom, držim, da će koristiti sebi i slušačima. Sam će se bolje poučiti, a i ne znajući kako, poučit će i svoje prijatelje.

21. Ko bi u takvim razgovorima osjećao slavičnost, osjećao bi je i slušajući pobožno misu, gdje ga vide, ili radeći druga djela, što ih kao kršćanin mora raditi, a ne smije ih izostaviti od straha pred slavičnošću. To je prezamašno za duše, koje još nisu učvršćene u kreposti, jer ih toliko protivnika i prijatelja potiče na zlo. Zato ne mogu toga (drugovanja) dosta nahvaliti. Čini mi se, da je zloduh upotrijebio lukavštinu, do koje mu je vrlo mnogo stalo, da se toliko sakrivaju oni, za koje se dozna, da zbilja nastoje ljubiti i ugađati Bogu. Naprotiv podbada, da se očituju druge, nepoštene sklonosti. To je već tako uobičajeno, te se čini, da to drže uljuđenošću, i javno se pripovijedaju uvrede, koje se u tom nanose Bogu.

22. Ne znam, govorim li besmisleno. Ako je tako, neka vaša milost rastrga (ovaj spis). Nisu li ovo besmislice, molim, pomozite mojoj priprostoći i

dodajte ovdje još mnogo. Ono je, što se tiče službe Božje, već tako oslabilo, te treba da se zaštite leđa onima, koji služe Bogu, eda uzmognu naprijed, dok se drži, da je dobro uživati svjetovne taštine i radosti. Za njih je premalo očiju. A počne li se ko predavati Bogu, grakne na nj toliko njih, te mu treba tražiti društvo, da ga brani, dok se sam opaše snagom, te mu ne bude teško trpjeti. Ne nađe li te obrane, eto ga u velikoj stisci. Čini mi se, da su radi toga mnogi sveci običavali ići u pustinje. Usto je i vrst poniznosti ako se čovjek ne uzda u se, nego vjeruje, da će mu Bog pomoći radi onih, s kojima druguje. Osim toga raste i ljubav, ako se podijeli, a ima i tisuću drugih dobara. Ne bih se usudila o tom govoriti, kad ne bih znala iz velikoga iskustva, koliko je stalo do toga drugovanja. Istina je, ja sam najslabija i najbjednija među svom ljudskom djecom. No držim, da neće izgubiti niko, ko se ponizuje, pa bio i jak, te ne vjeruje u svoju jakost, van vjeruje onome, što sam ja iskusila. Sama za se mogu reći, da mi Gospodin ne bude otkrio ove istine i pružio priliku, te vrlo često općim s onima, što su obavljali unutarnju molitvu, bila bih se padajući i dižući se, napokon sunovratila u pakao. Jer sam imala mnogo prijatelja, koji su mi pomagali padati. A kad se trebalo dići, bila sam tako osamljena, te se sada čudim, što nisam ostala vazda ležeći. Hvalim milosrđe Boga, koji mi je sam pružao ruku. Slava mu u vječne vjekove. Amen.

GLAVA VIII.

Pripovijeda, kolika je sreća, što nije sasvim zanemarila unutarnju molitvu, da ne izgubi dušu, a kakvo je izvrsno sredstvo, da se dobije izgubljeno. Nagovara sve, neka je obavljaju. Ističe, koliki je dobitak i kako je velika korist, da se u takvo doba ta molitva obavlja neko vrijeme, sve ako se kasnije opet odustane.

1. Nisam bez razloga tako opširno opisala ovo vrijeme moga života, premda znam dobro, da neće baš niko gledati rado tako lošu sliku. Ja bih zbilja i željela, da me preziru oni, što budu ovo čitali gledajući tako tvrdokornu i nezahvalnu dušu prema Onome, koji joj je iskazao toliko milosti. I rado bih, da smijem, pripovijedati, kako sam se često iznevjerila Bogu, jer se nisam naslanjala na tako jaki stup unutarnje molitve.

2. Plovila sam ovim uzburkanim morem nekih dvadeset godina padajući i dižući se. Nažalost ne prestah opet padati. Provodila sam tako nesavršeni život, te nisam gotovo ništa držala do malih grijeha. Smrtnih sam se doduše još bojala, ali nisam onako, kako sam morala, jer se nisam uklanjala opasnostima. Mogu reći, ovakav je život mislim jedan od najmučnijih, što se mogu zamisliti. Nisam uživala Boga niti sam bila zadovoljna u svijetu. Kad sam se podavala svjetskim nasladama, mučila sam se sjećajući se Boga; a kad sam se bavila Bogom, uznemirivale su me svjetske sklonosti. To je tako mučna borba, te ne znam, kako sam je mogla izdržati jedan mjesec, a kamoli toliko godina. Uza sve to vidim veliko milosrđe, što mi ga je iskazao Gospodin, jer sam se zabavljala u svijetu, a opet sam imala srčanosti, da obavljam molitvu. Kažem srčanosti, jer ne znam, zašto na svijetu treba više srčanosti, nego da se snuje, kako bi se kralj izdao, i zna, da on to znade, a opet se nikad ne gubi s očiju. Istina, vazda smo jači Bogom, no čini mi se, da su drugačiji oni, što se bave unutarnjom molitvom. Oni vide, da ih Bog gleda, a ostali se možda nekoliko dana i ne sjete, da ih Bog vidi.

3. Istina, bilo je za ovih godina mnogo mjeseci, a jednom, držim, i čitava godina, kad sam se čuvala, da ne uvrijedim Boga i davala se uvelike na molitvu i pomno pazila, da ga nikako ne uvrijedim. To spominjem, jer govorim po istini sve, što pišem ovdje. No malo se sjećam tih dobrih dana, pa ih je zato i moralo biti malo, dok je mnogo bilo zlih. Malo dana minu, u koje nisam mnogo vremena upotrebljavala za unutarnju molitvu ako ne i bih bila vrlo bolesna i zaposlena. Kad sam bolovala, više sam se bavila s Bogom, a nastojala sam na to skloniti i one, što su drugovali sa mnom. Za to sam se i molila Gospodinu, a često sam im govorila o Njemu. I tako sam, izuzevši spomenutu godinu provela dvadeset i osam godina otkad sam počela obavljati unutarnju molitvu. A više od osamnaest godina međutim provedoh u onoj borbi i svađi držeći s Bogom i sa svijetom. U ostale se godine, o kojima još imam govoriti, promijeni uzrok borbe. Ni ta nije bila malena. No mislim, da sam onda bila u službi Božjoj i dobro poznavala ispraznost svijeta, pa mi je sve bilo slatko, kao što ću pripovijedati poslije.

4. Sve sam ovo ispripovjedila na daleko i široko, da se u jednu, kako već rekoh, vidi milosrđe Božje i moja nezahvalnost, a u drugu da se spozna, koliko dobro Bog daje duši, koju pripravi, da dragovoljno obavlja unutarnju molitvu, sve ako i nije pripravna onako, kako treba. Ako ona ustraje, unatoč grijesima, napastima i tisućstrukim posrtajima, što ih snuje zloduh, napokon

će je, uvjerena sam. Gospodin uvesti u luku spasa, kao što je uveo i mene, kako se sada čini. Neka samo dade Njegovo Veličanstvo, da opet ne srnem u propast.

5. Mnogi su sveci i pobožni ljudi opisali dobro, što ga dobiva onaj, koji obavlja molitvu, i to unutarnju. Slava Bogu zato! A kad toga ne bi ni bilo, premda sam malo ponizna, opet se ne bih tako uzoholila, te bih se usudila govoriti o tom. Mogu govoriti prema svome iskustvu i reći: ko započne unutarnju molitvu, neka je ne zapušta, pa radio ne znam kakvo zlo; jer je ona sredstvo, kojim se može popraviti. Bez nje će biti mnogo teže. A neka ne da, da ga skloni zloduh kao i mene, te je zapusti iz poniznosti. Neka vjeruje, da riječi Božje ne mogu prevariti: čim se istinski pokajemo i odlučimo, da ga nećemo vrijeđati, vraća nam opet staro prijateljstvo. Usto će nam iskazivati milosti kao i prije, a kadikad i mnogo više, ako zaslužuje pokajanje. A ko nije započeo unutarnje molitve, molim ga za ljubav Gospodnju, neka ne bude bez tolikoga dobra. Ne treba se ovdje ništa bojati, van samo željeti. Ako i ne bi napredovao niti se silio, da bude savršen, te zaslužio radosti i užitke, što ih Bog daje savršenima, ipak će naskoro dobiti toliko, te će upoznati put na nebo. Ustraje li, ufam se u milosrđe Boga, kojega niko nije uzeo za prijatelja.[32] Po mojem mnijenju unutarnja molitva nije drugo, van prijateljski saobraćaj, jer se često razgovaramo nasamo s onim, za koga znamo, da nas ljubi. Uzmimo, da ga vi ne ljubite. Da bude naime prava ljubav i trajno prijateljstvo, moraju se slagati ćudi. A zna se, da Gospodnja ćud ne može imati pogrješaka, dok je naša opaka, sjetilna, nezahvalna. Zato ga i ne možete ljubiti toliko nikada, jer nije takva vaša ćud. No vi znate, kako je znamenito, da budete u prijateljstvu s njim, a znate i kako nas On silno ljubi. Zato podnosite tu muku, da budete dugo s njim, koji se toliko razlikuje od nas.

6. O beskrajna dobroto moga Boga, tako se Ti pokazuješ meni, a tako gledam i sama sebe! O naslado anđeoska kad to gledam, kako bih se rado sva rasplamtati u ljubavi prema Tebi! Kako je stalno, da Ti trpiš onoga, koji ne trpi Tebe uza se! O kako si dobar prijatelj, Gospodine moj! Kako ga darivaš i trpiš i čekaš, da on primi tvoju ćud, dok Ti toliko podnosiš njegovu! Ubrajaš mu, moj Gospodine, ono vrijeme, kad te ljubi, a za časak mu pokajanja zaboravljaš sve, čim te je vrijeđao. To sam jasno vidjela na sebi. Ne shvatam. Stvoritelju moj, zašto sav svijet ne nastoji doprijeti do Tebe ovim posebnim prijateljstvom. Zločesti, koji nisu po tvojoj volji morali bi doprijeti, da ih učiniš dobrima, ako te budu danomice trpjeli pa i dva sata, pa sve ako ih uzrujavaju tisuće svjetovnih briga i misli, dok borave uza Te, kao što sam i ja nekada. Dok se oni tako sile želeći, da ostanu u tako dobrom društvu — Ti vidiš, da isprvice, a kadikad i kasnije ne mogu više —, siliš Ti, Gospodine, zle duhove, da ih ne napastuju i da danomice gube moć protiv njih, a njima daješ jakost, da (zle duhove) pobjeđuju. Da, Živote svih života, Ti ne ubijaš nikoga od onih, što se uzdaju u Tebe i žele Te za prijatelja. Dapače Ti uzdržavaš u boljem zdravlju tjelesni život, a daješ duševni.

7. Ne razumijem, čega se boje oni, što se boje započeti unutarnju molitvu, i ne znam, zašto se straše. Zloduh radi vješto, da nam naudi uistinu, kad nas straši, da ne promišljamo, kako smo vrijeđali Boga, koliko mu dugujemo, da postoji pakao i slava, pa koliko je muka i boli podnio za

[32] Da mu to ne bi platio — dodaje fr. Luis de Leon.

nas. To je bila sva moja molitva, bila je, dok sam bila u onim opasnostima. O tom sam razmišljala, koliko sam mogla. No vrlo sam često nekoliko godina više pazila i željela, da se svrši sat, koji sam odredila za razmatranje. Više sam pazila na kucanje sata nego na druge dobre stvari. A mnogo bih puta draže volje bila prihvatila i najtežu pokoru, koju bi mi nametnuli, nego da se saberem na molitvu. Zaista je bila nesnosna sila, kojom me je silio zloduh ili moja loša navika, da ne idem na molitvu, pa žalost, koja me je obuzimala, kad bih ulazila u bogomolju. Kažu, da je u mene velika srčanost, a zbilja se i vidjelo, da mi je Bog dao više srčanosti, nego je daje ženi, ali sam je ja slabo upotrebljavala. A ja sam pritom morala napeti svu svoju srčanost, da se prisilim. Napokon mi pomože i Bog. A kad bih se tako prisililа, bila sam mnogo mirnija i više uživala nego drugda, kad bih željela moliti naustice.

8. Ako je Gospodin tako zlo biće, kao što sam ja, toliko trpio, pa se jasno vidi, da se svim mojim zlima pomoglo ovako (unutarnjim molitvama), kako bi se mogao iko bojati, pa bio neznam kako zao? Ako i jest vrlo zao, neće biti takav toliko godina, nakon što primi toliko milosti od Gospodina. Pa ko se ne bi pouzdavao, kad je mene toliko podnosio, samo jer sam željela i tražila mjesto i vrijeme, da bude sa mnom? I to često puta bez volje sileći sama sebe, ili me je silio sam Gospodin. Pa ako je unutarnja molitva tako korisna, da, i potrebna onima, što Bogu ne služe, nego ga vrijeđaju, a ne može niko naći uistinu, da bilo kako može škoditi, van je škoda, ako se ne obavlja ta molitva: zašto bi je zapuštali oni, što služe Bogu i žele mu služiti? Jamačno ne za drugo, barem ja ne mogu shvatiti, van da im još teže budu tegobe života i da zatvore Bogu vrata, te im kroz njih ne da zadovoljstva. Zaista ih žalim, jer na svoj trošak služe Bogu. A onima, što vrše unutarnju molitvu, plaća troškove sam Gospodin, jer im za malu poteškoću daje nasladu, da s njim snose nevolje.

9. Drugdje ću govoriti opširnije o tim nasladama, što ih daje Gospodin onima, koji vrše ustrajno unutarnju molitvu, pa stoga ovdje ne kažem ništa. Samo kažem, da je molitva bila vrata, kroz koja mi je Gospodin udijelio tako velike milosti. Zatvore li se vrata; ne znam, kako će ih davati. Ushtjedne li sam ući, da se naslađuje s dušom i da je obdaruje, nema kada, jer on želi dušu samu i čistu i željnu takvih utjeha. Stavimo li mu mnogo zapreka a ne trsimo se nimalo, da ih odstranimo, kako će doći k nama? A mi želimo, da nam Bog udijeli velike milosti!

10. Da se vidi, koliko je njegovo milosrđe i kolika je sreća bila za me, što nisam zapustila unutarnju molitvu i štivo, jer je toliko stalo do toga, reći ću ovdje, kakvu borbu sprema zloduh duši, da je dobije, pa kakvu vještinu i milosrđe upotrebljava Gospodin, da je povrati k Sebi. Neka se drugi čuvaju opasnosti kojih se ja nisam čuvala. A prije svega ih molim zaradi Našega Gospodina, osobito radi one velike ljubavi, s kojom se neprestance trsi, da nas povrati k Sebi, neka se čuvaju prigoda. Kad smo u njima, ne možemo se pouzdati u sebe, da ćemo se obraniti, jer na nas navaljuje toliko neprijatelja, a mi smo tako slabi i kukavni.

11. Ja bih rado da mogu predočiti sužanjstvo, u kojem je onda čamila moja duša. Dobro sam znala, da sam zasužnjena, a nisam mogla shvatiti, u čemu sam. Nisam ni mogla vjerovati, da je ono, u čemu me ispovjednici nisu opterećivali, onako veliko zlo, kao što sam osjećala u svojoj duši. Jednome ispovjedniku rekoh svoju nedoumicu, a on mi reče, da mi ne bi bile nedolične one prilike i zabave, sve kad bih imala uzvišeno motrenje. To se

dogodilo već kasnije, kad sam se s milošću Božjom već više udaljivala od velikih opasnosti; ali se još nisam sasvim uklanjala prigodi (da vrijeđam Boga). Kad su ispovjednici vidjeli, da su u mene dobre želje i da se bavim unutarnjom molitvom, mislili su, da činim mnogo. Ali je moja duša shvatala, da ne čini onoga, što je morala činiti za onoga, kojemu je toliko dugovala. Žalim je i sada, jer je podnijela mnogo, a ni mrvice pomoći niotkud, van od Boga, i jer su joj davali toliko slobode za zabave i radosti, govoreći joj, da je to dopušteno.

12. Nije bila malena ni muka kod propovijedi. Ja sam doduše vrlo rado slušala propovijedi, pa ako sam čula koga gdje propovijeda duhovito i dobro, zavoljela sam ga osobito nehotice i ne znajući, kako se to zbilo. Gotovo mi se nikad nije propovijed činila tako loša, te je ne bih drage volje slušala, sve ako su drugi i govorili, da ne propovijeda dobro. Ako je propovijed bila dobra, osobito me je uvelike veselila. Otkad sam počela obavljati unutarnju molitvu, nikad se nisam umarala govoreći o Bogu ili slušajući o Njemu. U jednu sam ruku u propovijedima nalazila veliku utjehu, a u drugu veliku muku. Tu sam upoznavala, da nisam ni izdaleka onakva, kakva bih morala biti. Molila sam se Gospodinu, neka mi pomogne; ali je moja molitva bila manjkava, kako mi se sada čini, jer nisam sve pouzdanje stavljala u Njegovo Veličanstvo, a nisam gubila posve pouzdanja u sebe. Tražila sam lijek, trsila sam se pomno; no mora da nisam upoznala, da sve koristi malo, ako posve ne odbacimo pouzdanje u se, a stavimo ga u Boga. Željela sam živjeti, jer sam dobro razbirala, da zapravo ne živim, van se borim s nekakvom smrtnom sjenom. A nisam nikoga imala, ko bi mi dao život. Sama ga nisam mogla uzeti, a ko bi mi mogao dati, imao je razloga, da mi ne pomogne, jer me je tako često bio već povratio k Sebi, a ja sam ga vazda opet ostavljala.

GLAVA IX.

Pripovijeda, kojim je sredstvima počeo Gospodin bodriti njezinu dušu i prosvjetljivati je u onoj velikoj tmini, te ojačavati njezine kreposti, da ga ne vrijeđa.

1. Moja je duša dakle bila već umorna i željela se odmoriti, ali mi ne dadoše moje zle navike, što sam ih imala. Dogodi mi se jednoga dana, da uđoh u bogomolju i ugledah sliku, što su je pozajmili za neku kućnu svečanost i ondje ostavili na čuvanje. Bila je to slika Krista, svega izranjenog. A bila je tako pobožna, te sam se ja sva smela gledajući je takvu, jer je dobro prikazivala sve, što je pretrpio za nas.[33] Obuze me takva žalost, što sam tako zlo platila za one rane, te mi se pričini, da će mi srce pući. Bacih se preda Nj i briznuh grozno plakati moleći ga, neka me već jednom okrijepi, da ga ne vrijeđam.

2. Uvelike sam štovala slavnu Magdalenu i vrlo često sam mislila na njezino obraćenje, a naročito kad bih se pričešćivala. Znajući stalno, da je onda Gospodin u meni, bacala sam mu se pred noge misleći, da neće prezreti mojih suza. Nisam ni znala, što sam onda govorila. Ta bilo je previše od Njega, što mi je dopustio, da ronim suze radi Njega. A ovo sam ganuće vazda brzo zaboravljala. Preporučivala sam se usto ovoj slavnoj svetici, neka mi isprosi oproštenje.

3. No kad sam ovaj posljednji put ugledala onu sliku, čini mi se, da sam se više okoristila; jer sam gojila već vrlo veliko nepouzdanje u sebe, a sve sam pouzdanje stavljala u Boga. Mislim, da mu rekoh onda, da neću ustati odanle, dok ne učini, što ga molim. Stalno držim, da mi je pomogao, jer sam se odonda sve više popravljala. Molitvu sam obavljala ovako. Budući da nisam mogla promišljati razumom, nastojala sam predočiti Krista u sebi. A čini mi se, da mi je bilo najbolje, kad bih ga gledala više sama. Činilo mi se tada, da će me to prije pripustiti k Sebi, kao čovjek, kome treba utjehe, budući tako osamljen i potišten. Zamišljala sam mnogo takvih priprostih pomisli. Pogotovu mi je bilo vrlo milo, da ga predočim u molitvi u vrtu. Ondje bih mu se pridružila. Promišljala sam o njegovu znoju i žalosti, što ga je ondje spopadala. Željela sam mu, kad bih mogla, otrti onaj tako mučni znoj. No ne sjećam se, da bih se ikada usudila odlučiti, da ću to učiniti, jer su mi pred očima lebdjeli moji tako teški grijesi. Ostajala bih ondje s Njim sve dotle, dok bi dopuštale moje misli; jer me ih je mnogo mučilo.

4. Mnogo sam godina mislila malko o toj tajni, o molitvi u vrtu. I to mnogo noći prije nego bih zaspala, kad sam se Bogu preporučivala za počinak. To sam radila i prije nego sam bila redovnica, jer mi rekoše, da se tim dobiva mnogo oprosta. A držim, da je tim moja duša dobila veoma mnogo, jer sam počela obavljati unutarnju molitvu i ne znajući, što je. To mi prijeđe u naviku, pa već te navike nisam zapuštala, kao što nisam zapuštala navike, da se prekrižim prije spavanja.

5. No da se vratim k spomenutoj muci, što su mi zadavale misli. Kad se unutarnja molitva obavljaja, ako razum ne promišlja, duša će mnogo dobiti ili izgubiti, to jest, izgubit će razmatranje. Napreduje li, dobiva mnogo, jer

---

[33] Ne predočuje ona slika Isusa privezanoga za stup, kako hoće neki, nego je vrlo ganutljiva i nježna slika Evo čovjeka (Ecce homo). I dan danas se čuva u samostanu Utjelovljenja u Avili.

napreduje u ljubavi. No da dopre dotle, mnogo je stoji. Izuzimlju se duše, što ih Gospodin hoće da u posve kratko vrijeme uzdigne do molitve mira. Takvih poznam više. Dobro je za one, što idu tim putem, da imaju pri ruci knjigu, te se saberu. Meni je koristilo, i kad bih gledala polje, vodu, cvijeće. Te su me stvari sjećale Stvoritelja, to jest budile su me i sabirale i služile su mi mjesto knjige. A sjećale su me i moje nezahvalnosti i grijeha. U nebeskim je i uzvišenim stvarima bio moj razum tako nezgrapan, te ih nikad nije mogao predočiti, dok mi ih Gospodin ne pokaza na drugi način.

6. Bila sam tako nesposobna, da razumom predočim stvari, što ih nisam vidjela na svoje oči, te mi nije pomagala moja mašta, da radim poput drugih, koji mogu stvoriti različne predodžbe, da se saberu. Mogla sam samo zamisliti Krista kao čovjeka, ali nisam u sebi mogla predočiti nikad njegova lika, premda sam vrlo mnogo čitala o njegovoj ljepoti i gledala slike. Bila sam poput čovjeka, koji je slijep ili u mraku pa se razgovara s drugim i zna, da je s njim. On zna izvjesno, da je onaj drugi ondje, to jest zapaža i vjeruje, da jest ali ga ne vidi. Tako se dešavalo i meni, kad sam mislila na Našega Gospodina. Zato sam i vrlo voljela sliku. Nesrećni li su oni, što svojom krivnjom izgube to dobro. Čini se doista, da ne ljube Gospodina. Ta kad bi ga ljubili, radovali bi se gledajući njegovu sliku, kao što se ovdje raduje čovjek videći sliku onoga, koga svesrdice ljubi.

7. U ono mi vrijeme dadoše Ispovijesti sv. Augustina. Čini se, da je Gospodin tako naredio. Ja ih nisam priskrbila, dapače ih prije nisam ni vidjela. Ja vrlo volim sv. Augustina, jer je samostan, u kojem sam bila kao svjetovnjakinja, pripadao njegovu Redu. Usto je i on bio grešnik. A ja sam nalazila veliku utjehu u svecima, što su prije bili grešnici, pa ih je Gospodin povratio k Sebi. Mislila sam, da ću kod njih naći pomoć, i da bi Gospodin mogao oprostiti i meni, kao što je njima oprostio. Jedno me je samo žalostilo, kao što već rekoh, a to je, da je Gospodin njih pozvao samo jednom, pa više nisu padali. A mene je pozivao već toliko puta, te je to za me bila muka. No promatrajući njegovu ljubav prema meni opet bih se osokolila; jer nisam nikad očajavala o njegovu milosrđu, a o sebi jesam često.

8. O Bože moj, kako se čudim tvrdoći svoje duše, premda sam primila toliko pomoći od Boga! Strašim se, kad vidim, kako sam malo mogla savladati samu sebe, i u kakvim sam okovima bila, koji mi nisu dali, te odlučim, da ću se sasvim predati Bogu. Kad počeh čitati Ispovijesti, pričini mi se, da gledani ondje sama sebe. Stadoh se svesrdice preporučivati ovome velikom svecu. Kad. dođoh do njegova obraćenja i čitah, kako je čuo onaj glas u vrtu, bijaše mi tako pri duši, kanda Gospodin šalje i meni onaj glas i dade, te ga čujem u svojem srcu. Dugo sam vremena sva plivala u suzama, dok mi je unutarnjost obuzimala tuga i muka. O Bože moj, što trpi duša, koliko li muka podnosi, kad izgubi slobodu, koju je morala sačuvati kao gospodarica! Sada se čudim, kako sam mogla živjeti u tolikoj muci. Slava Bogu, koji mi je dao život, da se mogu izvući iz tako strašne smrti.

9. Čini mi se, da je moja duša dobila veliku snagu od Božanskoga Veličanstva i da je moralo čuti moj vapaj i žaliti me radi tolikih suza. Započeli s većom ljubavi dulje boraviti s Njim i uklanjati s očiju prilike. Jer čim bih uklonila prilike, odmah bi se obratila i ljubila Njegovo Veličanstvo, pa sam, čini mi se, dobro poznavala, da ga ljubim. Ipak još nisam razumjela, kao što bih morala razumjeti, u čemu je istinska ljubav prema Bogu. No čim

se pričinilo, da sam pripravna Njemu služiti, već me je Njegovo Veličanstvo iznovice stalo darivati milostima. Čini se, da je Gospodin samo htio mene skloniti, da htjednem primiti ono, što drugi nastoje dobiti s velikim trudom, jer mi je već za ovih posljednjih godina davao naslade i užitke. Ja se nisam nikad usuđivala moliti, da mi to dade, pa ni samo nježnu pobožnost. Samo sam ga molila, neka mi oprosti moje teške grijehe i dade milost, da ga ne vrijeđam više. Jer sam gledala tako velike grijehe, nikad se ne usudih hotimice ni poželjeti utjeha ni naslada. Činilo mi se, da mi je iskazao dosta ljubavi. A zbilja je mnogo milosrđa učinio tim, što me je pustio, da budem pred njim i privlačio me k sebi. Vidjela sam, da ne bih bila došla k njemu, kad se On ne bi bio za to pobrinuo. Samo sam ga jednom u životu molila, sjećam se, neka mi dade naslada, jer me je bila obuzela velika suša. No čim opazih, što sam učinila, zastidjeh se tako, te mi sama muka stoga, što opazih, da sam tako malo ponizna, dade ono, za što sam se usudila moliti. No držala sam, da to smiju samo oni, koji su za to pripravni, i to tako, da su se iz petnih žila trsili, ne bi li pribavili pravu pobožnost. A prava je pobožnost ne vrijeđati Boga te biti spreman i odlučan za svako dobro. Činilo mi se, da su one moje suze ženske i bez snage, jer nisam njima postizala, što sam željela. Ipak držim, da su mi koristile; jer se, kako spomenuh, dva puta skruših sa suzama i obuze mi srce muka, pa se počeh više baviti molitvom, a manje mariti za stvari, koje bi mi škodile. Istina, ne ostavih ih još sasvim, van ih se i pomoću Božjom, kako rekoh, riješih malo po malo. Njegovo je Veličanstvo čekalo samo na volj kakvu pripravu s moje strane, zato su rasle odsele i duhovne milosti, kao što ću opisati. Bilo je to nešto neobično; jer obično Gospodin dijeli te milosti onima koji su čišće savjesti.

GLAVA X.

Započinje razlagati milosti, što joj je Bog podijelio u molitvi. Koliko možemo mi sami pripomoći i koliko je do toga, da upoznamo milosti, što nam ih Gospodin daje. Moli onoga, kojemu šalje ovaj spis, neka drži tajnom ono, što je napisala, jer joj se nalaže, da tako natanko opiše milosti, što joj daje Gospodin.

1. Kao što je već rečeno (gl. IV.), dobivala sam već prije kadikad neki početak milosti, o kojima ću sada govoriti, ali je to prolazilo vrlo brzo. Dešavalo mi se, kad sam predočila, da sam blizu Krista, a gdjekad i za čitanja, da me iznenada obuzeo osjećaj o nazočnosti Božjoj, i to tako, te nisam mogla ni podvoumniti nikako, da je Bog u meni ili da sam ja sasvim zaronjena u njega. Nije to bila vrst viđenja; van mislim ono, što zovu mističkom teologijom. Tim se duša (u radu) obustavi tako, te se čini, kao da je sva izvan sebe. Volja ljubi, pamet mi se čini gotovo izgubljena, razum ne promišlja (ispravnije: ne radi), ali se ne gubi po mojem mnijenju. Ali, kako kažem, ne radi,[34] van ostaje kao zapanjen radi mnogo onoga, što zapaža; jer Bog hoće, da upozna, da ne shvata ništa od onoga, što mu predočuje Njegovo Veličanstvo.

2. Najprije sam osjećala vrlo često neku nježnost, od koje se, mislim, djelomice može nešto pribaviti. To je naslada, koja nije ni posve sjetilna ni posve duhovna. Sve je dar Božji. No čini se, da možemo sami mnogo pripomoći, ako razmatramo svoju nevaljalštinu i nezahvalnost Bogu, njegova velika dobročinstva, što nam je iskazao, njegovu Muku s tako teškim bolima, njegov život tako tužan i žalostan. Usto ako se naslađujemo gledajući njegova djela, njegovu veličinu, ljubav prema nama i mnogo drugih stvari, koje često ugleda onaj, što pomno nastoji napredovati, sve ako i ne pazi mnogo na to. Ako usto ima malko ljubavi, duša se naslađuje, srce se raznježi, teku suze. Gdjekad se čini, da mi silom istiskamo te suze. Drugda bi rekao, da nas Bog tako sili, te ne možemo odoljeti. Čini se, da nam Njegovo Veličanstvom plaća onu pomnjicu tako velikim darom, kao što je utjeha, što je daje duši, kad vidi, da plače radi tako velikog Gospodina. I ne čudim se tome. Ima i previše razloga, da se tješi. Tu se okrepljuje, tu se raduje.

3. Čini mi se podesna ova poredba, što mi sad pade naum. Ove su radosti molitve slične nasladama, što moraju uživati nebeski stanovnici. Oni još nisu vidjeli više nego ono, što hoće Gospodin, da gledaju prema svojim zaslugama, a vide, kako su te zasluge malene. Zato je svaki zadovoljan sa svojim mjestom. A golema je razlika između jedne i druge radosti na nebu, kudikamo veća nego ovdje na zemlji među pojedinim duhovnim radostima, koje se i te kako razlikuju. I zbilja, kad Bog udijeli duši takvu milost, čini joj se u neku isprvice, da nema više što željeti. Drži, da je obilato plaćena za

---

[34] Da se ova rečenica bolje razumije, u starim je izdanjima bila ova bilješka: »Kaže, da ne radi razum, jer, kako je rečeno, ne prelazi od jednih stvari na druge niti izvodi razmatranje, jer je zabavljen veličinom dobra, što je pred njim. Ali u zbilji doista radi, jer upire oči u ono, što mu se predočuje i spoznaje, da ne može onoga shvatiti, kako jest Zato veli: ne radi, to jest ne promišlja, van je kao zapanjen radi mnogo onoga, što spoznaje, to jest, radi veličine predmeta, što ga vidi. Ne jer ne spoznaje, kako ga je mnogo, van stoga, što vidi, da je ono u sebi toliko, te ga ne može potpuno shvatiti.«

sve, čim je služila (Bogu). Ima i potpuno pravo. Jedna se suza, što je izvabimo u neku sami, kako rekoh, premda se bez Boga ne učini ništa, po mome mnijenju ne može isporediti sa svim tegobama ovoga svijeta, jer se tim suzama dobiva mnogo. A kud ćeš veći dobitak, nego imati svjedočanstvo, da smo mili Bogu? Ko dopre dotle, neka Ga uvelike hvali i prizna se velikim njegovim dužnikom. Jer se već čini, da ga želi u svoju kuću i da ga je izabrao za svoje kraljevstvo, ako se ne vrati natrag.

4. Neka ne mari (duša) za neke poniznosti, o kojima mislim raspravljati. Mnogima se čini, da je poniznost, ako ne spoznaju darova, što im daje Gospodin. No shvatimo dobro, dobro, kao što jest, da nam Bog daje to bez ikakve zasluge i zahvaljujmo Njegovu Veličanstvu. Jer ako ne upoznamo, što primamo, ne budimo se na ljubavi A posve je izvjesno, da dobivamo te više i napredujemo u pravoj poniznosti, što više vidimo, da smo bogati upoznajući svoje siromaštvo. Ko bi mislio drugačije samo bi preplašio duh misleći, da nije sposoban za velika dobra, kad bi naime Gospodin počeo davati ta dobra, a duša uspreznula od straha pred slavičnosću. Vjerujmo, da će nam onaj, koji nam daje dobro, dati i milost, te ćemo opaziti, kad nas zloduh stane napastovati na slavičnost, i jakost da mu odolimo. Dakako, moramo hoditi prostodušno pred Bogom te nastojati da ugodimo samo Njemu, a ne ljudima.

5. Posve je jasno, da to više ljubimo nekoga, što se više sjećamo dobročinstava, što nam ih čini. Dopušteno je, pa i tako zaslužno, da se vazda sjećamo, da od Boga imamo bitak. On nas je stvorio od ništa i uzdržava nas. Pripravio nam je i druga sva dobročinstva svojom smrću i mukama, i to davno prije, nego nas je stvorio, i svakom pojedincu, što žive danas. Pa zašto ne bi bilo dopušteno, da ja upoznam i vidim i često promatram, kako sam nekada govorila samo o taštinama, a sada mi je Gospodin dao, da ne želim govoriti ni o čemu van o Njemu? To je dragulj, koji nas podsjeća, da nam je dan i da ga posjedujemo, te nas silom poziva na ljubav. A u ljubavi je sve dobro molitve, osnovane na poniznosti. A šta će biti istom onda, kad vide (duše) u svojoj vlasti druge draže dragocjenosti, kao što su već primili neki službenici Božji, kao prezir svijeta, pa i samoga sebe? Jasno je, da se moraju držati još većim dužnicima Božjim i više obvezanima, da mu služe. Moraju shvatiti, da nemaju ništa od onoga, i upoznati darežljivost Gospodnju. A ta je darežljivost tolika, te je ubogoj i zločestoj duši bez ikakve zasluge, kao što je moja, kojoj je bio dostatan već onaj prvi dragulj, da za me je bio i suvišan, htjela (ta darežljivost) darovati veća bogatstva, nego sam ih ja znala poželjeti.

6. Treba crpsti (iz tih milosti) iznova sile, da služimo Bogu i nastojimo, da mu ne budemo nezahvalni; jer nam ih pod tim uvjetom daje Gospodin. Ako li ne upotrebljavamo dobro toga blaga i stanja, u koje nas postavlja, opet će nam ga oduzeti pa ćemo ostati mnogo siromašniji nego prije. A dragulje će dati Njegovo Veličanstvo drugome, koji će svijetliti i koristiti sebi i drugima. No kako će se koristiti i darežljivo trošiti onaj, koji ne zna, da je bogat? Po mojem je mnijenju prema našoj naravi nemoguće da imade volje za velike stvari, ko ne upoznaje, da je u milosti Božjoj. Mi smo naime tako bijedni i skloni na zemaljske stvari, te neće moći prezreti doista svega zemaljskoga i potpuno se od svega otkinuti, ko ne upozna, da ima volj kakav zalog za nebesko; jer nam tim darovima daje Gospodin i jakost, koju izgubimo svojim grijesima. Tako će i slabo željeti, da svima omrzne i da ga preziru, a i sve

druge velike kreposti, što ih imaju savršeni, ko nema pored žive vjere još i zalog ljubavi, kojom ga Bog ljubi. Jer je naša narav tako mrtva, te idemo samo za onim, što gledamo pred sobom. I stoga ove iste milosti bude i jačaju vjeru. Može biti, da ja, koja sam ovako zločesta, sudim samo po sebi. Možda drugi neće trebati više osim vjerske istine, da uzmognu raditi vrlo savršena djela, dok sam ja, onako bijedna, sve to trebala.

7. To će reći ovi i oni. Ja pripovijedam samo ono, što sam sama doživjela, kao što su mi zapovjedili. Ne bude li dobro, neka rastrgne onaj, komu šaljem, jer će bolje od mene znati razabrati, ako što nije dobro. A molim ga za ljubav Gospodnju, neka objelodani, što sam dovde rekla o svojem zlom životu i grijesima. A odsele dajem dozvolu svim mojim ispovjednicima kao i onome, komu ovo ide. Ako ushtjednu, neka objelodane odmah za žive mene. I to zato, da više ne varam svijeta. Neka ne misle, da u mene ima išta dobra. A jamačno, jamačno, koliko sada shvatam, bit će to za me velika utjeha. A ne dajem mu dozvole za ono, što ću unaprijed pripovijedati. Ako li ono komu pokažu, neću, da kažu, ko je ovo proživio, ni ko je napisao. Zato ne imenujem ni sama sebe, da me ne prepoznaju štioci! I to eto molim za ljubav Božju. Dosta je tako učenih i uglednih ljudi, da potvrde, ako mi Gospodin dadne milost, da rečem što dobro. Bude li takvo, bit će njegovo, a ne moje, jer sam ja neuka i loša života, a nije me poučio ni učenjak ni iko drugi. A znadu samo oni, koji su mi zapovjedili,[35] da ovo pišem, pa ni njih sad nema ovdje. Usto u neku moram sebi krasti vrijeme, i to s mukom, jer sam u siromašnoj kući, pa moram šivati, a imam i mnogo drugih poslova. I sve da mi je Gospodin dao više sposobnosti i pamćenja, da se mogu okoristiti onim, što sam čula ili čitala, ne bi mi to pomoglo radi nestašice vremena. No pamćenje mi je veoma mršavo. Ako dakle reknem što dobro, to hoće Gospodin radi nekakva dobra; što bude zlo, bit će od mene, pa će ga vaša milost ukloniti. Ni u jednom ni u drugom slučaju ne bi koristilo spominjati moje ime. Jasno je, da se za mene žive ne smije spominjati ono, što je dobro. Kad umrem, ne bi (spomen mog imena) bio ni za što, van da dobro izgubi ugled i vjerojatnost, jer je napisala tako nevaljala i loša osoba.

8. Mislim, da će vaša milost i drugi, koji ovo budu čitali, učiniti ono, što vas molim za ljubav Božju, te pišem slobodno. Inače bih radila s velikim skanjivanjem. Dakako izuzimljem pripovijedanje svojih grijeha, jer se u tom nimalo ne skanjujem. Uostalom je dosta, što sam žena, da mi padnu krila, to više što sam žena, i to zla žena. Stoga ono, što bude rečeno više od jednostavnog pripovijedanja o mojem životu, neka vaša milost zadrži za sebe, jer ste me tako silili, da opišem milosti, što mi Bog udjeljuje u molitvi. I to ako bude u skladu s istinama naše svete katoličke vjere. Ako ne, neka vaša milost odmah spali. Ja sam s tim sporazumna. Pripovjedit ću, što mi se događa, ako se slaže s tim (istinama kat. vjere), da može vašoj milosti donekle koristiti. Ako li se ne slaže, otvorit ćete oči mojoj duši, eda ne dobiva zloduh, gdje mi se čini, da dobivam ja. Jer zna Gospodin, kao što ću reći poslije, da sam vazda tražila one, koji bi mi posvijetlili.

9. Rado bih jasno prikazati ove stvari, što se tiču molitve, a ipak će biti vrlo tamne za onoga, ko nema u tom iskustva. Spomenut ću neke zapreke,

[35] Bili su to »Magister fr. Domingo Banjez i fr. Garcia iz Toleda«, kaže D. Gracian u rukopisnoj primjedbi u jednom primjerku prvog izdanja Svetičinih djela. Odovud prepisa o. Andres od Utjelovljenja u Memorias Historiales, K. u. 138., te se može čitati u sv. II. str. 510 Biblioteca Mistica Carmelitana.

koje po mojem mnijenju sprečavaju napredak na tom putu (molitve), a i drugo, što je opasno. Gospodin me je poučio iskustvom, a raspravljala sam o tom mnogo godina s velikim učenjacima i duhovnim osobama. Ovi vide, da mi je u samih dvadeset i sedam godina, otkad obavljam unutarnju molitvu, da mi je dao Gospodin, da mi je dalo Njegovo Veličanstvo unatoč tolikom posrtanju o tako lošem hodu ovim putem toliko iskustva, koliko i drugima, koji su tim putem hodili pokornički i kreposno trideset i sedam i četrdeset i sedam godina. Slava mu za sve. Neka se služi sa mnom radi Svoga Imena. Znade dobro moj Gospodin, da u ovom ne idem ni za čim drugim, van da se on malko hvali i veliča, kad se vidi, kako je tako blatno i smradno sabiralište pretvorio u vrt s tako miloduhim cvijećem. Neka dade Njegovo Veličanstvo, da to cvijeće opet ne iščupam te ne budem opet, što sam i bila. Molim vašu milost za ljubav Gospodnju, da mi to isprosi od njega. Jer vi znate sami, kakva sam, i to bolje, nego ste mi dopustili, da ovdje kažem.

GLAVA XI.

Pripovijeda, što je uzrok, te se ne počne Bog savršeno ljubiti u kratko vrijeme. Započinje razlagati navodeći poredbu četiri stupnja molitve. Tumači prvi stupanj. Vrlo je korisna (ova glava) za početnike i za one, koji ne osjećaju naslade u molitvi.

1. Govorim sada o onima, koji počinju stupati u službu ljubavi. Jer po mojem mnijenju ne radimo drugo, kad odlučimo, da ćemo na putu molitve ići za onim, koji nas je toliko ljubio. To je tako veliko dostojanstvo, te me već sama misao nato napunja vanrednom nasladom. Jer odmah iščezava ropski strah, ako na ovom prvom stupnju idemo, kao što moramo. O Gospodine moje duše i Dobro moje! Kad duša odluči, da će Tebe ljubiti te ostavi sve, što može ostaviti, da se to bolje može baviti ljubavlju Božjom, zašto ne ćeš da digneš odmah takvu dušu, te uživa imajući tu savršenu ljubav? Ali krivo rekoh. Moradoh reći i potužiti se, zašto mi ne ćemo. Jer smo mi sami svemu krivi, ako odmah ne uživamo tolikoga dostojanstva. Jer čim dopremo dotle, da stečemo savršeno ovu istinsku ljubav Božju, zadobijemo ujedno i sva dobra. Tako smo skupi i spori, da se posve predamo Bogu, te nismo nikad pravo pripravni. A Njegovo Veličanstvo ne će da uživamo tako dragocjeno blago van za visoku cijenu.

2. Dobro vidim, da nema ništa na zemlji, čim bi se moglo kupiti tako veliko dobro. No kad bismo radili što možemo te ne prianjali ni za što na zemlji, van kad bi sva naša briga i drugovanje bilo na nebu, nedvoumno držim, da bi nam se u kratko vrijeme dalo to dobro, kad bismo se ukratko sasvim pripravili, kao što su učinili neki sveci. No nama se čini, da dajemo sve, a zapravo nudimo Bogu samo prihod i plodove, dok sebi zadržavamo korijen i posjed. Odlučujemo, da ćemo biti siromasi. To je veoma zaslužno. Ali se često opet skrbimo i trsimo, da nam ne ponestane ne samo potrebnoga već i suvišnoga. Zato stječemo prijatelje, koji će nam ovo dati, i navaljujemo na se veću brigu (a možda i opasnost), da nam ne bi uzmanjkalo, nego prije, dok smo posjedovali imetak. Čini nam se također, da se odričemo časti, kad postanemo redovnici ili počnemo provoditi duhovni život i težiti na savršenost. No dirne li ko nama malko u našu čast, jao i pomagaj! Već se ne sjećamo, da smo je predali Bogu, pa hoćemo da se opet s njom uzdignemo i štono riječ, otmemo mu je iz ruku, nakon što smo ga prividno učinili gospodarom svoje volje! Takve su i sve druge stvari.

3. Lijepa li načina, kojim tražimo ljubav Božju! Hoćemo je odmah, i to štono riječ, pune ruke. Zadržavamo svoje sklonosti. Ne nastojimo ostvariti svoje želje niti posao uztrgnuti od zemlje. A opet želimo imati mnogo duhovnih utjeha. To se baš ne slaže, pa mi se čini, da se jedno kosi s drugim. I tako nam se ne daje zajedno sve to blago, jer mi ne dajemo svega zajedno. Dao Gospodin, da nam Njegovo Veličanstvo dade kap po kap, pa nas to stajalo svih tegoba na svijetu.

4. Veoma veliko milosrđe iskazuje onome, kojemu dade milost i srčanost, da odluči iz petnih žila težiti za tim dobrom; jer ako ustraje, ne će ga Bog nikome uskratiti. Malo po malo će osposobiti njegov duh, da konačno steče tu pobjedu. Kažem srčanost, jer ima toliko stvari, što ih zloduh upotrebljava protiv početnika, eda ih odvrati, te zbilja ne trgnu tim putem. Znade on, kakva će ga šteta tim snaći, jer neće izgubiti samo onu dušu, van i mnogo

drugih. Ako se početnik trsi, da s pomoću Božjom stigne na vršak savršenosti, držim, da nikad ne ide sam na nebo, već diže sa sobom i mnogo drugih. Kao dobrom vojvodi daje mu Bog sve, što idu u njegovo društvo. Zato zloduh pripravlja početnicima toliko opasnosti i poteškoća, te im ne treba samo malo srčanosti, da se ne vrate natrag, van veoma mnogo srčanosti i mnogo milosti od Boga.

5. Kasnije ću nastaviti opširno ono, što sam počela govoriti o mističkoj teologiji, jer mislim, da se tako zove. Sada ću govoriti o počecima onih, koji su već odlučili, da će ići za tim dobrom i da će uspjeti u tom pothvatu. U tim je počecima baš najveća muka. Početnici se trude, a Gospodin daje glavnicu. Kod drugih stupnjeva molitve prevladava užitak, premda svi stupnjevi, prvi, srednji i posljednji, imaju svoje krize, ako i različne. Jer svi moraju ići putem, kojim je išao Krist, ako neće da propadne. A srećne one muke, što se i ovdje u životu tako preobilno plaćaju.

6. Moram se poslužiti poredbom, premda bih je rado izostavila, jer sam žena i moram pisati samo ono, što mi je naloženo. Ali je za one, koji su neuki poput mene, tako teško rastumačiti ovaj jezik duha, te moram tražiti način koji će mi to olakšati. A može biti, da vrlo rijetko pristaje poredba. Onda se može vaša milost razveseliti gledajući moju nezgrapnost. Čini mi se sad, da sam već ovu poredbu čitala ili čula. No slabe sam pameti pa ne znam više, gdje ni na što je bila primijenjena. Za moju je svrhu sada podesna. Neka početnik predoči, da počinje uređivati vrt na veoma neplodnoj zemlji, gdje raste drač i korov. Hoće on, da se Gospodin veseli tome vrtu. Njegovo Veličanstvo iščupa zločesto bilje pa će usaditi dobro. Uzmimo, da se to već dogodilo, kad duša odluči, da će obavljati unutarnju molitvu, pa ju je već počela obavljati. Kao dobri vrtlari moramo nastojati, da to bilje raste. Moramo ga pomno zalijevati, da ne uvene, van da procvjeta cvjetovima, koji će svojim miloduhom radovati našega Gospodina, eda često dolazi u taj vrt te se naslađuje i raduje među tim krepostima.

7. Pogledajmo sada, kako se može zalijevati, da znamo, što nam je raditi, koliko će nas truda stajati, je li trud veći od dobitka i dokada se moramo truditi. Mislim, da se može polijevati na četiri načina. Ili se voda crpe iz zdenca, a to je na veliku našu muku; ili se crpe, kao što sam i sama crpla kadikad, s pomoću kola sa sudovima, koje se okreću. Crpe se s manjom mukom više vode. Ili se voda navede iz rijeke ili potoka. Tako se natopi još bolje, pa zemlja bude vlažnija, ne treba je polijevati tako često i vrtlaru se treba mnogo manje truditi. Ili se natapa izdašnom kišom, kad Gospodin polijeva vrt bez ikakvog našeg truda. Ovo je polijevanje nesravnjivo bolje od svih spomenutih.

8. Primijenimo sada ova četiri načina, kojima se vrt polijeva vodom, koja će ga uzdržati i bez koje bi morao propasti. Čini mi se, da se može primijeniti na ovaj slučaj i da će se tako moći razložiti donekle ova četiri stupnja molitve, na koje je Gospodin svojom dobrotom kadikad podigao moju dušu. Neka dade njegova dobrota, da pogodim te razložim tako da bude na korist jednom od onih, što mi zapovjediše, da ovo napišem.[36] Njega je Gospodin u četiri mjeseca više unaprijedio, nego sam ja doprla u

[36] »O. Petar Ibanez«, kaže Gracian u spomenutim bilješkama. Meni se čini, da vjerojatnije govori o Garsiji Toledskom, jer se ovo mjesto slaže s mnogim drugima, na kojima Svetica zastalno govori o tom ocu.

sedamnaest godina. On se bolje pripravio pa stoga polijeva bez svoga truda taj vrt sa sve četiri vrsti vode. Istina, posljednju vrst vode dobiva samo kap po kap; ali mu dolazi tako, da će naskoro s pomoću Božjom zaroniti u nju. Uživat ću, bude li se smijao, ako mu se moj način razlaganja pričini nesklapnim.

9. Za one, što istom započinju obnavljati unutarnju molitvu, možemo reći, da su slični onima, koji crpu vodu iz zdenca. Kako već rekoh, muče se tim uvelike, jer se moraju teško naprezati, da saberu svoja sjetila. Ta su sjetila obično rastresena, pa je za njih teška muka (da ih saberu). Moraju se priučavati malo po malo, da ništa neće gledati ni slušati te da će djelom izvršivati satove molitve. Moraju boraviti u samoći i odlučeni od svega razmišljati o prošlom životu. A to moraju raditi često svi, prvi i posljednji. No o tom moraju promišljati neki više, drugi manje, kao što ću reći poslije. Isprvice se muče, jer ne mogu razaznati, da li se kaju za grijehe. A kaju se, jer su odlučili posve ozbiljno, da će služiti Bogu. Moraju nastojati, da promatraju život Kristov, a tim se umara razum. Dotle možemo doprijeti sami, dakako s milošću Božjom, jer je znano, da bez nje ne možemo ni pomisliti dobre misli. To znači: početi crpsti vodu iz zdenca. Bože daj samo, da u zdencu ima vode! Ako je nema, neće barem biti naša krivnja, jer idemo već, da je zacrpemo, i radimo sve što možemo, da zalijemo to cvijeće. A Bog je tako dobar, pa htjedne li, da presahne zdenac, s razloga, što ih znade Njegovo Veličanstvo, možda na našu veću korist, radimo li što je do nas kao dobri vrtlari, on će i bez vode uzdržati to cvijeće i učiniti, da rastu kreposti. Ovdje zovem vodom suze; ako li nema njih, onda nježnost i unutarnje čuvstvo pobožnosti.

10. No što će ovdje raditi onaj, koji dugo vremena zapaža u sebi samo sušu, mrzovolju, neslast i taku nevoljkost za crpljenje vode, te ga snalazi napast, da se svega okani? To bi i učinio, kad se ne bi sjećao, da iskazuje službu i ugađa Gospodaru vrta, i čuva se, da ne izgubi sve, što je dosele služio, i kad se ne bi nadao dobitku od toga velikoga truda. A težak je posao često spuštati vedro u zdenac i istezati prazno. A dogodit će se često puta, da neće moći za to ni ruke podići ni pomisliti dobru misao. Ovdje naime crpanje vode iz zdenca znači rad razumom. Pa šta će ovdje, kako rekoh, raditi vrtlar? Neka se veseli i tješi i drži za najveću milost, da radi u vrtu tako velikoga Vladara. A kad zna, da mu tim ugađa i nakana mu ne smije biti, da omili sebi nego Njemu, neka ga uvelike hvali, što se u njega pouzdava, jer vidi, ako ga i ne plaća, da ulaže tako veliku pomnju u posao, što mu ga je preporučio. I neka Gospodinu pomogne nositi križ i promišlja, da je sav život proživio noseći križ. Neka ne želi ovdje svoga kraljevstva i nikad ne zanemaruje molitve. Neka odluči, da neće pustiti Krista te padne s križem, sve kad bi ta suša trajala za svega života. Doći će vrijeme, kad će mu se sve najednom platiti. Nek se ne boji, da će mu trud biti ututanj. On služi dobra gospodara, koji ga gleda. Za zle misli neka se kaje i neka promisli, da je zloduh takve misli predočivao i sv. Jeronimu u pustinji.[37]

11. Ove muke imaju svoju vrijednost. I ja sam tako provela mnogo godina,

[37] : Smjera na 22. poslanicu ad Euslochium, u kojoj svetac pripovijeda, koliko je trpio, jer mu je i u golemoj pustinjačkoj samoći, kamo se bio povukao, živo predočivala mašta gospođe i raskalašenost poganskoga Rima.

te sam držala, da mi Bog iskazuje veliku milost, kad bih zacrpla samo kap vode iz toga blagoslovljenog zdenca. Znam, da su muke prevelike. Da, čini mi se, da za njih treba više srčanosti, nego za mnogo drugih tegoba u svijetu. No jasno sam vidjela, da ih Bog ne ostavlja ni u ovom životu bez velike nagrade. Živa je istina, da su mi jednim satom, u kojem mi je Gospodin dao kasnije da kušam Njegove slasti, čini mi se, plaćene sve tegobe, što sam ih dugo podnosila ustrajnošću u molitvi. Ja držim, Gospodin hoće da često na početku, a kadikad na svršetku dade te muke i napasti, koje se dese, da iskuša svoje ljubitelje i da vidi, mogu li piti kalež i pomoći mu nositi križ. I to im daje prije, nego im udijeli svoje veliko blago. A držim da nas Njegovo Veličanstvo hoće da vodi tuda, za naše doba eda upoznamo dobro, kako smo sami po sebi maleni. Jer su milosti, što ih daje kasnije, toliko vrijedne, te želi, da upoznamo iz iskustva svoju bijedu, prije nego nam ih dade, te nam se ne dogodi kao i Luciferu.

12. Zar išta radiš, Gospodine moj, što ne bi bilo za najveće dobro duše, koju već pripoznaješ za svoju i koja se predaje u tvoju vlast, da te prati kudgod pođeš sve do smrti na križu, i koja je odlučila, da će ti pomagati nositi križ i da te ne će ostaviti samoga s njim? Ko vidi u sebe takvu odluku, ne treba mu se, ne, ništa bojati. Duhovni se ljudi nemaju zašto žalostiti. Ko se već tako visoko uzvinuo, te ostavlja svjetske zabave i nasamo se razgovara s Bogom, najviše je učinio. Hvalite zato Njegovo Veličanstvo i pouzdajte se u njegovu dobrotu, koje nikad ne ponestaje njegovim prijateljima. Zatvorite oči pa ne mislite: zašto onome daje pobožnost u tako malo dana, a meni ne da ni u toliko godina. Vjerujem, da je sve za naše veće dobro. Neka nas vodi Njegovo Veličanstvo, kuda usthjedne. Nismo već svoji, nego njegovi. Dosta nam milosti iskazuje, kad hoće, da kopamo u njegovom vrtu i budemo blizu njegovu Gospodinu, jer je On jamačno s nama. Hoće li On, da raste to bilje i cvijeće nekima, jer im daje, da crpu vodu iz toga zdenca, a drugima bez nje, šta je mene briga? Čini Ti, Gospodine, što Ti se mili, samo ako te ja ne vrijeđam i ne gubim kreposti, ako si mi već koju dao samo svojom dobrotom. Hoću da trpim Gospodine, jer si Ti trpio. Neka se na meni svakojako vrši Tvoja volja. Neka ne dopusti Tvoje Veličanstvo, da se takva dragocjenost, kao što je Tvoja ljubav, dade onima, koji Ti služe samo radi naslada.

13. Treba dobro zapamtiti, što ću sada reći, jer znam iz iskustva. Kad duša trgne putem unutarnje molitve i toliko se savlada, te ne mari mnogo niti se veseli, kad joj Gospodin dade te naslade i nježnost, niti se mnogo žalosti, kad ih nema, već je prevalila veliki dio puta. Neka se ne boji, da će se vratiti, ako i češće posrče, jer je zgrada započeta na čvrstu temelju. Da, ljubav Božja ne stoji u lijevanju suza ni u nasladama i nježnim čuvstvima, što ih ponajviše želimo i njima se tješimo, van u tom, da mu služimo u pravednosti i duševnoj jakosti i poniznosti. Čini mi se to, kao da bismo mi više primali, a ništa ne davali.

14. Za ženice je slabe poput mene i male jakosti, čini mi se, podesno, kad ih Gospodin, kao sada mene, podupire nasladama. Mene podupire, da uzmognem podnositi neke tegobe, s kojima me je Njegovo Veličanstvo pohodilo. No kad čujem, da sluge Božji, krepki, učeni, pametni ljudi toliko drže do toga, ako im Bog ne da pobožnosti, ne mili mi se to ni čuti. Ne kažem, da je ne prime i ne cijene uvelike, ako im je Bog dade, jer će onda vidjeti Njegovo Veličanstvo, da im pristaje. Ali se ne smiju pojadati, kad je

nemaju, već moraju shvatiti, da im je ne treba, kad im ne da Njegovo Veličanstvo, te sami sebe moraju savladati. Neka vjeruju, da je to pogrješka. Ja sam iskusila sama i vidjela. Neka vjeruju, da je to nesavršenost, pa da nemaju duhovne slobode i da su slabi za navalu.

15. Ne govorim to toliko za početnike, van za druge. No mnogo držim do toga i znam, da je vrlo znamenito, da započnu tako slobodno i odlučno. No bit će ih mnogo, koji su započeli (unutarnju molitvu), a nikad pravo dovršili. Držim, da je to ponajviše stoga, jer nisu zagrlili križa odmah spočetka. Žalosni su, jer misle, da ne rade ništa. Prestane li im djelovati razum, ne mogu podnijeti. A možda se baš onda i neopazice njihova volja ugoji i ojača. Moramo pomisliti, da Bog ne pazi na one stvari, koje nisu pogrješne, ako se i čini u našim očima, da jesu: Njegovo Veličanstvo poznaje našu bijedu i kukavnu narav bolje nego mi sami. Znade, da ove duše žele vazda na njega misliti i ljubiti ga. Tu odluku želi. A ona tuga, što je zadajemo sami sebi, ne služi ni za što, van da uznemiruje dušu. Ako je prije bila nesposobna jedan sat za rad, bit će poslije četiri sata. Vrlo često naime ta nesposobnost potječe od tjelesne nevoljkosti. Ja sam to uvelike iskusila i znam, da je istina; jer sam na to pomno pazila i kasnije se razgovarala s duhovnim osobama. Mi smo takvi bijednici, te naša jadnica duša, zatvorena u ovom tijelu, učestvuje u njegovim bijedama. Promjena vremena i tok tjelesnih sokova uzrokuju mnogo puta, da duša bez svoje krivnje ne može raditi, što bi htjela, van trpi na svake ruke. Što više u to vrijeme hoće da prisile dušu, zlo je to gore i traje dulje. Treba dakle razbora, da se vidi, da li nesposobnost potječe odatle, od naravske nevoljkosti, pa da se nevoljnica duša ne davi. Neka takvi shvate, da su bolesni. Neka odgode uru za molitvu, a često će to biti i više dana. Neka ovo progonstvo podnose, kako mogu. Jer je za dušu, koja ljubi Boga, vrlo zla sreća, kad gleda, gdje živi u ovoj bijedi i ne može, što bi htjela, jer ima tako loša domaćina, kao što je ovo tijelo.

16. Rekoh, da treba raditi razborito, jer će kadikad i zloduh prouzročiti takvu nevoljkost. Zato je dobro niti vazda ostaviti molitvu, kad nas snađe ta rastresenost i smućenost razuma, a niti vazda mučiti dušu na ono, što ne može. Ima drugih vanjskih poslova, kao što su djela ljubavi i čitanje. No gdjekad neće biti ni za to (duša sposobna). Neka onda iz ljubavi prema Bogu služi tijelu, da i ono opet često služi duši. Neka se i pozabavi svetim razgovorima ili prošeće poljem, kako već svjetuje ispovjednik. U svemu je velika stvar iskustvo, koje će nam pokazati, što je za nas dobro. Sve se to mili Bogu. Njegov je jaram sladak, pa je vrlo znamenito, da se duša ne muči odviše, štono riječ, da se vodi blago k većoj koristi.

17. Zato spominjem opet, jer nije suvišno, ako i često ponovim: da se radi suhoparnosti, nemira i rastresenih misli ne uznemirujemo niti žalostimo. Ko hoće da dobije slobodu duha i ne bude vazda tužan, neka pregne i ne preza pred križem. Onda će vidjeti kako mu ga Gospodin pomaže nositi, kako će zadovoljan biti i kakvu će korist crpsti iz svega. Ta zna se, ako zdenac ne teče, pa mu mi ne možemo dati vode. Ako li ima vode, istina je, da ne smijemo stajati prekriženih ruku, već tu vodu crpsti. Jer onda hoće Bog da nam tim sredstvom pomaže kreposti.

GLAVA XII.

Nastavlja o ovom prvom stupnju. Kaže, dokle možemo sami doprijeti s pomoću Božjom. Šteta, koja nastaje, kad se hoće duh da digne u natprirodnim i vanrednim stvarima, prije nego to učini Gospodin.

1. U prednjoj sam se glavi odviše pozabavila drugim stvarima, jer su mi se činile veoma potrebne. A zapravo sam htjela pokazati, što možemo sami steći i kako možemo donekle sami sebi pomoći u ovoj prvoj pobožnosti. Kada promišljamo i istražujemo, što je Gospodin pretrpio za nas, to nas potiče na sućut, pa je slatka žalost i suze, što potječu odatle. Promatramo li slavu, kojoj se nadamo, ljubav kojom nas je Gospodin ljubio, i njegovo uskrsnuće to nas potiče na radost, koja nije ni posve duhovna ni sjetilna, van kreposna, kao što je i ona žalost veoma zaslužna. Takvo je i sve ono, što uzrokuje pobožnost stečenu donekle razumom, premda se ne može zaslužiti ni dobiti, ako je Bog ne da. Ako Bog nije uzdigao dušu više, veoma je dobro, da se ne nastoji uzdići sama. To treba dobro zapamtiti; jer to duši neće koristiti van za njezinu propast.

2. U tom stupnju može (duša) buditi mnogo čina, da odluci, e će mnogo raditi za Boga i raspirivati ljubav, pa druge čine, koji podupiru napredak u krepostima. Naputak za to daje knjiga Umjetnost služiti Bogu.[38] Ta je knjiga veoma dobra i prikladna za one, što su na ovom stupnju, jer djeluje razum. Duša može predočiti, kao da je pred Kristom, te se priviknuti, da svesrdice ljubi njegovo sveto Čovječanstvo, da ga vazda vodi sa sobom, govori s Njim, moli mu se u svojim potrebama, tuži mu se na svoje tegobe, veseli se s Njim u svom zadovoljstvu i nikud ga pritom ne zaboravlja. Ne treba tu vješto sastavljenih molitava, već riječi prema njezinim željama i potrebi. To je izvrstan način da se napreduje u vrlo kratko vrijeme. A ko se trsi da vodi za sobom toga dragocjenog druga, ko gleda, da se njim uvelike okoristi i zadobije istinsku ljubav prema onom Gospodinu, kojemu toliko dugujemo, za njega kažem, da je već napredovao.

3. Kako već rekoh, ne smijemo se pojadati zato, ako ne osjećamo pobožnosti; van moramo zahvaljivati Gospodinu, koji ostavlja u nama želju, da mu omilimo, sve ako su slaba naša djela. Ovaj način, da vodimo Krista sa sobom, koristi kod svih stupanja molitve. To je najpouzdanije sredstvo, da napredujemo na prvom molitvenom stupnju i u kratko vrijeme dopremo do drugoga, a usto da kod kasnijih stupnjeva budemo zaštićeni od opasnosti, što nam ih može zloduh pripraviti.

4. Eto, to možemo. Ko bi htio dalje poći i podići duh, da kuša slasti, koje mu se ne daju, on bi po mojem mnijenju izgubio jedno i drugo. Jer je to nadnaravno. A kad duša izgubi razum, ostaje osamljena i veoma suhoparna. Sva je ova zgrada osnovana na poniznosti. Što smo bliže Bogu, to više moramo napredovati u ovoj kreposti. Inače je sve propalo. A čini se, da je neka vrst oholosti, ako se želimo uzvinuti više, jer nam Gospodin čini i odviše, kad nam ovakvima, kakvi smo, dopušta, da Mu se približimo. Što je rečeno ne smije se shvatiti tako, kao da se ne bi smjelo uzvinuti mišlju te razmišljati o uzvišenim stvarima nebeskim ili o Bogu, o krasotama, što su ondje i o velikoj Božjoj mudrosti. Ja sama nisam toga nikad radila (jer nisam

[38] Potekla je ta knjiga iz klasičkog pera franjevca sv. Alfonsa Madridskoga.

bila sposobna, kako rekoh. Usto sam bila tako zla, te bi bilo od mene odviše drsko, da razmišljam o zemaljskim stvarima, a kamoli o nebeskim. Bog mi je udijelio milost, da upoznam ovu istinu. Drugima će to koristiti, pogotovo ako su učeni. Jer je po mojem mnijenju učenost veliko blago, ako je združena s poniznošću. To sam vidjela prije nekoliko dana na nekim učenjacima, koji su netom počeli a već su i te kako napredovali. A to je probudilo u mene živu želju, da se vrlo mnogo učenjaka dade na duhovni život. O tom ću govoriti kasnije.[39]

5. Rekoh, da se duše ne smiju uzvijati, dok ih Bog ne podigne. To je duhovni govor. Razumjet će me, ko ima kakvo god iskustvo. Komu je još dosele nerazumljivo, ne mogu mu drugačije rastumačiti. U mističkoj teologiji, o kojoj počeh govoriti, razum gubi svoju djelatnost, jer mu je obustavlja Bog. To ću kasnije razložiti potanje, ako budem znala i ako mi Bog da zato svoju milost. Hoću da kažem, da mi ne smijemo ni pomisliti te bi se usudili obustaviti razum ili zaustaviti njegovu djelatnost. Inače bismo ostali ludi i hladni te ne bismo radili ni jedno ni drugo. A kad Bog obustavi razum i zadrži mu djelatnost, dade mu nešto, što će ga zapanjiti i čim će se baviti, pa će bez promišljanja više razumjeti dok bi izmolio Vjerovanje, nego što mi možemo upoznati sa svim svojim zemaljskim naporima u mnogo godina. A kad bismo htjeli prepriječiti duševne moći i učiniti ih mirnima, bilo bi ludo. I opet kažem, bio bi to znak male poniznosti, pa i neopazice, ako i bez krivnje, ali s kaznom, jer bi bio uzaludan posao, a u duši ostavlja vazda mrzovolju. Biva to, kao kad neko hoće skočiti, ali ga straga zadrže. Napregne rekao bi svu svoju snagu, a vidi, da ne može njom postići, što je želio. Ko hoće da pazi, po malom dobitku što ga tu dobiva, može upoznati i spomenuti mali nedostatak kreposti. Jer je svojstvo ove izvrsne kreposti, da nijedno djelo, što ga ona prati, ne ostavlja u duši mrzovolje. Čini mi se, da sam to razjasnila, a možda samo za sebe. Neka Gospodin otvori iskustvom oči onima, koji budu čitali. Bude li iskustvo i najmanje, odmah će ovo razumjeti.

6. Mnogo godina sam čitala mnogo stvari, a nisam ništa razumjela. A i kad mi je to dao Bog da razumijem, dugo vremena nisam mogla naći riječi, da to razložim. A to me stajalo i te kolikoga truda. Kad hoće Njegovo Veličanstvo, nauči u jedan čas sve, tako te se snebivam. Jedno mogu reći po istini: govorila sam sa mnogo duhovnih osoba, koje su mi htjele razjasniti, da razumijem, što mi je Gospodin dao, da i ja to znam izreći. A stalno je, da sam bila tako tupa, te se nisam baš nimalo okoristila. A možda je htio i Gospodin, koji je vazda bio moj učitelj, da nemam nikomu ništa zahvaliti. Slava Njegovu Veličanstvu za sve, a ja se silno stidim, da to uistinu mogu

---

[39] O dobrim učincima duhovnog razgovora sa sv. Terezijom izjavi D. Juan Carillo, tajnik biskupa Avilskoga D. Alvara de Mendoza, u Obavijestima Madridskim 1595.: »Često sam slušao gdje svjedoče za spomenutu M. Tereziju od Isusa, da je raspredala o Našem Gospodinu s tolikom ljubavlju i žarom, te predobivala kogod ju je slušao i zapaljivala veliku želju, da omili Bogu. A o molitvi je govorila tako uzvišeno i skladno s razumom, te je zadivljivala svačiji razum i napunjala sve velikim zadovoljstvom, jer je ono dolazilo s neba, a Duh Sveti je osjenjivao onu dušu, pa je zato obratila nebrojene duše... Jer je u tom imala takvu snagu u govoru, te se činilo, da je veća od ljudske. A govorila je tako milo i ljubazno, te je privlačila sve, kojima je govorila.« (Memorias Historiales P. n. 66.)

reći. Nisam željela ni molila, jer u tom nisam bila radoznala, budući da je u tom bila krepost, ali sam bila radoznala u drugim taštinama. I eto, Bog mi je u jedan mah dao, te sve razumijem sasvim jasno i da znam sve tako izreći, te su se snebivali moji ispovjednici, a ja još više nego ispovjednici, jer sam bolje poznavala svoju tupost. To je još malo. Jer odonda ne marim za ono, što me Gospodin ne nauči, ako se ne tiče moje savjesti.

7. Opet ponavljam: mnogo je do toga, da se duh ne uzvisuje, dok ga Gospodin ne uzdigne. A to će se odmah upoznati, ako se desi. Pogotovu je to veoma zlo za žene; jer bi im zloduh mogao prouzročiti kakvu obmanu. No držim, da Gospodin neće jamačno dopustiti, te naudi onome, ko ponizno nastoji da Mu se približi. Prije će izvući korist i dobitak iz onoga, čim ga je zloduh mislio upropastiti. Budući da je ovaj put početnika najobičniji i veoma su znamenite opomene, što sam ih dala, govorila sam tako opširno. Bit će ih mnogo bolje obraditi u drugim knjigama. Priznajem to, a usto priznajem, da sam ovo napisala s velikom smetnjom i stidom, ako i ne onako, kako sam morala (smesti se i stidjeti). Blagoslovljen Gospodin za sve, jer hoće i dopušta, da žena poput mene govori o takvim i tako uzvišenim njegovim stvarima.

GLAVA XIII.

Nastavlja o tom prvom stupnju molitve i daje opomene o nekim napastima, što ih zloduh gdjekad običava uzrokovati. Savjeti protiv njih. Veoma je korisna (ova glava).

1. Palo mi je na um, da spomenem neke napasti, što sam vidjela, da snalaze početnike, a neke su spopadale i mene, te da dadem neke savjete za neke stvari, što mi se čine potrebne. Treba nastojati odmah na početku hoditi veselo i slobodno; jer ima nekih, što misle, da će im uteći pobožnost, ako malko žive bezbrižno. Dobro se bojati sebe i ni malo se ni mnogo ne pouzdavati u sebe te ne dolaziti u priliku, gdje ko običava vrijeđati Boga. To je i vrlo potrebno dok se posve ne utvrdimo u kreposti. A nema ih mnogo, koji mogu biti takvi, te bi se bezbrižno vladali u prilikama, koje odgovaraju njihovoj ćudi. Dokle god živimo, dobro je, pa i radi poniznosti, da upoznajemo svoju bijednu narav. No ima mnogo prilika, kako rekoh, u kojima je dopušten odmor, pa i zato, da se ojačani opet latimo molitve. U svemu je potreban razbor.

2. Moramo imati i veliko pouzdanje. Jer dolikuje uvelike, da ne stisnemo svojih želja, van vjerujemo, ako se sami trsimo, da će nam Bog dati, te malo po malo, ako i ne odmah, dopremo onamo, kamo su s njegovom milošću doprli mnogi sveci. Ne bi se oni bili popeli do tako uzvišenog stupnja, da ne budu odlučili, e će to željeti i malo pomalo djelom i izvesti. Njegovo Veličanstvo hoće i ljubi srčane duše, koje su ponizne i ne uzdaju se nimalo u sebe. Ne vidjeh među tim dušama nijedne, koja bi zaostala na ovom putu molitve. Ne vidjeh ni ikakve plahe duše, ogrnute plaštem poniznosti, koja bi u mnogo godina napredovala kao druge u vrlo malo godina. Čudim se, koliko vrijedi na ovom putu, kad se duša osokoli na velika djela. Ako i nema duša odmah snage, zalijeće se i dopire daleko, premda se poput ptičice slabih krila i umara i počiva.

3. Nekada sam se često sjećala riječi sv. Pavla, da se sve može u Bogu (Filip. 4, 1, 2.), a dobro sam spoznavala, da sama po sebi ne mogu ništa. To mi je koristilo mnogo pa i ono, što reče sv. Augustin: Daj mi, Gospodine, što zapovijedaš, pa zapovijedaj što hoćeš (Isp. I. X. 29.). Mislila sam često, da sv. Petar nije izgubio ništa, kad se bacio u more, ako se poslije i prestrašio (Mat. 14, 30.). Znamenite su te prve odluke. No na ovom se prvom stupnju treba obuzdavati te se držati razbora i svoga duhovnog vođe. No treba paziti, da bude (duh. vođa) takav, te ne uči, da se ide žabljim korakom, i ne zadovoljava se, da se duša vježba samo loveći gušterice. Treba da nam vazda svijetli poniznost, te upoznamo, da ove sile ne dolaze od naših.

4. No treba nam znati, kakva mora biti ta poniznost. Jer držimo, da zloduh čini veliku štetu ljudima, koji obavljaju unutarnju molitvu, jer im utuvi, da krivo shvate poniznost, eda svojski ne napreduju. On uzrokuje, te nam se čini, da je oholost gojiti velike želje, htjeti nasljedovati svece i željeti, da postanemo mučenici. Odmah nam kaže i uči nas, da se djelima svetaca treba diviti, ali ih mi grešnici ne smijemo raditi. To kažem i ja. Ali moramo i paziti, čemu se treba diviti, a što nasljedovati. Tako ne bi bilo dobro, kad bi se slabo i bolešljivo čeljade dalo na velike postove i druga stroga pokornička djela, pa otišlo u pustinju, gdje ne bi moglo spavati niti bi imalo što jesti i slične stvari. Ali moramo misliti, da se pomoću Božjom možemo siliti, te

uvelike preziremo svijet, ne cijenimo časti, ne prianjamo za imanje. No naša su srca tako tijesna, te nam se čini, da će nam iščeznuti zemlja ispod nogu ako htjednemo malko zanemariti tijelo, a pobrinuti se za duh.

5. Odmah (druga je varka) mislimo, da pomaže te budemo sabrani u molitvi veoma dobro, (ako imamo) sve što je potrebno, jer brige uznemiruju molitvu. Žao mi je, da je u nas tako malo pouzdanja u Boga i toliko samoljublja, te nas uznemiruje ova briga. No tako je. Gdje je duh tako napredovao kao ovdje, zadaju nam sitnice toliko posla, koliko drugima velike i zamašne stvari. I mi još umišljamo u svojem mozgu, da sprovodimo duhovni život. Radi li se ovako, čini mi se, sad kao da se hoće da pogode tijelo i duša, da ovdje neće izgubiti mira, a onamo će uživati Boga. Pa tako će i biti, budemo li živjeli pravedno i kreposno. No to je kokošji korak. Njim se ne dođe nikad do duhovne slobode. Čini mi se, da je takav način života veoma dobar za one, što žive u braku, pa moraju živjeti prema svome zvanju. Ali ne želim nipošto, da tako napreduju oni, što su u drugom staležu. Niko me neće ni uvjeriti, da je to dobro. Iskusila sam, i vazda bih bila ostala onakva, da mi Gospodin u svojoj dobroti nije pokazao drugi put.

6. Gojila sam doduše vazda velike želje, no nastojala sam, kao što rekoh, samo da obavljam molitvu, ali inače da živim po svojoj volji. Da sam imala ikoga, koji bi me poticao, neka letim više, držim, bila bih pregnula, da one želje izvršim djelom. No radi naših je grijeha tako malo duhovnih vođa i tako su izbrojeni oni, što u ovom pogledu ne bi bili previše oprezni, te držim, da je to veliki uzrok, što početnici već u kraće vrijeme ne stignu do velike savršenosti. Gospodin nikad ne uskraćuje pomoći i nije kriv. No mi smo vazda mlohavci i bijednici.

7. Sveci se mogu nasljedovati i tim, da se trsimo oko samoće i šutnje i mnogih drugih kreposti, koje neće ubiti ova zlosrećna tjelesa, što zahtijevaju toliko njege, da uznemire dušu. A zloduh pomaže mnogo, da ih učini nesposobnima, kad opazi malko straha. Ne traži više, van nas uvjerava, da će nas sve to ubiti i oduzeti nam zdravlje. Stanemo li roniti suze, straši nas: oslijepiste. Proživjeh to, pa zato i znam. No ne znam, za što bismo bolje željeti mogli vid i zdravlje, van da ih izgubimo radi toga uzroka. Bila sam tako bolesna i vazda vezana, te nisam mogla ništa, dok napokon nisam odlučila, da neću mariti ni za tijelo ni za zdravlje. Doduše i sada radim vrlo malo. A kad Bog htjede da upoznam lukavštinu nečastivoga, pa kad mi on stade predočivati gubitak zdravlja, otkresah mu: »Malo marim, ako i umrem«. Kad bi mi šaptao o miru, ja bih: »Ne treba meni mira već križ«. A tako (odgovarah) i u drugim slučajima. Ako i jesam bila zbilja vrlo bolesna, vidjela sam jasno u vrlo mnogo slučajeva, da je napast nečastivoga ili moja mlitavost; otkad ne pazim toliko na sebe i manje se mazim, zdravija sam. Stoga je vrlo zamašno za početnike, koji počinju unutarnju molitvu, da se ne podaju malodušnim mislima. Neka mi to vjeruju, jer sam iskusila. A ovo bi pripovijedanje mojih pogrješaka moglo koristiti, da se pouče mojim primjerom.

8. Druga je napast veoma običajna. Čim neki počnu kušati mir i dobitak duhovnoga života, već žele, da svi budu veoma duhovni. Nije ta želja zla. Ali bi pregnuće moglo biti rđavo, ako se ne radi razborito i ako se ne čuvaju takvi, te se nebi činilo, da oni poučavaju. Jer ko bi htio u ovom slučaju koristiti, mora imati veoma jake kreposti, da ne uzrokuje drugima napasti.

To se desilo meni pa zato znam, kada sam naime, kako rekoh, nastojala druge potaći, da obavljaju unutarnju molitvu. U jednu su slušale, gdje govorim velike stvari o velikom dobru, što donosi vršenje molitve; u drugu su gledale mene veoma siromašnu krepostima, premda sam obavljala (tu molitvu). Zato ih je snalazila napast i smetnja. I to posve pravo, kao što mi same poslije rekoše. Nisu one znale, kako se jedno može složiti s drugim. I to je bilo uzrokom, da nisu držale za zlo, što je samo po sebi bilo zlo, budući da su gledale, gdje ja to radim kadikada, a mislile su da sam ja donekle dobra.

9. A to radi zloduh. On se služi, kako se čini, našim pravim krepostima, da povlasti, koliko može, zlo, na koje navodi. Ako je to zlo i maleno, događa li se u zajednici, mora dobiti mnogo. A koliko je više dobio onim, što sam ja radila, jer sam uradila vrlo mnogo zla. I stoga se u mnogo godina okoristiše samo njih tri onim što sam im govorila.[40] A kad me poslije Gospodin ojača u krepostima, okoristiše se mnoge u dvije ili tri godine, kao što ću reći kasnije. Usto je i druga velika neprilika, a to je gubitak duše. Jer se na početku najviše moramo trsiti, da se brinemo samo za svoju dušu, i misliti, da na svijetu nema ništa van Bog i ona. A to uvelike koristi duši.

10. Ima još jedna napast, a sve se one pomaljaju pod izlikom revnovanja za krepost. To treba znati, te se pomno čuvati. Ova je napast bol radi grijeha i pogrješaka, što se zamijete u drugih. Zloduh šapće početnicima, da ta bol potječe samo iz želje, da se ne vrijeđa Bog i da im je teško radi njegove časti, pa bi tome zlu htjeli doskočiti odmah. To ih tako uznemiruje, te ih sprečava u molitvi. A najveća je šteta, što misle, da je to krepost, savršenost i velika revnost za Boga. Ne govorim o žalostima, što ih uzrokuju javni grijesi, ako su u običaju u kojoj družbi, ili o štetama po Crkvu od ovih krivovjerja, gdje vidimo da upropašćuju toliko duša. Ta je bol vrlo dobra; a jer je dobra, ne uznemiruje. No bilo bi najsigurnije za dušu, što se bavi unutarnjom molitvom, da ne mari ni zašto i ni za koga pa samo misli na se i kako bi ugodila Bogu. To je veoma zamašno. Jer kad bih htjela izbrojiti sve pogrješke, što sam ih vidjela gdje se rade pouzdavajući se u dobru nakanu.[41] Zato nastojmo da vazda gledamo samo na kreposti i dobra djela, što ih opazimo u drugih, a njihove pogrješke pokrivajmo svojim velikim grijesima. To je način rada, koji isprvice ne biva savršen, ali se polako dobiva velika krepost, to jest da držimo sve boljima od sebe. Tim se već počinje zasluživati s milošću Božjom, koja je potrebna za sve. A kad je nema, ututanj svi napori. Zato moramo moliti Boga, da nam dade ovu krepost. Ako mi vršimo svoju, On neće nikomu uskratiti pomoći.

11. Neka paze na ovu opomenu oni, koji mnogo promišljaju razumom te iz jednoga predmeta crpe mnogo gradiva i obilje misli. Ne treba opominjati onih, koji ne mogu djelovati razumom, kao što sam i ja bila. Njih samo treba upozoriti, neka budu strpljivi, dok im Gospodin dade svjetlost i predmet, kojim će se baviti. Oni sami po sebi ne mogu ništa, pa im razum više smeta nego pomaže. No vratimo se k onima, koji promišljaju. Kažem im, da ne smiju sve vrijeme provesti u promišljanju. To je doduše veoma zaslužno. No

[40] Te su tri po o. Gracianu bile: Marija od sv. Pavlu, Ana od anđela i gđa Marija de Cepeda. Tako veli i M. Marija od sv. Josipa, sestra č. o. Gracana. (Isp. Rukop. 12936 Nar. Knjižnice).

[41] Fr. Luis de Leon dopunja tu krnju rečenicu: nikad ne bih svršila.

ta je molitva veoma ugodna, pa zato misle, da im ne treba svetkovati nedjelje i ni časak proboraviti bez posla. Odmah im se čini, da je to gubitak vremena. A ja taj gubitak držim za veliki dobitak. Neka samo, kao što rekoh već, predoče Krista te ne moreći razuma stanu govoriti s Njim i uživati Ga. Neka se ne muče prikupljajući razloge, van neka mu pokažu svoje potrebe i istaknu uzrok, što ga ima, da nas se trpi uza se. Tako će obavljati sad ovo, sad ono, da se duša ne izmori jedući vazda jedno jelo. Ako se na ove jestvine navikne okus, veoma su ugodne i korisne. Sadrže u sebi krepku hranu, pa duši daju život i mnogo dobitaka.

12. Hoću da se bolje izjasnim, jer su teške sve ove stvari, što se tiču unutarnje molitve, pa ih je vrlo teško razumjeti, ako nema učitelja. Istina, htjela bih skratiti. A bilo bi dosta, da se samo dotaknem ovih stvari za dobri razum onoga, koji mi je naložio, neka pišem o njima. Ali radi spomenute teškoće ne da moja tupost, da u malo riječi kažem i razjasnim ono, što je veoma znamenito pa treba dobro razložiti. Sama sam mnogo podnijela, pa mi je žao onih duša, koje sa samim knjigama započinju unutarnju molitvu. Čudno je, kako se to drugačije razumije, kad se upozna iskustvom. No da se vratimo k onom, što počeh govoriti. Uzmimo, da se razmatra jedna tajna iz Muke, recimo kako je Gospodin bio privezan za stup. Razum istražuje uzroke, koji mu daju te upoznaje velike boli i muku, što je Njegovo Veličanstvo trpjelo u onoj osamljenosti. Istražuje i mnoge druge stvari, što ih razum može naći ovdje u ovoj tajni, ako je radišan. Oh, ako je učen![42] To je način molitve, kojim moraju svi započeti, nastaviti i završiti. To im je vrlo izvrsni i sigurni put, dok ih Gospodin ne podigne k drugim nadnaravnim stvarima.

13. Kažem: svi. Ima mnogo duša, koje crpu veću korist iz drugih razmatranja nego iz razmatranja o Svetoj Muci. Kao što ima u nebu mnogo stanova, tako ima i mnogo putova. Nekima je korisno, ako razmatraju o paklu, drugima, ako o raju (jer ih žalosti misao na pakao), a nekima opet, ako razmatraju o smrti. Neki su tako meka srca te se vrlo izmore, ako vazda razmišljaju o Muci, a uživaju i koriste se razmatrajući o moći i veličini Božjoj u stvorovima, pa o ljubavi, kojom nas je ljubio i koja odsijeva iz svih stvari. To je divni postupak. Samo se ne smije zanemariti često razmatranje života i Muke Kristove, jer nam je otuda došlo i dolazi sve dobro.

14. Početnik mora paziti, da vidi, što je za nj najkorisnije. Zato mu je veoma potreban duhovni vođa, ako je taj iskusan. Nema li iskustva, može uvelike zabluditi i povesti dušu, a da je ne razumije, pa joj ne dati, ni da sama razumije sebe. Duša znade, da je velika zasluga, ako je pokorna duhovnom vođi, pa se ne usuđuje odustati od onoga, što joj zapovijeda. Ja sam se namjerila na duše potištene i žalosne, jer nije imao iskustva onaj, koji ih je učio. Žalila sam ih. Jedna već nije znala, što bi radila sa sobom. Jer takvi duhovni učitelji ne razumiju ništa o duhovnim stvarima pa muče dušu i tijelo i sprečavaju napredak. Jedna mi je pripovijedala, da ju je duhovni vođa osam godina bio svezao tako, te nije dao, da spozna što izvan sebe, premda ju je Gospodin već bio uzdignuo do molitve mira. Zato je trpjela veliku muku.

---

[42] Pokazuje, sv. Terezija, ako je učen, naobražen, da može vidjeti i izvesti veće pouke.

15. Doduše ne smijemo nikad odustati od spoznaje samih sebe. Nema na ovom putu ni tako gorostasne duše, kojoj ne ni trebalo često iznovice postati djetetom i sisati. To se ne smije nikad zaboraviti. Možda ću češće govoriti o tom, jer je veoma znamenito, jer ni jedan molitveni stupanj nije tako uzvišen, te se ne bi trebalo često povratiti k početku. Promatranje je grijeha i spoznaja sama sebe kruh, s kojim se moraju jesti sva jela, pa bila i najslasnija, na putu molitve; a bez toga se kruha ne bi mogli ni uzdržati. Ali se mora jesti umjereno. Kad duša vidi, da se posve predala Bogu, i spozna, da sama od sebe nema nikakva dobra, kad se osjeti postiđena pred tako velikim Kraljem i vidi, kako mu plaća malo za ono veliko dobro, što mu duguje: zašto je tim morala gubiti vrijeme? Zašto ne bi prešla k drugim stvarima, koje joj predočuje Gospodin, a nema razloga da ih odbijamo? Njegovo Veličanstvo zna ipak bolje od nas, koje nam je jelo korisno.

16. Mnogo je stalo do toga, da duhovni vođa bude poučen, to jest da ima dobar razum i iskustvo. Spoji li s tim i učenost, kud ćeš bolje! Ne može li se naći sve to troje, preče je prvo dvoje. A kad bude potreba, moći će se potražiti i učenjaci, da se s njima posavjetujemo. Kažem dapače, da početnicima učeni malo koriste, ako ne obavljaju unutarnje molitve. Ne kažem, da se ne smiju početnici razgovarati i s učenim ljudima; jer bih voljela, da duša bude bez unutarnje molitve, koja isprvice ne bi uperila pravim putem. Znanost je velika stvar. Ona uči nas, koji malo znamo, prosvjetljuje nas. A kad nas dovede do istina Svetog Pisma, činimo, što moramo. A od ludih nas pobožnosti očuvao Bog.

17. Hoću da se bolje izjasnim, jer držim, da se upuštam u mnogo stvari. Vazda sam imala pogrješku, te nisam znala uputiti, kako već rekoh, van nižući mnogo riječi. Tako (na pr.) redovnica započinje obavljati unutarnju molitvu. Ako je vodi priprost duhovni vođa, te mu padne na um, uputit će je, da joj je bolje slušati njega nego svoga starješinu. Ne radi on toga iz zlobe, već misli, da pravo pogađa. Ako i ne pripada redovničkom staležu, tako mu se pričinja. Ako li je udata žena, reći će joj, da joj je bolje obavljati molitvu, kad bi trebalo da obavlja kućne poslove, sve ako tim i ozlovoljuje muža. Takav vođa ne zna udesiti ni vremena ni stvari prema istini. Sam nema svjetlosti pa je ne može dati ni drugima, sve da i hoće. Čini se, da za takve stvari ne treba učenosti. Ipak je vazda bilo moje mnijenje i bit će, da svaki kršćanin mora nastojati te se razgovori s učenim ljudima. Što su učeniji, bit će bolje. To je potrebnije onima, što idu putem molitve; a što su duhovniji, više im treba.

18. Neka se niko ne zavarava veleći, da učenjaci, koji ne vrše unutarnje molitve, nisu za one, koji je vrše. Ja sam govorila sa mnogim učenjacima, jer sam oduvijek bila prijateljica, a od nekoliko sam godina radi veće potrebe nastojala, da se češće razgovaram s njima. Ako neki i nemaju iskustva, nisu protivnici duhovnoga života niti su u njemu neznalice; jer u Svetom Pismu, kojim se bave, nalaze vazda istinu dobroga duha. Ja držim, da čeljade odano molitvi, koje se razgovara s učenjacima, neće li samo da se prevari, ni zloduh neće prevariti obmanama; jer vjerujem, da se zli dusi boje znanosti ponizne i kreposne. Znadu oni, da će biti otkriveni pa će morati odmagliti s gubitkom.

19. Rekoh ovo, jer neki misle, da učenjaci, neiskusni u duhovnom životu, nisu za one, koji se bave unutarnjom molitvom. Već rekoh, da je potreban

duhovni vođa. Ako on nije učen, velika je neprilika. A bit će velika pomoć govoriti s njima, samo ako su kreposni. Ako se i ne bavi učenjak duhovnim životom, koristit će mi. Bog će ga uputiti, što me mora učiti; pa će i njega učiniti duhovnim, da nam koristi. Ne govorim to bez iskustva. Iskusila sam s više njih od dvojice. Zato kažem: duša, koja se pređa sasvim, da bude pokorna samo jednom duhovnom vođi, zabludi daleko, ako ne potraži takva (kao što rekoh, treba dodati). Ako je redovnička osoba, pa mora biti pokorna svome poglavaru, kojemu slučajno manjkaju sva tri ona svojstva, imat će i te kakav križ, a da i ne podlaže svojevoljno svoj razum onome, ko nema dobrog razuma. Ja barem nisam u tom mogla dokrajčiti sama sa sobom, a mislim, da i ne dolikuje. Ako je svjetovna osoba, neka hvali Boga, jer može izabrati, komu će se pokoravati, pa neka ne gubi tako kreposne slobode. Radije neka bude bez ikakvoga, dok ga ne nađe (sposobna). A Gospodin će joj ga dati, kad se sve osniva na poniznosti i kad želi pravo pogoditi[43]. Ja hvalim uvelike Gospodina, a mi bismo mu žene i oni, koji su neuki, morali beskrajno zahvaljivati, jer ima ljudi, koji su s tolikim naporima postigli istinu, koje mi neznalice ne znamo.

20. Vrlo se često divim učenjacima, pogotovu redovnicima, koji su trudom i mukom dobili ono, čim se ja koristim bez ikakva truda van samo pitajući. I da još bude osoba, koje se ne bi htjele tim okoristiti! Ne daj Bože! Vidim, da se oni ljudi podlažu tegobama redovničkog života, koje su i te kako teške. Čine pokoru, slabo jedu, pokoravaju se vlasti, tako da se često zbilja veoma stidim. Usto rđavo spavaju. Sve im je muka, sve križ. Zato mi se čini, da bi zlo učinio, ko bi svojom krivnjom izgubio toliko dobro. A ipak se može desiti, da neki od nas, koji smo slobodni od takvih tegoba, i oni daju nam, štono riječ, kuhano jelo, a mi živimo po svojoj voljici, misle, da nadmašujemo one, koji se toliko trude, samo zato, jer malko više obavljamo molitvu.

21. Slava tebi, Gospodine, koji si me učinio tako nesposobnom i nekorisnom. Ali te još mnogo više hvalim, jer budiš tolike, da oni probude nas. Mi bismo morali moliti neprestance za one, koji nam donose svjetlost. Što bismo bez njih bili u ovim velikim olujama, što sada bjesne u Crkvi? Ako je i bilo nekoliko loših, to bolje sjaju dobri. Neka ih Gospodin izvoli držati svojom rukom i pomagati im, da oni pomognu nama. Amen.

22. Daleko sam zastranila od predmeta, o kojem sam počela govoriti. No sve je namijenjeno za početnike, eda započnu ovaj uzvišeni put tako, te idu

---

[43] Čini se, da je teško pogoditi svaku rečenicu ovoga odsjeka tamo od: Zato kažem... Glavna je misao Svetičina, da se za duhovnoga vođu mora uzeti čovjek učen, razborit i iskusan. Osoba, kojom ima upravljati samo jedan duhovni vođa, ili je redovnička ili svjetovnjačka.

Ako je redovnička, podložna poglavaru, on bi mogao biti i njezin duhovni vođa, ako ima ona tri svojstva: razum, razbor, iskustvo. Ako li ih nema, mora tražiti drugoga, koji ih ima. Veoma bi pogriješila, kad ne bi to učinila. Zatim govoreći sama o sebi kaže, da nikad nije sama sebe mogla savladati, te podloži svoju volju duši, koja nema pravoga razuma, sve kad bi to bio poglavar. A drži, da i ne dolikuje takva podložnost. Ako je svjetovnoj osobi potrebno vodstvo, neka hvali Boga, što može slobodno izabrati duhovnoga vođu, koji joj se bude činio najboljim. Danas je više slobode u svemu, što se tiče vodstva duhovnoga, pa redovnice mogu izabrati kogagod redovnika, ako je i podložnik, ako je u njega više svojstava za vodstvo nego u starješine.

pravim putem. Vratimo se k onom, što rekoh o razmatranju Krista, privezanoga za stup. Dobro je malko promisliti muke, što ih je ondje pretrpio, i za koga je trpio; ko je onaj, koji ih je trpio, i s kakvom ih je ljubavlju podnio. Ali se ne smijemo mučiti vazda takvim kopkanjem, van ušutkati razum i boraviti tako ondje s Gospodinom. Ako je moguće, zabavimo razum, da gleda u Njega, koji gleda u nas. Pridružimo mu se, govorimo s Njim, molimo mu se, ponizimo se pred Njim, naslađujmo se Njim, i sjećajmo se, da nismo vrijedni te budemo s Njim. Ko uzmogne tako raditi, pa bilo to i na početku molitve, naći će veliku korist. Da, ovaj način molitve donosi mnogo koristi. Barem ih je našla moja duša. Ne znam, jesam li pravo pogodila da kažem. Vaša će dobrota vidjeti. Dao Gospodin, da barem pogodim te mu vazda ugađam. Amen.

GLAVA XIV.

Započinje tumačiti drugi stupanj molitve, gdje već Gospodin daje duši, da kuša osobite slasti. Razlaže to, eda uputi, da su to već nadnaravske stvari. Treba dobro zapamtiti.

1. Razložila sam, s kakvom se mukom zalijeva ovaj vrt, kad se voda mišicama crpe iz zdenca. Progovorimo sada o drugom načinu, kojim se voda crpe. Gospodin je vrta naime naredio, da vrtlar spravom sastavljenom od kotača i odvodnih cijevi crpe više vode s manjom mukom pa ne mora vazda raditi, van može i počivati. Ovaj se način primjenjuje tako zvanoj molitvi mira, o kojoj ću sada raspravljati.

2. Ovdje se duša počne sabirati i već se dotakne nadnaravnoga, jer toga ne može nikako doseći nikakvim naporom. Istina, čini se, da se neko vrijeme muči okrećući kotač i puneći cijevi, t. j. radeći razumom. No ovdje je voda već niža, pa se stoga muči mnogo manje, nego kad je vuče iz zdenca. Kažem, da je voda bliže, jer se milost daje duši jasnije raspoznati. Moći se (duševne) saberu u se, da s većom nasladom kušaju zadovoljstvo, što ga uživaju. Ali se ne izgube niti zadrijemaju. Samo je volja zabavljena, pa je zarobljena, a da ni sama ne zna, kako. Pristaje samo, da je Bog zatvori, jer znade dobro, da je zarobljenica onoga, koji je ljubi. O Isuse i Gospodine moj, što nam može ovdje tvoja ljubav! Ona drži našu tako svezanu, te joj ne daje slobode u ovom stanju, da ljubi išto drugo osim Tebe.

3. Druge dvije moći pomažu volji, da postane sve sposobnija za užitak tolikoga dobra. No događa se kadikad, da mnogo smetaju volji, sve ako je sjedinjena s Bogom. No volja se onda ne smije na njih obzirati, nego mora ostati u svojem užitku i miru. Jer ako bi ih htjela sabrati, izgubila bi se s njima. One su onda poput golubica, koje se ne zadovoljavaju hranom, što im je daje gospodar golubinjaka, van idu drugamo tražiti hranu. Ali nađu tako rđavu, te se vrate natrag. I tako odlaze i dolaze (one dvije moći), da vide, hoće li im volja dati što od onoga, što uživa. Ako im Gospodar hoće da metne jela, ostanu; neće li, traže ga opet. Pamet ili mašta hoće kadikad da predoče volji što uživa. Moraju misliti, da volji tim koriste, ali će joj nauditi. Zato, volja mora paziti, da se prema njima vlada, kako ću reći.

4. Štogod se ovdje zbiva puno je prevelike utjehe, a treba se tako malo truditi, te molitva ne umara, ako i dugo traje. Jer ovdje razum radi veoma polako, a ipak dobiva mnogo više vode, nego je crpao iz zdenca. Suze, što ih ovdje daje Bog, teku već s nasladom. Osjećaju se, ali se ne izmamljuju.

5. Voda velikih dobara i milosti, što ih Gospodin daje ovdje, čini, da kud i kamo više rastu kreposti nego u prvašnjoj molitvi. Jer se duša već polako diže iz svoje bijede i daje joj se, da upozna malko užitke slave. Držim, da to čini, te kreposti više rastu. Usto dolazi duša bliže pravoj kreposti, otkuda dolaze sve kreposti, a to je Bog. Njegovo se Veličanstvo počinje povjeravati toj duši pa hoće, da ona osjeti, kakvo je to povjeravanje. Čim duša dopre do ovoga stupnja, stane se u njoj gubiti pomama za zemaljštinom i malo milosti nalazi u zemaljštini. Vidi ona jasno, da se ni časak ne može naći onakav užitak ovdje pa ni bogatstva ni gospodstva ni časti ni naslade zemaljske, ni za tren oka ne mogu dati ono zadovoljstvo; jer je to pravo zadovoljstvo, koje nas očito zadovoljava. Za čudo mi se čini, da ne možemo shvatiti, gdje je zadovoljstvo u zemaljskim nasladama, jer uz da ne izostaje nikad ne. A

ovdje je sve da u ovo vrijeme. Ne dolazi kasnije, kad duša vidi, da je svršeno (ono stanje), pa više ne može niti znade, kako bi ga povratila. Jer da se sva raskomada pokorom i molitvom i svim ostalim stvarima, malo bi joj koristilo, neće li Gospodin da joj dade. Bog hoće radi svoje veličine, da ta duša shvati, kako joj je blizu Njegovo Veličanstvo, te mu već ne mora slati glasnike, van sama ona može govoriti s Njim. A ne treba joj ni glasno govoriti, jer joj je tako blizu, te je razumije, kad makne usnicama.

6. Čini se, da je suvišno to spominjati, jer znamo, da nas Bog vazda razumije i s nama je. Nema sumnje, da je tako. No ovdje hoće ovaj naš Vladar i Gospodin, da upoznamo, da nas čuje, da upoznamo što čini njegova nazočnost, i da će započeti posebno djelovati u duši dajući joj veliko zadovoljstvo unutarnje i vanjsko. A kako rekoh, razlikuje se ta naslada i zadovoljstvo od zemaljskih slasti i radosti, pa bi rekao, da ispunjuje prazninu, što smo je u duši uzrokovali svojim grijesima. Sasvim unutra u iznutrici svojoj osjeća duša to zadovoljstvo, a ne zna, otkuda ni kako je došlo. A često ne zna, ni što da radi, ni što da želi, ni što da moli. Čini joj se, da je sve našla zajedno, a ne zna, što je našla! A ni ja ne znam, kako da to razjasnim; jer bi za mnogo stvari trebala učenost. Ovdje bi dobro bilo protumačiti, što je općena, a što posebna (milosna) pomoć, jer ih ima mnogo, koji toga ne znadu. A tako, kako i Gospodin hoće, na ovom stupnju duša kao na svoje oči štono riječ vidi tu posebnu pomoć. Trebala bi učenost zato i za mnoge stvari, u kojima ću se prevariti. No ovo će pregledati ljudi, koji će razumjeti, ima li kakva zabluda. Zato ne tarem glave. Znam, da se mogu pouzdati u njihovu učenost i duh te će oni, kojima dođe do ruku, znati i odbaciti, što bi bilo rđavo.

7. No ja bih rado ovo razložiti, jer su počeci (nadnaravske molitve). A kad Gospodin počne duši iskazivati ove milosti, sama ih duša ne razumije niti znade, što bi radila od sebe. Ako je Gospodin vodi putem straha,[44] kao što je radio sa mnom, bit će za nju velika muka, nema li nikoga, ko je razumije. A velika je naslada, vidi li, da je naslikana. Onda će jasno vidjeti, da i ona ide ovuda. Usto je veliko dobro, znade li, što treba činiti, na svakom tom molitvenom stupnju, da se na svakom može okoristiti. Ja nisam znala, što bih radila, pa sam mnogo podnijela i izgubila mnogo vremena. A vrlo žalim duše, koje dopru ovamo, pa se vide osamljene. Čitala sam mnogo duhovnih knjiga, koje se dotiču ovoga predmeta, ali ga vrlo malo tumače. No ako duša nije veoma iskusna, imat će dosta posla, dok se razumije, sve ako joj se i opširno razlaže.

8. Vrlo bih rado, da mi Gospodin pomogne te ocrtam učinke, što ih u duši djeluju one stvari, koje već započinju biti nadnaravske. A to stoga, da se po učincima pozna, kad je duh Božji. Kažem, da se pozna, koliko se ovdje može poznati, premda je vazda dobro, da radimo u strahu i oprezno. Jer sve ako je molitva od Boga, kadikad se može zloduh preobraziti u anđela svjetlosti, pa duša neće toga razumjeti, ako nije iskusna. A da to razumije, mora biti tako iskusna, te mora doprijeti na vrhunac molitve. Malo mi pomaže ono malo vremena, što mi preostaje. Stoga treba da to učini Njegovo Veličanstvo. Ja moram vršiti zajedničke vježbe. Imam mnogo i drugih poslova. Živim naime u kući, koja je netom osnovana,[45] kao što će se vidjeti poslije. I tako imam

[44] T. j. straši se, da te milosti nisu od Boga.

[45] Misli na samostan sv. Josipa u Avili.

vrlo malo mirna vremena za pisanje, pa pišem malo po malo, a željela bih više dokolice. Jer kad Gospodin dade duha, radi se lakše i bolje. Čini se, kao da čovjek ima pred sobom uzorak, prema kojemu izrađuje svoj rad. No nema li duha, ne može se ovim jezikom govoriti kao ni arapskim jezikom, štono riječ, pa sve da je ko mnogo godina obavljao molitvu. Stoga mi se čini velika korist, ako obavljam molitvu, dok pišem; jer jasno vidim, da ja ne govorim ono, što pišem, jer niti razumom ne uređujem, niti poslije znam, kako sam ono pogodila izreći. To mi se često dešava.

9. Sad se povratimo k našemu vrtu ili cvjetnjaku i pogledajmo, kako to drveće počinje bujati, da procvjeta i kasnije urodi rodom, a tako i klinčići i drugo cvijeće, da zamiriše. Slatka mi je ova poredba, kad se sjetim onoga početka u svojem životu, o kojem ću ovdje kasnije pripovijedati. A dao Gospodin, da sam sada počela služiti Njegovu Veličanstvu. U onom sam se početku često naslađivala uvelike, da svoju dušu promatram kao vrt, po kojem se šeće Gospodin. Molila sam ga, neka poveća miloduh cvijeća kreposti, što su, činilo se, imali šiknuti, pa neka to bude na njegovu slavu. (Molila sam ga), neka ono cvijeće uzdržava, jer ja nisam htjela ništa za sebe, i neka obrezuje kako ushtjedne; jer sam znala, da će procvasti još 'bolje. Rekoh: obrezuje, jer dolaze vremena u duši, kad ništa ne podsjeća na taj vrt. Čini se, da je sve suho i da nema vode za uzdržavanje vrta. Da, čini se, da u duši nije bilo nikad ni traga kreposti. Podnosi se velika muka Gospodin naime hoće, da se čini nebogom vrtlaru, e je propalo sve, što je imao za uzdržavanje i gajenje vrta. Onda će baš preostali korov, pa se činio i najmanji, s korijenom iščupati i odbaciti. Upoznat ćemo, da nam nedostaje nikakva naša marljivost, ako Bog uskrati vodu milosti, pa ćemo malo držati do svoga ništavila, da, manje od ništice. Ovdje se dobiva velika poniznost, a cvijeće raste iznovice.

10. O Gospodine moj i dobro moje, ne mogu bez suza i bez velike naslade svoje duše izreći, da htjedneš ostati, Gospodine, i s nama, kao što si u Sakramentu. To se može vjerovati posve istinski, jer je zbilja tako, pa s velikom istinom možemo upotrijebiti ovu poredbu. Ako ne skrivimo sami, možemo te uživati. Da, Ti se sam raduješ s nama, jer sam kažeš, da je tvoja slast biti s djecom čovječanskom (Post. 8, 31.). O Gospodine moj, što je to? Kadgod čujem tu riječ, velika mi je utjeha, pa i onda kad sam bila sasvim izgubljena. Je li moguće, Gospodine, da ima duša, kojoj Ti iskazuješ takve milosti i darove, te koja upozna, da joj se Ti raduješ, a ona te opet vrijeđa? I to nakon tolikih milosti i nakon tako velikih dokaza ljubavi prema njoj, o kojima se ne može posumnjati, jer se to djelo jasno vidi. Da, ima takva duša, doista, koja te je uvrijedila, ne samo jednom, već mnogo puta, a to sam ja. A neka se svidi tvojoj dobroti, Gospodine, da ja budem jedina nezahvalna, koja sam počinila tako veliku zloću i ogriješila se tako beskrajnom nezahvalnošću; jer je već iz nje tvoja beskrajna dobrota postigla nešto dobra, što je bilo veće njezino zlo, to krasnije sjaje sad veliko dobro tvoga milosrđa. A koliko razloga imam, da pjevam vazda ovo milosrđe! Molim te, Bože moj, neka bude tako. Daj, da bez konca pjevam tvoje milosrđe, kad ti se svidjelo, da mi iskažeš tako golemo, te se snebivaju svi, koji su vidjeli, a ja često budem izvan sebe, da te uzmogu bolje hvaliti i slaviti. Sama po sebi bez Tebe ne bih mogla ništa, Gospodine moj, neko opet iščupati cvijeće, što si ga Ti posadio u svojem vrtu, tako te ta jadna zemlja bude opet trnište, kao i prije. Ne dopusti toga, Gospodine, i ne daj, da propadne duša, koju si kupio s tolikim mukama i toliko je puta iznovice otkupio i oteo iz zubi

strašnoga zmaja.

11. Neka mi oprosti vaša milost, što zastranjujem, i ne čudite se, jer se zapravo ne udaljujem od predmeta, što ovdje pišem, spopada tako snažno moju dušu, pa joj je gdjekada teško prestati, da i dalje ne hvali Boga, kada se pišući sjeti, koliko mu je mnogo dužna. A držim, da neće vašoj milosti omrznuti, jer oboje čini mi se možemo pjevati istu pjesmu, ako i svako po svoju. Ta ja više dugujem Bogu nego vaša milost, jer mi je, kao što znate, više oprostio.

GLAVA XV.

Nastavlja isto gradivo i daje neke upute, kako se treba držati kod molitve mira. Ističe, da ima mnogo duša, koje dopru dotle, te obavljaju ovu molitvu, a malo njih, koje napreduju. Ovdje se dotiče stvari, koje su veoma potrebne i korisne.

1. Povratimo se sada k predmetu. Ovaj je mir i sabranost duševna nešto, što se mnogo osjeća po zadovoljstvu i miru, što nastaje u duši, po velikom zadovoljstvu i počinku duševnih moći i po preslatkoj nasladi. Duša nije doprla dalje, pa joj se čini, da nema više što željeti, van bi sa sv. Petrom rado izjavila, da bi htjela ondje boraviti (Mat. 17, 4.). Ne usuđuje se ni ganuti ni maknuti bojeći se, da joj ono dobro ne iščezne iz ruku. Kadikad ne bi htjela ni odahnuti. Ne razumije neboga, da ničim nije mogla onoga dobra privući k sebi, pa će ga još manje moji zadržati dulje, nego ushtjedne Gospodin. Već rekoh, da kod ove prve sabranosti i mira moći duševne ne gube svoje djelatnosti. No duša nalazi u Bogu toliko zadovoljstvo, te ne gubi svoga mira ni pokoja, dok to traje, jer je volja sjedinjena s Bogom, premda se druge dvije moći rasprše. Dapače volja malo po malo opet pribere razum i pamet. Premda se volja nije sasvim udubila u Boga, obuzeta je sasvim i ne znajući kako, te joj druge moći, trudile se ne znam koliko, ne mogu oteti njezina zadovoljstva i radosti, što više bez ikakva truda potpomaže, da se ne ugasi ova iskrica ljubavi Božje.

2. Neka mi Njegovo Veličanstvo dade milost, da ovo dobro razjasnim. Jer ima mnogo, mnogo duša, koje dopru do ovoga stanja, a malo ih je, koje prođu naprijed, a opet ne znam, ko je kriv. Jamačno nije kriv Bog. Kad već Njegovo Veličanstvo udijeli milost, da dopremo dotle, držim, neće prestati mnogo više milosti, ne spriječimo li mi svojom krivnjom. Mnogo stoji do toga, da duša, koja dopre dotle, upozna veliko dostojanstvo, što ju je zapalo, i milost, što joj je udijelio Gospodin, te da (upozna, da) posve pravo ne bi imala boraviti na zemlji; jer se čini, da je njegova dobrota već čini susjedom neba, ako to ne proigra svojom krivnjom. A bit će nesrećna, ako se vrati natrag. Mislim, da će onda srnuti u bezdan, u koji bih se i ja bila strovalila, da me nije povratilo božansko milosrđe; jer su po mojem mnijenju tome krivi veliki grijesi. A nije moguće ostaviti tako velikoga dobra bez velike zaslijepljenosti (uzrokovane) od teške bolesti.

3. Stoga za ljubav Božju molim duše, kojima je Njegovo Veličanstvo iskazalo toliku milost, da dopru do toga stanja, neka upoznaju same sebe te ponizno i sa svetim ponosom drže mnogo do sebe, eda se ne vrate k egipatskim loncima. Ako li padnu radi slabosti i zloće i pokvarene, jadne naravi, kao što sam i ja pala, neka se vazda sjećaju dobra, što su ga izgubile. Neka slute i boje se (a imaju zato i razloga), ne vrate li se k molitvi, da će iz zla doći u gore. Kažem, da je zbilja već pala ona duša, koja se plaši puta (molitve), na kojem je dobila toliko dobro. A govorim tim dušama. Ne kažem, da ne smiju uvrijediti Boga ni pasti u grijehe, premda bi imao mnogo razloga, da ih se čuva onaj, koji je već počeo primati takve milosti. No bijednici smo. Ali silno opominjem, da (duša) ne zapusti molitve, jer će u njoj upoznati, što čini, pa će od Gospodina zadobiti pokajanje i jakost, da se digne. I neka vjeruje, vjeruje, ako zapusti molitvu, da će srnuti u opasnost. Ne znam, da li razumijem, što govorim, jer, kako rekoh, sudim po sebi.

4. Ova je molitva dakle iskrica prave ljubavi Božje, koju Gospodin počinje zapaljivati u duši i hoće, da duša upozna, što je ta ljubav s nasladom. Ko ima i malo iskustva, nemoguće mu je, te ne upozna odmah, ako je taj mir i sabranost i iskrica od duha Božjega, a ne od zloduha podani užitak niti smo ga mi priskrbili — nemoguće je, kažem, te ne upozna, da je taj užitak nešto, što se ne može steći (svojim trudom). No naša je narav tako pohlepna za slatkim stvarima, da se laća svega. Ali naskoro nastaje velika studen u duši; jer kolikogod se trsi, da raspiri oganj te kuša slast (molitve), čini se, kao da lijeva vodu, eda ugasi iskricu. No ona iskrica, što je Bog spusti (u dušu), pa bila i malena, uzrokuje golemi šum. Ako je ne ugasimo svojom krivnjom, zapali polako ona veliki oganj, koji, kako ću reći na svome mjestu, bukti plamenom prevelike ljubavi Božje, što je Njegovo Veličanstvo daje savršenim dušama.

5. Ta je iskrica znak ili zalog, što ga Bog daje duši; znak, da je izbira za velike stvari, ako se ona pripravi, da ih primi. Veliki je to dar, mnogo veći nego mogu reći. Veoma mi je žao, jer, kako rekoh, poznajem mnogo duša, koje dopiru dovle. A tako je malo onih, koje bi pošle dalje, kao što bi morale, te se čisto stidim, da to kažem. Ne kažem, da ih je upravo malo, jer ih mora biti mnogo, budući da nas za nešto uzdržava Bog. Kažem samo, što sam vidjela. A rado bih silno spomenuti one (što ih je Bog uzdigao), neka paze, da ne sakriju talenta, čini se naime, da njih hoće da izabere Bog na korist mnogim drugima, pogotovu u ova vremena, gdje su potrebni jaki prijatelji Božji, da podupiru slabiće. A neka se takvim (prijateljima Božjim) drže oni, što spoznaju milost Božju u sebi, ako znadu odgovarati zakonima, jer to iziskuje dobro prijateljstvo i u svijetu. Ne čine li toga, kako rekoh, neka se boje, da će sebi nauditi, a Bože daj, da naude samo sebi.

6. Za vrijeme ove molitve mira ne treba duši više, van se držati blago i bez buke. Bukom zovem, ako se razumom mnogo promišlja i traže riječi, da (duša) zahvali na tom dobročinstvu, i kad se gomilaju grijesi i pogrješke, eda duša vidi, da ne zaslužuje onog dobročinstva. Sve se to miče ovdje. Razum predočuje duši, a pamet se pomno spominje. Duševne me moći doista kadikad veoma izmore. I premda mi je slaba pamet, ne mogu je podjarmiti. A volja, mirna i mudra, neka shvati, da se s Bogom ne pogađa snažnim mišicama pa da su one — tražene riječi i promišljanje — velike cjepanice, bačene nerazborito na onu iskricu, da je uguše. Neka to spozna (volja) pa neka izgovori ponizno: »Gospodine, što ja mogu ovdje? Što ima sluškinja s Gospodinom i zemlja s nebom?« Ili neka rekne što drugo, što joj padne na pamet, a odiše ljubavlju. No neka bude prožeta spoznajom, da je istina, što govori. A nek se ne obzire na razum, koji je dosadno zvndalo. Često će se vidjeti, da je volja sjedinjena s Bogom i mirna, a razum se klati okolo. Kad bi ovdje htjela volja, da razumu dade dio onoga, što uživa, ili se trudila, da ga sabere, ne bi učinila ništa. Zato je bolje, da ga pusti, nek ide, nego da ona ide za njim. Neka dakle volja ostane sabrana poput mudre pčele i uživa onu milost. Kad ne bi nijedna pčela ulazila u košnicu, van sve lijetale jedna za drugom, slabo bi se pravio med.

7. Tako bi i duša mnogo izgubila, kad ne bi na to pazila. Pogotovo ako ima oštar razum. Jer čim on počne uređivati razgovore i tražiti razloge, čim volj što dobro rekne, pomislit će, da čini nešto (veliko). Razlog, radi kojega nam Bog iskazuje tako veliku milost, nije drugi van samo njegova dobrota. To moramo ovdje jasno upoznati i vidjeti, da smo tako blizu Njegovu

Veličanstvu. Usto ga moramo moliti, neka nam dade milosti. Treba moliti za Crkvu i za one, što su nam se preporučili i za duše u čistilištu. I to ne bučnim riječima, van sa svesrdnom željom, da nas usliši. Takva molitva sadrži mnogo i više se njom postizava nego opširnim razlaganjem razuma. Da rasplamti ljubav, neka volja probudi u sebi neke razloge, koji će joj se pružiti već radi toga, što sebe vidi tako unaprijeđenu. I neka probudi neke čine ljubavi te odluči, da će raditi za onoga, kojemu toliko duguje. A kako rekoh, ne smije dopustiti razumu, da buči tražeći velike stvari. No ovdje koristi više nekoliko slamčica postavljenih — na onu iskricu — s poniznošću (a stavimo li ih mi, bit će manje od slamka) i više će pomoći, da se zapali, nego velika hrpa razloga, kako se nama čini, vrlo učenih. No ti će razlozi ugasiti iskricu, dok bi izmolio Vjerovanje. Ovo je dobro za učenjake, koji su mi naložili, da ovo pišem. S dobrotom Božjom svi oni dopiru dovle. A može biti, da čim prođe vrijeme, dok primjenjuju Sveto Pismo. Istina, znanost će im koristiti prije i poslije. No ovdje im je za vrijeme molitve malo potrebna po mojem mnijenju, van da bi omlačila volju. Jer je onda razum sasvim blizu svijetla, pa se vidi u takvoj jasnoći, da se i ja, ovakva kakva sam, činim druga.

8. I dogodilo mi se za onog mira, da sam razumjela redak španjolski, premda ne razumijem gotovo ništa od onoga, što molim latinski, pogotovo iz Psaltira. I ne samo da sam razumjela, već sam se naslađivala idući naprijed i gledajući što ono znači u materinskom jeziku. No ostavimo slučaj, kad bi imali propovijedati ili poučavati, jer je onda dobro, da upotrijebe ono dobro, eda pomognu siromasima, koji malo znadu kao i ja. Jer je velika stvar ljubav i rad vazda na korist dušama, ako se radi samo radi Boga. Stoga u vrijeme toga mira treba pustiti dušu, neka se odmara svojim odmorom, a znanost metnuti na stranu. Doći će vrijeme, u koje će (učeni) koristiti Gospodinu. Neka je onda cijene toliko, te ni za kakvo blago na svijetu ne bi htjeli, da je ne znadu, samo da služe Njegovu Veličanstvu, jer učenost mnogo pomaže. No pred beskrajnom Mudrošću, neka mi vjeruju, više vrijedi malko proučavanja, pa i jedan čin poniznosti, nego sva znanost svijeta. Ovdje ne treba doumljivati, van prostodušno spoznati, što smo, i bezazleno boraviti pred Bogom, koji hoće da duša postane kao luda, kao što zbilja i jest u njegovoj nazočnosti. Pa i Njegovo se Veličanstvo toliko ponizuje, te je trpi uza se, premda smo ovo, što jesmo.

9. I razum se miče, da zahvali veoma kićeno. No volja miruje i ne usuđuje se poput carinika ni očiju podići, pa više zahvaljuje tim, nego bi mogao razum, da otkud srećom ispremetne sve govorništvo. Napokon se ovdje ne smije posve izostaviti unutarnja molitva, pa se smiju izustiti i nekolike usmene riječi, ako se kadikad hoće i može. Jer ako je veliki mir, jedva se može govoriti, i to s velikom mukom. Po mojem se mnijenju zapaža, kad (djeluje) duh Božji, kad li mi (svojim marom) pribavimo, kad Bog dade početak pobožnosti, a mi, kako rekoh, hoćemo da dođemo do ovoga mira volje. Tada nema nikakva učinka, brzo se svrši i ostane suhoparnost.

10. Ako (to duševno stanje) potječe od zloduha, mislim, iskusna će duša to odmah opaziti; jer on ostavlja nemir, malu pobožnost i malo sposobnosti za učinke, što ih čini duh Božji. Ne ostavlja svjetlosti u razumu ni čvrstoće u istini. Može (zloduh) malo ili nimalo nauditi, ako duša nasladu i ljupkost, što tu ćuti, upravlja k Bogu i k Njemu obraća svoje misli i želje, kao što je već spomenuto. Ne može zloduh dobiti ništa, van će Bog prije dopustiti, da izgubi mnogo s onom samom nasladom, što je uzrokuje u duši. Ona će

(naslada) naime pomoći, te će se duša, pomamna za njom, misleći, da je od Boga, često dati na molitvu. Ako li je duša ponizna, a nije radoznala ni pohlepna za nasladama, pa bile i duhovne, van ljubi križ, malo će mariti za nasladu, što joj uzrokuje zloduh. A neće tako moći raditi, kad djeluje duh Božji, van će (tu nasladu) uvelike cijeniti. No zloduh je sama laž. Kad on zamijeti, da se duša sama ponizuje onim veseljem i nasladom, što joj uzrokuje, neće često puta ponavljati. Zato se treba uvelike trsiti, da ostanemo ponizni u svim nasladama i događajima kod molitve.

11. Baš sam stoga, i radi mnogo drugih razloga, upozorila kod prvoga načina molitve, kod prve nade, da je veoma zamašno, te se duše, što započinju molitvu, stanu odmah lišavati svakojakih užitaka. Moraju odlučiti, da će samo pomagati Kristu nositi križ, poput dobrih vitezova, što žele služiti ovome Kralju bez plaće, jer im je i onako (plaća) zajamčena. Uprimo oči u pravo i vječno kraljevstvo, što hoćemo da dobijemo. Veoma je znamenito, da to vazda imamo na pameti, pogotovu na početku. Kasnije se vidi jasno, pa više treba zaboravljati, da uzmognemo živjeti, nego dozivati u pamet; (vidi se) da sve kratko traje, da je sve ništa i da ni do mira ne treba držati ništa.

12. Čini se, da je to vrlo nisko, pa doista i jest tako. Oni, što su više napredovali u savršenosti, držali bi za sramotu i stidjeli bi se u sebi, kad bi pomišljali, da ostavljaju dobra ovoga svijeta zato, jer se i onako moraju jednom svršiti. Naprotiv bi se veselili, što ih ostavljaju radi Boga, sve kad bi vjekovima trajala. Što bi bili savršeniji, više bi se veselili, a isto tako, što bi ta dobra bila trajnija. U njima je već narasla ljubav, a ona ovdje djeluje. No za početnike je veoma znamenito ono (pod br. 11.), pa neka ne drže za nisko, jer se tim dobiva veliko dobro. Zato i opominjem tako krepko, jer će trebati ne samo njima (početnicima), van i onima, koji su se visoko popeli u molitvi. Trebat će im kadikad, kad ih Bog htjedne kušati te se bude činilo, da ih zapušta Njegovo Veličanstvo. Rekoh i željela bih, da se to ne zaboravi: dok živimo u ovom životu, duša ne raste kao tijelo, ako i kažemo, da raste, pa i zbilja raste. Dijete raste i doraste do odrasla čovjeka, ali se ne umanjuje i ne dobiva malena tijela. Ovdje želi Gospodin, da se smanjuje (duša). To sam vidjela kod sebe, a ne znam više. Mora to biti, da se ponizimo za svoje veliko dobro i da ne budemo bezbrižni, dok smo u ovom progonstvu. Jer što ko bude više, više se mora bojati i manje pouzdavati u sebe. Dolaze vremena, kad navale napasti i progonstva i na one, koji su već tako predali svoju volju u Božju, te bi se voljeli dati mučiti i tisuću puta umrijeti nego počiniti malu nesavršenost. A da se oslobode te ne vrijeđaju Boga i ne čine grijeha (u tim napastima i progonima), treba im se latiti opet prvoga oružja molitve. Zato stanu opet misliti, da se sve svršuje, da opstoji nebo i pakao, i druge takve stvari.

13. No da se vratim k onome, što rekoh o spletkama i slastima, što ih uzrokuje zloduh. Vrlo je krepko sredstvo, da ih se riješimo, odmah iz početka odlučiti, da ćemo nositi križ, a ne željeti onih slasti. Ta sam nam je Gospodin pokazao taj put savršenosti veleći: Uzmi svoj križ i idi za mnom (Mat. 16, 24.). On je naš uzor. Ne treba se bojati ničega onome, ko ide za njim, samo da mu omili.

14. Iz koristi će što je vide u sebi (takve duše) raspoznati, da nije zloduh (koji daje naslade). Ako i opet padnu,(bit će znak, da je Gospodin u njima djelovao, jer će se odmah dignuti, a usto i ovi (znaci), koje ću sada

spomenuti. Kad je duh Božji, ne treba istom istraživati razloge, da se ponize i zastide. Sam Gospodin daje to sasvim drugačije, nego mi možemo doseći svojim kukavnim razmatranjima. Ona su ništa prema svjetlosti, u kojoj Gospodin uči pravu poniznost, te se (duša) postidi tako, da gotovo propada od stida. Veoma je jasna spoznaja, da sami od sebe nemamo nikakva dobra; a što su veće milosti, ta je spoznaja jasnija. Duh Božji ulijeva u dušu želju, da napreduje u molitvi, i čvrstu odluku, da neće odustati ni zašto uza sve tegobe, što bi mogle nastati van se nudi za sve. Daje joj s poniznošću i strahom sigurnost, da će se spasiti. Izgoni odmah iz duše ropski strah i pribavlja joj mnogo veći vjerni djetinji strah. Vidi (duša), da njezina ljubav prema Bogu počinje biti nesebična pa želi vremena samoće, da može više uživati ono dobro.

15. Napokon, da se ne umaram, — milost, što je Bog daje duši u ovoj molitvi — izvor je svih dobara. Cvijeću je došao rok, pa mu gotovo ništa ne treba, da procvate. Duša će to veoma jasno zamijetiti. I neće nikako moći posumnjati, da je onda Bog bio s njom, dok opet ne vidi svoje pogrješke i nedostatke. Onda se svega boji. I dobro je, da se boji. Ipak ima duša, kojima više koristi stalno uvjerenje, da je Bog (djelovao u njima), nego bi im koristili svi strahovi, što bi im se mogli utjerati. Ako je duša sklona na ljubav i zahvalnost po naravi, prije će je povratiti k Bogu uspomena na milosti, što joj je iskazao, nego da joj se predoče sve paklene kazne. Barem se tako zbivalo meni, sve ako sam loša.

16. O znacima ću dobroga duha raspravljati opširnije kasnije. Stajalo me je mnogo muke, dok sam ih izvela na čistac. Zato neću više ovdje o njima govoriti. Dočim, da ću s milošću Božjom donekle pravo pogoditi. Jer bez obzira na iskustvo, iz kojega sam mnogo naučila, znam to od nekih veoma učenih učenjaka i vrlo svetih ljudi, kojima se s razlogom može vjerovati. I tako se duše, koje dopru do ovog stupnja po dobroti Gospodnjoj, neće mučiti, kao što sam se ja mučila.

GLAVA XVI.

Raspravlja o trećem stupnju molitve. Tumači veoma uzvišene stvari i što može duša, koja dopre dovle, te učinke, što ih djeluju ove tako velike milosti Gospodnje (Ovaj sadržaj) potiče uvelike duh da hvali Boga, a na veliku je utjehu onome, ko dopre dovle.

1. Govorimo sada o trećoj vodi, kojom se polijeva ovaj vrt, a to je voda tekućica iz rijeke ili iz vrela. Natapa se s mnogo manje truda, premda zadaje nešto truda dovođenju vode. Gospodin hoće ovdje da pomogne vrtlaru tako, te je On u neku ruku vrtlar pa sam radi sve. Tu spavaju duševne moći, koje se ni sasvim ne izgube niti shvataju kako rade. Veselje je, užitak i naslada kud i kamo veća nego kod prvašnjega stupnja. Rekao bi, da voda milosti doseže toj duši do grla, pa ne može i ne zna, ni kako bi naprijed ni natrag. Htjela bi samo uživati preveliku slavu. Duši je kao čovjeku, koji već drži svijeću u ruci i za malo će ga pokositi željkovana smrt. U toj smrtnoj borbi uživa duša veću nasladu, nego se može izreći. Čini mi se, da to nije ništa drugo van potpuno umiranje svim stvarima i uživanje Boga. Ja neznam, kako bih to drugim riječima izrekla i razjasnila. Ni duša ne zna onda, što bi radila. Ne zna, bi li govorila ili šutjela, bi li se smijala ili plakala. To je slavna nesklapnost, nebeska ludost, gdje se uči prava mudrost, i za dušu najslađi način uživanja.

2. Bit će, mislim, pet ili šest godina, da mi je Gospodin dao ovu molitvu često u obilju. A ja je nisam razumjela, niti sam znala izreći. Zato sam i držala, kad stignem dovle, da ću moći reći vrlo malo ili neću ništa. Doduše sam posve jasno, shvatala, da nisu ovdje sasvim sjedinjene sve moći (s Bogom) i da je ovo sjedinjenje veće od pređašnjega. No priznajem, da nisam mogla odrediti ni shvatiti, kakva je bila ta razlika. Držim, da mi je radi poniznosti, s kojom je Vaša milost htjela, da joj pomogne priprostoća kao što je moja, Gospodin danas poslije pričesti dao onu molitvu tako, te nisam mogla naprijed. Dao mi je i ove poredbe i naučio me je, kako ću izreći i što ovdje mora činiti moja duša. Ja se zbilja začudih i razumijeh sve u jedan čas. Često sam bila kao izvan sebe i opojena ovom ljubavlju, a nikad nisam mogla razumjeti, kako je to bivalo. Istina, shvatala sam, da Bog djeluje u meni, ali nisam mogla razumjeti, kako djeluje ovdje jer su uistinu duševne moći nemalo sasvim sjedinjene (s Bogom), ali nisu tako udaljene, te ne bi djelovale. Izvanredno sam se obradovala, da sam to sada razumjela. Blagoslovljen bio Gospodin, koji me je tako obdario!

3. Kod ove su molitve duševne moći sposobne samo da se bave sve Bogom. Čini se, da se nijedna ne usuđuje ni ganuti, a ni mi ih ne možemo potaći da se pomaknu, van da s velikim naporom pregnemo te se rastresemo. A čini mi se, da se onda ne bi ni to sasvim moglo učiniti. Ovdje se govori mnogo riječi na hvalu Božju, ali bez reda, ako ih ne sredi sam Gospodin. Barem razum ovdje ne može ništa. Duša bi htjela glasno kliktati hvaleći Boga. Ne zna se snaći, obuzima je slatki nemir. Eto, već se otvara cvijeće, već počinje davati miloduh. Ovdje bi htjela duša, da je svi vide i shvate njezinu slavu, pa da hvale Boga i pomažu joj. Rado bi svima dati udjela u svojoj radosti, jer ne može toliko uživati. Čini mi se kao ona evanđeoska žena, štono je htjela sazvati ili sazvala svoje susjede (Luk. 15, 6. 9.). Čini mi se, da je to morao osjećati i divni duh kraljevskoga proroka Davida, kad je svirao i pjevao uz harfu na hvalu Božju. Gojim veliku pobožnost prema ovome slavnom Kralju, pa bih rado, da je goje svi,

pogotovu mi, koji smo grešnici.[46]

4. O Bože moj, kakova je duša, kad joj je ovako! Htjela bi, da se sva pretvori u jezike, pa da hvali Gospodina. Govori tisuću svetih besmislica i vazda pogađa te godi onome, koji je drži tako. Poznam osobu[47] koja nije bila pjesnikinja, a ipak se zbivalo, da je brzo pjevala pjesme vrlo čuvstvene i u njima dobro isticala svoju muku. Nije ih kitio njezin razum, već se tužila Bogu, da još više uživa slavu, što joj je zadavala tako slatku muku. Željela je, da joj se raskomada čitavo tijelo i duša, da pokaže radost, što je osjećala s tom mukom. Kakve bi joj se muke predočile, kojih ne bi radosno podnijela za svoga Gospodina? Vidi ona jasno[48], da mučenici nisu trpeći muke radili ništa, jer duša dobro poznaje, da joj jakost dolazi s druge strane. A što će istom osjećati, kad opet dođe k razumu, da živi u svijetu, i kad se bude morala vratiti k brigama i izvrši van ju dužnosti? Držim da nisam nimalo prevršila. Dapače zaostaje daleko sve, što rekoh o ovoj vrsti radosti, koju hoće Gospodin da uživa duša u ovom progonstvu. Slava ti dovijeka, Gospodine! Neka te dovijeka hvale sve stvari! Kralju moj, dok ovo pišem, po tvojoj dobroti i milosti nisam bez one svete ludosti nebeske. Ti mi bez ikakve moje zasluge iskazuješ ovu milost. Daj, molim te, da svi oni, s kojima drugujem, budu svi luđaci tvoje ljubavi; ili daj da više ni s kim ne općim; ili uredi, Gospodine, da se više ni za što ne moram brinuti; ili me uzmi iz svijeta. Ne može već, Bože moj, ova tvoja sluškinja trpjeti tolikih muka, što je snalaze videći, da je bez Tebe. A mora li već živjeti, ne ište nikakva mira u ovom životu, pa joj ga Ti i ne daj. Ta bi se duša već rado vidjeti slobodna. Jelo je ubija, spavanje joj dosađuje. Vidi, gdje joj vrijeme života prolazi u lagodnosti, a ipak je ništa ne može razveseliti izvan Tebe. Čini se, da živi protiv naravi, jer ne bi htjela već živjeti u sebi nego u Tebi.

5. O pravi Gospodine i slavo moja, kako si laki i preteški križ pripravio onima, koji dopru do ovoga stanja! Lak je, jer je sladak; a težak je, jer se zbiva gdjekad, da ga ne podnosi nikakva strpljivost. A ipak ne bi htjela nikad biti bez njega, ako ni zašto, van da vidi sebe već s Tobom. Kad se sjeti, da ti dosele nije ni u čemu služila, a da bi ti živeći dulje još mogla služiti, željela bi naprtiti još teže breme i ne umrijeti do svršetka svijeta; da ti iskaže i malu službu, ne mari za svoj mir. Ne zna što bi poželjela; ali shvata dobro, da ne želi drugo nego Tebe.

6. O sinko moj (jer je tako ponizan, koji hoće da se tako naziva, a kojemu je ovo upravljeno i zapovjedio mi je da ovo napišem)[49] neka bude samo za vas, vidite li da u nekim stvarima idem predaleko; jer nema razloga, koji bi bio dostatan, da me ustavi, kad me Gospodin digne nad mene. A držim, da i ne govorim ja, otkad sam se jutros pričestila. Čini mi se, da sanjam ovo, što gledam i rado bih gledati samo bolesnike od iste bolesti, kao što sam i ja sada. Molim vašu milost, budimo svi ludi iz ljubavi prema onome, koji je dopustio iz ljubavi prema nama, da ga zovu tako. Vaša milost kaže, da me

[46] Slika svečanosti kralja Davida u Kalendaru karmelaka, što ga je 1564. pregledao Gener. Kapitul.

[47] Bila je to sama sv. Majka.

[48] Gotovo — dodaje D. Banjez. Bogoslovski je tačnije — Fr. Luis de Leon umetnu u prvom izdanju.

[49] Govori o o. Gorciji Toledskom. Rijeci je u zaporci precrtala tuda ruka. Možda je o. Banjez.

ljubi. Pa dobro! Želim, da mi to pokažete tako, te se pripravite da vam Bog udijeli ovu milost. Jer ih vidim vrlo malo, u kojih ne zapažam preveliku razboritost, kad se radi o njihovoj koristi. Možda je to u mene više nego u svih drugih. Ne dopustite toga, vaša milosti. Oče moj, jer ste mi i otac kao i sin, budući da ste moj ispovjednik, kojemu sam povjerila svoju dušu. Otvorite mi oči s istinom; jer se upotrebljavaju veoma malo ove istine.

7. Željela bih, da se nas petorica složimo, koji se sada ljubimo u Kristu.[50] Kao što se u ovo vrijeme združuju potajice protiv Njegova Veličanstva te snuju opačine i krivovjerja, gledali bismo se i mi kadikad sastajati, da jedni drugim otvaramo oči i pokazujemo, u čemu bismo se mogli popraviti i ugoditi Bogu. Jer niko ne poznaje sebe onako dobro, kao što nas poznaju oni, što nas promatraju, samo ako ih vodi ljubav i briga, da nam koriste.[51] Rekoh potajice, jer sad već takav govor nije uobičajen. I propovjednici uređuju svoje besjede tako te niko ne bude nezadovoljan.[52] Imat će dobru nakanu. I djelo će biti dobro. No tako se malo njih poboljšava. A zašto ih nema mnogo, koji se slušajući propovijedi ne okane javnih opačina? Znate li, što se meni čini? Jer propovjednici upotrebljavaju mnogo razboritosti. Ne gore velikim ognjem ljubavi Božje, ne mareći za veliku razboritost, kao što su gorjeli apostoli, zato taj plamen malo i grije. Ne kažem, da bi njihova ljubav morala biti onolika kolika je bila apostolska. No željela bih, da bude svakako veća, nego što je gledam. Znade li vaša milost, do čega mora mnogo stajati? Treba mrziti na ovaj život i malo cijeniti čast. Kad su apostoli naviještali i branili istinitost na slavu Božju, bilo im je svejedno, hoće li sve izgubiti ili dobiti; jer ko zaista sve stavi na kocku za Boga, jednako podnosi jedno i drugo. Ne kažem, da sam i ja takva; ali bih željela biti.

8. O velike li slobode, u kojoj se drži za sužanjstvo, mora li se živjeti i raditi po zakonima svijeta! Postigne li se ona od Gospodina, nema više roba, koji ne bi sve stavio na kocku, da se oslobodi i vrati u svoju domovinu. A jer je to pravi put, ne smije se na njemu mirovati, jer ne dobismo tako velikoga blaga, dok nam se ne svrši život. Neka nam Gospodin dade za to svoju

---

[50] Možda su to bili magister Daza, Franjo de Salcedo, gđa Guiomar de Ulloa i o. Garcia Toledski ili o. Ibanez.

[51] Što govori o krivovjerjima, proteže se na potajna društva, što su ih osnivali u Valjadolidu krivovjerci ili sumnjivi s krivovjerja, a na čelu im dr. Augustin Cazalla, kanonik iz Salamanke, kapelan i propovjednik Karla V. Svršiše na lomači 24. V. 1559. u Valadolidu. Tu biše osuđena vrlo odlična lica, kao Dona Ana Enriquez, sestra markiza de Alanices i nekad prijateljica Svetice. Bijaše to jedna od onih osuda, što najviše zaprepastiše španjolsku. Pristaše Cazalini šireći krivovjerje dopriješe i do Avile. Ondje htjedoše govoriti s gđom Guiomar de Ulloa i s drugim pobožnim gospođama, pa i sa samom sv. Majkom. Ona je običavala pripovijedati prema izjavi Ane od Isusa u Obavijestima Salamanaćkim g. 1597.: »Krivovjerac Cazalla i njegovi sljedbenici htjedoše raspravljati s gđom Guiomar de Ulloa i s drugim gospođama cedaricama i redovnicama. A kad doznaše, da govore s osobama različnih redova, rekoše, da neće ulaziti u kuće s toliko vrata. I tako se očuvaše, da ne doznadu ništa o njima. Polakomiše se, da govore i sa samom Sveticom, prije nego doznaše, da je u saobraćaju s toliko njih.« (Memorias Historialea A n. 67.).

[52] Na rubu izvornika dodade o. Banez: Legant praedicatores: Neka čitaju propovjednici.

milost. Neka vaša milost razdere ovo, što rekoh ako joj se svidi. Uzmite, da je to pismo za vas i oprostite mi, što sam bila drska.

GLAVA XVII.

Nastavlja isto gradivo i tumači treći stupanj molitve. Završuje tumač učinaka, što ih čini ova molitva. Ističe štetu[53] što je ovdje, čini mašta i pamet.

1. Govorila sam, mislim, dosta o ovom načinu molitve i ob onom, što mora pritom činiti duša, ili recimo bolje, što čini Bog u njoj. Jer on preuzimlje vrtlarski posao i hoće, da duša planduje. Samo volja pristaje uz milosti, što ih duša uživa. Usto se mora ponuditi za sve, što prava mudrost htjedne djelovati u duši. A zato je jamačno potrebna srčanost. Jer uživa duša toliku radost, te se čini, kadikad, da će sad na skočiti iz tijela. A kako bi srećna bila ta smrt!

2. Ovdje bi, mislim, dobro došlo, što je rečeno vašoj milosti, da se sasvim predamo u ruke Božje. Hoće li (Bog) da digne dušu u nebo, neka bude. Hoće li da je ponese u pakao, ne trpi muke, jer ide sa svojim dobrom. Hoće li da joj sasvim svrši život, ona to želi! Hoće li da živi još tisuću godina, pristaje i na to. Neka Njegovo Veličanstvo radi kao sa svojim vlasništvom. Duša nije više sama svoja, sasvim je predana Gospodinu. Neka stoga bude sasvim bez brige. Kad Bog udijeli duši tako uzvišenu molitvu, može ona sve to pa i mnogo više; jer su to učinci ove molitve. Duša shvata, da to radi bez umaranja razuma. Samo čini mi se, duša stoji kao zapanjena gledajući, kako dobro Gospodin vrši vrtlarov posao, i neće, da razum preuzme ikakav trud, van da uživa miris cvijeća, što počinje mirisati. Najbolji vrtlar i stvoritelj vode za jednoga posjeta, pa trajao i malo, daje (duši) vode bez mjere, što siromašna duša nije mogla doseći svojim radom, umarajući možda razum dvadeset godina, učini ovaj nebeski vrtlar u jedan čas. I plod raste i zori tako, te se duša može prehranjivati iz svoga vrta, jer tako hoće Gospodin. No ne dopušta joj, da razdijeli to voće, dok ona sama ne bude dosta jaka uživajući ga. Inače joj bi ga nestalo, dok ga kušaju ne dajući joj nikakve koristi ni plaćajući oni, kojima ga daje. Ona bi ih sama uzdržavala i hranila o svom trošku, a sama bi možda umrla od gladi. Ljudi će takva razuma dobro razumjeti, što hoću da kažem, i bolje će znati primijeniti, nego bih ja znala reći, pa se neću umarati.

3. Napokon, kreposti ojačaju ovdje više nego u pređašnjoj molitvi mira. Duša ih ne može ne poznati.[54] Ona vidi sebe sasvim drugačiju i ne zna sama, kako započinje djelovati velike stvari s pomoću mirisa, što joj ga daje cvijeće, jer hoće Gospodin, da se cvijeće otvori, da duša vidi[55], da ima kreposti. No duša vidi vrlo dobro, da ih nije mogla dobiti ona, niti ih je mogla dobiti u mnogo godina, van da joj ih je u tako kratko vrijeme dao nebeski vrtlar. Sad je i poniznost duše mnogo veća i dublja nego prije, jer vidi jasnije, da nije učinila ni malo ni mnogo, van je samo pristala, da Gospodin udijeli svoje milosti i da ih volja prigrli. Ovaj je način molitve, čini mi se, vrlo očevidno ujedinjenje čitave duše s Bogom. Samo, čini se, hoće Njegovo

---

[53] Dano = šetu napisa Svetica. Banez to promijeni u impedimento = zapreku. Fr. Luis de Leon se ne obazre na Banezov ispravak.

[54] Te je riječi nagodio i precrtao u izvorniku o. Banez. U svojem ih je izdanja uvrstio Fr. Luis

[55] vea = vidi, napisa Svetica. O. Banjez ispravi crea = vjeruje, drži. U prvom izdanju stoji conozca — upozna.

Veličanstvo da dopusti duševnim moćima, te upoznaju i raduju se onome, što ono tu mnogo radi.

4. Događa se kadikad, pa i vrlo često, da je volja sjedinjena. (Spominjem to stoga, da vaša milost vidi, e je to moguće, i da razumijete, kad vam se to desi; jer je barem mene isprvice smelo.) Tad se vidi jasno[56] i razumije se, da je volja svezana i da uživa. Kažem, da se vidi jasno. I u velikom je miru sama volja, dok su s druge strane razum i pamet tako slobodni, te se mogu baviti poslovima i činiti djela ljubavi. Čini se, da je ova molitva jedno isto, što i molitva mira, o kojoj sam već govorila. Ali se djelomice od nje razlikuje. Ovdje se duša ne bi htjela ni ganuti ni pomaknuti, van uživa u svetoj dokolici Marijinoj. Kod ove molitve može biti i Marta. Tako u neku ruku spaja aktivni i kontemplationi život, pa se može baviti djelima ljubavi, poslovima, što dolikuju njezinu staležu i čitanjem. Ipak nisu (razum i pamet) sami sebi gospodari i dobro shvataju, da je najbolji dio duše drugdje. Tu biva, kanda govorimo s nekim, a s druge nam strane govori neko drugi, tako te ne možemo pravo paziti ni na jednoga ni na drugoga. Ovo se stanje osjeća vrlo jasno i usto daje mnogo zadovoljstva i radosti. (Ujedno je ovo stanje) velika priprava za dušu, kad ima vremena za samoću ili se ne bavi poslovima, da dođe do vrlo spokojnog mira. Duša je slična čovjeku situ, kojemu više ne treba hrane. Želudac mu je tako zadovoljan, te se protivi svakom jelu. Ali opet nije tako sit, te ne bi drage volje užio dobrih jela, ako ih vidi. Tako ni duše ne zadovoljava i ne bi htjela nikakve radosti svjetske, jer ima u sebi onoga, koji je više zadovoljava. A želi veće radosti Božje, još vruće čežnje da zadovolji svoje želje da bude s Njim i više uživa.

5. Ima još i druga vrst sjedinjenja. Nije to doduše potpuno sjedinjenje, ali je veće nego ovo, što ga spomenuh (u posljednjem odsječku). A opet nije onoliko, koliko sam spomenula govoreći o trećoj vodi. Ako vaša milost već nema sve te vrsti sjedinjenja, dade li vam ih Gospodin, bit će vam veoma ugodno, kad ih nađete ovdje opisane i kad ih razumijete. Jer je već jedna milost, kad Gospodin dade milost; druga je milost spoznaja te milosti; a treća je milost znati izreći i uputiti, kakva je. Čini se doduše, da nije potrebno više nego prva milost. A ipak je velika korist i blagodat, ako se i razumije (primljena milost). To pomaže duši, da se očuva od smetnje i straha, te to srčanije stupa putem Gospodnjim i gazi nogama sve stvari svjetovne. A svak ima razloga, da hvali Gospodina za ovu milost: ko je ima (jer je ima), a ko je nema, jer ju je Njegovo Veličanstvo dalo nekom od onih, što žive s nama, da nam tim koristi. A ovo se često događa kod ove vrsti sjedinjenja, kojoj ću govoriti (a posebice meni daje Bog ovakvu milost vrlo često) — događa se — da Bog sabere volju, a čini mi se razum, jer on ne promišlja, nego je samo zabavljen s užitkom Boga. Događa mu se kao onom, koji gleda, a vidi toga toliko, da ne zna, kamo bi gledao. Jedno mu se za drugim gubi s vida, te ne može ni o čemu dati znaka. Pamet ostaje slobodna, a mora da zajedno ostaje i mašta. Kad ona vidi, da ostaje sama, začudan je na hvalu Boga rat, što ga podiže, i kako nastoji uznemiriti sve. Mene tako izmori i tako mi omrzne, te često molim Gospodina, neka je uzme od mene u to vrijeme, ako me ima toliko uznemirivati. Gdjekad mu kažem: Kad će, moj Bože, već biti sjedinjena sva moja duša na tvoju hvalu, a neće biti tako razdijeljena, da ne može sama sebi pomoći? Ovdje vidim zlo, što

[56] vese claro prekriži o. Banez. Fr. Luis mjesto vese claro uvrsti conocese = poznaje se.

nam ga uzrokuje grijeh, jer nas je tako podjarmio, te ne možemo raditi, što bismo htjeli, to jest vazda biti zabavljeni s Bogom.

6. Rekoh, događa mi se često, pa tako mi bi i danas, i zato mi je dobro u pameti: vidim, duša mi se rasplinjuje (želeći), da bude sva združena ondje, gdje je njezin veći dio. A to nije moguće, jer joj pamet i mašta spremaju takav rat, pa ne dadu, da ih svlada. No druge im moći manjkaju, te ne mogu ništa, pa ni duši nauditi. Ali je vrlo uznemiruju. Rekoh, da ne mogu duši nauditi, jer nemaju snage, niti se zaustavljaju ikad stalno. Razum ne pomaže (pameti) ni malo ni mnogo, što mu predoči, zato (ni pamet ni mašta) ne ostaje ni kod čega, već od jednoga trči k drugom, pa se čini, da su to noćni dosadni i nemirni leptirići: tako lijeću od jednoga do drugoga kraja. Čini mi se, da je ova poredba veoma prikladna; jer ako (pamet) i ne može ništa nauditi, dosadna je

onima, što je vide. Ne znam, kakvo je sredstvo protiv toga, jer mi ga dosele nije Bog pokazao. Rado bih ga bila upotrijebila za se, jer me, kako rekoh, (pamet) često muči. Tu se u jednu pokazuje naša bijeda, a u drugu se jasno očituje velika moć Božja. Jer nam ova (duševna moć), koja ostaje slobodna toliko škodi i umara nas, a druge nam (moći), koje su s Njegovim Veličanstvom sjedinjene, pribavljaju mir.

7. Trudila sam se mnogo godina i napokon sam našla najbolje sredstvo, što ga već spomenuh u molitvi mira, da se naime za pamet ne haje kao ni za luđaka. Neka joj se pusti njezina tvrdokornost, koju joj samo Bog može oduzeti. A napokon ostaje ona ovdje samo robinja. Podnosimo je dakle strpljivo kao Jakov Liju; jer nam Gospodin iskazuje dosta milosti dopuštajući, da uživamo Rahelu. Rekoh, da (pamet) ostaje robinja, jer uza sve napore ne može privući k sebi druge moći, dok one nju bez ikakva truda privlače k sebi. Kadikad se svidi Bogu te požali pamet videći je onako izgubljenu i uznemirenu sa željom, da bude s drugim moćima. I Njegovo Veličanstvo pristane, da se spali na ognju one božanske svijeće, na kojem su druge moći već postale pepelom, jer su izgubile svoj naravski bitak i u neku postale nadnaravske uživajući tako velika dobra.

8. Kod svih je tih načina (molitve), što sam ih razložila govoreći o toj posljednjoj vodi iz vrela, tako velika slava i mir duše, te posve očevidno učestvuje i tijelo kod ove radosti i užitka. To je posve očevidno, pa i kreposti rastu onako, kao što sam opisala. Čini se, da je Gospodin htio stanja, u kojima se duša nalazi, po mojem mnijenju tako pokazati, kao što se najviše može ovdje. Neka vaša milost raspreda o tom s učenjakom, iskusnim u duhovnom životu, koji je već dopro dovle. Rekne li, da je dobro, vjerujte, da vam je ovo Bog govorio i cijenite to uvelike Njegovu Veličanstvu. Kako već rekoh, s vremenom ćete se veoma radovati, kad vam Bog da, te razumijete ove milosti, dok vam Bog ne dade samu milost. Kad vam Njegovo Veličanstvo tad dade prvu milost, svojim ćete je razumom i učenošću razumjeti s pomoću ovoga što je napisano. Slava mu za sve u sve vijeke vjekova. Amen.

GLAVA XVIII.

U njoj raspravlja o četvrtom stupnju molitve. Započinje tumačiti »izvrsnim načinom«, veliko dostojanstvo, na koje Gospodin diže dušu, koja je na ovom stupnju. Ovo može ohrabriti uvelike one, koji se bave unutarnjom molitvom, da uznastoje doprijeti do tako uzvišenog stupnja, jer se može doseći na zemlji, ako i ne svojom zaslugom, a ono dobrotom Gospodnjom. »Neka se čita pozorno, jer se razlaže na vrlo slastan način i sadržava vrlo znamenite stvari«.[57]

1. Neka me Gospodin nauči riječi, eda uzmogu volj što reći o četvrtoj vodi. Njegova je milost ovdje kud i kamo potrebnija nego kod one pređašnje ili treće vode, jer ondje i duša osjeća, da nije sasvim umrla. Možemo tako reći, jer je mrtva barem svijetu. No, kako rekoh, ima još osjećaja te shvata, da je u svijetu i osjeća svoju osamljenost. A služi se i vanjštinom, da barem znacima pokaže, što osjeća. Kod svake molitve i njezinih načina, o kojima je bilo govora, radi nešto i vrtlar, premda je kod tih posljednjih načina rad spojen s takvom slavom i utjehom duše, te ga (vrtlar) ne bi htio nikad ostaviti. Zato se ni rad ne osjeća kao trud već kao slava. Ovdje — kod četvrte vode — nema osjećaja, van užitak, i to tako, da se ne razumije, što se uživa. Spoznaje se doduše, da se uživa dobro, što obuhvata sva dobra; ali se ne shvata to dobro. Sva su sjetila zabavljena tim užitkom tako, te nijedno nije nezaposleno, da bi se moglo baviti čim unutarnjim ili vanjskim. Kod prvih stupanja im je bilo dopušteno, kako rekoh, da mogu donekle pokazati, kakvu veliku nasladu uživaju. Ovdje duša uživa kud i kamo veću nasladu, pa je daleko manje može i pokazati, jer nema ni tijelo ni duša toliko snage, da bi mogli saopćiti takvu nasladu. U ovo bi joj vrijeme bilo sve velika zapreka, muka i smetnja njezina mira. A kažem: ako su sjedinjene sve moći s Bogom, sve ako bi htjela, ne bi se mogla baviti ničim drugim, dok to jedinstvo traje; ako li bi mogla, već ne bi bilo jedinstvo.

2. A kako je i što je ovo, što se zove sjedinjenje, ne znam protumačiti. Razlaže se u Mističkoj teologiji. Ja ne znam nabrojiti ni izričaja. Ne mogu razumjeti, ni što je um, ni kako se razlikuje od duše ili od duha. Čini mi se, da je sve to jedno isto. Duša se dakako diže sama nada se, kao što oganj goreći plamti, a kadikad silno uzbukti. Taj se plamen digne vrlo visoko iznad ognja, no radi toga nije nešto različan, van isti onaj plamen, koji je u ognju. Vaša će milost to razumjeti sa svojom znanošću, a ja ne umijem bolje kazati.

3. Ja bih samo rado razložiti, što osjeća duša, kad je u tom božanskom jedinstvu. Jedinstvo je, već se znade, spajanje dviju razdijeljenih stvari u jednu. O Gospodine moj, kako si dobar! Blagoslovljen budi dovijeka! Neka te hvale sve stvari, Bože moj! Ta Ti si nas tako ljubio, te možemo uistinu govoriti o tom saobraćaju, koji i u ovom progonstvu podržavaš s dušama. Pa kad bi ta veza bila samo s dobrima, bila bi to velika darežljivost i veledušnost. Napokon je to tvoja veledušnost. Gospodine, koju daješ prema svojoj veličini. O beskrajna darežljivosti, kako su veličanstvena tvoja djela! Snebivaju ona svakoga, komu nije razum obuzet zemaljskim stvarima, tako te ne bi mogao nikako razumjeti istina. A kako visoke milosti dijeliš dušama, koje su te toliko uvrijedile! Zaista, tu prestaje moj razum. A kad stanem o

---

[57] Banez je podvukao sve riječi pod navodnim znakom, radi pohvale nauke, što je sadržavaju.

tom misliti, ne mogu ni makac naprijed. Ta kamo bi i pošla duša, da se ne mora vratiti natrag? Hoće li da ti zahvali na tako velikim milostima, ne zna, kako bi. Ja pomažem kadikad sama sebi govoreći besmislice.

4. Događa se često, da primim takve milosti ili mi ih Bog istom počne iskazivati. Već rekoh, da se onda ne može raditi ništa. Tada govorim: »Gospodine, gledaj, što radiš, i ne zaboravljaj tako brzo mojih velikih zlodjela! Ako si ih i zaboravio, da mi oprostiš, sjećaj ih se, molim te, da umjereno daješ svoje milosti. Ne lijevaj, Stvoritelju moj, tako dragocjene tekućine u ovako krhku posudu, jer si već drugda vidio, da ću je opet prosuti. Ne stavljaj takvoga blaga ondje, gdje nije, kako bi trebalo, propala sva pomama za utjehama ovoga života; jer će ga (duša) uludo potrošiti. Zašto povjeravaš snagu ovoga grada i ključe od utvrde tako plašljivu zapovjedniku, koji će pustiti neprijatelje unutra kod prve navale? Neka ne bude, vječni Kralju, tolika tvoja ljubav, te stavljaš na kocku tako skupocjene dragulje. Čini se, Gospodine moj, da se daje samo prilika, te se malo cijene, kad ih daješ u vlast tako zlu, podlu, slabu i bijednu biću. Sve kad bih se trsila, da tvojom pomoću, koja mi i te kako treba ovako slaboj, ne izgubim ovih dragulja, ne bih s njima nikomu dala nikakve koristi. Napokon sam ja žena, i to ne dobra nego zla žena. Čini se, da se talenti ne sakrivaju, nego ukapaju, kad ih mećeš u tako nevrijednu zemlju. Ti, Gospodine, običavaš tako velike darove i milosti davati duši, samo da koristi mnogima. Ti znaš. Gospodine, da te molim sa svom voljom i svim srcem, i molila sam te gdjekad, i držim za dobro, da izgubim najveće dobro, što se posjeduje na zemlji, pa da ga Ti dadeš onome, ko bi s tim dobrom više koristio, te naraste tvoja slava«.

5. Tako sam i slično dogodice često govorila. Poslije vidjeh svoju ludost i malu poniznost. Ta Gospodin zna dobro, što je korisno. Znao je, da ne bih imala jakosti u svojoj duši te se spasim, kad me ne bi Njegovo Veličanstvo ojačalo.

6. Rado bih dalje govorila o milostima i učincima, što ostaju u duši, pa što duša može sama činiti, ili da li duša što doprinosi, eda dopre do tako visokoga stanja.

7. Događa se taj uzlet ili sjedinjenje duha s pomoću nebeske ljubavi. Koliko ja shvatam, razlikuje se sjedinjenje od uzleta u tom sjedinjenju. Ko nije iskusio toga uzleta, činit će mu se, da se ne razlikuje. A po mojem mnijenju, ako to oboje i jest jedno. Gospodin djeluje na različne načine. I duši kod uzleta mnogo više raste otrgnuće od stvorova (nego kod sjedinjenja). Ja sam vidjela jasno, da je uzlet posebna milost, premda je, kako rekoh, sve jedno, ili se tako čini. No mali je oganj isto tako oganj kao i veliki; a ipak je jasna razlika, koja je među obima. Mnogo vremena mine, dok se u malom ognju zažari mali komadić željeza. Ako li je oganj velik, izgubi i veliki komad željeza u njemu u vrlo kratko vrijeme prividno svoju bit. Tako mi se čini da je i s tim dvjema vrstima milosti Gospodnje. Znam, da će to dobro razumjeti, ko je već dopro do ushita. .Ko toga nije iskusio, činit će mu se, da je ovo što rekoh besmislica. Možda i jest. Ne bi bilo čudo, kad bi govorili besmislice čeljade, kao što sam ja, ako hoće da govori o takvoj uzvišenoj stvari i da razloži ono, za što, čini se, nema riječi, ni da samo počne.

8. No Njegovo Veličanstvo znade, da uz posluh nemam druge nakane,

nego primamiti dušu k tako velikom dobru. Zato držim, da će mi Gospodin pomoći kod ovog tumačenja. Neću govoriti ništa, van što sam uvelike sama iskusila. I zbilja je tako. Kad počeh pisati o ovoj posljednjoj vodi, pričini mi se, da nije moguće, te bih o tom znala što raspredati, i to još manje, nego da govorim grčki. Tako je to teško. Ostavih dakle pisanje i pođoh na pričest. Slava Gospodinu, koji tako pomaže neznalicama! O kreposti posluha, tebi je sve moguće! Bog mi prosvijetli razum u jednu riječima, a u drugu mi predoči, kako moram izgovarati. Čini se, da Njegovo Veličanstvo, kao što je učinilo kod pređašnje molitve kani izreći ono, što ja ne mogu niti znam. Ovo je zgoljna istina. I stoga je njegova nauka, što ovdje bude dobro. A jasno je, da zlo što je ovdje, potječe od mora zala, to jest od mene; Bit će duša, koje su doprle do stupnjeva molitve, kao što je Gospodin učinio milost ovoj bijednici. Mora ih biti mnogo. Ako im se pričini, da su na stranputici pa se htjednu posvjetovati sa mnom, Gospodin će pomoći svojoj službenici, pa će im pokazati pravu istinu.

9. Da prozborim sada ob onoj vodi, što dolazi s neba, da svojim obiljem napuni i zasiti sav ovaj vrt vodom. Kad bi Gospodin htio dati ovu vodu, kadgod je zatreba, da nikad ne prestane, očito bi vrtlar živio u miru. A vidi se, kako bi se radovao, kad ne bi bilo zime, van vazda blago vrijeme, pa ne bi nikad ponestalo cvijeća ni voća. No to je nemoguće, dok živimo. Treba se vazda starati, kad ponestane jedne vode, da pribavimo druge. Ova voda s neba dolazi često, kad se vrtlar najmanje brine. Istina je, da isprvice pada skoro uvijek nakon obilate unutarnje molitve; jer Gospodin hoće, da ova ptičica uzlijeće od stupnja do stupnja i napokon je uzme te metne u gnijezdo, da počine. Kad vidi, gdje leti već dugo nastojeći da razumom i voljom i svim drugim moćima traži Boga i omili mu, hoće da joj dade nagradu i u ovom životu. A kakva je to golema nagrada! Dosta je jedan dašak, da naplati sve muke, što ih može podnijeti u životu!

10. Dok duša tako traži Boga, osjeća, da u prevelikoj i prijatnoj nasladi slabi i nekako se onesvješćuje. Stane joj dah i iščeznu sve tjelesne sile, pa ne može ni rukama micati van s velikom mukom. Oči se zatvore, sve ako i neće da ih sklopi. Ako li ih drži otvorene, ne vidi gotovo ništa. Ako čita, ne može pravo pogoditi ni izgovoriti slova, pa ih gotovo ne može dobro ni poznati. Vidi, da je pred njom slovo. No razum joj ne pomaže, pa ga ne zna čitati, ako bi i htjela. Čuje, ali ne razumije, što čuje. I tako joj sjetila ne koriste, van joj smetaju, da ne može do kraja ostati u svome užitku, i tako joj više škode. Govoriti ne može, jer ne može pravo složiti riječi niti ima snage, da je uzmogne izgovoriti, sve ako je pogodi složiti. Izgubi se naime sva vanjska snaga, a pomnože se sile duševne, da duša uzmogne bolje uživati svoju slavu. I vanjska je naslada, što se ćuti, velika i posve očevidna.

11. Ova molitva ne udi, pa bila i neznam koliko duga. Meni barem nije nikad naudila i ne sjećam se, kada god mi je Gospodin iskazao tu milost, pa bila kako mu drago bolesna, da sam osjetila ikakvu nevoljkost, van mi je vazda bilo mnogo bolje. No kakvo zlo može uzrokovati tako veliko dobro? Vanjski su učinci tako očevidni, te se ne može ni posumnjati, da je bio veliki povod; jer je oduzeo sile s tako velikom nasladom, da ih ostavi još jače.

12. Istina, spočetka prolazi u kratko vrijeme. Barem se meni zbivalo tako, te je ukratko prolazilo pa se nisu mogli poznati ovi vanjski znaci ni nestanak sjetila. Ali se po preostalim milostima dobro raspoznaje, da je ovdje ondje sjalo sunce vrlo jasnim sjajem, jer je dušu tako rastalilo. A treba istaći, da je

po mojem mnijenju veoma kratko ono vrijeme, pa bile i dugo duši obustavljene sve moći. Potraje li po sata, već je veoma mnogo. Čini mi se, da kod mene nije nikad toliko potrajalo. Istina, slabo se može prosuditi, koliko to traje; jer se ne ćuti. No, kažem, da veoma kratko traje vrijeme, dok se koja moć ne vrati k sebi. Volja se drži najbolje, ali ostale dvije moći opet naskoro dodijavaju. No volja ostaje mirna pa ih obustavi opet. One malko miruju te opet ožive.

13. Tako se može u molitvi proboraviti i nekoliko sati, pa se i proboravi. Kad naime one dvije moći, razum i pamet, počnu kušati i opijati se onim božanskim vinom, lako opet izgube sebe, ili budu na mnogo većem dobitku. One se pridruže volji i naslađuju se sve tri. No kažem: kratko vrijeme traje ta potpuna izgubljenost duševnih moći tako, da ni mašta po mojem shvatanju ni u čemu ne djeluje i sasvim se izgubi. Ne povrate se ipak sasvim k sebi tako, te ne bi nekoliko sati mogle biti kao obezumljene, a pritom ih malo po malo opet Bog povraća k sebi.

14. Dođimo sada k onom, što duša osjeća unutra. Neka to kaže ko znade, jer se ne može razumjeti, a kamo li izreći! Kad sam poslije pričesti bila u ovoj istoj molitvi i htjela ovo pisati, pomišljala sam, što duša radi u ono vrijeme. Nato mi reče Gospodin ovo: »Sva se duša razori, kćeri, da bolje uđe u mene. Već nije ona, koja živi, nego Ja. Kako ne može shvatiti, što spoznaje, razumijući ne razumije«. Ko je to iskusio, shvatit će donekle, jer je tako tamno, što se ovdje zbiva, te se ne može izreći jasnije. Mogla bih samo reći, da duša predočuje, e je s Bogom združena, i o tom joj ostaje takva izvjesnost, te se nikako ne može razuvjeriti, da ne vjeruje. Ovdje nestaje svih moći duševnih i tako budu obustavljene, te se nikako, kao što rekoh, ne upoznaje, da djeluju. Ako je (duša) promišljala koju tajnu[58], izgubi je iz pameti, kao da je nikad nije imala u pameti. Ako čita, ne sjeća se, što je čitala i ne zaustavlja se kod toga. Tako isto, ako je molila naustice. I tako taj dosadni leptirić pameti ovdje oprži krila, pa ne može više lepršati. Volja je dakako zabavljena ljubavlju, ali ne shvata, kako ljubi. Ako razum spoznaje, ipak ne shvata, kako spoznaje. Barem ne može pojmiti ništa od onog što spoznaje. A meni se ne čini, da spoznaje; jer se kako rekoh, to ne zapaža. Ja ne mogu nikako toga razumjeti.

15. Dogodilo mi se na početku, te me bilo obuzelo neznanje. Nisam znala, da je Bog u svim stvarima, pa sam mislila, da je tako nazočan, kao što mi se činilo. Nisam mogla prestati vjerovati, da je ondje, jer mi se činilo, da sam gotovo jasno upoznala, da je ondje bitno nazočan. Neuki su mi govorili, da je nazočan samo svojom milošću. Ja nisam to mogla vjerovati, jer mi se činilo, kako rekoh, da je nazočan. I tako sam se mučila. Veliki me učenjak iz Reda slavnog sv. Dominika riješi ove dvoumice.[59] On mi reče, da je nazočan (Bog u svim stvarima) a reče mi i kako opći s nama. To me veoma utješi. Treba primijetiti i shvatiti, da ova nebeska voda, ova prevelika milost Božja obogaćuje vazda dušu prevelikim dobicima, kao što ću reći sada.

---

[58] Razumije se Muke.

[59] Po svoj prilici o. Dominik Banez, premda kažu o. Gracian i Marija od sv. Josipa, da je bio o. Vinko Barro

GLAVA XIX.

Nastavlja isto gradivo. Počinje tumačiti učinke, što ih djeluje u duši ovaj stupanj molitve. Opominje, uvelike, da se ne vraćamo natrag i ne odustajemo od molitve, sve ako padnemo nakon te milosti. Ističe štete, koje će doći, ako to ne radimo. Treba dobro zapamtiti. Na veliku je utjehu slabićima i grešnicima.

1. Duša ostaje iza ove molitve i sjedinjena prepuna nježnosti, tako te bi se htjela rasplinuti, ne od muke, već od slatkih suza. Vidi, da je okupana u njima, a da i ne ćuti niti zna, kada i kako ih je isplakala. No veliko joj je veselje, kad vidi, kako je žestina ognja ublažena vodom, koja uzrokuje, da žarče gori. Čini se, da je ovo arapski govor: no događa se tako. Ja sam nekoliko puta bila tako izvan sebe, te nisam znala, je li samo san ona slava, što sam je osjećala, ili me je zbilja zapala. No videći, da sam puna one vode, koja je tako žestoko i žurno kapala, te se činilo, da je izlijeva onaj nebeski oblak, vidjeh, da ovo nije bio san. Bilo je to na početku, kad je ono ukratko prolazilo.

2. Duša ostaje srčana, pa bi joj bila velika utjeha, kad bi je u onaj čas za Boga rasjekla na komade. Tu obećava već junačka obećanja i odluke, budi žive želje, započinje, zazirati od svijeta i gleda jasno njegovu taštinu. Mnogo je više i obilatije napredovala nego u pređašnjim molitvama. I poniznost joj je više narasla, jer vidi jasno, da nije onu preobilnu, veličajnu milost stekla svojim naporom niti je što doprinijela, da je steče ili sačuva. Vidi jasno, da je najnedostojnija, jer u sobi, u koju ulazi mnogo sunca, nema sakrivene paučine. Vidi duša svoju bijedu. Tako iščezne slavičnost, te joj se čini, da je ne bi mogla imati; jer vidi na svoje oči, da može malo ili ništa, pa da gotovo nije ni pristala na ono. Čini joj se, ako i nije htjela, da su zatvorena vrata ovim njezinim sjetilima, eda više može uživati Gospodina. Ostaje sama s Njim, pa što bi drugo radila, van njega ljubila? Niti vidi niti čuje, sve da se silom sili. Malo ima, čim bi se mogla ponositi. Kasnije joj se predoči njezin podli život i veliko milosrđe Božje u svoj istini. I to tako, te ne treba ići razum tražiti, jer već vidi gotovo jelo, što će ga jesti i spoznavati. Sama po sebi vidi, da zaslužuje pakao, a da je kazne slavom. Rasplinjuje se u pohvalama Božjim, pa i ja bih se rado sada rastvoriti. Blagoslovljen bio, Gospodine moj, jer ovako blatnu močvaru, kao što sam ja, pretvaraš u tako čistu vodu, koja će biti za tvoj sto. Slava ti, o naslado anđela, jer tako hoćeš da uzdigneš tako jadnog crva!

3. Taj korisni učinak ostane u duši neko vrijeme. Ona spoznaje jasno, da voće nije njezino, pa ga može početi razdjeljivati, a ne treba se bojati, da će ga njoj ponestati. Započinje duša odavati, da čuva (u sebi) nebesko blago i živo želi, da ga s drugima razdijeli, te se moli Bogu, da ne bude ona sama bogata. Započinje koristiti bližnjima, gotovo neopazice i ne radeći pritom sama ništa. No oni to zapažaju, jer je miris cvijeća tako narastao, te budi u njima želju, da mu se približe. Oni zapažaju, da duša ima kreposti. Vide, kako je zamamno njezino voće, pa bi joj rado pomogli uživati ga. Ako je ova zemlja iskopana trudom i mukom, progonima, ogovorima i bolestima (jer ih je malo, koji bez njih dolaze ovamo), i ako je omekšana, jer se otrgnula posve od sebičnosti, vodu upije tako, te se gotovo nikad ne osuši. No ako je to tlo, kao što sam ja bila na početku, još na zemlji i obraslo trnjem, a još neodlučeno od grešnih prigoda, ako to tlo nije zahvalno, kao što zaslužuje

tako velika milost, opet se zemlja osuši. Ako se vrtlar ne brine i Gospodin iz same dobrote ne pošalje opet kiše, vrt je propao. I meni se to dogodilo nekoliko puta, pa se zaista zgražam stoga. Da, da nisam toga iskusila, ne bih mogla vjerovati. Ovo pišem na utjehu onim dušama slabima poput moje, da nikad ne očajaju i ne prestanu se ponadavati u veličinu Božju. Ako i padnu poslije s onoga vrha, na koji ih je Gospodin podigao, neka ne klonu, neće li da sasvim propadnu. Suze dobivaju sve. Jedna voda vuče drugu.

4. Ovo je bio jedan od uzroka, koji me je ohrabrio, da sve ovaka, kakva sam, poslušam te ovo napišem i dam račun o svojem lošem životu i o milostima, što mi je iskazao Gospodin, premda mu nisam služila, nego sam ga vrijeđala. Doista bih ovdje htjela imati veliki ugled, da mi se ovo vjeruje. Molim se Gospodinu, da mi ga dade Njegovo Veličanstvo. Kažem: neka se ne plaši niko od onih, što su počeli obavljati unutarnju molitvu. Neka ne rekne: budem li opet zao, gore za me, nastavim li vršiti molitvu. To vjerujem, ako zapusti molitvu i ne popravi pogrješaka. Ako li je ne zapusti, neka mi vjeruje, da će ga dovesti u luku svjetlosti. U tom mi je zloduh nanio veliki poraz. Pretrpjeh toliko, jer sam mislila, da je mala poniznost, obavljam li molitvu, dok sam ovako zla. I kako rekoh, zapustih molitvu godinu i po ili barem godinu, jer se one po godine ne sjećam dobro. Više ne bi bilo trebalo niti je trebalo, da me zlodusi sunovrate u pakao, jer bih se sama bila strmoglavila. O Bože moj, goleme li sljepoće. Kako dobro pogađa zloduh, kad navali ovdje, da postigne svoju svrhu! Znade izdajnik, da je za nj izgubljena duša, koja ustrajno obavlja molitvu, i da joj sve pogrješke, na koje je on potakne, samo pomažu, te se dobrotom Božjom poslije dade s većim žarom na službu Božju. Do toga je njemu i te kako stalo (da dušu od toga odvrati).

5. O Isuse moj, kakav je pogled na dušu, koja je doprla dovle, te padne u grijeh, pa joj Ti radi svoga milosrđa opet pružiš ruku i podigneš je! Kako duša spoznaje mnoštvo tvojih milosti i milosrđa, a i svoju bijedu! Tu se ona doista rastvara i spoznaje tvoju veličinu. Tu se ne usuđuje da podigne svoje oči, i samo ih diže, da upozna, što ti duguje. Tu se obraća pobožno k nebeskoj Kraljici, da te ona ublaži. Tu zaziva svece, što si ih Ti pozvao pa su poslije pali, da joj pomažu. Ovdje joj se čini preveliko sve, što joj daješ, jer vidi, da nije vrijedna zemlje, što je gazi. Ona hrli k Sakramentima. Tu joj oživljuje vjera, kad opazi silu, što je Bog stavio u njih. Tu te hvali i slavi, jer si ostavio takav lijek i balzam za naše rane, koji ih ne liječi samo površice, nego ih posve uklanja. Duša se tome čudi. A ko se ne bi čudio, Gospodine moje duše, tako velikom milosrđu i golemoj milosti, nakon tako gadne i odurne izdaje? Ne znam, kako mi ne puca srce, dok ovo pišem, jer sam bila tako zla.

6. Ovim suzicama, što ih sada ronim i što su Tvoj dar, a s moje su strane samo voda iz tako zločesta zdenca, čini se, da ti plaćam za tolike izdaje (što sam ih počinila), radeći vazda zlo i nastojeći, da uništim milosti, što si mi ih udijelio. Daj mi Ti jakost, Gospodine moj, očisti ovu mutnu vodu, da barem nikoga ne uvede u napast, te sudi krivo. Tako je i mene snalazila napast te sam mislila: zašto, Gospodine, zapuštaš druge vrlo svete duše, koje su ti vazda služile i za te radile, koje su u redovništvu služile i bile redovnice, a nisu poput mene, koja sam bila samo po imenu? Ta ja sam vidjela jasno, da njima ne iskazuješ milosti kao meni. Dobro sam vidjela. Dobro moje, da mi Ti čuvaš nagradu pa ćeš mi je dati najednom, a da je mojoj slabosti

potrebna ova pomoć. One ti kao jake duše služe i bez tih milosti, i ti postupaš s njima kao sa hrabrim vitezovima, a ne kao sa sebičnjacima.

7. No Tebi je sasvim poznato, moj Gospodine, da sam često vapila pred Tobom i ispričavala one, koji su me ogovarali, jer mi se činilo, da imaju i previše razloga. To se zbivalo onda, kad si me ti, Gospodine, svojom dobrotom već držao, da te toliko ne vrijeđam, a ja sam se uklanjala svemu, što mi se činilo da bi te moglo ozlovoljiti. Dok sam ja to radila, ti si, Gospodine, počeo otvarati svoje blago milosti svojoj službenici. Čini se, da nisi drugo čekao, van da imam volju i pripravim se, te ih (te milosti) primim. A onda si mi ih počeo hitro ne samo davati, van si htio, neka i drugi shvate, da mi ih daješ.

8. Kad se to doznalo, počeše dobro suditi o meni, jer sve nisu još dobro upoznale, kako sam zločesta bila, premda je mnogo toga prosijevalo. No iznenada me započeše ogovarati i progoniti, a čini mi se sa mnogo razloga. Zato i nisam gajila neprijateljstva ni protiv koga, van sam se molila Tebi, da pogledaš, koliko razloga imaju. Govorili su, da hoću, te me drže za sveticu, i da izmišljam novice, dok s veće strane nisam onda bila doprla dotle ni da izvršujem sve svoje Pravilo, niti sam dostigla vrlo dobre i svete redovnice, što su bile u samostanu. Držim, da ih neću ni dostići, ako Bog sam po svojoj dobroti ne učini sve. Što više, bila sam prikladna da uklonim sve dobro i uvedem zle običaje. Barem sam činila, što sam mogla, da ih uvedem, a u zlu sam mogla mnogo. Tako su me okrivljivali bez svoje krivnje. Ne kažem, da su to bile samo redovnice, van i druge osobe. Otkrivale su mi istinu, jer si Ti dopuštao.

9. Takva me je napast gdjekad snalazila. Jednom sam moleći Časove (Hore) doprla do retka: Pravedan si, Gospodine, i tvoji sudovi.[60] Stanem misliti, kako je to velika istina. U tom zloduh nije nikad imao snage, da me napastuje tako, te bih posumnjala, da Ti, moj Gospodine, sadržavaš sva dobra, a tako ni o kojoj vjerskoj istini. Dapače mi se činilo, što su se više (vjerske istine) razilazile s prirodnim putem, da sam ih to tvrđe vjerovala i da su mi budile to veću pobožnost. U tvojoj su mi Svemoći bila zatvorena sva veličajna djela, što si ih činio. A o tom, kako rekoh, nisam nikad dvoumila. A dok sam promišljala, kako pravedno tako mnogim svojim vjernim službenicima dopuštaš, da budu bez naslada i milosti, što si ih davao meni onakvoj kakva sam bila, odgovorio si mi. Gospodine: »Služi ti Meni, i ne mješaj se u to.« Bijaše to prva riječ, što je čuh od Tebe, pa se zato veoma prestraših. Kasnije ću rastumačiti ovaj način saobraćaja, s drugim stvarima. Zato ovdje ne govorim, da se ne udaljim od predmeta. I onako držim, da sam se dosta udaljila. Gotovo već ne znam, što sam sve rekla. Ne može biti inače, moj sinko[61], van da vaša milost trpi te stramputice. Kad vidim, koliko me je Bog trpio, i kad promotrim, da sam u ovom staležu, nije čudo da izgubim razbor, te ne mogu razabrati, što govorim, što li još imam reći. Neka dade Gospodin, da budu ovakve sve moje nerazboritosti i neka Njegovo Veličanstvo nikad ne dozvoli, da ga mogu i najmanje uvrijediti. Neka me prije ovaj čas uništi.

10. Da se vidi njegovo veliko milosrđe, dosta je spomenuti, da mi je ne

[60] Svetici nije po svoj prilici onaj čas pao na pamet sav redak. David kaže u ps. 118, 137: Pravedan si, Gospodine, i prav je sud tvoj.

[61] Te riječi je podvukao u rukopisu o. Banez.

jednom nego mnogo puta oprostio toliku nezahvalnost. Sv. Petru je oprostio jednom samo, a meni mnogo puta. Zato me je s razlogom napastovao zloduh, da ne tražim svesrdnog prijateljstva s Onim. protiv kojega sam radila tako javno neprijateljski. Kako je velika bila moja sljepoća! Gdje sam se nadala, Gospodine moj, da ću naći lijek, nego u Tebi? Kako je oholu poniznost našao zloduh u meni: da se odmaknem, te se ne naslanjam na stup i na štap, koji bi me bili uzdržali, da ne padnem tako duboko! Sad se križam (sjećajući se toga). I mislim, da nisam bila nikad u tako pogibeljnoj pogibli, kao na tom putu poniznosti, što mi ga je zloduh izmislio. Dovodio mi je u pamet, da sam tako zla, premda sam primila toliko milosti pa kako se usuđujem obavijati unutarnju molitvu: da mi je dosta moliti naustice, što moram kao i sve druge. Kad ne vršim dobro ni toga, kako bih htjela raditi još više? To da odaje malo poštovanje i obescjenjivanje milosti Božjih. Dobro bi bilo, da to promislim i upoznam: ali da bi najveće zlo za me bilo, da to na djelu izvršujem. Slava Ti, Gospodine, jer si mi tako pomogao.

11. Čini mi se, da je ova napast bila početak napasti, kojom je zloduh napadao Judu. Samo se izdajnik nije usudio tako očito. Ali bi malo pomalo bio mene doveo, kamo je doveo njega. Neka na to paze, za ljubav Božju oni, koji obavljaju unutarnju molitvu. Neka znadu, da je onda, kad sam boravila život bez unutarnje molitve, bio taj život mnogo gori nego prije. Neka se dakle promotri, kako mi je dobro sredstvo i lijepu poniznost davao zloduh, kakav li mi je veliki nemir uzrokovao. No kako je mogla počinuti moja duša? Rastavila se jadnica od svoga mira. Pred njom su lebdjele milosti i blagodati, a vidjela je, da su ovdašnje radosti odvratne. Čudim se, kako sam mogla podnijeti. Nada mi je to olakšavala. Koliko se mogu sjetiti sada, nakon više od dvadeset i jedne godine, toliko mora biti, nisam kanila zauvijek propustiti unutarnju molitvu, već sam bila odlučila, da ću je opet obavljati. No nadala sam se, da ću biti sasvim čista od grijeha. O, kako je rđavim putem bila uplovila ova nada! Do sudnjeg bi me dana bio u njoj uljuljavao zloduh, da me poslije odanle odvede u pakao!

12. Obavljala sam unutarnju molitvu i štivo, pa sam pritom mogla gledati istine i opaki put, kojim sam išla. Dodijavala sam i Gospodinu često suzama. No bila sam uza sve to tako zla, te nisam mogla sama sebe savladati. A što sam mogla očekivati, kad sam se od Njega udaljila, u razbibrigama, u velikim grešnim prilikama, a s tako malo pomoći, da usuđujem se reći, bez ikakve pomoći, osim one koja mi je pomagala padati? što sam bez Njega mogla očekivati, van ono što rekoh? Držim, da je mnogo stekao kod Boga vrlo učeni redovnik sv. Dominika[62], jer me je probudio iz ovoga sna. On mi je naredio, čini mi se, da to već rekoh, da se pričešćujem svakih petnaest dana, te je doprinio, da nisam činila toliko zla. Stadoh se vraćati sama k sebi, ako i ne prestadoh vrijeđati Gospodina. No ne izgubih više puta, ako i jesam išla po njemu malo po malo, padajući i dižući se. A ko ne prestaje ići i napredovati, stigne (do cilja), ako i kasno. Čini mi se, da se ne razlikuje gubitak puta i zanemarivanje molitve. Neka nas od toga očuva Bog u svojoj dobroti.

13. Jasno je iz toga i neka se dobro promisli za ljubav Gospodnju, da duša može još pasti, sve ako dosegne dotle, te joj Bog daje tako velike milosti u molitvi. Neka se stoga ne pouzdava u se i ne izlaže nikako prilikama. Neka zato uvelike pazi, jer mnogo stoji do toga. Ako naime i jest milost

---

[62] O. Vinko Barron.

nedvoumno od Boga, može zloduh dušu prevariti tako, da se tom istom milosti okoristi koliko može, te prevari one, što još nisu narasle u kreposti ni umrtvljene niti se otrgnule od zemaljštine; jer ovdje nisu još tako jake, koliko je dosta, kao što ću razložiti kasnije, da se uza sve želje i tvrde odluke bacaju u prilike i opasnosti. Ovo je izvrsna pouka, i to nije moja, već me je Bog naučio. Zato bih htjela, da je znadu oni, koji su neznalice kao i ja. Jer ako i jest duša već na ovom stupnju, ne smije se pouzdavati u se niti srtati u borbu, jer će imati dosta muke braneći se. Ovdje joj je potrebno oružje za obranu od zlih duhova pa nema još ni sila, da se rve s njima i sruši ih pod noge, kao što rade oni, što su u stanju, o kojem ću govoriti poslije.

14. A ovo je varka, kojom zloduh hvata u svoju mrežu. Kad vidi duša, da je tako blizu Bogu i upozna razliku medu dobrima nebeskim i zemaljskim te ljubav, što joj pokazuje Gospodin, iz te ljubavi nastaje pouzdanje i sigurnost, da neće pasti s one sreće, što uživa. Čini joj se, da jasno vidi nagradu, pa da nije moguće, te bi radi niske i blatne stvari, kao što je sjetilna naslada, ostavila ono, što je već u životu tako slatko i prijatno. S tim joj pouzdanjem oduzimlje zloduh ono nepouzdanje što bi morala imati u samu sebe. I, kako rekoh, duša srće u opasnosti te stane doduše s dobrom revnošću, ali bez mjere razdjeljivati svoje plodove, držeći, da joj se više ne treba ništa bojati. To ne biva baš iz oholosti, jer duša spoznaje dobro, da sama po sebi ne može ništa. Zato radi iz prevelikog pouzdanja u Boga i bez razboritosti, ne pazeći da joj je slabo perje. Ona može skočiti iz gnijezda, i Bog je diže, ali još nije za lijet, jer joj kreposti nisu još dosta jake. Nije ni iskusna, da upozna opasnosti, niti znade, kakvu joj štetu čini pouzdanje u sebe.

15. To je mene upropastilo. Stoga je u tom i u svemu vrlo potreban duhovni vođa i razgovor s duhovnim osobama. Držim doduše, ako duša, što je Bog uzvisi na to stanje, ne ostavi sasvim Njegovo Veličanstvo, da je neće prestati obasipati milostima ni pustiti, da propadne. No ako padne, kako rekoh, neka pazi, neka pazi za ljubav Božju, da je zloduh ne prevari tako, te zapusti molitvu iz lažne poniznosti, kao što je prevario mene. Već sam o tom govorila i rada bih mnogo, puta napomenuti. Neka se duša pouzdava u dobrotu Božju, koja je veća od svih zala, što ih mi možemo učiniti. A ne sjeća se naše nezahvalnosti, kad mi spoznamo sami sebe i hoćemo da se vratimo u njegovo prijateljstvo. Ne sjeća se ni svojih milosti, što nam ih je udijelio, da nas za njih kazni. Dapače će (te milosti) pomoći, da nam što prije oprosti, jer smo bili već njegovi ukućani i, štono riječ, jeli njegov kruh. Treba se sjećati njegovih riječi i promisliti, što je učinio meni, koja sam prije šuštala vrijeđajući njega, nego mi je on prestao opraštati. On se nikad ne umara dajući, a ni njegovo se milosrđe ne može iscrpsti. Nemojmo se ni mi umarati primajući. Neka bude blagoslovljen dovijeka, amen, i neka ga hvale svi stvorovi.

GLAVA XX.

U njoj raspravlja o razlici među sjedinjenjem i zanosom. Tumači, što je zanos i malko spominje, kakvo dobro uživa duša, što je Gospodin svojom dobrotom uzvisi do zanosa. Nabraja učinke. Vrlo je divno.

1. Rado bih umjeti rastumačiti s pomoću Božjom razliku među sjedinjenjem i zanosom, koji zovu i ushitom ili poletom duhovnim ili zaniječem, a to je sve jedno. Kažem, da su ta različna imena jedna stvar, koju zovu i ekstazom. Zanos daleko nadmašuje sjedinjenje. Čini mnogo veće učinke, a i mnogo drugih djela. Čini se, da je sjedinjenje jednako na početku, u sredini i na kraju, i to djeluje iznutra. Zanos pripada višemu stupnju pa izvodi učinke iznutra i izvana. Neka to razjasni Gospodin, kao što je i ostalo razjasnio. Jer zaista, da me nije Njegovo Veličanstvo naučilo, na kakve bih sve načine izrekla što, ja ne bih znala.

2. Promotrimo sada, da je ona posljednja voda, o kojoj smo govorili, ako zemlja nije nepodesna, (da je ta voda) tako obilna, te možemo držati, da je s nama ovdje na ovoj zemlji oblak velikoga Veličanstva. Ako mu zahvaljujemo na tom velikom dobru i prema svojim silama radimo na djelu, privlači Gospodin dušu, recimo, kao što oblaci privlače paru sa zemlje, i diže je posve sa zemlje. (Barem sam tako čula, da paru privlače oblaci ili sunce.) Oblak se uzvija k nebu i diže dušu sa sobom i stane joj pokazivati krasote kraljevstva, što joj ga je pripravio. Ne znam, pristaje li poredba, ali se zaista tako zbiva.

3. U tim se zanosima čini, da duša ne oživljuje tijelo, pa se ćuti posve jasno, da u njemu jenjava naravska toplina. Tijelo se ohladi, sve ako se to zbiva s najvećom ugodnošću i slašću. Ovdje nema nikakva sredstva za otpor, dok kod (jednostavnog) sjedinjenja imamo, jer smo još na svojoj zemlji, pa se možemo opirati još uvijek, ako i s mukom i silimice. Kod ushita većinom nema nikakva sredstva, već često, a da prije i ne pomislite i ne pomognete nimalo, navali tako nagla i snažna žestina, te gledate i osjećate, kako se diže ovaj oblak ili snažan orao te vas nosi na svojim krilima.

4. Rekoh, da se zamjećuje i osjećate, da vas diže, ali ne znate kamo. Stoga ako ste i puni naslade, uzrokuje naravska slabost isprvice, da se bojite. Zato je ovdje potrebna mnogo odlučnija i srčanija duša nego kod spomenutog stanja, da stavi na kocku sve, puklo kud puklo, te se preda u ruke Božje i pođe kamo je povede po svojoj volji. Jer će vas uzdignuti, pa vam bilo i teško. Meni je bilo to tako teško i preteško, te sam se htjela opirati i naprezala se iz petnih žila, pogotovo gdjekad, kad se to zbivalo javno; a kadikad i potajice, bojeći se, da ću biti prevarena. Gdjekad se i uzmogoh malko oprijeti, ali ostadoh tako izmučena, kao da sam se borila sa snažnim divom. Drugda mi je bilo nemoguće. Duša mi se uzdizala, a za njom gotovo običajno i glava, da nisam mogla zapriječiti. Kadikad se pridružilo i čitavo tijelo, tako da se uzdizalo nad zemlju.[63]

5. To mi se događalo malo kad. Jednom mi se dogodi, kad sam bila zajedno s drugima u koru i klečeći očekivala pričest. Osjetih preveliku muku, jer mi se pričini, da je to nešto posve izvanredno i da je pobudilo veliku

[63] U izvještajima o postupku, da se sv. Majka proglasi blaženicom i sveticom, mnogo bosonogih karmelaka izjavljuje, da su je gledale u zanosu i ushitu.

pozornost. Onda sam već bila starješica, pa sam i zapovjedila redovnicama, da o tom ne govore. Drugi puta opazih, da će mi Gospodin učiniti to isto. Bile su nazočne najodličnije gospođe na blagdan sv. Zaštitnika pod propovijeđu.[64] Pružim se po zemlji. Dođu (i redovnice) da mi drže tijelo. Ipak se mogao opaziti (spomenuti zanos). Molila sam se mnogo Gospodinu, neka mi ne daje više milosti, koje se pokazuju izvana, jer mi je već bilo dodijalo, da uvijek na me toliko paze, a Njegovo mi je Veličanstvo moglo iskazivati ovu milost i neopazice. Čini mi se, da se Gospodinu svidjelo, te me je u svojoj dobroti uslišio. Jer mi se dosad nije to više nikad desilo. Istina, ovo se zbilo istom nedavno.

6. Kad sam se htjela opirati, osjetila sam pod nogama tako veliku silu, koja me je dizala, te ne znam, s čim bih je poredila. Bila je mnogo veća i žestina nego kod onih drugih pojava duhovnih. I sva sam ostajala kao raskomadana. Strašna je to borba, a napokon malo koristi, kad Gospodin hoće. Jer njegovoj moći ne odolje nikakva moć. Gdjekad je ipak zadovoljno Njegovo Veličanstvo, kad samo vidimo, da nam hoće da udijeli milosti i da nedostatak nije na njegovoj strani. Usprotivimo li se iz poniznosti, ostavlja iste učinke, kanda smo sasvim pristali.

7. Veliki su učinci onima, što ih djeluje. Ponajprije se pokazuje velika moć Gospodnja. Pokazuje se, da nismo sposobni zadržati ni tijelo kao ni dušu, kad Njegovo Veličanstvo hoće (da podigne). Nismo sami sebi gospodari, pa nam to i bilo teško, van vidimo, da ima viši i da On daje te milosti, a mi da ne možemo ništa. Tim se utiskuje u dušu duboka poniznost. Priznajem također, da me je spopao veliki strah, isprvice i preveliki, jer se vidi, gdje se tako diže tijelo sa zemlje, premda ga vuče za sobom duh s velikom nasladom, ako se ne opire, a ne gubi se osjećaj. Barem sam ja bila tako pri sebi, te sam mogla zamijetiti, da sam uzdignuta. Tu se očituje Veličanstvo onoga, koji to može učiniti, te se nakostriješi kosa na glavi i u duši ostane veliki strah, da ne uvrijedi tako velikoga Boga. A zavijen je strah u preveliku ljubav, koja plane iznovice, kad vidimo, kako silno Bog ljubi tako gnjiloga crva. Ta čini se, da Bog nije zadovoljan s tim, što uistinu podigne k sebi dušu, van hoće da podigne i tijelo, premda je smrtno i od zemlje, okaljano tolikim grijesima.

8. Ostaje i vanredna rastava, koje ne bih znala opisati, kakva je. Mogu reći, čini mi se, da se ta rastava razlikuje od drugih u neku ruku; kažem, da je veća od one, gdje milosti djeluju na sam duh. Onamo se duša po duhu rastavlja od svih stvari, a ovdje, čini se, hoće Gospodin, da i tijelo to učini djelom. Otuđi se na novi način od zemaljskih stvari, pa postane još kud i kamo mučniji život.

9. Kasnije nastane muka, koje ne možemo ni sami u sebi izazvati niti je odstraniti, kad nas snađe. Vrlo bih rado, razumljivo prikazati ovu veliku muku, ali držim, da neću moći. No reći ću volj što, budem li znala. I treba primijetiti, da su mi se desile ove dvije[65] stvari istom sada i najposlije, nakon svih viđenja i objava, što ću ih opisati, i nakon vremena, kad sam obavljala molitvu, u kojoj mi je Gospodin davao tako velike naslade i užitke. To ni sada ne prestaje kadikad, no više i običajnije ćutim muku, o kojoj ću sada

[64] U to je vrijeme sv. Terezija dobivala osobito te milosti, izvanrednu žestinu ljubavi. Opisani se ushit zbio u samostanu sv. Josipa; Avilskoga 1565.

[65] Dvije podvukla je sama Svetica.

govoriti. Ona je sad veća, sad manja. Hoću da sada opišem, kakva je, kad je najveća. Kasnije ću govoriti, kakve su me žestoke muke spopadale, kad mi je Gospodin htio dati zanos. A držim, da ne pregonim, kad kažem, da mi se te muke čine tako daleko od one žestine kao nešto sasvim tjelesno od sasvim duševnoga. Jer ovu muku, čini se, ćuti duša, ali u društvu s tijelom. Čini se, da oboje dijele tu muku te nije do skrajnosti osamljena kao ovdje. Ove muke, kako rekoh, ne uzrokujemo mi, nego nas često iznenada obuzme želja, za koju ne znam, kako nastaje. Ta želja u jedan tren pronikne svu dušu, pa je stane tako mučiti, te se digne sama nad sebe i nada sve stvoreno. A Bog učini, da bude tako zapuštena od svih stvorova, te joj se čini, da nema na zemlji stvora, koji bi se s njom družio, pa se zato trudila ne znam koliko. Ona ne bi ni htjela toga, van samo umrijeti u onoj osamljenosti. Ako joj govore i ona se iz petnih žila napreže, da progovori, malo pomaže. Radila ona što mu drago, njezin duh ne ostavlja one osamljenosti. I premda mi se čini, da je Bog najdalje od nje, otkriva joj svoje veličine na najdivniji način, što se može pomisliti, pa se ne može ni izreći. A po mojem mnijenju ne bi toga niko vjerovao ni razumio, ako nije sam iskusio. Jer ovaj saobraćaj nije zato, da dušu utješi, već da joj pokaže, kakav razlog ima da se muči, jer je daleko od dobra, koje obuhvata sva doba.

10. O povodu toga saobraćaja raste želja i osjećaj skrajne osamljenosti, u kojoj je duša. I ona ćuti tako nježnu i pronicavu bol, te premda boravi u ovoj pustinji, može, čini ini se, doslovce reći za se s kraljevskim Prorokom: Bdijem sam i postao sam kao samoćan vrabac na krovu (ps. 91.8.). Možda je i on bio u istoj osamljenosti, kad je to izustio. Samo je Gospodin htio, da on kao svetac osjeti još kud i kamo više. Toga se retka sjećam sada, jer mi se čini, da to vidim izvršeno u sebi. I tješi me, kad vidim, da su i druge, i još takve osobe oćutile tako veliku osamljenost. čini se. da je duša ne u sebi nego na krovu same. sebe i svoga stvorenja; jer se čini, da boravi nad svojim najvišim dijelom.

11. Drugda se čini, da duša hodi kao veoma bijedna i siromašna govoreći i pitajući sama sebe: Gdje je tvoj Bog? (ps. 41, 4.). Treba primijetiti, da prije nisam znala pravo, što znače ovi reci u materinskom jeziku. A kad sam ih razumjela, bilo je utješno za me gledati, kako mi ih je Gospodin dozvao u pamet, i bez moga nastojanja. .Drugda sam se sjećala što kaže sv. Pavao (Gal. 6, 14.), da je raspet svijetu. Ne kažem, da sam i ja tako, ja to već vidim. No čini mi se, da je duši tako, te joj ni s neba ne dolazi utjeha niti je u nebu, a ne ište ni od zemlje utjehe niti je na zemlji; već je kao razapeta među nebom i zemljom. I trpi, a pomoći nema niotkud. Jer je pomoć što joj dolazi s neba, kako je rečeno, tako divna spoznaja, te nadmašuje sve, što možemo poželjeti. Zato joj je na veću muku. Povećava joj, naime želju za Bogom tako, te joj golema muka po mojem mnijenju, ako i na kratko vrijeme, oduzimlje sjetila. Čini se, da je to smrtna tjeskoba. Samo ovdje nosi trpljenje sa sobom tako veliko zadovoljstvo, te ne znam, s čim bih ga porodila. Strašna je, ali slatka muka; jer duša ne prima ništa, štogod joj se od zemlje predoči, pa bilo i ono, što joj inače običava biti vrlo slatko. Čim se pokaže, baca ga od sebe. Ona upoznaje dobro, da ne ljubi ništa nego svoga Boga. No ne ljubi ništa posebno u Njemu, nego sve zajedno, što je god u Njemu, a ne zna, što ljubi. Kažem: ne zna, jer joj mašta ne predočuje ništa. A po mojem mnijenju za toga stanja i njezine moći dugo ne rade. Kao što ih kod sjedinjenja i zanosa obustavi užitak, tako i ovdje muka.

12. O Isuse! Ko bi mogao vašoj milosti to stanje razumljivo pokazati, pa i samo zato, da mi kažete, što je to; jer je u tom stanju sada uvijek moja duša! Kad je bez posla, muče je najobičnije te smrtne tjeskobe. I prestraši se, kad vidi, da se započinje, jer ne može umrijeti. A kad zaroni u njih, htjela bi za svega vijeka to trpjeti, premda je to tako preveliko, te narav jedva može izdržati. Kadikad mi gotovo prestane kucati bilo, kao što kažu one sestre, koje mi se gdjekad približe i koje to već bolje znadu. Zglobovi mi se razmaknu, a ruke se tako ukoče, da ih gdjekad ne mogu rastaviti. I tako me i drugi dan još bole bila i tijelo, te mi se čini, da sam sva iščašena.

13. Kadikad zbilja mislim, da će se Gospodinu svidjeti, ako ovo potraje ovako kao sada, da ću napokon završiti život, jer mi se čini, da je za to dostatna muka, što je trpim. Samo ja toga ne zaslužujem. Sva je moja želja, da onda umrem. Ne sjećam se onda ni čistilišta ni velikih grijeha, što sam ih počinila te bih njima zaslužila pakao. Sve zaboravljam želeći gledati Boga. I ona mi se zapuštenost i osamljenost čini veća i poželjnija nego sve društvo svijeta. Ako bi što moglo dušu utješiti, bio bi razgovor s onim, koji je već podnio istu muku. A njoj se čini, da joj inače ne bi vjerovao niko, ako bi mu se na to i jadala.

14. Muči dušu i to, što više ne bi htjela osamljenosti kao inače, sve ako je muka tako velika. A ne želi ni društva, već nekoga komu bi se mogla izjadati. Duši je kao čovjeku, kojemu je uže na grlu pa se davi, a još bi rado odahnuti. Tako mi se čini, da potječe ta želja za društvom od naše slabosti, a muka nas dovodi u smrtnu opasnost. To je zbilja tako. Ja sam gdjekad bila u smrtnoj opasnosti radi velikih bolesti i drugih prilika, pa mogu reći, da je ova opasnost kao i sve druge. Tijelo i duša žele, da se ne razdijele. Zato i traži duša pomoć, da odahne, a govori o tom, jada se i zabavlja tražeći tim sredstvo, da sačuva život. I to protiv volje duha ih višega dijela duše, koji se ne bi htio riješiti te muke.

15. Ne znam, pogađam li pravo, što govorim, i umijem li to izreći. No sve mi se čini, da se baš tako zbiva. Vidi vaša milost, kakav mir mogu imati u ovom životu; jer se onaj mir u molitvi i osamljenosti, gdje me je Gospodin tješio, ponajviše pretvorio u muku. No ta je muka tako slatka i duša vidi, da je tako dragocjena, te je želi više nego sve naslade, što ih je običavala uživati, (čini se, da je ovo najsigurnije, jer je križni put, a ima u sebi nasladu, koja po mojem mnijenju ima veliku vrednotu. S tijelom dijeli samo muku, a duša trpi, ali uživa sama radost i zadovoljstvo, što podaje to trpljenje. Ne znam, kako to može biti, no tako se zbiva. Mislim, da ne bih ove milosti, što mi je Gospodin iskazuje, zamijenila za sve milosti, o kojima ću govoriti poslije; jer dolazi[66] iz njegove ruke, kako rekoh, a nisam je ja zaslužila, jer je nadnaravaska. Ne kažem da ne bih zamijenila za sve zajedno, nego za svaku posebice. A neka se ne zaboravi, da se to zbivalo nakon svega, što je napisano u ovoj knjizi, i da je to stanje, u kojemu me Gospodin sad drži. Mislim. da su se ove žestine zbile nakon milosti, što mi ih je iskazao Gospodin i o kojima će još biti govora.

16. Isprvice sam se bojala, kao što mi se zbiva gotovo kod svake milosti, što mi je iskaže Gospodin, dok me u kasnijem razvitku ne uvjeri Njegovo Veličanstvo. No On mi reče, da se ne bojim i da više cijenim ovu milost nego

[66] Svetica je napisala bien, dobro, a Fr. Luis Leon viene, dolazi. Može biti i bien es, dakako je.

sve, što mi ih je iskazao. U ovoj se muci, reče, čisti duša, a obrađuje se i čisti kao zlato u talionici; da joj uzmogne bolje dodati caklinu svojih darova. A ovdje se (reče) čisti ono, što bi se imalo očistiti u čistilištu. Već prije doduše upoznah, da je to velika milost. Sad se još bolje uvjerili o tom, a moj mi ispovjednik reče, da je to dobro. Ja sam se dakako bojala, jer sam tako zla; ali nisam nikako mogla držati, da je ovo stanje zlo. Samo me je preobilje dobra nagonilo, da se bojim, sjećajući se, kako sam slabo to zaslužila. Blagoslovljen bio Gospodin, koji je tako dobar. Amen.

17. Čini se, da sam zastranila od predmeta, jer sam počela govoriti o zanosima. A ovo, što spomenuh, više je od zanosa, pa zato i ostavlja učinke, što ih nabrojih.

18. Vratimo se sada k zanosu i promotrimo, što je u njemu najobičnije. Rekoh, često mi se činilo, da mi je tijelo tako lagano, te mu je ponestajalo sve težine. A gdjekad je bilo tako lagano, te gotovo nisam ni osjećala, da mi se noge dotiču tla. Dok traje zanos, tijelo ostaje kao mrtvo, te često puta ne može ništa raditi. A kad koga spopadne zanos, tako i ostane vazda sjedeći, otvorenih ili zatvorenih ruku. Rijetko se izgubi upotreba sjetila. No meni se dogodilo, da sam izgubila, i to malo kada i na kratko vrijeme. Obično se samo smetu, pa premda tijelo samo po sebi ne može ništa raditi izvana, ipak zamjećuje i čuje kao nešto izdaleka. Ne kažem, da čuje i zamjećuje, kad je na vršku zanosa. Velim na vršku, onda, kad se izgube duševne moći, jer se sasvim sjedine s Bogom, jer onda ne vidi niti čuje, niti po mojem mnijenju osjeća. No kako već rekoh, kod molitve (pređašnjega) sjedinjenja, ovo posvemašnje preobličenje duše u Boga traje malo. A dok traje, nije svijesna nijedna moć i ne zna, što se ondje zbiva. To mora biti nešto, što mi ne smijemo razumjeti, dok živimo na zemlji. Barem Bog neće, da mi to razumijemo, a mora da nismo za to ni sposobni. To sam vidjela sama na sebi.

19. Reći će mi vaša milost, kako traje zanos kadikad toliko sati. Kao što rekoh kod pređašnje molitve, često mi se događa, da ga uživam u razmacima. Često uroni duša, ili je uroni Gospodin da bolje kažem, u sebe pa je tako drži malko, a onda mu ostane samo volja. Druge se dvije moći nemirno giblju. To mi se njihovo gibanje pričinja kao kretanje jezičca sunčane ure, koji nikad ne miruje. No kad ushtjedne Sunce Pravde, zaustavi one (dvije moći). To kažem traje kratko vrijeme. No jer je bila velika žestina, kojom je duh uzdignut, premda se ove dvije moći opet nemirno miču, ostaje volja uronjena. Kao gospodarica svega izvodi i onaj učinak u tijelu. Ako je i ushtjednu smetati druge dvije moći nemirnice, neće je smetati i sjetila, manji neprijatelji. Stoga učini, da budu obustavljena, jer tako hoće Gospodin. Zato većinom ostanu i oči zatvorene, ako i nećemo da ih zatvorimo. Ako li su gdjekad i otvorene, kako rekoh, ne poznaje se i ne pazi, što se vidi.

20. Sada u zanosu može tijelo najmanje raditi samo od sebe, pa kad se opet združe duševne moći, nemaju toliko posla. Zato se ne smije žalostiti onaj, kojemu Gospodin to dade, kad vidi, da mu je tijelo tako svezano mnogo sati, dok su mu gdjekad razum i pamet rastreseni. Istina je, da su obično zadubljene u pohvale Božje ili žele shvatiti i spoznati, što se s njima zbilo. A ni za to nisu dosta budne, već su slične čovjeku, koji je mnogo spavao i sanjao, a još se nije pravo razbudio.

21. Razlažem ovo opširno, jer znam, da ima sada i u ovom mjestu (Avili) osoba, kojima Gospodin iskazuje ove milosti. Ako oni, koji njima upravljaju, nisu toga iskusili, pogotovu ako nisu učeni, možda će misliti, da te osobe moraju u zanosu biti kao mrtve. A nažalost se i te kako trpi s ispovjednicima, koji toga ne shvataju, kao što ću reći kasnije. Možda ne znam sama, što govorim. Vaša će milost upoznati, da li volj što pogađam, jer vam je Gospodin u tom već dao iskustva, ako i nije odavno, pa možda niste toga toliko motrili, kao što sam ja. Još dugo vremena poslije zanosa nema tijelo toliko snage, da se može micati, sve ako se oko toga mnogo trsim. Svu je snagu pritegla duša k sebi. Ako je tijelo bilo prije i bolesno i puno velikih boli, često puta ostane zdravo i sposobnije, jer je veliko, što se ondje daje. A Gospodin hoće gdjekad, kako rekoh, da i tijelo ono uživa, jer već sluša, što hoće duša. Kad se duša vrati opet k sebi, ako je zanos bio velik, dogodi se, da dan dva pa i tri bude kao omamljena, jer su joj moći tako zadivljene, pa se čini, da duša nije pri sebi.

22. Ovdje je muka, kad se mora opet vratiti u život. Ovdje je duša izgubila slabe pahuljice, a narasla su joj krila za visoki lijet. Ovdje se sasvim uzdiže zastava Kristova; jer se čini, da se ne zbiva drugo, van se diže zapovjednik tvrđave ili ga dižu na najviši toranj, da ondje usadi zastavu Božju. On gleda na one dolje poput onoga, koji je spašen. Već se ne boji opasnosti, što više, želi ih kao onaj, koji je u neku ruku stalan, da će pobijediti. Ovdje upoznava sasvim jasno, kako malo treba držati do svega, što je ovdje na zemlji i kako je sve to ništetno. Ko stoji visoko, doseže mnoge stvari. Već neće da ište više ništa niti da ima drugu volju, — van da izvršuje volju našega Gospodina.[67] I to moli od Gospodina i predaje mu ključ od svoje volje. Eto, tu je vrtlar postao zapovjednikom. On neće činiti ništa drugo nego volju Gospodnju. Neće on da bude gospodar ni sebi ni ičemu drugom, pa ni jednoj krušci iz ovoga vrta, van ako je što dobro u njemu, neka razdijeli Njegovo Veličanstvo. Jer odsada ne želi imati ništa svoje, van da (Gospodin) sve radi na svoju slavu i po svojoj volji.

23. I zbilja se to zbiva tako, ako su zanosi istiniti. Duši ostaju učinci i korist, o kojoj sam govorila. Kad ne bi njih bilo, vrlo bih dvoumila, potječu li zanosi od Boga. Bojala bih se dapače, da su to bjesnoće, o kojima govori sv. Vinko.[68] Toliko razumijem i znam iz iskustva, da kod zanosa duša ostaje gospodarica nad svim i posve slobodna u jedan sat i manje, tako da sama sebe ne može prepoznati. Dobro vidi, da toliko dobro ne potječe od nje, a opet ne zna, otkuda joj je došlo, ali jasno shvati, da joj svaki ushit donosi prevelika dobitak. Niko toga ne vjeruje, ako ne iskusi. Zato ne vjeruju ni ubogoj duši, jer su vidjeli, da je bila tako zla, a sad opaze, kako brzo teži za tako junačkim stvarima. Odmah naime pokazuje, da nije zadovoljna, što služi Boga samo u malom, već bi rado što može više. Misle, da je to napast i ludost. Kad bi znali, da to ne potječe od nje nego od Gospodina, kojem je već dala ključe od svoje volje, ne bi se tomu čudili.

---

[67] O. Banjez nadopuni; krnju rečenicu. Nadopunjak je tiskan u prvom izdanju

[68] Svetica je riječ rabiamientos — bjesnoća mogla čitati u Vita spirituali sv. Vinka Fererskoga. Sv. Terezi ja ga je čitala u prijevodu kasteljanskom koji je po nalogu stožernika Cisneros objelodanjen u Toledu sa životom sv. Anđele Folinjske i s Pravilom sv. Klare. Djelo je tiskano one iste godine, kad se Svetica rodila.

24. Držim, da duša, koja dopre do toga stanja, sama već ne govori niti radi išta sama po sebi, već se za sve, što ima raditi, brine vrhovni Kralj. O Bože moj, kako je jasan ovdje smisao onoga retka i kako se razumije, da je imao razlog, a i svi će imati, da mole krila golubova (ps. 54, 7.). Jasno se upoznaje, da je to lijet, kojim se duh uzvija, da se uzdigne nada sve stvoreno, a ponajprije nad sebe. No to je lijet blagi, lijet slatki, lijet bez buke.

25. Kakvu vlast ima duša, koju Gospodin uzdigne ovdje, pa gleda na sve, a nije u to upletena! Kako se stidi onoga vremena, kad je bila upletena! Kako se čudi svojoj sljepoći! Kako žali one, što su još zaslijepljeni, osobito ako su duše odane molitvi i kojima Bog već daje posebne darove! Htjela bi podići glas i doviknuti im, kako su prevarene. Kadikad to i učini. No onda pljusne na njezinu glavu tisuću progona. Drže je za malo poniznu i govore, da bi rado učiti druge, od kojih bi sama morala učiti, pogotovu ako je žena. Takvu istom odsuđuju, i to s razlogom, jer ne poznaju žestine, koja je pomiče tako, te joj ne može odoljeti. A ne može ni podnijeti, da ne otvori oči onima, kojima hoće dobro i želi, da se izbave iz tamnice ovoga života; jer nije drugo i ne čini se nego tamnicom manjom od one, u kojoj je čamila.

26. Žao joj je vremena, u koje je toliko držala do časti i dala se zavarati, te je za čast držala ono, što svijet zove čašću. Ona vidi, da je to najveća laž i da je sve nas ta laž obuzela. Shvata, da prava čast nije lažna nego istinita, pa drži nešto do onoga, što je zbilja nešto, a ništa do onoga, što nije ništa. A ništa je, i manje od ništa sve, što se svršuje i ne ugađa Bogu.

27. Smije se duša sebi, jer je nekad držala do novca i lakomila se za njim. Držim, da nisam, pa i jest istina, da nisam nikad u tom pogledu ispovjedila grijeha. No već je bilo dosta grijeha, jer sam nešto držala do novca. Kad bi se njim moglo kupiti dobro, što ga sada gledam u sebi, duša bi ga uvelike cijenila. No vidi, da se ovo dobro dobiva, kad se sve ostavi! Pa što se kupuje za taj novac, što ga želimo? Je li to što dragocjeno? Je li trajno? Ili čemu ga želimo? Jadan se mir dobiva, koji tako skupo stoji. Često se za novac dobije pakao, kupi se vječni oganj i beskrajna muka. O kad bi svi držali novac za beskorisnu zemlju, kakav bi sklad vladao u svijetu, bez ikakva nemira! Kako bi prijateljski drugovali svi, kad ne bi marili za čast ni za novac. Držim, da bi se tako doskočilo svemu.

28. (U opisanom stanju duša) vidi, kako je velika sljepoća uživati naslade i kako se njima stječe trud i muka već u ovom životu. Kakav nemir! Kako malo zadovoljstva! Kako uzaludni trud! Ovdje vidi duša ne samo svoju paučinu, svoje velike nedostatke, van i najmanji prašak, što ga ima, jer sunce sjaje vrlo jasno. I radila duša ne znam koliko, da se usavrši, ako je obuhvati ovo Sunce, vidjet će da je posve mutna. Ona je kao voda u posudi. Dok je ne obasja sunce, posve je bistra; a kad sine sunce, vidi se, da je puna sitnih prašaka. Ova poredba pristaje doslovce. Dok se duša ne vine u ushitu, čini joj se, da se brine, te Boga ne uvrijedi i prema svojim silama radi, što može. No kad dopre onamo, gdje je obasja Sunce Pravde i otvori joj oči, vidi toliko prašine, te bi htjela opet oči zatvoriti. Još nije takva kćerka snažnog orla, te bi mogla gledati ono Sunce oko u oko; a čim malko drži oči otvorene, prepozna, da je sva mutna! I sjeti se retka, koja glasi: Ko će se pred Tobom opravdati? (Ps. 192, 2.).

29. Kad pogleda to božansko Sunce, zabliješti je svjetlost. A kad pogleda u se, blato joj zalijepi oči. Oslijepi bijedna golubica. I dogodi se često puta, da

duša gledajući tolike velike stvari ostane sasvim slijepa, zamišljena, zapanjena, obezumljena. Ondje dobiva pravu poniznost pa ne mari govoriti o sebi dobro ni slušati druge. Gospodar vrta razdjeljuje voće, a ne ona, pa joj se ništa ne prilijepi za ruke. Sve dobro, što ga ima, svodi opet na Boga. Govori li što o sebi, namjenjuje na njegovu slavu. Znade duša, da ovdje vrtlar nema ništa. Kad bi i htjela, ne može toga ne znati, jer vidi na svoje oči, ako joj je i teško zatvoriti oči za stvari svjetske, a držati ih otvorene, da upozna istine.

GLAVA XXI.

Nastavlja i završuje posljednji stupanj molitve. Spominje, što ćuti duša, kad se mora opet vratiti, da živi u svijetu, i kakvu joj svjetlost daje Gospodin, da upozna varke svijeta. Sadržava dobru pouku.

1. Završujući svoje tumačenje kažem, da ne treba ovdje Gospodin pristanka duše. Ona mu se već predala, i on zna, da se dragovoljno prepustila u njegove ruke i da ga ne može prevariti, jer on znade sve. Nije to kao ovdje na ovom svijetu, gdje je život pun varke i dvoličnosti. Kad mislite, da ste dobili čiju volju, prema onome kako vam se pokazuje, shvatit ćete naskoro, da je sve laž. Ne može se živjeti u takvom nemiru, pogotovu ako se umiješa malko sebičnosti. Dobrosrećna duša, koju Gospodin povede, da upozna istinu. O divna li stanja za kraljeve! Kako bi im mnogo bolje bilo da traže to nego veliku vlast! Kakva bi pravednost vladala u kraljevstvu! Koliko bi se zla zapriječilo ili bi već bilo zapriječeno! Ovdje se ne boji izgubiti život i čast iz ljubavi prema Bogu. Koliko bi dobro to bilo za one, što su više obvezani da unapređuju čast Gospodnju nego svi, što su pod njima, jer kraljevi moraju prednjačiti, da ih slijede! Da samo malko raširе vjeru i posvijetle u čemu krivovjercima, izgubili bi tisuću kraljevina, i to s razlogom. Dobili bi drugo kraljevstvo, koje se ne svršuje. Kuša li duša samo kap vode iz toga kraljevstva, ogadi joj se sve, što je na zemlji. A što će biti istom, kad sasvim zaroni u tu vodu?

2. O Gospodine, kad bi mi Ti dao, da to glasno izjavim, ne bi mi vjerovali, kao što rade i s mnogim drugima, koji to znadu kud i kamo bolje izreći nego ja. No ja bih barem sama sebe zadovoljila. Čini mi se, da bih malo držala do svoga života, kad bih ga mogla dati, da razložim jednu od. tih istina. Ne znam, što bih poslije činila, jer se ne može pouzdati u me. No premda sam ovakva, kakva sam, osjećam veliku želju koja me rastvara, da to kažem onima, što vladaju. A jer to ne mogu sama, obraćam se k Tebi, Gospodine moj, i molim te; doskoči svemu zlu. Ti znaš dobro, da bih se rado lišila svih milosti, što si mi ih udijelio, i dala ih kraljevima, kad bih samo ostala takva, da te ne bih vrijeđala. Onda ne bi pristajali na stvari, na koje sada pristaju, a neprestano bi dobivali prevelika dobra.[69]

3. O Bože moj, daj im, da spoznaju, što su dužni. Ti si ih htio odlikovati na zemlji, i to tako, da se događaju, kako čuh, i na nebu znakovi, kad uzmeš koga od njih.[70] To me doista potiče na pobožnost, kadgod pomislim, Kralju moj, kako Ti hoćeš, da te moraju — zemaljski kraljevi — nasljedovati u životu. A to moraju upoznati i po tom, što se kod njihove smrti javljaju znaci

---

[69] Kad je Svetica 1509. išla u Toledo, da osnuje novi samostan, dođe i do kralj, dvora te po kraljevni Ivani isporuči Filipu II. nekoliko savjeta, koji se živo dojmiše kralja, i on zaželi upoznati lično glasovitu Osnivačicu. Ne zna se stalno, jesu li se sastali, no razboriti je kralj vazda uvelike cijenio Sveticu i odonda joj svojski pomagao u djelu obnove. (Vidi izjavu M. Izabele od sv. Dominika u Saragosi u Obavijestima o beatifikaciji sv. Terezije). Izdana je u novije doba isprava, gdje se tvrdi, da je Svetica posjetila Filipa II. Unatoč tome ostajemo kod onoga, što rekosmo u španj. izdanju od 1915.

[70] Smjera sv. Terezija na pučko vjerovanje, koje se u Španiji još drži, da se prigodom smrti koga vladara ili moćna gospodina javljaju znaci: pocrveni mjesec, padaju zvijezde itd.

na nebu, kao što su se pojavili, kad si Ti umro.

4. Veoma sam drska. Neka vaša milost ovo rastrgne, ako se čini loše. Vjerujte, da bih govorila bolje u lice kraljevima, kad bih mogla ili držala, e će mi vjerovati, ja ih veoma toplo preporučujem Bogu i rado bih, da koristim. Sve me to nagoni, da stavim život na kocku, a često ga želim i izgubiti, da za tako malu cijenu toliko dobijem. Ta ko će i živjeti videći na svoje oči veliku varku, koja nas je obuzela i sljepoću, u koju smo ugreznuli!

5. Kad duša dopre dovle, nije samo obuzeta željama, da radi za Boga; van joj Njegovo Veličanstvo daje i snagu, da te želje izvršiti djelom. Gdjegod joj se pruži što, drži li da će složiti Bogu, smjelo se laća. A ne čini ništa van što se mili Bogu, jer jasno vidi, kako rekoh, da sve drugo nije ništa. Muka je samo, da se ne pruža za to prilika dušama, koje su ovako malo korisne, kao ja. Daj Ti, Dobro moje, da dođe jednom vrijeme, u koje ću ti od velikoga svoga duga platiti barem novčić.[71] Udesi, Gospodine, kako se Tebi sviđa, da ti ova tvoja sluškinja volj kako služi. Bile su i druge žene, pa su iz ljubavi prema Tebi počinile junačka djela. Ja nisam ni za što više, van da govorim, i zato Ti, Bože moj, nećeš da me upotrijebiš za djela. Kad ti moram služiti, sve prolazi u riječima i željama, a ni za to nemam slobode jer bih možda u svemu pogrješivala. Ojači Ti moju dušu i pripravi je najprije, Dobro nada sva dobra i Isuse moj, a onda joj daj prilike, da što uradi za Tebe. Ta ko bi mogao podnositi, da toliko prima od Tebe, a ne plaća ti ništa! Puklo kud puklo. Gospodine, ne daj, da dolazim preda Te ovako praznih ruku. jer će se prema djelima morati davati i nagrada. Gle, ovdje je moj život, moja čast i moja volja. Sve sam ti već predala. Tvoja sam. Radi sa mnom po svojoj volji. Vidim doduše, moj Gospodine, da malo mogu. Ali kad stignem k Tebi, kad se popnem na onu stražarnicu, s koje se vide istine, pa ako Ti ne odeš od mene, sve mogu. Ako li se odmakne? samo malko, odoh, gdje sam i bila — u pakao.

6. O kako je duši, koja se ugleda ovdje, mora li se opet vratiti, da druguje sa svima, da gleda lakrdiju ovoga tako neurednog života, da trati vrijeme njegujući tijelo, spavajući i jedući! Sve je umara, pa ne zna, kako će pobjeći. Vidi, da je uhvaćena i svezana. Onda osjeća istinitije sužanjstvo, u kojem nas drže naša tjelesa, i životnu bijedu. Upoznaje razlog, što ga je imao sv. Pavao, kad je molio, da ga Bog oslobodi od njega (Rim. 7, 24.), pa vapije s njim i moli se Bogu za slobodu, kao što sam već drugda govorila. No ovdje se često događa s takvom žestinom, te se čini, da duša želi iskočiti iz tijela i potražiti slobodu, koje joj ne dadu. Čini joj se, kao da je prodana u tuđu zemlju. Najviše je muči, što ne nalazi mnogo njih, koji se s njom tuže i mole za to, van najviše žele živjeti. I kad ne bismo bili prilijepljeni ni za što ni svoje zadovoljstvo tražili u zemaljštini, kako bi muka, što nam zadaje život vazda bez Boga, ublaživala strah od smrti sa željom, da uživamo pravi život!

7. Često promišljam, kako je meni Gospodin dao ovu svjetlost, premda mi je ljubav mlaka i pravi mi je mir neizvjestan, jer ga nisam zaslužila svojim djelima. A kad ja — u toj svjetlosti — toliko često ćutim videći, da sam u ovom progonstvu, kako su istom morali ćutjeti sveci? Što su morali pretrpjeti sv. Pavao i Magdalena i drugi slični sveci, u kojima je oganj ljubavi Božje tako plamtio? Morala je to biti neprestana muka. Čini mi se, da mi

[71] Cornado novac za kraljevanja Sanča IV. kastiljskoga. Nije se više upotrebljavao, ali mu je ime u Svetičino vrijeme još upotrebljavao puk.

daje olakšicu i odmor samo razgovor s onima, u kojih nalazim sve više želje, i to želje s djelima. Kažem s djelima, jer ima nekih, koji drže, da su se odlučili od sve zemaljštine, pa i objavljuju, da su takvi. Morali bi takvi i biti, jer to zahtijeva njihov stalež, i neki su i mnogo godina proveli na putu savršenosti. No ova duša poznaje već izdaleka vrlo dobro, koji su odlučeni od zemaljštine samo na riječi, a kojima su riječi potvrđene djelima. Jer pozna duša, kako su malo napredovali jedni, a kako mnogo drugi. Ko ima iskustva, vidi to posve jasno.

8. Ocrtala sam učinke, što ih tvore zanosi, koji potječu od duha Božjega. Istina, ima tu više i manje. Kažem manje, jer spočetka zanos doduše čini te učinke, ali još nisu iskušani djelima, pa se ne može upoznati, da ih ima. Usto savršenost raste sve više i nastoji da istrijebi trag paučine, a zato se hoće vremena. A što više u duši raste ljubav i poniznost, to jači miris širi ovo cvijeće kreposti za sebe i za druge. No istina je, da Gospodin može u duši u jednom ushitu djelovati tako, te se duša mora malo truditi, da dosegne savršenost. Da, neće vjerovati niko, ne iskusi li, što Gospodin ovdje daje. Po mojem mnijenju svojom marljivošću nikad toga ne postigosmo. Ne kažem, da se s pomoću Gospodnjom u mnogo godina s teškom mukom ne bi moglo doprijeti do savršenosti i uvelike se odlučiti od zemaljštine, i to putovima što su ih zacrtali oni, što pišu o molitvi za početnike i za naprednije. Ali ne bi nikako u tako kratko vrijeme, kao što Gospodin učini ovdje bez ikakva našeg napora i odlučno rastavi dušu od zemlje te joj dade vlast nad zemaljštinom. A to — daje Gospodin — i onda, ako u duši nema više zasluga nego je bilo u mojoj. Više ne bih mogla izreći, jer nisam imala gotovo nikakve zasluge.

9. Razlog je, zašto Njegovo Veličanstvo to čini, jer hoće, a kako hoće, tako i čini. Ako nije duša pripravna, pripravlja je Njegovo Veličanstvo, da primi dobro, što joj daje. Ne daje dakle uvijek onima, koji su zaslužili gajeći dobro vrt, ali je sasvim stalno, da ne propušta obdariti onoga, koji to pomno radi i nastoji, da se otkine od zemaljštine. No njegova je volja, kako je rečeno, da kadikad pokaže svoju veličinu i na najgoroj zemlji i pripravi je za svako dobro, tako te se duši u neku ruku čini nemoguće, da opet stane živjeti vrijeđajući Boga, kao što je običavala. Misao je duše tako priučena da spoznaje ono, što je prava istina, te joj se sve ostalo pričinja kao djetinja igra. Smije se sama u sebi gdjekad gledajući neke ozbiljne, molitvi odane, pa i u redovništvu, gdje toliko drže do časti, što je toj duši već pod nogama. Govore one osobe, da to rade zbog razboritosti i ugleda svoga staleža, eda više koriste. Ona znade, vrlo dobro, kad za ljubav Božju ne bi marile za taj ugled staleža, da bi u jedan dan više koristile nego s njim u deset godina.

10. Tako duša provodi mučan život i vazda s križem, ali uvelike napreduje, pa se čini onima, koji s takvim dušama opće, da su se popele već na vršak savršenosti. Zamalo će se mnogo više poboljšati, jer ih Bog sve više obasiplje milostima. Duša je njegova. Bog se skrbi za nju te je i prosvjetljuje. Jer se čini, da je vazda uz nju te joj pomaže i čuva, da ga ne uvrijedi, a daje joj milosti i potiče je, da mu služi. Čim je moja duša dosegla, da joj Bog daje tako veliku milost, prestadoše moja zla i Gospodin mi dade jakost, da ih se riješim. Nisu mi više škodile prilike ni osobe, koje su me prije rastresale, kanda ih nije ni bilo. Dapače mi je pomagalo ono, što mi je inače škodilo. Sve mi je bilo sredstvo, da bolje upoznam i uzljubim Boga; da upoznam, što sam mu dužna, e da okajavam svoj prošli život.

11. Dobro sam znala, da to ne dolazi od mene i da nisam stekla svojim

marom, jer nisam za ono imala ni vremena. Njegovo mi je Veličanstvo dalo za to jakost samo radi svoje dobrote. Otkad mi je Gospodin počeo davati milost tih zanosa pa dosele, vazda je napredovala i rasla ta jakost, a on me je u svojoj dobroti držao svojom rukom, da se ne vratim natrag. Čini mi se, a tako i jest, da ja od svoje ne radim gotovo ništa, već upoznajem jasno, da Gospodin radi. Zato i mislim, da mogu ići među svakakve ljude one duše, kojima Gospodin iskazuje ove milosti. Samo moraju živjeti ponizno i u strahu, te vazda spoznavati, da to radi Gospodin, a mi gotovo ništa. Pa bili oni ljudi najrastreseniji i preopaki, neće onim dušama nauditi niti će ih ni u čemu pokolebati. Dapače će ini. kako rekoh, pomagati i bit će im sredstvo, da izvuku mnogo veću korist. To su već jake duše, koje izbira Gospodin, da koriste drugovima. No ta jakost ne potječe od njih. Kad Gospodin podigne ovamo dušu, otkriva joj malo po malo velike tajne.

12. U ovim se ushitima zbivaju prave objave i velike milosti i viđenja. Sve to koristi zato, da dušu ponizi i ojača, pa da malo cijeni stvari ovoga života i jasnije upozna, kako je veličajnu nagradu pripravio Gospodin onima, što mu služe. Neka dade Njegovo Veličanstvo, da prevelika darežljivost, što je iskazalo meni, ubogoj grešnici, potakne one, koji budu ovo čitali, te se osokole i pregnu, da sve ostave sasvim radi Boga. Jer Njegovo Veličanstvo plaća tako obilato, te se već i u ovom životu vidi jasno plaća i dobitak, što dobivaju oni, koji mu služe. A što će biti istom u drugom životu?

GLAVA XXII.

U njoj razlaže, kako je siguran put za kontemplativce, ne dižu li duha k visokim stvarima, ako ga Gospodin ne digne, i kako sredstvo za najvišu kontemplaciju mora biti čovječanstvo Kristovo. Govori o prevari, u kojoj je bila neko vrijeme. Veoma je korisna ova glava.

1. Želim govoriti o stvari, koja mi se čini veoma znamenita. Svikne li se vašoj milosti, može vam služiti za pouku, koja će vam možda trebati. U nekim knjigama, što su napisane o molitvi, kažu. da duša sama po sebi ne može doseći do ovoga stanja, o kojem se govorilo, jer je nadnaravsko ono, što Gospodin djeluje u njoj. Ali se, kažu, može pomoći podižući duh nada sve stvoreno i uzvisujući ga ponizno. I to nakon što je mnogo godina hodila čistilnim putem pa i na rasvjetnom napredovala. Ne znam pravo, što zovu rasvjetnim putem. Mislim, da govore ob onima, što napreduju u krepostima. Takve silno opominju, neka se riješe svake tjelesne predodžbe, te dopru dotle, da motre Božanstvo. Kažu naime, da bi onima, koji su tako uznapredovali, i predodžba Čovječanstva Kristova smetala i zaprečivala savršeno motrenje. Navode ono, što je Gospodin rekao apostolima, kad je (obećao) dolazak Duba Svetoga (Iv. 16, 7.), kažem kad je uzlazio na nebo. No držim, da ih ne bi zaprečivala nazočnost Gospodinova, kad bi bili imali onu vjeru, kao što su je imali nakon dolaska Duha Svetoga (Iv. 16, 17.), to jest, da je On Bog i čovjek. Nije toga rekao Majci Božjoj, premda ga je ljubila više nego svi apostoli. Oni misle, da je motrenje čisto duhovni rad, pa da bi svaka tjelesna stvar mogla samo smetati i zaprečivati pa zato se mora nastojati, da promatra duša kao da je opkoljena od Boga sa sve četiri strane i da je zaronila u Njega. I meni se čini, da je to kadikad dobro. Ali ne mogu podnijeti, da se sasvim odijelimo od Krista i da ubrajamo njegovo božansko Tijelo u naše nevolje i u sve stvoreno. Neka Njegovo Veličanstvo dade, da uzmogu to razumljivo prikazati.[72]

2. Ne protivim se onim piscima, jer su učeni i duhovni i znadu, što govore, a Bog vodi duše različnim putovima. Ne miješam se u drugo. Sada ću samo kazati, kako je Bog vodio moju dušu i u kakvu sam opasnost bila zapala želeći se držati onoga, što sam čitala. Vjerujem doduše, da će ono, što je spomenuto, držati za najbolje onaj, koji je dopro do molitve sjedinjenja, a nije dosegnuo dalje, to jest do zanosa, viđenja i drugih milosti, što ih Bog iskazuje dušama. I ja sam tako držala. A da sam ostala pritom, držim, da ne bih nikad bila stigla ovamo, gdje sam sada; jer je ono po mojem mnijenju varka. Možda se ja varam. No pripovijedat ću, što se dogodilo meni.

3. Nisam imala učitelja pa sam čitala ove knjige nadajući se, da ću malo po malo nešto razumjeti. Ali naskoro upoznah, da ću iz knjiga moći naučiti malo, ako mi ne pokaže Gospodin. Jer nije bilo ništa, što sam razumjela, dok me Njegovo Veličanstvo ne pouči iskustvom. A ne znadoh, ni što da radim.

---

[72] U ovoj glavi slavi odličnosti Čovječanstva Kristova kao neprestani predmet razmatranja protiv mnijenja vrlo omiljela u ono vrijeme, da u nekim stupnjevima mističke kontemplacije duša mora odustati od svega tjelesnoga, uklopno i neiskazane tajne Utjelovljenja. Ovo je jedna od najljepših i najzanimljivijih glava, što je napisala sv. Terezija. Svi su kasniji mistici posve pristali uz uzvišenu nauku, što je ovdje tako sigurno, jasno i razložno razlaže rasvijetljena Naučiteljica.

Čim stadoh obavljati nadnaravsku molitvu, to jest molitvu mira, nastojah se odmaknuti od svake tjelesne stvari. Ali se ne usudih podići više dušu. Ta bila sam uvijek loša, pa sam držala, da je to drsko. No činilo mi se, da ćutim nazočnost Božju, pa tako je i bilo, i nastojala sam u Njemu ostati sabrana. Ako Bog pomaže, ta je molitva slatka i veoma ugodna. U njoj se vidi dobitak i naslada. Stoga me niko ne bi bio mogao sklonuti, da se vratim k Čovječanstvu Kristovu, jer sam onda doista mislila, da mi je to zapreka. O Gospodine moje duše i Dobro moje, Isukrste raspeti! Nikad se bez žalosti ne sjećam toga mnijenja i čini mi se, da sam počinila veliku izdaju, premda nisam znala.

4. Bila sam za svega života tako pobožna prema Kristu, a napokon dođe ona zabluda; napokon, kažem, to jest malo prije nego mi je Gospodin iskazao one milosti i zanose. No to mnijenje potraja vrlo malo, a ja se vratih k svome običaju, da se vazda radujem svome Gospodinu, pogotovu kad bih se pričestila. Sada sam htjela uvijek imati pred očima njegovu sliku, jer je nisam mogla uklesati u svoju dušu, kao što sam željela. Je li moguće, Gospodine moj, da je u meni i jedan sat mogla ostati misao, da bi mi Ta mogao zapriječiti veće dobro? Odakle su mi dolazila sva dobra, nego od Tebe? Neću misliti, da sam u tom bila kriva. I onako je velika moja žalost. Jamačno je bilo samo neznanje. Zato si mi Ti i htio u svojoj dobroti pomoći. Dao si mi onoga, koji me je izbavio iz one zablude. Poslije si mi se javljao, pa te vidjeh toliko puta, kao što ću govoriti kasnije. A to stoga, da jasnije upoznam, kako je velika bila moja zabluda, i da to javim mnogim drugima, kao što sam i učinila, te da sad uvrstim ovdje.

5. Držim, da je to uzrok, što ne napreduju mnoge duše i ne dosegnu do veće slobode duha, kad već dopru dotle, da obavljaju ovu molitvu sjedinjenja. Dva su razloga po mome mnijenju, na koje mogu nasloniti svoj nazor. Možda ne kažem ništa, ali sam iskustvom upoznala što govorim, jer je vrlo zlo bilo mojoj duši, dok je nije Gospodin prosvijetlio. Sve je svoje užitke kušala samo na gutljaje, a kad ih je nestalo, nije bila u društvu, koje bi joj kao kasnije pomagalo u svim mukama i napastima. Prvi je razlog, što je tu malko male poniznosti, koja je tako pokrivena i sakrivena, te se i ne zapaža. A ako će biti tako ohol i bijedan poput mene, te će sav svoj život provoditi u trudu, u svakojakim pokorama, molitvama i progonima, pa se neće držati prebogato i preobilno plaćenim, kad mu dopusti Gospodin, da stoji pod križem sa sv. Ivanom? Ne znam, komu je moglo sunuti u glavu, da s takvom milošću ne bude zadovoljan, osim moje glave, koja se svagdje gubila na svake ruke, gdje bih inače bila dobila.

6. Svaki put ne dopušta nevoljkost ili bolest, da razmatramo o Muci, jer je to teško. No ako će nam zapriječiti, da ne budemo s Njim poslije uskrsnuća? Ta imamo ga tako blizu u Sakramentu, gdje je proslavljen. A da ga ne gledamo tako izmučena, izmrcvarena, svega krvlju zalivena, izmorena od puta, progonjena od onih, kojima je učinio toliko dobra, ostavljena i od apostola? Jamačno se ne može vazda podnositi misao na tolike muke, što ih je pretrpio. A gle, ovdje ne trpi muka, pun je slave, pa jedne jača, druge sokoli, dok ne uzađe na nebesa. U Presvetom je Sakramentu naš drug, kojemu se čini nemoguće, da se i jedan časak odijeli od nas. A kako sam se ja mogla udaljiti od Tebe, Gospodine moj, misleći da ti više služim! Dok sam te vrijeđala, nisam te poznavala. No kad sam te upoznala, kako sam mogla misliti, da ću tim putem, udaljujući se od Tebe, dobiti više! O kako sam

lošim putem išla! Da, čini mi se, da i nisam išla putem. A Ti si me vratio na pravi put. I kad Tebe vidjeh uza se, vidjeh sva dobra. Gledajući Tebe gdje stojiš pred sucima, nije me snašla nijedna muka, koje ne bih rado trpjela. S tako dobrim nazočnim prijateljem, s tako dobrim vojvodom, koji je u trpljenju stajao na čelu, sve se može podnijeti. On nam pomaže i jača nas. Nikada nas ne ostavlja. On je pravi prijatelj. Vidim jasno, a vidjeh i kasnije, kad sam se riješila zablude, da možemo ugoditi Bogu i postići velike milosti od njega. A On hoće, da to bude po tom presvetom Čovječanstvu Kristovu, koje je omiljelo Njegovu Veličanstvu. Mnogo i premnogo puta vidjeh to iskustvom, a reče mi i Gospodin. Vidjeh jasno, da na ta vrata moramo unići, hoćemo li, da nam vrhovno Veličanstvo pokaže velike tajne.

7. Zato, vaša milosti, gospodine[73], ne tražite drugoga puta, pa sve da stojite na vršku motrenja. Ovuda se ide sigurno. Po ovom nam Gospodinu našem dolaze sva dobra. On će vas naučiti, budete li promatrali njegov život, najbolji izgled. Što da želimo više, van, da imamo uz bok tako dobrog prijatelja, koji nas neće ostaviti u tegobama i nevoljama, kao što rade svjetski prijatelji. Blago onome, ko ga uistinu ljubi i vazda ima uza se! Pogledajmo slavnog sv. Pavla, kojemu je, čini se, bio Isus vazda u ustima, jer ga je vazda nosio u srcu. Otkad sam upoznala ovu istinu, pozorno sam promatrala više svetaca velikih kontemplativaca, a oni nisu išli drugim putem. Sv. Franjo dokazuje to ranama, sv. Antun Padovski s Djetetom Isusom, sv. Bernard se naslađivao Čovječanstvom Isusovim, a tako i sv. Katarina Sienska i mnogi drugi, koje će vaša milost poznati bolje od mene.

8. Jamačno će biti dobro udaljiti se od tjelesnoga, jer to kažu ljudi tako iskusni u duhovnom životu. No po mojem mnijenju mora to biti istom onda, kad duša daleko uznapreduje; jer je jasno, da dotle treba Stvoritelja tražiti po stvorovima. Sve stoji do toga, kako Gospodin dijeli milost svakoj duši. U to se ja ne miješam. Rado bih samo razumljivo pokazati, da u ovaj račun ne ulazi presveto Čovječanstvo Kristovo. Neka se dobro pazi na tu tačku, koju sam željela znati razložiti.

9. Kad Bog hoće da obustavi sve duševne moći, kao što vidjesmo kod opisanih načina molitve, očito je, da nam se, ako i nećemo oduzimlje i ova nazočnost Čovječanstva Kristova. Neka onda bude u dobri čas. Srećan gubitak, koji uzrokuje, da uživamo više, nego se čini, da izgubimo. Jer se onda sva duša dade na ljubav onoga, kojega je razum nastojao upoznati. Ona ljubi ovo, što nije shvatila, i uživa, što ne bi mogla uživati, kad ne bi sama sebe izgubila, da više dobije, kao što je rečeno. No da se priviknemo te naumice i pomno iz petnih žila ne nastojimo, da imamo pred sobom vazda (o Bože daj, vazda) ono presveto Čovječanstvo, to mi se ne čini dobro. To je, štono riječ, kanda nam duša lebdi u zraku, jer se čini, da nema naslona, sve ako misli, da je puna Boga. Vrlo je znamenito, dok smo živi i dok smo ljudi, da (Gospodina) kao Čovjeka imamo pred sobom. To je eto druga neprilika, što je uzrokuje (suprotivna težnja). Prva je, o kojoj već počeh govoriti, mali nedostatak poniznosti. Hoćemo naime da uzdignemo dušu, prije nego je Gospodin uzdigne. Nismo zadovoljni da razmatramo tako dragocjenu stvar, Čovječanstvo Kristovo. Hoćemo da s Marijom uživamo, prije nego smo se trudili s Martom. Kad htjedne Gospodin, da to bude, pa

[73] To je o. Garcia Toledski. Zove ga gospodin — señor s obzirom na plemeniti rod. Znano je, da je o. Garcia bio sin grofova de Oropesa. Tako piše Svetica i dominikovcu D. Alvara de Mendoza.

bilo već od prvoga dana, ne treba se bojati. Ali se uvjerimo, kao što, mislim, već rekoh drugda. Ako se i čini, da ovaj prašak male poniznosti nije ništa, čini veliku štetu duši, koja hoće da napreduje u poniznosti.

10. Da se vratim k drugoj tački. Mi nismo anđeli, van imamo tijelo. Ludost je, želimo li sami sebe učiniti anđelima, dok smo na zemlji, i to u zemlji, kao što sam bila ja. Običajno mora misao imati neko uporište, premda gdjekad duša izlazi iz sebe ili je često tako puna Boga, te joj ne treba nikakav stvor, da se sabere. A to nije tako običajno. U poslovima, u progonima i mukama ne možemo imati tolikoga mira. Tako i u suhoparnosti. Onda nam je Krist vrlo dobri prijatelj. Gledamo ga kao Čovjeka, gledamo ga u slaboćama i mukama, i On nam je drug. Priviknemo li se, vrlo je lako naći ga uza se, premda se gdjekad ne može ni jedno ni drugo. Onda je dobro i zamašno, kao što već rekoh, da ne nastojimo tražiti duhovne utjehe, van kud puklo da puklo zagrlimo križ. I Gospodin je bio stavljen sam bez ikakve utjehe. Ostaviše ga sama u mukama. Ne ostavljajmo ga mi. On će nam pružiti ruku, pa ćemo uzići više, nego bismo sa svojim naporom. Udaljit će se, kad vidi, da je korisno, i kad Gospodin, kao što je rečeno, hoće da izvuče dušu samu iz sebe.

11. Bogu je vrlo milo gledati dušu, koja u poniznosti uzimlje njegova Sina za posrednika i toliko ga ljubi, te se drži nedostojnom, sve ako je hoće Njegovo Veličanstvo da podigne do vrlo visokoga motrenja, pa govori sa sv. Petrom: »Otiđi od mene, Gospodine, jer sam čovjek grešnik« (Luk. 5, 8.1. To sam iskusila. Na taj je način vodio Gospodin moju dušu. Drugi će, kako je rečeno, ići drugom stopom. A ja sam upoznala, da je na poniznosti osnovana molitva, i što se duša više ponizuje, to je više uzvisuje Bog. Ne sjećam se, da mi je iskazao kakvu odličnu milost od onih, što ću ih još spominjati, a da se nisam sasvim poništila videći, kako sam zla. Njegovo mi je Veličanstvo nastojalo dati da razumijem, što će mi pomoći, da spoznam sama sebe, jer ja toga nisam mogla predočiti. Kad duša od svoje radi koliko toliko, da sama sebi pomogne u toj molitvi sjedinjenja, to će joj, na oko možda i koristiti, ali držim, da će kao zgrada bez temelja vrlo brzo pasti. Usto se bojim, da ta duša neće doseći nikada do pravog duhovnog siromaštva. A to siromaštvo stoji u tom, da se odrekne zemaljskih utjeha pa ne traži utjehe ni naslade ni u molitvi, van utjehu nalazi u mukama za ljubav onoga, koji je vazda živio u mukama; pa (ta duša) ostaje u mukama i u suhoparnostima mirna. Ako to donekle i ćuti, ne uznemiruje se niti se žalosti poput nekih, koje drže, da je sve izgubljeno, ne rade li vazda razumom i ne ćute li pobožnosti; kanda bi svojim trudom zasluživale toliko dobro. Ne kažem, da ne smiju težiti za pobožnošću i brižno stajati pred Bogom. No ako uza sve to ne mogu zamisliti dobre misli, ne treba da se radi toga ubijaju, kao što već rekoh drugdje. Sluge smo nekorisne. Pa što još mislimo, da možemo učiniti?

12. No Gospodin hoće, da to upoznamo i da poput magarčića okrećemo ono vodeno kolo. Zavezanih očiju i ne znajući što rade, izvući će mnogo više nego vrtlar[74] sa svim svojim, marom. Tim putem treba ići slobodno i predati se u ruke Božje. Htjedne li Njegovo Veličanstvo da nas uzdigne za svoje dvorane i tajnike, pođimo rado: ne htjedne li, služimo mu a niskim službama i ne sjedajmo na više mjesto, kao što rekoh već nekoliko puta. Bog se skrbi više od nas i znade, zašto je svaki. Zašto bi htio sam sa sobom vladati, ko je

[74] Vrtlar je ovdje razum

svoju volju predao sasvim Bogu? Po mojem mnijenju pristaje to još manje ovdje i mnogo više škodi nego na prvom stupnju. Ovo su dobra nadnaravska. Ko ima rđav glas, naprezao se pjevajući koliko ga volja, ne učini ga dobrim. Htjedne li Bog da mu ga dade, ne treba mu prije kričati. Zato mislimo vazda, neka nam udijeli milosti, a duša neka ostane odana u njegovu volju, ako se i pouzdaje u veličinu Božju. Dopušteno joj je, da bude kod nogu Kristovih. Neka se stoga samo trsi, da ne ode odonud, već nek ustraje bilo što bilo. Neka nasljeduje Magdalenu, dok i nju Gospodin ne povede u pustinju, kad ojača.

13. Držite se, vaša milosti, ovoga, dok ne nađete koga, ko ima više iskustva i bolje znade nego ja. Ne vjerujte onima, koji su istom počeli kušati Boga, pa misle, da uživaju više i da im koristi, trude li se sami. O kad Bog htjedne, kako očito On dolazi bez tih sićušnih pomoći! Radili mi ne znam što, pograbi nam duh, kao što gorostas podigne slamku, pa ne koristi otpor. Kako bi bilo ludo vjerovati, kad On hoće, da žaba poleti, e će čekati, dok poleti sama po sebi! A po mojem je mnijenju još teže i tegobnije našem duhu, da se uzdigne, ako ga Bog ne diže; jer je opterećen zemljom i spriječen tisućama zapreka, pa mu malo koristi volja za lijet. Ako je po naravi sposobniji od žabe, tako je zagreznuo u blato, te je tu sposobnost izgubio svojom krivnjom.

14. Završit ću s tim, da se svagda, kad mislimo na Krista, moramo sjećati i ljubavi, s kojom nam je iskazao tolike milosti, pa kako nam je veliku ljubav pokazao Bog, kad nam je dao takav zalog svoje ljubavi. Ljubav budi ljubav. Ako smo još i sasvim na početku i veoma loši, moramo nastojati, da na ljubav vazda motrimo i tim se potičemo na ljubav. Jer kad nam Gospodin jednom iskaže milost, da se utisne njegova ljubav u naše srce, bit će nam sve lako pa ćemo u vrlo kratko vrijeme i s malim trudom sve izraditi. Neka nam je dade Njegovo Veličanstvo, jer zna kako vam je vrlo potrebna. Neka nam dade (tu ljubav) radi ljubavi, kojom je On nas ljubio, i radi svoga slavnog Sina, kojega je toliko stajalo, da nam tu ljubav pokaže. Amen.

15. Rado bih nešto zapitati vašu milost: Kako to, da duša, kojoj Gospodin stane iskazivati tako uzvišene milosti, kao kad je uzdigne do savršenoga motrenja, ne bude odmah savršena? To bi se moglo posve pravo očekivati. Jer je doista pravo, da ne ište zemaljskih utjeha, ko primi tako velike milosti. Zašto u zanosima, čini se, dobiva to uzvišenije učinke, što se više privikne duša da prima milosti i zašto se više odvaja od zemaljštine, što više milosti dobiva? Ta kad se Gospodin približi, mogao bi dušu u jedan mah posvetiti, kao što kasnije s vremenom taj isti Gospodin usavršuje dušu malo po malo u krepostima. To bih rado doznati, jer ne znam. Ali dobro znam, da se razlikuje jakost, što je Bog daje na početku, gdje traje samo jedan tren i spoznaje se gotovo samo iz učinaka, što ih ostavi, razlikuje se ta jakost od jakosti kada ta milost traje obilatije. Često mislim, da je to zbog toga, jer se duša ne pripravi odmah sasvim, pa je Gospodin malo po malo uzgaja, a onda joj dade odlučnost i muževnu jakost, da se sasvim otrese svega. Kao što je učinio Magdaleni u kratko vrijeme, tako čini i drugima, prema tome kako dopuštaju, da Njegovo Veličanstvo djeluje u njemu. Mi još pravo ne vjerujemo, da Bog već i u ovom životu daje sto za jedan.

16. Zamislih i ovu poredbu. Uzmimo, da je sve jedno ono, što se daje početnicima i onima, koji su već daleko naprijed. To bi bilo poput jela, što ga mnogi jedu. Koji okuse malko, ostane im ugodni ukus neko vrijeme. Koji

uživaju više, uzdržavaju se tim. A koji jedu mnogo, daje im život i snagu. A može se ova hrana života uživati tako često i obilato, te im više nije ništa slatko van ona. Jer (duša) već znade, kako koristi i tako se privikla na ukus te slasti, te bi voljela ne živjeti nego jesti što drugo, što bi samo uklonilo onu slatkoću, što ju je ostavila ta hrana. Tako isto ako se razgovara jedan dan sa svetom osobom, neće toliko koristiti, koliko bi u mnogo dana. A možemo s tom osobom i toliko drugovati, dok ne budemo kao i ona, ako nam Bog dadne milost. Napokon sve stoji do toga, što hoće da dade Njegovo Veličanstvo i komu hoće da dade. A ko je počeo primati tu milost, mnogo stoji do toga, da odluči otresti se sasvim svega i cijeniti tu milost, kako je pravo.

17. Čini mi se također, da Njegovo Veličanstvo hoće da iskusi, ko ga ljubi. Zato otkriva u takoj najvišoj nasladi sad jednom, sad drugome, ko je, da oživi tako, ako je mrtva, vjeru u ono, što će nam dati, govoreći: »Eto, to je samo kap iz prevelikoga mora dobara«. A to čini, da ne propusti ništa učiniti onima, koje ljubi. A kako vidi, da ga primaju, tako daje (milosti) i sebe daje. Ljubi onoga, ko njega ljubi. A kako je On dobar ljubimac, kako dobar prijatelj! O Gospodine moje duše, kad bih imala riječi, da razložim, što daješ onima, koji se uzdaju u Tebe, što li gube oni, koji dopru do toga stanja, a ostanu sami sa sobom! Ne daj, Gospodine, toga. Ti mi činiš i više od toga, jer dolaziš u stan tako zao, kao što sam ja. Blagoslovljen budi dovijeka!

18. Molim iznovice vašu milost, ako budete govorili o ovim stvarima, što ih napisali o molitvi, s duhovnim osobama, neka i budu takve. Jer ako poznaju samo jedan put, ili su se zaustavile na po puta, neće znati toga prosuditi. Ima nekih, koje Bog odmah isprvice digne na vrlo uzvišeni put, pa misle, da i drugi mogu napredovati na tom istom putu, te da bi morale primiriti razum i ne služiti se tjelesnim stvarima. No morali bi ostati suhi kao štap. Drugi su malko okusili molitvu mira, pa misle odmah, kako imaju jedno, da tako mogu i drugo činiti; pa kako rekoh, mjesto da napreduju, oni nazaduju. Tako je svagdje potrebno iskustvo i razboritost. Neka nam oboje dade Gospodin u svojoj dobroti.

GLAVA XXIII.

Pripovijeda opet dalje, o svom životu i kako je počela težiti za većom savršenošću i kakvim sredstvima. Korisno je za one, koji se bave upravom duša, što obavljaju molitvu, da znadu, kako se moraju držati na početku. Kakvu je korist imala, jer su je znali voditi.

1. Nastavit ću opet o svojem životu ondje, gdje sam prekinula (gl. IX.). Držim, da sam se zadržala više nego je trebalo. I to zato, da se bolje razumije ono, što slijedi. Ovo je naprijed druga, nova knjiga, pače drugi novi život. Ovo je dosada bio moj život; a ovaj život, što sam ga živjela, otkad sam počela proživljavati razložene stupnjeve molitve, živio je Bog u meni. Tako mi se čini. Jer je po mojem shvatanju bilo nemoguće u tako kratko vrijeme se riješiti tako zlih navika i djela. Neka bude hvaljen Gospodin, koji me je oslobodio od mene!

2. Čim počeh izbjegavati prilike i više se baviti molitvom, poče Gospodin i meni davati milosti. Činilo se, da je samo želio, da ih ja htjednem primati. Njegovo mi Veličanstvo poče posve obično davati molitvu mira, a često i jedinstva, koja je trajala dugo vremena. No dogodilo se u ovo vrijeme, da je zloduh ljuto obmanuo i prevario neke žene.[75] I ja se stadoh pobojavati, jer sam osjećala tako veliku slast i užitak, a često puta nisam toga mogla zapriječiti. S druge sam strane, osobito kad sam obavljala molitvu, zamjećivala u sebi preveliku sigurnost, da to djeluje Bog. Usto vidjeh, da sam tim veoma poboljšana i ojačana. No čim bih se malko rastresla, počela bih se opet bojati i pomišljati, da mi zloduh obustavlja razum i prikazuje, e je to dobro, eda se okanim unutarnje molitve, pa da ne mognem promišljati o Muci niti što razumom raditi. Kako toga nisam razumjela, činilo mi se, da je to najveći gubitak.

3. No Njegovo me je Veličanstvo već htjelo prosvijetliti, da ga ne vrijeđam i upoznam, koliko mu dugujem. Zato je porastao i moj strah te me nagnao, da pomno tražim iskusne duhovne ljude, s kojima bih govorila. Već sam znala za neke. Bili su to oci iz Družbe Isusove, koji su bili došli ovamo. Ja nisam nijednoga poznavala, ali sam im bila sklona samo stoga, jer sam znala, kako žive i mole. Ali se nisam držala dostojnom, da govorim s njima, ni jakom, da ih slušam. Zbog toga sam se još više bojala. Činilo mi se teško, da onakva, kakva sam bila, s njima općim.[76]

4. Tako provedoh neko vrijeme, dok iza ljuta boja, što sam ga bila sama sa sobom, i velika straha, ne odlučih, da ću se razgovarati s kojim čovjekom, iskusnim u duhovnom životu i zapitati ga, kakva je molitva, što sam je obavljala, te ga zamoliti, neka mi posvijetli, ako sam u bludnji. Odlučili raditi sve, što uzmognem, da ne vrijeđam Boga. Kako rekoh, osjećala sam, da

---

[75] Povijest spominje glasovitu sestru Magdalenu od Križa u Kordovi i druge glasovite obmaute objavljačice što ih je morala kazniti Inkvizicija. U svesku je Izvještaji povijesni XVI. i XVII. vijeka objelodanjena i povijest ovoga slučaja. Napisala ju je redovnica onog samostana 1541. U ono su doba bili takvi događaji vrlo česti, kako se vidi iz Crkv. povijesti. Prema o. Riberi (Vida dr S. Teresa I. I. r, x.) Kordovski slučaj zapanji svu Španjolsku.

[76] Oci Družbe Isusove osnovaše 1554. u Avili zavod sv. Egidija. Iz njega iziđoše razni ispovjednici Svetičini, koji učiniše mnogo dobra njezinoj duši.

nisam dosta jaka, pa sam stoga bila plašljiva. Bože moj, goleme li varke! Željela sam biti dobra, a udaljivala sam se od dobra! Zloduh mora do toga mnogo držati na početku kreposti, jer ja ne mogoh nikako sa sobom na kraj. Znade on, da je sve. sredstvo duši saobraćaj s prijateljima Božjim. Zato se ni ja ne mogoh nikako odlučiti na to. Čekala sam, da se najprije popravim, kao i onda, kad sam bila zapustila molitvu. A možda toga ne bih bila nikad učinila, jer sam se bila već tako privikla na neke pogrješčice, te nisam ni poznavala, da su pogrješke. Trebalo je da mi drugi pomognu i pruže mi ruku te me podignu. Slava Gospodinu, koji mi je napokon prvi pružio ruku.

5. Kad vidjeh, da u meni to više raste strah, što je više rasla molitva, pomislih, da u tom mora biti veliko dobro ili preveliko zlo. Dobro sam upoznala, da je nadnaravsko ono, što sam imala, jer se u jednu gdjekad nisam mogla opirati, a u drugu nisam mogla dobiti, kad sam željela. Mislila sam u sebi, da nema drugoga lijeka, nego pomno, držati čisto svoju savjest i uklanjati se od svake prilike pa i za lake grijehe. Djeluje li duh Božji, dobitak je jasan; upliće li se zloduh, dok se trsim, da ugodim Gospodinu i ne vrijeđam ga, malo će mi moći nauditi, dapače će sam biti na gubitku. Odlučna u tome molila sam vazda Boga, neka mi pomaže. Trsila sam se oko toga nekoliko dana, ali sam vidjela, da moja duša nema toliko jakosti, te se sama dovine tolike savršenosti. I to radi sklonosti prema nekim stvarima, koje same po sebi nisu bile vrlo zle, ali su bile dostatne, da osujete sve.

6. Kazaše mi za učena svećenika u ovom mjestu, čiju je dobrotu i krepostan život Gospodin počeo pokazivati ljudima.[77] Pregnuh da govorim s njim s pomoću jednoga ovdješnjeg svetoga viteza.[78] Oženjen je, ali provodi tako uzoran i krepostan život i tako je odan molitvi i ljubavi, te iz svega sjaje njegova dobrota i savršenost. I posve pravo. Veliko su dobro dobile po njemu mnoge duše. Ima toliko darova, a premda mu ne pomaže njegov stalež, ne može propustiti, da ne radi s njima. Ima veliki razum te je vrlo blag prema svima. Njegov saobraćaj nije težak, van ljubak i ugodan, a zajedno čestit i svet tako, te uvelike zadovoljava sve, s kojima opći. Sve udešava na veliko dobro duša, s kojima druguje, pa se čini, da ne. ide ni za čim, da radi za sve, što više može, i sve zadovoljava.

7. Ovaj je blagoslovljeni i sveti čovjek svojim nastojanjem, čini mi se, bio prvi uzrok, da se spasila moja duša. čudim se njegovoj poniznosti, jer je već,

---

[77] Bio je lo magister Gašpar Faza, učeni i pobožni svećenik, veoma odan Svetici, koju je neko vrijeme ispovijedao i mnogo joj pomagao kod osnutka samostana sv. Josipa. Umro je 1592. Smrtni ostanci njegovi te njegove majke i sestre počivaju u kapelici sv. Ivana od Križa, u crkvi Bosonogih.

[78] Franjo de Salcedo uzor vitez abulski, veliki prijatelj sv. Majke i podupirač njezina Preustrojstva, bijaše oženjen gđom Mencijom del Aguila, sestričnom gđe Katarine del Aguila, žene D. Petra de Cepeda, strica Svetičina. Kad je umrla Mencija, postade svećenikom. Svetica ga spominje često u svojim spisima kao čovjeka vrlo odana molitvi. Umrije 1580. i bi ukopan u prvotnoj crkvi sv. Josipa, u kapelici sv. Pavla, koju osnova sam. Za dokaz, kako je taj vitez bio pobožan, navodi fr. Jeronim od sv. Josipa, da je još svjetovnjak i oženjen 20 godina slušao bogoslovlje u zavodu sv. Tome kod avilskih dominikovaca. U jednoj bilješci IX. glave I. dijela Života sv. Terezije od Ribere kaže Gracian o sv. vitezu: »Poznavao sam ga i govorio sam s njim o mnogo stvari Majke Terezije«.

držim, nemalo četrdeset godina (ne znam, dvije, tri li godine manje) obavljao molitvu i živio vazda savršeno, koliko je mogao u svojem staležu. Njegova je žena velika službenica Božja i tako ljubi Boga, te mu ni u čemu ne smeta. Ukratko, ona je žena, koju je Bog izabrao za onoga, za koga je znao, da će mu biti takav sluga. Njegove su rođakinje bile udate za moje rođake. A bio je u velikom saobraćaju i s drugim slugom Božjim, koji je bio oženjen s mojom sestričnom.

8. Na taj način postigoh, da dođe k meni i govori sa mnom onaj svećenik, tako veliki sluga Božji, koji je bio njegov prijatelj, želeći se kod njega ispovijedati i uzeti ga za svoga vođu. A kad ga vitez dovede, da govori sa mnom, veoma se smetoh videći, da sam kod tako sveta čovjeka. Rekoh mu, kakva mi je duša i molitva. On me ne htjede ispovijedati. Reče, da ima odviše posla. Tako je i bilo. Držeći prema molitvi, koju sam obavljala, da sam jaka, zatraži sa svetom odlučnošću, da nikako ne vrijeđam Boga. Videći njegovu odlučnost, a ne osjećajući u sebi jakosti, kako rekoh, da se rastavim savršeno odmah od onih stvarca, ražalostih se. Kako vidjeh, držao je, prilike moje duše za stvar, koja se može najednom svršiti. No ja sam osjećala, da treba mnogo više briga.

9. Ukratko, upoznah, da sredstva, što mi ih je davao, nisu bila podesna, te bi mi mogla pomoći. Bila su ona za savršeniju dušu. A ja sam doduše napredovala u milostima Božjim, ali sam još uvijek bila na početku u krepostima i motrenju. I zbilja, da se nisam ni s kim savjetovala nego s njim, držim, da moja duša ne bi nikad uznapredovala. Žalostila sam se videći, da ne radim, a činilo mi se, da i ne mogu raditi, što mi je on govorio. A ta bi žalost bila dosta, da izgubim nadu i okanim se svega. Kadikad se čudim, kako onaj svećenik, koji je imao posebnu milost, da počne duše voditi k Bogu, nije moje razumio niti se htio njom opteretiti. No vidim, da je to sve bilo za moje veće dobro, eda upoznam i stanem općiti s tako svetim ljudima, kao što su oci Družbe Isusove.

10. Onda se sporazumjeh s onim svetim vitezom, da će me gdjekad posjećivati. Tu se vidjela njegova velika poniznost, jer je htio općiti s ovako zlom osobom, kao što sam ja. On me je stao posjećivati i hrabriti govoreći mi, da ne mislim, e ću se u jedan dan osloboditi od svega. Bog će već učiniti malo po malo. On sam da je imao posla nekoliko godina s posve neznatnim stvarima pa se nije mogao u njima savladati. O poniznosti, kako velika dobra pribavljaš ondje, gdje si, i onima što opće s dušama, koji te imaju! Ovaj mi svetac (čini mi se, da ga pravo mogu nazivati tim imenom), da me ohrabri, izbroji svoje slabosti, koje su se njemu činile slabostima. S obzirom na njegov stalež nisu ono bile pogrješke ni nesavršenosti, a za me bi u mojem staležu bile prevelike pogrješke. Ne kažem toga bez nakane, sve ako se i čini, da se odviše zadržavam kod malenkosti; jer su baš one tako zamašne na početku, da koriste duši i dadu joj polet, sve ako nema krila, štono riječ. Toga niko ne bi vjerovao, ko nije iskusio. Ja se ufam u Boga, da će vaša milost koristiti mnogima, zato priznajem ovdje: sve je moje spasenje bilo u tom, da me je ovaj vitez znao liječiti, a imao je poniznosti i ljubavi, da bude sa mnom. Imao je i strpljivosti videći, da se odmah ne popravljam u svemu. Radio je razborito dajući mi malo po malo sredstva, da savladam zloduha. Zato ga i tako silno zavoljeh, te za me nije bilo većega zadovoljstva nego onoga dana, kad bih ga vidjela. No takvih je dana bilo malo. Kad bi on oklijevao, veoma sam se žalostila, jer sam mislila, da me ne

posjećuje stoga, što sam zla.

11. On je upoznao moje velike nesavršenosti, koje su možda bili i grijesi (premda sam se bila poboljšala, otkad sam s njim drugovala). Ja mu kazah milosti, što mi ih je Bog davao, eda mi posvijetli. On mi izjavi, da ne ide jedno s drugim. Oni se veliki darovi daju onima, što su veoma napredovali i umrtvili se. On da se mora veoma bojati, jer mu se čini, da je u neke stvari upleten zli duh. Ali ne htjede reći odlučne riječi, van mi prikriči, da dobro promislim sve, što upoznam u molitvi, te da mu kažem. A to je bila velika muka, jer ja nisam znala baš nikako izreći, što je moja molitva. Bog mi je naime dao istom nedavno milosti, da znam shvatiti, što je i da umijem izreći.

12. Kad mi on to reče, uz onaj me strah obuze i velika žalost i briznuh plakati. Ja sam zaista željela ugađati Bogu. pa se nisam mogla uvjeriti, da je upleten zloduh. No bojala sam se, da me je Bog oslijepio radi mojih velikih grijeha, eda toga ne upoznam. Stadoh čitati knjige, ne bih li našla, čim bih umjela reći što o molitvi, koju sam obavljala. I nađoh u knjizi pod naslovom Uspon na brijeg[79]. U njoj nađoh s obzirom na sjedinjenje duše s Bogom sve znakove, što sam ih ja zamjećivala, kad sam obavljala molitvu bez promišljanja. Tako sam se većinom izjavljivala, da ne mogu ništa misliti obavljajući onu molitvu. Označih crtama ona mjesta, gdje su bili spomenuti oni znakovi i dadoh mu knjigu, da je pregleda on i onaj drugi svećenik, spomenuti sveti sluga Božji, i da mi kaže, što mi treba činiti. Ako im se pričini podesno, ja ću sasvim napustiti molitvu. Ta zašto bih se izlagala tim opasnostima. Ta ako nakon gotovo dvadeset godina, otkad sam je obavljala, nisam izvukla nikakve koristi nego me zloduh zavarava, bolje je, da je ne obavljam. No i to mi je bilo strašno; jer sam već bila iskusila, kakva je bila moja duša bez molitve. Sve mi se činilo teško kao čovjeku, koji je u rijeci. Kamogod krene, boji se veće opasnosti, i već kao da se guši. To je veoma velika muka, a takvih sam muka mnogo podnijela. Pripovijedat ću o tom kasnije. Ako se i čini, da je to nešto neznatno, ipak će možda koristiti, da se upozna, kako se mora kušati duh.

13. Doista je teška muka, što se tu podnosi, pa je potrebna razboritost, osobito sa ženama, jer je velika naša slabost. Moglo bi nastati mnogo zla, kad bi se ženama posve očito reklo, da tu djeluje nečastivi. Treba sve dobro istražiti, ukloniti iz opasnosti, koja im može prijetili, te ih opomenuti, neka šute i drže za se, kako i treba. Govorim o tom tako, jer me je stajalo teške muke. Govorila sam naime s nekima o svojoj molitvi, a oni nisu čuvali tajne, van pitali za savjet ove i one. Tim mi uvelike naudiše, jer razglasiše stvari, koje su morale biti posve tajne, jer nisu bile za sve. Usto se činilo, da ih ja razglašujem. Mislim, da je to dopustio Gospodin bez njihove krivnje, eda ja trpim. Ne kažem, da su pripovijedali ono, što sam im govorila na ispovijedi. No bili su to ljudi, kojima sam o tom govorila radi svoga straha, da mi razjasne. Zato mi se činilo, da su morali šutjeti. Ipak se ne usudih nikad ništa zatajati takvim ljudima. Kažem dakle, da treba ženu opominjali veoma razborito, hrabriti ih i čekati vrijeme, da im Bog pomogne, kao što je učinio i

---

[79] Prvi put iziđe ta knjiga u Sevilji pod naslovom: Subida del Monte Sion por la via contemplativa. Contiene el conociemiento nuestro y el seguimiento de Cristo y el reverenciar a Dios en la contamplacion quieta. Napisao ju je Bernardin de Laredo, glasoviti liječnik D. Juana II. Portugalskoga, a kasnije franjevački laik

meni. Da ne bi toga, bilo bi mi i te kako naudilo, jer sam bila plaha i strašljiva, Budući da me je mučila srčana bolest, čudim se, da mi nije taj postupak učinio mnogo zla.

14. Predadoh dakle knjigu i zajedno izvještaj o svojem životu i grijesima, kako sam bolje mogla. Nije to bila ispovijed, jer je on bio svjetovnjak, van mu samo dobro razložih, kako sam bila zla. Dva sluge Božje promotrile s velikom samilošću i ljubavlju, što bi mi koristilo. Dođe odgovor, koji sam očekivala s velikim strahom. Zamolih mnogo njih, neka me preporuče Bogu, a i ja sam mnogo molila u one dane. Veoma potišten dođe vitez k meni i reče mi, da po mnijenju njih obojice kod mene djeluje zloduh. Dobro će za me biti, da se obratim na koga oca iz Družbe Isusove. On će doći, ako ga pozovem i javim, da mi treba. Neka mu u općenoj ispovijedi razgalim sav svoj život i duševno stanje, i to sve veoma jasno. Bog će ga krepčinom sakramenta ispovijedi još više prosvijetliti. Usto su oci u duhovnim stvarima veoma iskusni. Štogod mi rekne, ne smijem prestupiti, jer da sam u velikoj pogibli, ne budem li imala upravitelja.

15. Taj mi odgovor zadade toliki strah i muku, te ne znadoh, što bih počela. Ostade mi samo plač. Boraveći u jednoj bogomolji, ne znajući, što će biti od mene, uzeh knjigu, koju mi je, čini se, Gospodin utisnuo u ruke. I pročitah ono, što reče sv. Pavao: Da je Bog veoma vjeran pa neće nikad dopustiti, da zloduh prevari one, koji ga ljube (I. Kor. 10, 13.). To me veoma svojski utješi. Stanem se pripravljati na općenu ispovijed i pisati sva svoja zla i dobra, raspravu o svojem životu, što sam jasnije znala i umjela. Ne ispustih ništa. Kad poslije vidjeh, da sam napisala toliko zala, a gotovo nikakva dobra, sjećam se, da me je obuzela prevelika tuga i bol. Bila nam u velikoj neprilici i zbog toga, što će vidjeti u kući, kako općim s tako svetim ljudima, kao što su oci Družbe Isusove. Bojala sam se svoje slaboće, a činilo mi se, da sam više dužna te ne budem zla i okanim se svojih zabava. Ne učinim li toga, da će biti još gore. I stoga zamolih sakristanku i vrataricu, neka ne kažu nikom ništa. No to mi je malo koristilo. Kad su me pozvali, bila je baš na vratima sestra, koja je pripovijedala u svem samostanu. Eto koliko neprilika i straha sprema zloduh onome, ko hoće da se približi k Bogu!

16. Razgovorih se s onim slugom Božjim, koji je zbilja bio velik sluga Božji i veoma razborit [80.] Razgalih mu svu svoju dušu. On je dobro znao ovaj jezik, pa mi razloži sve, što je i kako je, i veoma me ohrabri. Reče mi, da djeluje posve očevidno duh Božji; ali da se moram iznovice povratiti k unutarnjoj molitvi, jer nisam položila pravog temelja, a i ne znam ništa o trapljenju. (Tako je i bilo, jer, čini mi se, nisam razumjela ni imena.) No reče da ne smijem nipošto propuštati molitve, nego se uvelike trsiti, jer mi Bog daje takve osobite milosti. Ko zna, ne kani li Gospodin po meni učiniti dobro mnogima. I druge stvari. (Čini se, da je prorekao, što je Gospodin kasnije učinio sa mnom.) Bila bih veoma kriva, reče, kad ne bili odgovarala milostima, što mi ih Bog daje: Činilo mi se po svemu, da mi po njemu govori Duh Sveti, da izliječi moju dušu, jer se sve a nju utisnulo.

17. Veoma se zastidjeh. A on me stade voditi takvim sredstvima, te se

[80] Bio je to o. Diego (Jakov) de Cetina, redovnik D. I. Rođen u Huete (Cuenca) 1531., učio je vještine u Alkali, a bogoslovlje u Salamanci. G. 1513. dođe u Avilu, a godinu kasnije ili nešto više ili manje, prijeđe u Burgos i drugamo. Umrije u Pjačenci 1568.

činilo da sam postala sasvim druga. Kako je velika stvar razumjeti dušu! On mi reče, neka danomice razmatram o kojoj tajni muke i time se okoristim. A na drugo da ne mislim nego na Čovječanstvo Kristovo. Onim unutarnjim sabranostima i slastima da se oprem koliko mogu i ne dam im mjesta, dok mi on ne rekne što drugo.

18. Ostavi me utješenu i okrijepljenu. A Gospodin, koji mi je pomagao, pomože i njemu, da razumije stanje moje duše i kako me ima voditi. Odlučih čvrsto, da neću ni u čemu prestupati njegovih odredaba. Tako sam radila sve do danas. Neka bude hvaljen Gospodin, koji mi je dao milost, da slušam svoje ispovjednike, ako i nesavršeno. Bili su oni nemalo uvijek blaženi oci Družbe Isusove. Ja sam ih, kako rekoh, slijedila samo nesavršeno. Očevidno se poče moja duša popravljati, kao što ću sada pripovijedati.

GLAVA XXIV.

Nastavlja započeto gradivo i pripovijeda, kako se okoristila njezina duša, otkad je počela slušati i kako joj je malo koristio otpor milostima Božjim te kako joj ih je Njegovo Veličanstvo davalo sve obilatije.

1. Iza ove ispovijedi ostade moja duša tako mekana, te mi se pričini, da nema ništa, na što ne bih bila pripravna. I tako se počeli mijenjati u mnogim stvarima, premda me nije ispovjednik na to silio, nego se pače činilo, da do toga svega malo drži. No to me je još više poticalo, jer me je on vodio putem ljubavi Božje i pustio je, da idem slobodno i neprisiljeno pa da se ja iz ljubavi dadem na taj put. Tako proboravih gotovo dva mjeseca naprežući se iz petnih žila, da se opirem nasladama i milostima Božjim. Što je do vanjštine vidjela se promjena; jer mi je Gospodin već počeo davati srčanost, da vršim neke stvari, koje su se osobama, što su me poznavale, pa i u samoj kući[81] činile izvanredne. Tako su i govorile. Imale su i pravo. Bile su izvanredne prema onom, što sam prije radila. No bilo je premalo ono, što sam radila, s obzirom na ono, na što me je vezalo odijelo i zavjeti.

2. Iz otpora protiv naslada i utjeha Božjih dobih pouku od Njegova Veličanstva. Prije sam naime mislila, da se moram sasvim osamiti, eda mi dade te darove, pa se nisam usuđivala ni ganuti. Poslije upoznah, da je malo stalo do toga. Što sam više nastojala da se od toga odvratim, to me je više obasipao Gospodin nasladom i slavom, pa mi se činilo da sam sva njom obavita i da joj ni na koju stranu ne mogu uteći. Tako je i bilo. Ja sam se toliko brinula i trsila, da mi je to zadavalo muku. Još se više Gospodin brinuo da mi dade milosti pa se u ova dva mjeseca objavljivao mnogo više nego je običavao, eda ja još bolje shvatim, da to nije u mojoj vlasti. Iznovice stadoh ljubiti presveto Čovječanstvo Kristovo. Moja se molitva stade utvrđivati poput zgrade, što se već diže na čvrstu temelju. Zavoljeli više i pokoru, koju sam bila zapustila radi svojih velikih bolesti. Onaj mi sveti muž, što me je ispovjedio, reče, da mi neke pokorničke vježbe ne mogu nauditi. Možda mi Bog šalje toliku bolest, jer ne činim pokore, pa hoće Njegovo Veličanstvo da mi je naloži. Zajedno mi naloži, da obavljam neka trapljenja, koja mi nisu bila baš ugodna. Sve sam to činila, jer mi se činilo, da mi zapovijeda Gospodin. A njemu je davao milost, da mi zapovijeda tako, te sam ga mogla poslušati. Moja je duša sad osjećala svaku uvredu, kojom se vrijeđao Bog, pa bila i najmanja. Tako na pr. ako bih imala što suvišno, ne bih se mogla sabrati u molitvi, dok ne bih ono odbacila. Mnogo sam molila, da me Gospodin vodi svojom rukom. Kad općim s njegovim slugama, neka ne dopusti, da se vratim natrag, jer mi se činilo, da je to velik prekršaj i da bi oni radi mene izgubili svoj ugled.

[81] Utjelovljenje u Avili.

3. U ono vrijeme dođe u ovo mjesto o. Franjo[82], koji je bio vojvoda Gandijski pa je prije nekoliko godina ostavio sve i stupio u Družbu Isusovu. Moj ispovjednik se pobrinu, a i spomenuti vitez svjetova, da dođe k meni i da govorim sa sv. Franjom i položim mu račun o molitvi, što je obavljam. Znao je (moj ispovjednik), da je napredovao, jer mu je Bog dao mnogo milosti i obdario ga, jer je mnogo ostavio za Njega, pa mu je platio već u ovom životu. Kad me on sasluša, reče mi, da u meni djeluje duh Božji, pa mu se ne smijem više opirati po njegovu mnijenju, premda sam dosada pravo radila. Svagda moram molitvu započinjati razmatrajući jednu tajnu iz Muke Isusove. Ako uzdigne Gospodin moj duh, da mu se ne opirem, nego pustim, neka ga diže Njegovo Veličanstvo; a ja da se ne trsim oko toga. On je sam bio daleko uznapredovao, a iskustvo je u tom veoma zamašno, pa mi dade lijek i savjet. Reče mi, da bi bila zabluda, kad bih se više opirala. Ja se uvelike utješih, tako i onaj vitez. On se veoma razveseli radi izjave, da Bog djeluje. On mi je pomagao i svjetovao me, koliko je mogao. A mogao je mnogo.

4. U to vrijeme premjestiše moga ispovjednika iz ovoga mjesta u drugo. To se mene i te kako kosnu, jer pomislih, da bih mogla opet postati zločesta i pričini mi se, da neću moći naći drugog ispovjednika poput njega. Duša mi ostade kao u pustinji, bez ikakve utjehe i bojažljiva. Ne znadoh, što da činim. Jedna mi rođakinja izradi, da me uzeše u svoju kuću, a ja pregnuh da pribavim odmah drugog ispovjednika iz Družbe Isusove. Gospodinu se svidje, te se sprijateljih s nekom vrlo uglednom gospođom udovicom, koja je s ovima mnogo općila.[83] Ova me nagovori, da se ispovijedam njezinu ispovjedniku. Ostadoh mnogo dana u njezinoj kući. Živjela je blizu (isusovačke kuće). Ja sam se veselila, jer sam se mnogo razgovarala s isusovcima. Već sama spoznaja njihova života i vladanja bijaše velika korist za moju dušu.

---

[82] Sv. Franjo Borja povjerenik Družbe Isusove u španjolskoj posjeti u više prilika zavod sv. Egidija u Avili. Za jednoga posjeta 1557. upozna M. Tereziju u Utjelovljenju, pa ga veoma osvoji njezina krepost. Donja Ivana de Velasco, vojvotkinja Candijska izjavi o tom u Obavijestima o beatifikaciji Svetice. Na članak 115. kažem, da sam čula, gdje se vojvoda Gandijski, o. Franjo Borja, koji je bio general Družbe Isusove, govorio mnogo o duhu, životu i svetosti M. Terezije od Isusa. A isto tako sam čula o. Baltazara Alvareza, te iste družbe, i gospodina biskupa Tarazonskoga, veoma umne ljude, koji su općili sa spomenutom M. Terezijom od Isusa i štovali je kao sveticu«. Sv. Franju Borju je o. Baltazar Alvarez pitao za savjet o duhu sv. Terezije, a svetac ga je odobrio. (Memorias Historiales 1. R. n. 124.).

[83] Dona Guiomar ili Jeronima de Ulloa, kći D. Petra Ulloa i Dona Aldonza Guzman. Oboje su bili vrlo odlični. Gđa Guiomar obudovi od 25 godina te se dade sasvim nu krepost i sa Sveticom se tijesno sprijatelji od 1587. Pomagala je svojski Svetici i Obnoviteljici na početku obnove. O tom jasno i zahvalno svjedoči Svetica u listu, što ga je pod kraj prosinca 1561. pisala svome bratu D. Lorenzu Cepeda, a i na mnogo mjesta u svojim spisima.

5. Ovaj me otac[84] poče voditi k većoj savršenosti. Govorio mi je, da ne smijem propuštati ništa, eda sasvim ugodim Bogu. Postupao je sa mnom veoma vješto i blago, jer moja duša nije još bila jaka van vrlo nježna. Pogotovu nisam raskidala nekih prijateljstava, premda nisam vrijeđala Boga. Bila je u njima velika ljubav, pa sam mislila, da je nezahvalnost, ako ih prekinem. I stoga rekoh ispovjedniku, zašto bih bila nezahvalna, kad ne vrijeđam Boga. On mi reče, da to nekoliko dana preporučujem Bogu i molim hvalospjev O, dođi, Stvorče duše Svet, da me prosvijetli (i pokaže), što je najbolje. Kad sam jednog dana mnogo razmatrala i molila Gospodina, neka mi pomogne, da mu u svemu ugodim, dok sam još izgovarala slavospjev, spopade me ushit tako iznenada, te me gotovo izvuče iz mene. Ne mogoh o tom ni posumnjati, jer je bilo sasvim očevidno. Bilo je to prvi put, kad mi je Gospodin dao milost zanosa. Pritom zamijetih riječi: Neću da odsele općiš s ljudima, nego i anđelima[85]. Ja se veoma preplaših i prestravih, jer je gibanje duše bilo veoma žestoko i one su mi riječi rečene usred duha. No kad minu strah, koji je po mojem mnijenju prouzročila novost, ostade mi velika utjeha.

6. Ono što mi reče Gospodin potpuno se izvršilo. Nikad odonda nisam mogla sklopiti posebnog prijateljstva ni tražiti utjehe ni gojiti osobitu ljubav van prema onima, za koje saznam, da ljube Boga i nastoje mu služiti. Nije to u mojoj vlasti, niti mi je stalo, jesu li rođaci ili prijatelji. Ne upoznam li, da je ko takav kao što je rečeno ili da ne obavlja molitve, težak mi je križ općiti s njim. Čini mi se, da je sasvim tako bez ikakve pogrješke.

7. Od onoga dana, kad se Bogu svidjelo, da u jedan tren, čini mi se, da nije bilo dulje, svoju službenicu pretvori u drugu, ostadoh tako srčana, da ostavim sve radi Boga. Stoga nije trebalo, da mi ispovjednik više zapovijeda. Vidio je on, da toliko prianjam za to prijateljstvo, pa se nije usudio, da mi odlučno naloži, neka prekinem to prijateljstvo. Mora da je čekao, dok Gospodin uradi, kao što je i učinio. Ni ja nisam mislila, da ću uspjeti. Već sam prije pokušala sama, ali mi je zadavalo toliku poteškoću (ostaviti prijateljstvo, koje bi moglo spriječiti malko saobraćaj s Bogom), te se okaniti (borbe protiv tih prijateljstava), jer mi se činilo, da nije baš nedolično (to prijateljevanje). No sada mi već Gospodin dade slobodu i jakost, da izvršim (što prije nisam mogla). Priopćih to ispovjedniku i prekinuh sve, kao što mi je zapovjedio. Kad oni, s kojima sam općila, opaziše u mene ovu odlučnost, i oni se tim silno okoristiše.

8. Blagoslovljen budi Bog dovijeka, jer mi je u tinji čas dao slobodu, koje nisam mogla doseći u mnogo godina unatoč svim svojim naporima. Kadikad sam se tako silila, te me je to dosta stajalo i zdravlja. A kad to učini Onaj, koji je svemoćan i pravi Gospodar nad svim, ne zadade mi ni malo muke.

---

[84] Govori o o. Ivanu de Pradanos, Družbe Isusove, rodom iz Logrona. Ređen u svećenike 1554. u 25. godini na sveučilištu u Salamanci svrši treće godište bogoslovlja. Godinu nakon ređenja bi premješten u zavod Avilski kao propovjednik i duhovni ispovjednik, kako kaže o. Valdivia. (Hist. de la Provincia de Castilla t. III. p. II. c. I. § 3.). Odonud prijeđe u Valjadolid, gdje proživi više od 40 godina djelujući pobudno svojim propovijedima i ispovijedanjem. Umrije ondje 4. studenog 1597.

[85] To se dogodi 1558., dok je Svetica živjela u samostanu Utjelovljenja.

GLAVA XXV.

Raspreda o načinu, kako se razumije ono, što Bog govori duši, kad se ne čuje (ušima). Kakve prevare mogu biti u tom i po čemu će se poznati. Veoma je korisno za onoga, koji se desi na tom stupnju molitve, jer se tumači vrlo dobro i veoma poučno.

1. Bit će dobro, mislim, razjasniti, kakav je to govor, što ga Bog govori duši, i što duša pritom osjeća, da razumije vaša milost. Otkad mi je Gospodin ovaj spomenuti prvi put iskazao ovu milost, iskazivao mi je veoma često sve dosada, kao što će se razabrati iz onoga, što ću pripovijedati.[86] Riječi su veoma razgovijetne, pa ako se i ne čuju tjelesnim ušima, razumiju se mnogo jasnije, nego kad bi se čule. Uostalom bi se zamijetile, kad bismo se i silno opirali. Kad ovdje ne želimo slušati, možemo začepiti uši ili paziti na što drugo, pa ako i čujemo, nećemo razumjeti. A kad Bog govori duši, nema pomoći. Ako mi je i teško, moram slušati; razum mora paziti, da razumije, što Bog hoće, da razumijemo. Ne pita se, hoćemo li, nećemo li. On, koji sve može, hoće, da shvatimo, da se mora raditi, što on hoće, i pokazuje, da je pravi naš gospodar. To sam vrlo često iskusila. Gotovo sam se dvije godine opirala, jer sam bila u velikom strahu. I sad pokušam gdjekad, ali mi malo koristi.

2. Htjela bih razložiti varke, što se ovdje mogu desiti: premda mi se čini, da će zadesiti malo ili nikako onoga, ko ima veliko iskustvo. Ali to iskustvo mora biti obilato. A ja želim razložiti, kako se razlikuje, kad govori duh Božji kad li zli duh, ili je, može se desiti, umišljanje samoga razuma tako, te razum govori sam sebi. Ne znam, može li to biti, ali se meni i danas činilo, da može. Kad govori Bog, iskusila sam u mnogo stvari, što su mi rečene prije dvije ili tri godine, i sve su se izvršile, a dosada se nijedna nije pokazala lažnom. A poznala sam i po drugim znakovima, iz kojih se vidi jasno, da je (govorio) duh Božji, kao što će se reći poslije.

3. Po mojem mnijenju može ko nešto preporučivati Bogu s velikom ljubavlju i brigom pa mu se može pričiniti, da čuje što, hoće li, neće li biti. To je posve moguće. No ko je već zamijetio onu drugu vrst govora, jasno će razabrati, što je to, jer je razlika velika. Kad razum tvori nešto, zapaža, da on sam nešto uređuje i govori, pa radio to ne znam kako nježno. Tu nije drugačije, van kao da neko sprema govor. A (u drugom slučaju) sluša, što govori drugi. Razum će sam spoznati, da on ne sluša nego radi. I riječi su, što ih razum tvori, nekako tamne, sanjarske, a nisu onako jasne kao one što govori Bog. Ovdje je u našoj vlasti, da se odvratimo od njih, kao što možemo zašutjeti, kad govorimo. U drugom slučaju, gdje govori Bog, nije to moguće. Drugi je znak, veći od svih, da nema učinka (kad govori sam); a kad govori Gospodin riječi su zajedno djela. Ako i nisu riječi da potaknu na pobožnost, van za ukor, već na prvi mah pripravljaju dušu i čine je sposobnom, omekšavaju je, prosvjetljuju, okrepljuju i primiruju. Ako je duša bila suha, smetena i nemirna, sve se to ukloni kao rukom, pa još i bolje, jer se čini, hoće Gospodin, da upoznamo, da je moćan, a njegove riječi da su djela.

4. Čini se, da se razlikuju (riječi Božje od onih što ih tvori razum) kao ono, što govorimo od onoga, što slušamo, ni više ni manje. Kad ja govorim, kako rekoh, uređujem razumom ono, što govorim. A kad govore meni, ne radim

[86] U pređašnjoj glavi govori o toj milosti što je dobila između 1555 i 1557.

ništa, van slušam bez ikakva posla. U prvom slučaju, kad govori razum, ne možemo dobro odrediti, čuje li se kakav glas, van se događa kao onome, koji je u polusnu. Onaj je drugi Božji glas tako jasan, te se ne gubi nijedna slovka od onoga, što se govori. A događa se to i onda, kad su razum i duša tako smeteni i rastreseni, te ne bi mogli pogoditi da slože razložnu rečenicu. A ipak duša ovdje nalazi gotove velike rečenice, koje joj kažu, što sama, i veoma sabrana, ne bi mogla doseći. Usto se, kako je rečeno, već na prvu riječ sva promijeni. A kad je duša u zanosu, gdje su joj sve moći obustavljene, kako će razumjeti stvari, koje joj nisu prije ni na pamet padale? A kako bi joj pale na pamet onda, kad joj pamet gotovo ne radi, a mašta je kao omamljena?

5. Treba znati, da se po mojem mnijenju nikad ne vide viđenja i ne zamjećuju one riječi, dok je duša sjedinjena s Bogom u ushitu. U to se vrijeme sasvim, izgube sve duševne moći, kao što već rekoh gore kod druge vode (gl. XVII. i XX.), pa mi se čini, da se ne može ni vidjeli ni razumjeti ni čuti. Duša je sva u vlasti drugoga, pa se čini, da joj Gospodin u to vrijeme, koje je veoma kratko, ne daje ni za što slobode. Prođe li to kratko vrijeme, a duša ostane još u ushitu, događa se ono, o čemu govorim. Duševne moći nisu više sasvim izgubljene, ali ne rade gotovo ništa. Nekako su kao zadivljene i nesposobne za umaranje. Ima toliko znakova, da se upozna razlika, kad govori Bog kad li razum, te se neće prevariti više puta, ako se prevari jednom.

6. Ja tvrdim, da će to veoma jasno vidjeti iskusna i oprezna duša. Ostavimo ostale stvari, iz kojih se vidi ono, o čemu govorim. Nema nikakva učinka govor razuma niti ga duša pripušta; a ovaj drugi Božji govor, mora dopustiti, ako joj je i teško. I ne vjeruje svome govoru, već spoznaje, da je to navijanje razuma, do kojega ne drži ništa, kao ni do riječi bijesna čovjeka. Ovaj je drugi Božji govor, kao da slušamo veoma sveta ili učena i vrlo ugledna čovjeka, za koga znamo, da nam neće lagati. No i ova je poredba još preslaba, jer riječi Božje imaju gdjekad u sebi takvo veličanstvo, te učine, da zadršćemo ako su prijekome riječi, sve ako se ne sjećamo, ko ih govori. Ako li su riječi ljubavi, učine da se rastapamo u ljubavi. A one su stvari, kako je već rečeno, bile daleko od pameti, a izgovaraju se posve brzo tako velike misli, te bi trebalo dugo vremena, da ih uredimo. I držim, da svakako moramo upoznati onda, da one riječi nisu naše izmišljotine. Ne treba mi se dakle kod toga dulje zadržavati, jer bi bilo, čini mi se, čudo, kad bi se u tom mogao ko iskusan prevariti, vanda bi se naumice htio prevariti.

7. Dogodilo mi se često, da sam dvoumila i nisam vjerovala, što mi se govorilo, već sam pomišljala, da se sama varam. To se zbivalo, kad bi već prošao (govor Božji), jer je onda, (dok Bog govori) nemoguće (dvoumiti). A nakon dugo vremena vidjeh, da mi se ono izvršilo što je Bog govorio: jer Gospodin čini, da ostaje što on govori u pameti, pa se ne može zaboraviti. A što potječe od razuma, to je kao prva kretnja misli, koja prođe i zaboravi se. A riječ je Božja kao djelo. Ako se i pozaboravi i prođe vrijeme, opet se ne zaboravi sasvim tako, te se napokon izgubi iz pameti, da je uopće rečena. Izuzetak je samo, ako je minulo mnogo vremena ili ako su bile riječi utješne ili poučne. No proroštva se po mojem mnijenju ne mogu zaboraviti. Barem ja nisam mogla, premda imam slabu pamet.

8. Kažem opet, što se meni čini, da razum ne može varati, ako nije duša tako bezdušna, te bi htjela nešto izmisliti i kazati, da je to čula, premda nije.

A to bi bio velik zločin. Čini mi se, da nije na pravom putu, ako ne vidi jasno, da sama slaže riječi i govori ih u sebi, ako je kad čula (riječi) duha Božjega. Ako li nije, možda će za svega života ostati u toj zabludi i misliti, da zamjećuje one riječi, premda ne znam kako. Ta duša želi ili ne želi nešto čuti. Ne mari li za ono, što čuje i ne bi rado nikako ništa čuti radi tisuću bojazni i mnogo drugih razloga, pa življe želi mirno obavljati svoju molitvu, nego slušati takve riječi: kako može dati razumu vremena, da složi riječi? Zato se hoće vremena. Ovdje, kad Bog govori, ne gubimo vremena, bivamo poučeni i doznamo stvari, koje ne bismo mogli rasporediti u mjesec dana. A sam se razum i duša zadive nekim stvarima, koje se doznadu.

9. Tako je to. A ko ima iskustva, vidjet će, da je doslovce sve, kao što rekoh. Hvalim Boga, da sam umjela ovako razložiti. Pri kraju ovo. Što izmisli razum, mogli bismo čuti, kad hoćemo. Svaki put, kad obavljamo molitvu, moglo bi nam se činiti, da nešto zamjećujemo. Ali nije tako ono drugo. Mogu više dana uzalud čekati, da što čujem, a drugda kad i ne želim, kako rekoh, moram čuti. Ko bi htio druge naumice varati i govorio, da je čuo od Boga ono, što je čuo od sebe, po mojem bi mnijenju isto tako lako mogao kazati, da je čuo tjelesnim ušima. Doista je tako. Ja zbilja nisam nikad mislila, da se drugačije može slušati ili zamjećivati, dok nisam iskusila na sebi. A kako rekoh, to me je stajalo mnogo muke.

10. Kad se uplete zloduh, ne samo ne ostavlja dobrih učinaka, već ostavlja zle. Meni se to desilo samo dva ili tri puta, i Gospodin me je odmah upozorio, da mi je govorio zloduh. Osim velike suše, što ostaje, nastaje u duši nemir poput onoga, što sam ga često iskusila, kad je Gospodin dopustio, da me snađu velike napasti i raznolike duševne patnje. Taj me nemir i sada često muči, kako ću govoriti kasnije. Nemir je to, za koji se ne zna, otkuda dolazi. Duša se, čini se, opire, smućuje, žalosti, a ne zna, zašto; jer što zloduh ovdje govori, nije zlo, van dobro. Mislim, da jedan duh ćuti drugoga. Užitak se i naslada po mome mnijenju uvelike razlikuju (od ovoga, što daje Bog). Zloduh bi mogao tim nasladama prevariti onoga, ko nije imao drugih, što ih Bog daje.

11. Govorim ovdje o pravim nasladama, a to je ljupka, jaka, duboko utisnuta, slasna, ugodna, mirna okrepa. Ne mislim na neznatne pobožnosti duše sa suzama i drugim sićušnim čuvstvima, koje otpuhne prvi povjetarac progona poput vjetrića. Ne zovem ih pobožnostima, sve ako imaju dobar početak i svete osjećaje, ali nisu dostatne, da se razlikuju učinci dobrog duha od učinaka zloduha. Zato treba vazda biti vrlo opreznim. Jer bi se lako mogli prevariti oni, koji nisu napredovali dalje u molitvi do tih malih utjeha nego dotle, ako bi imali viđenja ili objave. Ja nisam nikad imala tih stvari, dok mi Gospodin iz same dobrote nije udijelio molitvu sjedinjenja, van onaj prvi put (V. gl. VII.), kad sam, kako rekoh, vidjela Krista. Da je dalo Njegovo Veličanstvo, bila bih već onda upoznala, da je ono bilo pravo viđenje, kao što sam upoznala kasnije, pa bi mi to bilo na veliku korist. Kad govori zloduh, ne ostaje u duši blagi osjećaj, van je kao preplašena i mrzovoljna.

12. Držim posve zastalno, da zloduh neće prevariti, niti će dopustiti Bog, da prevari dušu, koja se ni malo ne pouzdaje u se i u vjeri je tako utvrđena, te bi za svaki članak bila voljna tisuću puta umrijeti. Iz ljubavi prema vjeri, koju joj Bog odmah ulije, a to je živa i jaka vjera, nastoji živjeti prema onom, što drži Crkva, te pita za savjet sad one sad ove. A pristaje tako snažno uz te vjerske istine, te je sve moguće objave, pa da vidi i nebesa otvorena, ne

bi moglo odvratiti ni od jedne istine, što je uči Crkva. No ako bi osjetila, da se kadikad koleba u misli protiv toga ili se zadržava u misli govoreći: »Jer mi ovo govori Bog, može biti istina kao i ono, što je govorio svecima« mogao bi je zloduh prevariti. Ne kažem, da to duša vjeruje, već je zloduh počinje samo napastovati prvim porivom; jer bi bilo veoma zlo, kad bi se u tom zadržavala. No držim, ni prvi pokreti neće često doći, ako je duša tako jaka u vjeri, jer joj Gospodin daje takve milosti, te se čini, da bi za najmanju istinu, što je uči Crkva, smrvila sve vragove.

13. Ako duša ne vidi u sebi te velike jakosti i ako joj se daje pobožnost ili viđenje, neka ne drži to sigurnim. Jer ako i ne osjeti odmah štete, može malo po malo nastati velika šteta. A koliko vidim i znam iz iskustva, može se samo onda vjerovati, da objava dolazi od Boga, ako se slaže sa Sv. Pismom. Ako li bi se i najmanje kosilo s njim, kud i kamo bih tvrđe držala, čini mi se, da potječe od zloduha, nego sada držim, da ono (što je meni objavljeno), potječe od Boga, premda je to i te kako izvjesno. Onda ne treba tražiti znakova, od kojega je duha ta objava; jer je taj znak tako jasan, da se vjeruje, e je od zloduha, te ja ne bih vjerovala, da je (ta objava) od Boga, kad bi me uvjeravao sav svijet. Kad djeluje zloduh, poznaje se i po tom, što se sakriju i iščeznu iz duše sva dobra, te duša ostane mrzovoljna i smeteta i bez ikakva dobrog učinka. Ako se i čini, da budi zloduh u duši želje, one nisu krepke. Mislim, da će razumjeti, ko je iskusio djelovanje dobrog duha.

14. Uza sve to može zloduh prouzročiti mnogo prevaru. I zato nije ništa tako sigurno, te se ne bi više trebalo ništa bojati i biti na oprezu svagda i imati učena vođu, kojemu se ne smije ništa zatajati. Ko radi tako, ne može ga snaći nikakva šteta, premda su meni uvelike naudile prevelike bojazni nekih osoba. Osobito mi se dogodilo jednom, da se skupilo mnogo njih, u koje sam se posve pravo silno pouzdavala. Ja sam pretresala samo s jednim vođom, a kad bi mi što zapovjedio, govorila sam i s drugima. Oni su se međusobno dogovarali mnogo, kako da mi pomognu, jer su me veoma voljeli, a bojali su se, da bih mogla biti prevarena. I ja sam se veoma bojala, kad nisam obavljala molitve. A kad bih bila kod molitve, pa bi mi Gospodin iskazao kakvu milost, odmah bih bila sigurna. Mislim, da ih je onaj put bilo zajedno pet ili šest, sve revnih sluga Božjih.[87] Moj mi ispovjednik reče, da se svi slažu u tome, da je (začetnik onim vanrednim stvarima) zloduh; da se ne pričešćujem tako često i da se nastojim rastresti tako da ne budem osamljena. Ja sam bila i onako do skrajnosti bojažljiva, kao što rekoh, a bojazan mi poveća bolest srca tako, te se gdjekad nisam usuđivala ni danju sama biti u sobi. Kad vidjeh, gdje toliko njih jednoglasno kažu isto, a ja ne mogoh vjerovati, uhvati me silna grižnja duše, jer sam držala, da je to radi malene poniznosti. Ta svi su oni bih kud i kamo kreposniji od mene, a usto učeni. Zašto im onda ne bih vjerovala? Silila sam se, koliko sam mogla, promišljala sam na svoj zli život, pa sam držala da su prema tome oni morali govoriti istinu.

15. U toj žalosti pođem jednog dana u crkvu i uđem u bogomolju, nakon

---

[87] Različni su ispovjednici htjeli iskušati posluh Svetice, pa su joj kadikad zabranili Svetu Pričest. Među njima učini to i o. Baltazar Alvarez, kako pripovijeda u njegovu životu o. Luis de la Puente gl. XI. No te kušnje šiba u VI. gl. Osnutaka, gdje kaže: »Kao što je radila jedna osoba, kojoj su često razboriti ispovjednici uskraćivali Pričest, jer se češće pričešćivala. Ona je to veoma ćutljivo osjećala, ali je opet više željela čast Božju nego svoju« itd.

što sam već više dana propuštala pričest i zapustila samoću, koja mi je bila sva utjeha. Nisam imala ni žive duše, s kojom bih se razgovorila, jer su svi bili protiv mene. Činilo mi se, da mi se jedni podrugivaju, kad sam im pripovijedala, jer (su mislili), da mi se tlapi. Drugi su opominjali ispovjednika, neka me se čuva. Neki su govorili, da je to očito od zloduha. Sam je ispovjednik doduše pristao uz one druge, da me iskuša, kao što doznah kasnije, ali me je svagda tješio. Govorio je, ako se i zloduh upleo, da mi ne može ništa, dok ne vrijeđam Boga; da će me to već minuti, samo neka se mnogo molim Bogu za to. Mnogo se molio za me i on i svi oni, što ih je on ispovijedao, pa i mnogo drugoga svijeta. Ja sam svu svoju molitvu namijenila, da me Njegovo Veličanstvo povede drugim putem, a zamolila sam zato i sve sluge Božje, što sam ih poznavala. Potraja to neke dvije godine, da sam neprestance za to molila Gospodina.

16. Mene nije moglo ništa utješiti, kad sam pomišljala, da je moguće, da mi je toliko puta govorio zloduh. Jer otkada nisam u samoći molila u određene sate, Gospodin je dao, da se saberem u saobraćaju s drugima i govorio mi je, što se njemu svidjelo, da ja nisam toga mogla zapriječiti, premda mi je bilo teško, da ono moram slušati.

17. Budući sama i nemajući nikoga da mu razgalim srce. nisam mogla ni moliti naustice ni čitati. Prestravljena od tolike nevolje i u strahu, da me zavarava zloduh, smetena i izmorena, nisam znala, kad ću, kamo li ću. U toj se žalosti nađoh kadikad, pa i često, ali čini mi se nikad nije bila tako golema (kao onda u bogomolji). Ostadoh četiri ili pet sati bez ikakve pomoći ni s neba ni sa zemlje. Gospodin me ostavi samo da trpim bojeći se tisuću opasnosti. O Gospodine moj, kako si Ti istinski prijatelj, kako li si moćan! Kad hoćeš, možeš, a ne prestaješ nikad ljubiti one, koji Tebe ljube! Neka te hvale svi stvorovi, Gospodaru svijeta! O ko će mi dati glasove, da razglasim, kako si vjeran svojim prijateljima! Sve se iznevjeri, a Ti se, Gospodaru svega toga, nikad ne iznevjeri. Malo je ono, što daješ da trpe oni, što te ljube. O Gospodine moj, kako nježno i lijepo i ljubezno znaš postupati s njima! O da se nisam nikad dala, da ljubim ikoga osim Tebe! Čini se, Gospodine, da Ti strogo kušaš one, koji te ljube, da se u preobilju njihove muke očituje još veće preobilje tvoje ljubavi. O Bože moj, kad bih imala razum i učenost i nove riječi, da slavim tvoja djela, kao što ih upoznaje moja duša! Sve mi nedostaje, Gospodine moj, no ako mi Ti ne uskratiš svoju milost, neću te ostaviti. Neka se dignu protiv mene svi učenjaci, neka me progone svi stvorovi, neka me muče vragovi. Ti me, Gospodine, nećeš ostaviti; jer znam već iz iskustva, s kakvim dobitkom oslobađaš one, koji se samo u Tebe pouzdaju.

18. Kad sam bila u ovoj velikoj tjeskobi, još ne počeh gledati viđenja. Bile su mi dovoljne ove riječi, da me riješe tjeskobe i posve me umire: »Ne boj se, kćerko, Ja sam ovo, i neću te ostaviti bez pomoći. Ne straši se !« Kako mi je onda bilo, čini mi se, da bi me bilo trebalo mnogo sati uvjeravati, eda se primirim, i još ne bi ništa dostajalo. A eto one me same riječi primiriše, okrjepiše, obratiše: dadoše mi takvu sigurnost, spokojnost i svjetlost, te vidjeh svoju dušu u tren oka sasvim drugačiju, pa mi se čini, da bi protiv svega svijeta branila činjenicu, da mi je Bog govorio. O, kako je On dobar Bog! Kako je dobar i moćan Gospodin! Ne daje On samo savjet, nego i pomoć. Njegove riječi jesu djela. A kako, Bože moj, jača vjeru, kako li množi ljubav!

19. To je zaista tako. Ja sam se često sjećala, kako je ono Gospodin zapovjedio vjetrovima, da se umire, kad se digla oluja na moru. Tako sam i ja onda govorila: Ko je onaj, koga slušaju sve moje moći, koji u tren oka rasvjetljuje toliku tamu, umekšava srce, koje se prije činilo tvrdo kao kamen? (Ko je onaj), koji daje vodu slatkih suza, gdje se činilo, da će dugo biti suša? Ko budi ove želje, ko li daje ovu srčanost? Ja sam mislila ovako: čega se još bojim? Što je to? Želim služiti ovom Gospodinu. Ne tražim ništa van da ugodim njemu. Ne želim radosti ni mira ni drugoga dobra, već izvršivati njegovu volju. (To sam mogla tvrditi, jer sam mislila, da sam za se stalna). Ako je dakle ovaj Gospodin tako moćan, kao što vidim da jest, i znam da jest, a nema sumnje, jer vjera uči, da su vragovi njegovi robovi, dok sam ja službenica ovoga Gospodina i Kralja, kakvo mi zlo mogu oni učiniti? Zašto ne bih bila toliko jaka, da se borim s čitavim paklom? Nato uzeh u ruku križ te mi se pričini, da mi Bog zbilja daje srčanost, jer se u kratko vrijeme nađoh tako promijenjena, te se ne bih pobojala porvati sa zlodusima. Činilo mi se, da bih s onim križem sve pobijedila. I zato izustih: Sada dođite svi! Službenica sam Gospodnja, pa hoću da vidim, što mi možete učiniti.

20. Nedvoumno mi se činilo, da me se zlodusi boje; jer ostadoh mirna i bez straha od svih njih, tako te mi iščeze svaki strah, što me je prije obuzimao. Gdjekad sam ih ogledala, kao što ću reći poslije, ali ih se gotovo nisam nimalo više bojala. Štoviše, činilo se, da se oni boje mene. Onaj, koji je Gospodin nad svima, dade mi vlast nad njima tako, te nisam za njih više marila nego za muhe. Oni mi se čine strašljivi tako, te im ponestane snage, kad vide. da do njih malo drže. Ovi neprijatelji znadu samo onda izravno napasti, kad im se ko sam preda ili kad im to Bog dopusti, za veće dobro svojih slugu, da ili napastuju i muče. Neka dade Njegovo Veličanstvo, da se bojimo, čega se moramo bojati, i razumijemo, da više može nauditi jedan laki grijeh nego sav pakao zajedno. Tako je to.

21. Kako nas drže u strahu ovi zlodusi, jer sami hoćemo da se strašimo prianjajući za časti i bogatstvo i užitke! Združeni s nama samim, koji smo sami sebi protivnici, jer ljubimo i želimo, na što bismo morali mrziti, čine nam golemu štetu. Jer im mi oružje, kojim bismo se morali braniti, dajemo u ruke, da se njim bore protiv nas. To je vrlo žalosno. Ako li mi preziremo sve to radi Boga, ako zagrlimo križ i nastojimo da Bogu uistinu služimo, bježi zloduh od tih istina kao od kuge. On je lažni prijatelj i sama laž. Ne će ugovarati s onim, ko hodi u istini. A opazi li, da je komu potamnio razum, pomaže vješto, da mu se ugase oči. Jer ako je ko već tako slijep, te svoj odmor traži u taštim stvarima ovoga svijeta, koje su tako tašte, te nalikuju djetinjoj igri, vidi zloduh, da je to dijete pa i postupa s njim kao s djetetom, pa se usuđuje porvati jednom, a i češće.

22. Bože daj, da ne budem slijepa kao oni. Neka mi Njegovo Veličanstvo dade milost, te spoznam, da je mir ono, što je mir, da je čast ono, što je čast, a naslada ono, što je naslada, a ne sve naopako. I onda smokva svim vragovima. I onda će se oni bojati mene. Ne znam, zašto se bojimo i vičemo: »vrag, vrag!« mjesto da povikujemo: »Bog, Bog!« i natjeramo zloduha, da zadršće. Ta znamo, da se on ne može ni ganuti, ako mu ne dopusti Gospodin. Čemu dakle strah? Nedvoumno se ja više bojim onih, koji se boje vraga, nego se bojim samoga njega. Jer mi on ne može učiniti ništa, a oni me, pogotovu ako su ispovjednici, mnogo uznemiruju. Nekoliko sam godina

radi njih toliko pretrpjela, te se čudim, kako sam mogla podnijeti. Blagoslovljen bio Gospodin, koji mi je tako istinski pomogao![88]

[88] Covarrubias u svojem Tesoro ovako označuje smokvu (štrfić) : To je vrst prezira, koji pokazujemo tako, da stisnemo šaku, a palac pružimo između kažiprsta i srednjega. To je znak pogrde.« Upotrebljavao se štrfić ili smokva i kao amajlija (zapis) i to kao zaštita protiv očne bolesti. Amajlija se pravila od korala ili agata. Nosili su je kao obranu od vrušaca. Kao prezirni se znak spominje često u staroj španj. knjizi. Tako u Don Kihotu I. gl. 32., u Doroteji Lope de Vega č. II. prizor 4., u Sjeveru država Franje Osuna i drugdje. Talijuni kažu : far fico, Francczi faire la figue. Salomon Reinach u djelu Cultes, mythes et religions dokazuje, da je smokva (štrfić, ujaka) bila poznata i u starih naroda. D. Enrique de Villena napisa zanimljive podatke u Tractado del aojamiento y fascinologia.

GLAVA XXVI.

A ostavlja isto gradivo. Pripovijeda i razlaže, što joj se dogodilo i sklonilo je, te odbaci strah, i tvrdi, da joj je govorio dobri duh.

1. Držim za jednu od najvećih milosti što mi ih je dao Gospodin, onu srčanost, što mi je dao protiv zlih duhova. Jer je prevelika neprilika, ako je duša plašljiva te se ičega boji osim da vrijeđa Boga. Ta imamo svemoćnoga Kralja i tako velikoga Gospodina, koji sve može i kojemu je sve podložno. Zato nam se ne treba ničega bojati, ako hodimo, kako je rečeno, pred Njegovim Veličanstvom u istini i čiste savjesti. Stoga bih, kako rekoh, željela svaki mogući strah, da ni u čemu ne uvrijedim Onoga, koji me u isti mah može uništiti. Jer ako je zadovoljno s nama Njegovo Veličanstvo, niko nam se ne može usprotiviti ni podići na nas ruku, da ne uzmakne razbijene glave. Moglo bi se primijetiti: »Sve je to lijepo. No gdje je tako pravedna duša, koja bi sasvim bila mila Bogu? Zato se eto i boji.« Moja duša nije jamačno takva, jer je vrlo jadna i beskorisna i puna tisuću bijeda. No Bog ne postupa s nama kao ljudi, jer poznaje naše slabosti. A duša po velikim znacima osjeća u sebi, da li Boga ljubi uistinu. Ljubav naime u onim, što dopru do ovoga stanja, ne ostaje sakrivena kao u početnika, već se pokazuje s velikom žestinom i željom da gleda Boga, kao što rekoh i još ću kasnije spominjati. Štogod ne biva s Bogom ili za Boga, sve umara, sve muči. Nema odmora, koji ne umara, jer vidi, da je daleko od svoga pravog odmora. Prema tome je posve jasno, kako rekoh, da se prava ljubav ne da sakriti.

2. Desilo mi se jednom, da sam morala trpjeti velike nevolje i prigovore radi nekoga pothvata, o kojem ću govoriti kasnije. Trpjela sam od čitavoga mjesta, gdje boravim, pa i od svoga Reda. Bila sam radi mnogo povoda žalosna i nemirna. Tada mi prozbori Gospodin: Što se bojiš? Ne znaš li, da sam svemoćan? Ja ću izvršiti, što sam ti obećao. (Tako se naskoro i dogodilo.) A ja ostadoh tako ojačana, te mi se činilo, da bih se dala na druge pothvate, pa me stajalo i većih tegoba i da bih se izložila iznovice mukama, samo da mu služim. Bog mi je govorio toliko puta, te ne mogu prebrojati. Često me je korio, a kori i sada, kad počinim kakvu nesavršenost. Te su riječi takve, te bi mogle uništiti dušu. Barem uzrokuju popravak, jer Njegovo Veličanstvo, kako rekoh, daje savjet i lijek. Kadikad mi doziva u pamet moje prijašnje grijehe, pogotovu kad hoće da mi iskaže kakvu odličnu milost. Onda se duši čini, da stoji pred zbiljskim sudom, jer onda upozna istinu tako jasno, te ne zna, kamo bi se djela. Gdjekad me upozori na pogibli, što su prijetile meni ili drugima. Objavljene su mi unaprijed i mnoge buduće stvari, koje su se i dogodile nakon tri ih četiri godine. Kad dakle govor dolazi od Boga, toliko toga pokazuje, te se po mojem mnijenju mora znati.

3. Ima nešto najsigurnije, kao što i sama radim. Bez toga ne bih imala mira. A ne bi bilo ni dobro, kad bi se bez toga mi neuke žene htjele smiriti. To nam ne može nauditi već uvelike koristiti. A to mi je rekao često Gospodin: da naime ne propuštam van da razgalim čitavu dušu svoju i milosti, što mi ih iskazuje Gospodin, ispovjedniku, koji mora biti učen, te da ga slušam. I to često. Imala sam ispovjednika, koji me je uvelike trapio, a kadikad me i ražalostio i prouzročio mnogo muke, jer me je tako uznemirivao. A ipak mi je po mojem mnijenju on najviše koristio.[89] Sve ako

---

[89] O. Baltazar Alvarez, o kojem ćemo već govorili.

sam ga veoma ljubila, snašla me je kadikad napast, da ga ostavim. Činilo mi se, da mi smetaju u molitvi one muke, što mi je zadavao. No kadgod bih se odlučila na to, čula sam odmah glas, da toga ne činim, a i ukor, koji me je više poništavao, nego sve, što je činio svećenik. Kadikad sam se umarala: u jednu radi borbe sa sobom, u drugu radi ukora. A sve je to bilo potrebno, jer sam još bila malo ukrotila svoju volju. Jednom mi reče (Gospodin), da nije pravi posluh, ako nisam pripravna da trpim; da uprem oči u ono, što je On pretrpio pa da će mi sve biti lako.

4. Jednom me svjetova ispovjednik, koji me je ispovijedao isprvice, osvjedočim li se, da što dolazi od dobrog duha, neka šutim i nikom ne saopćujem, jer je bolje takve stvari zatajati. Nije mi se taj savjet činio zao, jer sam toliko osjećala i tako se stidjela svaki put, kad sam ispovjedniku kazivala te milosti, osobito ako su bile velike, te bih mnogo radije ispovijedala teške grijehe. Mislila sam, da mi se neće vjerovati, nego mi se samo rugati. A to sam toliko ćutjela, jer sam mislila, da se tim uskraćuje poštovanje čudesima Božjim, pa bih stoga bila rado šutila. Onda čuh, gdje mi veli (Gospodin), da me je onaj ispovjednik svjetovao vrlo rđavo. Svome ispovjedniku da ne smijem nipošto ništa zatajati, jer da je u tom velika sigurnost. A radim li drugačije, da bih se gdjekad mogla prevariti.

5. Kadgod bi mi Gospodin zapovjedio nešto u molitvi, a ispovjednik mi naložio nešto drugo, Gospodin bi mi opet rekao, da ispovjednika poslušam. A onda bi Njegovo Veličanstvo okrenulo ispovjednika, da mi i on ono zapovjedi. Jednom zabraniše, da se ne čita mnogo knjiga u materinskom jeziku.[90] Ta me se zabrana veoma kosnu, jer sam neke čitala s veseljem, a sad više nisam mogla, jer su bile dopuštene samo na latinskom. Nato mi reče Gospodin: Ne žalosti se, ja ću ti dati živu knjigu. Ne mogoh razumjeti, što znače te riječi, jer onda još nisam imala viđenja. No nakon vrlo malo dana razumjeh vrlo dobro, jer sam imala toliko gradiva za razmatranje i za sabranost u onom, što sam gledala, i Gospodin me je učio s takvom ljubavlju na mnogovrsne načine, te mi je vrlo malo ili nije nimalo trebalo knjiga. Njegovo je Veličanstvo bilo prava knjiga, u kojoj sam gledala istine. Blagoslovljena bila takva knjiga, koja tako otisne ono, što se mora čitati i činiti, te se ne može zaboraviti! Ta ko bi gledao Gospodina pokrivena ranama i ojađena progonima, te ih i sam ne bi zagrlio, zavolio i želio? Ko bi vidio malko slave, što je daje svojim slugama, te ne bi upoznao, da je sve, što se može činiti i trpjeti, ništa prema takvoj nagradi, što je iščekujemo? Ko bi gledao muke, što ih trpe prokletnici, te ne bi shvatio, da su prema njima sve muke na ovom svijetu samo radosti i ne bi upoznao, koliko je dužan Gospodinu, što ga je tako često očuvao od onoga mjesta?

---

[90] O. Fernundo de Valdes, vrhovni inkvizitor u Španiji, izdade 1559. Popis knjiga, u kojem zabrani ne samo štivo krivovjerskih knjiga, već i mnogo nabožnih na materinskom jeziku, jer bi po sudu Valdesovu i takve knjige mogle nauditi bezazlenim dušama. F. Luis Granadski u jednom pismu piše o tom popisu nadbiskupu Carranzi veoma milo: »Uza sve to će imati komadić posla, jer je nadbiskup tako protivan stvarima, kako on kaže za motrenje, za tesarske žene«. To je pismo napisao prema o. Cuervo između 17. i 22. kolovoza 1559. Obras de Granado t 14. p. 441.

6. O tim ću stvarima s pomoću Božjom govoriti opširnije poslije, pa ću sada nastaviti opis svoga života. Bože daj, da sam se umjela izjasniti u onom, što je dosele rečeno. Držim, da će onaj, ko ima iskustvo to razumjeti i vidjeti, da sam pogodila i pravo nešto izrekla. Ko nema iskustva, ne čudim se, ako mu se sve pričini besmislicom. Za njegovu je ispriku dosta, da ja ovo govorim. A ja neću okrivljivati onoga, ko to rekne. Gospodin dao, da barem pogodim izvršiti njegovu volju.

GLAVA XXVII.

U njoj razlaže drugi način, na koji Gospodin poučava dušu i ne govoreći joj daje, te razumije njegovu volju na čudesni način. Pripovijeda o neumišljenom viđenju i o velikoj milosti, što joj je iskazao Gospodin. Ova je glava veoma znamenita.

1. Da opet nastavim pripovijedati svoj život. Bila sam u ovoj tuzi i nevolji. Kako rekoh, molilo se mnogo za me, da me Gospodin povede drugim, sigurnijim putem, jer su mi govorili, da je tako sumnjiv (onaj, kojim sam hodila). Istina je, i ja sam se molila Gospodinu i rado bih bila poželjela drugi put. No videći, gdje mi se duša tako poboljšala, ako sam i molila vazda, nije mi to bilo moguće željeti. Mogla sam samo gdjekad, kad sam bila vrlo izmorena od onoga, Što su mi govorili, i od straha, koji su mi utjerali. Vidjela sam, da sam sasvim promijenjena u drugu. Zato nisam mogla na ino, van da se predam u ruke Božje, neka se na meni sasvim izvrši njegova volja, jer je On znao, što mi koristi. Vidjela sam, da me tim putem vodi u nebo, dok sam prije išla u pakao. I morala sam željeti (da dođem u nebo). A nisam mogla vjerovati, da (u meni djeluje) zloduh, premda sam to željela i radila, što sam mogla, da to vjerujem i želim (da me Gospodin povede drugim putem). No to nije bilo u mojoj ruci. Zato sam prikazivala dobro djelo, ako bih koje učinila. Izabrah svece za zaštitnike, da me štite od zloduha. Obavih devetnice preporučujući se sv. Hilarionu i sv. Mihovilu anđelu, koje sam na tu namjeru štovala s novom pobožnošću. Dodijavala sam i mnogim drugim svecima, neka izrade kod Njegova Veličanstva, da Gospodin pokaže istinu.

2. Tako minuše dvije godine, za kojih sam se zajedno s drugima molila za milost, neka me Gospodin povede drugim putem ili očituje istinu; jer su se neprestance zbivali spomenuti govori, što mi je govorio Gospodin. Tada mi se dogodi ovo. Na blagdan sam slavnog sv. Petra bila u molitvi. Tada vidim ili bolje rečeno zamijetim, jer ni tjelesnim ni duševnim očima ne vidjeli ništa, no učini mi se, da je Krist sasvim blizu mene, i vidim da je to On, koji mi je, po mojem mnijenju govorio. Ja nisam nikako znala, da može biti takvo viđenje. Zato me isprvice spopadne veliki strah, pa ne mogoh drugo van plakati. No čim mi prozbori samo jednu riječ, da me ohrabri, ostadoh po običaju mirna, zadovoljna i bez ikakva straha. Činilo mi se, da je Isukrst svagda uza me. No jer to nije bilo imaginarno viđenje, nisam mu vidjela lika. Ali sam vrlo jasno osjećala, da mi je zdesna i da je svjedok svega moga rada. A čim bih se malko pribrala ili ne bih bila previše rastresena, morala sam znati, da je uza me.

3. Veoma uzbuđena pohrlim odmah k svome ispovjedniku, da mu saopćim. On me zapita, u kakvom sam ga obliku vidjela. Kažem mu, da ga zapravo nisam vidjela. Nato me on opet zapita, kako znam, da je ono Krist. Odgovorim mu, da ne znam kako, ali ne mogu na ino nego zamjećujem, da je kraj mene, da to jasno vidim i spoznajem. I sabranost je duše u molitvi mira veća i trajnija. Učinci su sasvim drugačiji nego obično. A to mi je sasvim jasno. Morala sam upotrebljavati poredbe, da budem razumljiva. No zaista mi se čini, da nijedna ne pristaje pravo za ovu vrst viđenja. Ono ide među najuzvišenija, kao što mi reče sveti i veoma umni čovjek po imenu brat Petar Alkantarski, o kojem ću kasnije pripovijedati opširnije, a rekoše mi i drugi vrlo učeni ljudi. Usto mi rekoše, da se u to viđenje može najmanje miješati zloduh. Ovdje na zemlji nema izričaja, da se to izrekne, pogotovu

mi žene, koje malo znamo. Učenjaci će znati to razumnije iskazati. Kažem li. da Krista ne vidim ni tjelesnim ni duševnim očima, jer to nije imaginarno viđenje, kako mogu upoznati, i to jasnije nego da ga vidim, i tvrditi, da je uza me? Jer se može doduše činiti, da se ovdje zbiva, kao kad je ko u mraku ili je slijep te ne vidi drugoga, koji je uz njega, ali to ne pristaje dobro. Donekle je slično, ali nije mnogo. Jer se ondje osjeća sjetilima; čuje se drugi gdje govori ili se giblje ili ga se dotiče. Ovdje nema od toga ništa. Ne zapaža se ni mrak, već se Gospodin predoči duši u spoznaji sjajnijoj od sunca. Ne kažem, da se vidi sunce ili jasnoća, već je to svjetlost, koja rasvjetljuje razum, te se i ne vidi svjetlost, a duša uživa tako veliko dobro. Takva milost nosi sa sobom velike koristi.

4. Nije ovo viđenje poput nazočnosti Božje, koju često osjećaju osobito oni, što obavljaju molitvu sjedinjenja i mira. Čim tu počnemo moliti, nalazimo, čini se, onoga, s kim hoćemo da govorimo. Mislimo, da upoznajemo, e nas on sluša, i to po učincima i po duhovnim čuvstvima, što ih ćutimo kao što su čuvstva velike ljubavi i vjere, i druge odluke s nježnošću. Velika je to milost Božja, i komu je Bog dade, neka je veoma cijeni, jer je to veoma uzvišena molitva, ali još nije viđenje. Da je tu Bog, zamjećuje se samo iz učinaka, što ih tvori duši, kako je rečeno, jer hoće Njegovo Veličanstvo, da ga tako može osjećati. A ovdje se u viđenju jasno vidi, da je ovdje Isukrst, Sin Djevičin. U onoj se drugoj molitvi predočuju samo utjecaji Božanstva. A ovdje se vidi, da nas zajedno prati te nam hoće da dijeli milosti i Presveto Čovječanstvo.

5. Ispovjednik me zapita: ko mi reče, da je ovo Isukrst? Odgovorih mu: On mi sam to kaže često. I prije nego mi je to rekao, utisnuto je u moj razum, da je On. A i prije toga mi je On govorio, a ja ga nisam vidjela. Kad bih ja bila slijepa ili u velikom mraku, pa k meni došao kogod, koga još nisam nikad vidjela, van samo čula o njemu vijesti, te mi rekao, ko je, vjerovala bih mu. Ali ne bih nikad mogla odlučno tvrditi, da je zbilja on, kao onda, kad bih ga vidjela. Ovdje kod viđenja, mogu, jer ako se i ne vidi, utisne se nazočnost Gospodnja tako jasnom spoznajom, te se čini, da se o tom ne može podvoumiti. A Gospodin hoće da tako bude utisnut u razum, te se o tom ne može ni više (ni toliko) dvoumiti, nego o onom, što se vidi. Jer kadikad i o onom (što se vidi) ostaje sumnja, nije li nam se tlapilo. A ovdje, ako i dođe nagla sumnja, ostaje takva izvjesnost, da dvoumica nema snage.

6. Tako je i onda, kad Bog na drugi način poučava dušu i govori joj bez riječi, drugačije nego je razloženo. To je tako nebeski jezik, te se ovdje slabo dade razjasniti, kolikogod nastojimo izreći, ako Gospodin ne pouči iskustvom. Što želi Gospodin da duša razumije, ono stavlja u najdublju nutrinu duše te joj bez slike i oblika riječi predočuje onako, kako je rečeno o spomenutom viđenju. Treba dobro utuviti ovaj način, kojim Bog djeluje, da duša razumije, što On želi, i velike istine i tajne; jer često razumijem, da je tako, kad mi Gospodin tumači koje viđenje, što mi ga Njegovo Veličanstvo hoće da predoči. I čini mi se, da se zloduh tu može najmanje upletati, radi ovih razloga. Nisu li dobri, moram se varati.

7. Ovaj je način viđenja i govora tako duhovan, te po mojem mnijenju nema nikakve kretnje ni u moćima ni u sjetilima, kojom bi kretnjom zloduh mogao što djelovati. To se zbiva gdjekad i to kratko, jer mi se čini, da inače nisu moći obustavljene ni sjetila oduzeta, van da su sasvim u sebi. Jer to ne traje sveudilj u motrenju, van malo kada. A kad se to zbudne, kažem, da mi

ništa ne činimo i ne djelujemo, već se čini, da sve djeluje Gospodin. To je kao onda, kad je kakva hrana već u želucu, a mi je ne jedemo niti znamo, kako je dospjela unutra. Samo se znade, da je unutra. Ondje se ne zna, ni kakva je hrana, ni ko ju je dao. Ovdje se zna. Samo ne znam, kako je dospjela ova hrana, jer to nisam vidjela niti shvatam. Nije mi ni na um palo, da poželim tu hranu niti sam znala, da to može biti.

8. Kod govora, o kojem se prije govorilo, čini Bog, da razum, ako mu je i teško, pazi te razumije, što se govori. Čini se, da ondje duša ima druge uši za slušanje, a Bog čini, da sluša i ne odvraća se. Baš onako, kao da ko ima dobre uši, pa mu ne dadu da začepi uši, a blizu njega govore glasno: sve ako i neće, mora ih čuti. I ondje duša napokon radi očito, jer pazi, da razumije, što joj se govori. Ovdje ne radi baš ništa; jer odbacuje i ono malo, puka slušanja, što je radila u prvom slučaju. Nalazi sve skuhano i pojedeno, pa nema drugoga posla već uživa. Tu se zbiva kad čovjeku, koji prije nije ništa učio niti se mučio, da barem znade čitati. Nije ništa proučavao, a desi se, da razumije znanost ne znajući, kako ni odakle, jer se nije nikad potrudio, ni da nauči abecedu.

9. Ova posljednja poredba, čini se, tumači donekle ovaj nebeski dar; jer se duša vidi u jedan mah tako mudra i tako joj je jasna tajna Presvetoga Trojstva i druge najuzvišenije tajne, te nema bogoslova, s kojim se ne bi usudila prepirati o istini tih velikih tajna. Divi se (duša), kako je dostatna jedna jedina takva milost, da je sasvim promijeni te učini, da ne ljubi ništa drugo van Onoga, koji je bez ikakva njezina truda učini sposobnom za tako velika dobra, priopćuje joj svoje tajne i postupa s njom tako prijateljski i ljubezno, te se to ne da opisati. On joj daje milosti, koje pobuđuju sumnju, jer su u jednu tako divne, a u drugu se iskazuju njoj, koja ih je tako malo zaslužila. I nema li žive vjere, ne bi se moglo držati (da ih zbilja daje). Stoga i mislim spomenuti samo malo tih milosti, što ih je Gospodin iskazao meni, ako mi ne narede drugačije. Priopćit ću samo nekoliko viđenja, koja mogu donekle koristiti, da se oni, kojima ih Gospodin udijeli, ne zapanje poput mene držeći, da je to nemoguće. A hoću i da razložim način i put, kojim me je Gospodin vodio. To su mi i zapovjedili, da napišem.

10. Da se vratim k tome načinu shvatanja. Po mojem mnijenju hoće Gospodin, da ta duša na svake ruke dobije neko znanje, ob onom, što se zbiva na nebu. Na nebu se razumije bez govora, a čini se, da je tako i ovdje. Nisam toga stalno znala, dok nije Gospodin u svojoj dobroti htio da vidim, jer mi je pokazao u jednom ushitu. I ovdje se Bog i duša razumiju naprosto tako, što Njegovo Veličanstvo hoće, da ga duša razumije, pa ne treba druge umještine, da ta dva prijatelja pokažu ljubav, kojom ljubi jedan drugoga. Tako je i na zemlji, kad se dvojica veoma ljube i dobro slažu. Čini se, da se oni razumiju i bez znakova. Tako bi moralo biti i ovdje. Mi i ne znamo, kako se to dvoje dragih gledaju oko u oko, kao što kaže Zaručnik Zaručnici u Pjesmi nad pjesmama (6, 9.). Tamo to stoji, kao što držim, da sam čula.

11. O divna dobrostivosti Božja! Ti se daješ tako gledati očima, koje su tako zlo gledale kao oči moje duše! Neka se, Gospodine, ovim gledanjem priviknu, da ne gledaju više ništa nisko i da ih ništa ne zadovoljava izvan Tebe. O nezahvalnosti smrtnika! Dokle će još doseći? Znam iz iskustva, da je istina, što kažem i da se može samo najmanje izreći od onoga, što Ti činiš duši, koju digneš do tih granica. O duše, koje ste počele obavljati molitvu i držite pravu vjeru! Kakva dobra možete tražiti i u ovom životu, koja bi bila

kao najmanja od ovih, bez obzira na ono, što se dobiva u vječnom životu?

12. Vidite, da se Bog uistinu daje onima, koji sve ostave radi Njega. On ne gleda na osobni ugled, ljubi sve. Nijednog ne izuzimlje, pa bio i najgori, kao što radi sa mnom, jer me diže do ovoga stupnja. Vidite ovo što kažem, nije ni najmanji odbrojak od onoga, što bi se moglo kazati. Kažem naime samo toliko koliko je potrebno, da se razumije ova vrst viđenja i milosti, što ih Bog daje duši. A ne mogu izreći, što se ćuti, kad Gospodin objavi duši svoje tajne i veličine. To je naslada nada sve naslade, što se ovdje mogu upoznati tako, te nas posve pravo potiče, da nam omrznu sve naslade ovoga života, koje su sve zajedno samo smeće. Gadi mi se, da ih upotrijebim ovdje samo kao poredbu, pa sve kad bi se mogle uživati bez svršetka. A Gospodin daje samo kap vode iz goleme rijeke, koja nam je pripravljena.

13. Sramota je to, i ja se zbilja sramim sama sebe, i kad bi se ko mogao na nebu zastidjeti, morala bih se stidjeti posve pravo ja više od ikoga. Zašto baš moramo tražiti tolika dobra i naslade i vječnu slavu sve na trošak dobrog Isusa? Ne bismo li barem plakale sa kćerima jerusolimskim, kad mu već ne pomažemo nositi križ s Kirencem? Ta kako ćemo s veseljima i zabavama uživati ono, što nam je On dobio za cijenu tolike krvi? To je nemoguće. Ili taštim častima mislimo naknaditi prezir, što ga je On pretrpio, da mi uzmognemo vladati dovijeka? Tim se putem ne ide. Krivi je to, krivi put. Nikad tim putem ne stigosmo onamo. Viknite glasno, naša milosti,[91] razglasite ove istine, jer je Bog oduzeo meni tu slobodu. Ja bih htjela svagda dovikivati. Ah, kako će se vidjeti iz ovoga spisa, kasno sam (čula i) razumjela Boga, pa se veoma stidim govoriti o tom, i zato ću šutjeti. Reći ću samo, što kadikad promišljam. Dao Gospodin te me doveo do granica, da mogu uživati to dobro.

14. Kakva će posebna slava i radost zapasti blaženike, koji već uživaju, kad vide, pa i kasno, da nisu propustili ništa činiti za Boga, što su mogli činiti, niti su zanemarili prinositi mu na svake ruke žrtvu, koju su mogli prema svojim silama i staležu! A što je ko više (radio i žrtvovao), to će više (uživati). Kako će se bogat naći, koji sve bogatstvo ostavi zaradi Krista! Kako će biti čašćen, ko radi Njega nije želio časti, već je uživao videći, da je sasvim ponižen! Kako će biti mudar, koji se veselio, što su ga držali ludim, jer su tako nazivali i samu Mudrost! Kako je sada malo takvih radi naših grijeha! Da, da, već se čini, da nestaje onih, što su ih ljudi držali ludima videći, gdje tvore junačka djela pravih ljubitelja Kristovih! O svijete, svijete, kako dobivaš sve više časti, jer je malo onih, koji te poznaju!

15. Ali možda mislimo, da se već Bogu služi više, jer nas drže mudrima i pametnima? To, to mora biti, prema tome, radi li se razborito: Već mislimo, da neće dobro djelovati, ako se svak ne oblači i ne drži prema ugledu u svojem staležu. Već nam se čini, ako redovnik, svećenik i redovnica nose staro i zakrpano odijelo, čini se, da je to novost i da daju sablazan slabima. Tako i onda, ako su veoma sabrani i obavljaju molitvu. Tako je sada u svijetu. Zaboravljene su i vježbe savršenosti, što su ih vršili sveci s velikom žestinom. Držim, da u ovim nesrećama nastaje zbog toga veća šteta, nego bi za ikoga nastala sablazan, kad bi redovnici dokazivali djelima, što priznaju riječima, to jest da se do svijeta mora malo držati. Iz takvih sablazni pribavlja Gospodin veliku korist. Ako se jedni sablažnjuju, osjećaju drugi

---

[91] Prema Gracianu govori to o. Garciji Toledskom.

grižnju savjesti. Barem bi u takovim imali odraz onoga, što su učinili Krist i njegovi apostoli. A sad je to baš potrebnije nego ikada.

16. A kakvu nam je divnu sliku uzeo Gospodin sada u blagoslovljenom bratu Petru Alkantarskom! Svijet ne može već podnositi takve savršenosti. Vele, da je sada slabije zdravlje i da već nema prvašnjih vremena. A ovaj je sveti čovjek živio u ovo naše vrijeme. Njegov je duh bio jak kao u stara vremena, pa mu je svijet bio pod nogama. Ako drugi i ne idu bosonogi niti čine strogu pokoru poput njega, ima mnogo toga, kao što već rekoh drugda, čim se može svijet zgaziti. A Gospodin to uči, kad vidi da imamo srčanosti. A kako je veliku srčanost dalo Njegovo Veličanstvo svecu, o kojem govorim, te je četrdeset i sedam godina činio strogu pokoru, kako svi znadu! Reći ću samo nešto, što znam da je živa istina.

17. Sam on reče meni i drugoj osobi, koje se malo čuvao.[92] Meni saopći o niz velike ljubavi, kojom me je ljubio. Gospodin je htio, da me on brani i hrabri u ono vrijeme, kad mi je to veoma trebalo, kao što spomenuh i još ću govoriti. Ne varam li se, reče mi, da ima već četrdeset godina, otkad danomice spava samo podrug sat. Ta mu je vrst pokore isprvice zadavala najveću poteškoću. Da savlada san, vazda je klečao ili stajao uzgoru. A kad bi spavao, sjedio bi i naslonio glavu na malu dasku, što je bila pričvršćena na stijeni. Nije mogao spavati ležeći, sve da je i htio, jer se zna, da je njegova sobica bila duga samo četiri noge i po. Za svih se tih godina nikad ne pokri kukuljicom, pa žeglo sunce ili pljuskala kiša. Na nogama nije nosio nikakve obuće, a sve mu je odijelo bila haljina od crvenkasto siva prostog sukna, i to tako tijesna, koliko se moglo podnijeti. Pod njom na tijelu nije bilo ništa. Plašt mu je bio od iste tkanine[93]. Kad je bilo studeno, reče mi, da bi skinuo ogrtač, otvorio vrata i prozorčić svoje sobice, a onda opet zatvorio vrata i ogrnuo ogrtač, da tijelo okrijepi te zaštićeno bolje počine. Ponajviše je blagovao istom na treći dan. Kad se tome začudih, reče mi, da je to veoma lako onome, ko se privikne. Jedan mi njegov drug pripovjedi, da se dešavalo, te ne bi osam dana ništa okusio. Mora da je u to vrijeme bio na molitvi, jer je imao velike ushite i navale ljubavi Božje, kao što i sama jednom vidjeh.

18. Njegovo je siromaštvo bilo izvanredno, a tako i trapljenje još od mladosti. O tom mi je pripovijedao, da mu se desilo, te je tri godine

---

[92] To je č. Marija Diaz (Maridiaz) u Avili vrlo glasovita radi svojih velikih kreposti. Duhovni joj je vođa bio sv. Petar Alkantarski. U svojim listovima govori Svetica o njoj s velikim poštovanjem. Pripisuje se sv. Petru Alkantarskom riječ, da je Avila među svojim zidinama imala tri svetice zajedno: sv. Majku Tereziju, Mariju Diaz Vivarsku i Katarinu Davila, koja je bila plemenita roda.

[93] Sv. Petar Alkantarski, kojemu Svetica, zahvalna, na_ iskazanim uslugama, veze ovdje najpotpuniju pohvalu, što se zna o strogom franjevcu, rodi se 1499. u Alkantari u Ekstremaduri. Obuče odijelo sv. Franje Asiškoga među Manjom Braćom i odlikova se velikom pokorom i molitvom. Ovlašten od Svete Stolice provede preustrojstvo u svojem Redu i osnova 1540. samostan u Pedrosu. Preminu 18. X. 1562. u Arenasu, u pokrajini Avili. Tješio je sv. Tereziju u najvećoj nevolji, uvjeravao je, da joj je molitva dobra, i sokolio je da nastavi obnovu Karmela.

proboravio u jednom samostanu svoga Reda, a nije poznavao nijednoga brata van po glasu. Nije naime nikad podizao očiju tako, te nije mogao naći ni mjesta, kamo je morao ići, već je išao za drugom braćom. Tako se dešavalo i na putovanju. Žena nije nikad gledao, i to mnogo godina. Reče mi, da mu je sad svejedno, gledao ih ili ne gledao. No kad ga ja upoznah, bio je već vrlo ostario i tako izmršavio, te se činilo, da je spleten od žila od drveća. Uza svu je tu svetost bio vrlo prijazan, ali je govorio malo, kad ne bi bio upitan. Riječi su mu bile vrlo umne, jer je imao veoma bistar razum. Rado bih reći još mnogo toga, ali se bojim, da će mi prigovoriti vaša milost, zašto se u to prtim. Zato i napisah ovo. Zato i spominjem, da mu je i svršetak bio kao i život. Preminu propovijedajući i opominjući svoju braću. Kad vidje, da mu se ispreda život, reče psalam: Radujem se, kad mi govore (ps. 121.) te klečećke preminu.

19. Gospodinu se svidjelo, te poslije imadoh od njega više (koristi i zaštite) nego za života, jer me je svjetovao u mnogim stvarima. Često ga vidjeh u prevelikoj slavi. Kad ga vidjeh prvi put, reče mi: »Blažena pokora, koja mi zasluži ovoliku nagradu« i još mnogo drugoga. Godinu prije nego će umrijeti bijaše daleko od mene, ali mi se ukaza. Ja upoznah, da će umrijeti i javih mu to u mjesto daleko odavle nekoliko milja. Kad je izdahnuo, ukaza mi se i reče mi, da ide na počinak. Ne htjedoh vjerovati i rekoh to nekima. Nakon osam dana dođe glas, da je umro, ili recimo bolje, da je počeo živjeti zauvijek.

20. Tako je ovdje svršio tako strogi život i stekao takvu slavu. Čini mi se, da me tješi mnogo više, nego dok je boravio ovdje na zemlji. Gospodin mi reče jednom, da ga ne će niko ni za što moliti u njegovo ime, te ga ne bi uslišao. Često sam mu preporučivala, da moje molbe preporuči Gospodinu, pa sam vidjela, da su sve izvršene. Blagoslovljen bio dovijeka! Amen.

21. No koliko toga nanizah, da potaknem vašu milost, neka ništa ne drži do stvari ovoga života, kanda vi toga ne znate i kanda već niste odlučili ostaviti sve, te već djelom izvršili! No u svijetu vidim toliku propast, te mi je ipak odmor, ako mi i ne koristi, što se umaram pišući ovako opširno, jer je sve protiv mene, štogod kažem. Neka mi Gospodin oprosti, čim sam ga uvrijedila u ovom slučaju, a vaša milost neka oprosti, jer je umaram nehotice. Čini se, da bih rado te vi činite pokoru za ono, što sam ja u tom sagriješila.

GLAVA XXVIII.

Pripovijeda o velikim milostima, što joj je iskazao Gospodin i kako joj se ukazao prvi put. Tumači, što je imaginarno viđenje. Spominje velike učinke i znakove, što ih ostavlja, kad je od Boga. Ova je glava vrlo korisna, pa je treba zapamtiti.

1. Vratimo se svome predmetu. Spomenuto viđenje potraja nekoliko malo dana, i to neprestance, i donese mi veliku korist. Ja nisam prestajala moliti, a nastojala sam, da sve svoje poslove udesim tako, te ne bude nezadovoljan onaj, kojega sam jasno vidjela, da je svjedok mojih djela. Bojala sam se kadikad, jer mi se mnogo govorilo (da je mnogo opasnosti od prevare). No bojazan je trajala malo, jer me je Gospodin umirivao. Kad sam jednog dana bila u molitvi, htjede mi Gospodin pokazati samo svoje ruke, koje su bile tako prekrasne, te nemam riječi, da ih opišem. To me vrlo prestraši. Tako me isprvice prestraši svaka nova natprirodna milost, što mi je iskaže Gospodin. Malo dana kasnije vidjeli i ono božansko lice, pa mi se čini, da sam ostala sasvim zadivljena. Ne mogoh shvatiti, zašto se Gospodin pokazuje tako malo po malo, dok mi je poslije iskazao milost, da ga mogu sasvim gledati. Kasnije upoznah, da me je Njegovo Veličanstvo vodilo prema mojoj naravskoj slabosti. Slava mu dovijeka! Jer ovako nizak i jadan stvor nije mogao najednom podnijeti tako veliku slavu. Milosrdni je Gospodin to znao, pa je zato tako pripravljao.

2. Pomislit će vaša milost, da baš ne treba velikog junaštva za gledanje tako lijepih ruku i lica. Proslavljena su tjelesa tako lijepa, te je slava, što ih obasjava, tako nadnaravski krasna, da bude izvan sebe, kad je ugleda. Meni je zadavala takav strah, te bih se sva uzbunila i smela. No poslije bi mi nestalo straha, a ostala izvjesnost i stalnost.[94]

3. Na jedan sam blagdan sv. Pavle pribivala misi. Uto mi se ukaže sve presveto Čovječanstvo, kako se slika uskrsnulo tako krasno i veličanstveno, kao što sam posebice pisala vašoj milosti na naročitu vašu zapovijed[95]. No bilo mi je to vrlo teško, jer se to ne može izreći van s teškom mukom i naporom. No onda već rekoh, što bolje znadoh pa mi ovdje ne treba više ponavljati. Samo kažem, kad u nebu ne bi bilo ništa drugo za nasladu očima, van da se gleda velika ljepota proslavljenih tjelesa, a pogotovu Čovječanstvo Isukrsta Gospodina Našega, bila bi prevelika slava. Ako je već veliki užitak ovdje, gdje se Njegovo Veličanstvo pokazuje onako, kako može podnijeti naša bijeda, što će biti ondje, gdje se takvo dobro sasvim uživa?

---

[94] Ko je upućen u mističko bogoslovlje, znade vrlo dobro, da su tri vrsti viđenja: Tjelesno, imaginarno i intelektualno. Prvo je viđenje, kad se nešto vidi vanjskim sjetilima i odgovara čistilnom putu. Treće je predodžba, koja se javlja u mašti i pripada rasvjetnom putu. Treće se zamjećuje u razumu te je u neposrednoj vezi sa združilnim. putem. Jasno je, da se u tri puta mogu imati tri vrsti viđenja, ali među njima ima neki sklad, prema označenom redu. Sv. Terezija je često imala umišljena i umna viđenja.

[95] Po svoj prilici se viđenje desilo 25. siječnja 1558. U gl. V. Sjedinjenja duše s Kristom kaže Gracian, da je: »mnogo godina sv. Majka Terezija od Isusa imala umišljeno viđenje gledajući neprestance pred sobom prekrasni lik uskrsnulog Isusa s krvavom krunom i ranama. Prema tome je dala naslikati sliku, koju je dala meni, a ja dadoh vojvodi od Albe Don Fernandu Toledskom.

4. Ako i jest ovo viđenje umišljeno, nikad ga ne vidjeh tjelesnim očima, a tako ni drugog ikakvog van sve duševnim očima. Kažu oni, što razumiju to bolje od mene, da je prijašnje viđenje savršenije od ovoga, a ovo opet da je mnogo savršenije od onoga, što se gleda tjelesnim očima. Kažu, da je to (tjelesno) najniže i da u njemu zloduh može uzrokovati najviše obmana. Ja nisam onda mogla to shvatiti, već sam željela, ako me već zapadne ta milost, da bude takva, te je vidim tjelesnim očima: eda mi ne rekne ispovjednik, da mi se samo tlapilo. A dogodilo mi se, kad bi već viđenje prošlo, da bih odmah, odmah pomislila, e mi se samo tlapilo. Zato sam se uzrujavala, što sam saopćila ispovjedniku, jer sam mislila, da sam ga prevarila. Eto ti drugog jada, te ja opet k ispovjedniku, da mu to kažem. On me zapita, je li mi se tako pričinilo ili sam ga htjela prevariti. Rekoh mu istinu, da po mojem mnijenju nisam lagala niti sam to kanila i da ni za što na svijetu ne bih rekla jedno mjesto drugoga. On je to dobro znao, pa me je nastojao primiriti. I meni je bilo teško, što mu dolazim s takvim stvarima, pa ne znam, kako bi me zloduh mogao zavesti, da što izmislim, jer bih tim samo mučila sama sebe. No Gospodin je bio tako pripravan, da mi udijeli tu milost i pokaže tu istinu, te mi je naskoro iščezla dvoumica, da ono nije tlapnja. Vidjeh sasvim jasno svoju ludost. Ta da sam se naprezala mnogo godina, ne bih li u mašti predočila nešto onako lijepo, ne bih mogla ni znala. Jer nadmašuje sve, što se ovdje može zamisliti, sama bjelina i sjaj.

5. Nije to sjaj, koji zablještava, van ljupka bjelina, uliveni sjaj, koji gledaoca ne umara, van mu daje najveću nasladu. Ne zablještava ni jasnoća, koja svijetli, da se može gledati takva božanska ljepota. To je svjetlost tako sasvim različna od svjetlosti zemaljske. Prema njoj se čini i sunčana svjetlost, što je gledamo, tako potamnjela, te radi nje ne bismo htjeli ni oči otvoriti. Obje su svjetlosti poput nade. Jedna je poput vrlo bistre vode, koja teče po staklu, a u njoj se odrazuje sunce, dok je druga veoma mutna i oblačna i teče po vršku zemlje. Ne kanda se pokazuje sunce niti je ova svjetlost poput sunčane. Ukratko: čini se, da je ovo naravska svjetlost, a ona druga da je umjetna. Ovo je svjetlost, koja nema noći, van svijetli vazda i ništa je ne muti. Napokon je ova svjetlost takva, te ni najrazumniji ne bi mogao predočiti, kakva je, za svega svoga života. A Gospodin je tako iznenada pokaže, te čovjek ne bi imao kada ni oči otvoriti, ako bi trebalo. No ne stoji ni malo do toga, jesu li oči otvorene ili zatvorene. Kad Gospodin hoće, mi vidimo, ako i nećemo. Nedostaje odvraćanje, ne može ništa otpor, uzalud sav napor i brižljivost. To sam često iskusila, kao što ću još pripovijedati.

6. Rado bih sada reći, na koji se način Gospodin pokazuje u tim viđenjima. Ne kažem, da ću razjasniti, kako može biti, da (Gospodin) metne tako snažnu svjetlost u unutarnje sjetilo i tako jasnu sliku u razum, te se čini, da je Gospodin zbilja nazočan. To je za učenjake. Gospodin mi nije htio dati, da razumijem, kako. A ja sam takva neznalica i tako surova razuma, te su se mnogo mučili, da mi to razjasne, a ja ipak nisam mogla razumjeti kako. To je stalno. Vaša milost doduše misli, da imam živi razum, ali ga nemam. Jer sam u mnogo stvari iskusila, da moj razum ne shvata više, nego mu se, štono riječ, dade jesti. Kadikad se čudio moj ispovjednik mome neznanju. A nikada mi ne razloži niti ja poželjeh, kako Bog djeluje ili kako može biti ovo ili ono. A ne pitah ni drugih, premda, kako rekoh, već mnogo godina općim s dobrim učenjacima. Dakako, pitah, je li nešto grijeh ili nije. U ostalom mi nije trebalo misliti, je li učinio Bog sve. I vidjela sam, da mi se ne

treba čuditi, nego njega hvaliti. I više me potiču na pobožnost teške stvari, i to više, što su teže.

7. Kazat ću dakle ono, što sam doznala iskustvom. A kako to čini Gospodin, vaša će milost reći bolje i razjasniti, što bude tamno i ja ne budem znala reći. Činilo mi se doduše kadikad, da je samo slika ono, što sam gledala; ali nije mnogo puta drugda, van mi se činilo, da je sam Krist, prema javnosti, s kojom mi se htio pokazati. Kadikad je pojava bila nejasna tako, te mi se činilo, da je slika, ali ne kao zemaljske slike, pa bile i najsavršenije, kakvih sam mnogo vidjela[96]. Ludo bi bilo misliti, da su te slike bile u čemu slične. Nisu ni više ni manje slične, nego živa osoba i njezina slika. Ako je slika i dobro naslikana, ne može biti tako prirodna, te se ne bi vidjelo, da je mrtva. No pustimo, premda ovdje pristaje dobro, i to baš doslovce.

8. Ne kažem, da je to samo poredba, jer poredbe nisu nikad potpune, van istina, da se razlikuju (slika u viđenju od obične slike) kao živo biće od naslikanog, ni više ni manje. Jer ako je ukazanje, živa je slika, nije mrtvi čovjek, nego živi Krist. I on objavljuje, da je čovjek i Bog. Nije onakav, kakav je ležao u grobu, već kakav je izišao iz groba poslije uskrsnuća. A ukazuje se kadikad u tako velikom veličanstvu, te niko ne može posumnjati, da je sam Gospodin. Osobito mi se to događalo poslije pričesti. I onako svi znamo, da je ovdje nazočan, jer nas to uči vjera. Ondje se pokazuje tako veličanstvenim gospodarom onoga stana, te duša sva razrušena vidi, gdje se troši u Kristu. O Isuse moj, ko bi mogao pravo opisati veličanstvo, u kojem se pokazuješ! I kakav si Gospodine čitavoga svijeta i nebesa i tisuću drugih svjetova i bezbroja drugih svjetova i nebesa, što bi Ti mogao stvoriti. Duša spoznaje prema veličanstvu, s kojim se pokazuješ, da je sve to ništa, da mu Ti budeš Gospodar.

9. Ovdje se vidi jasno, Isuse moj, mala moć svih zlih duhova prema tvojoj. Vidi se, kako onaj, ko je tebi omilio, može gaziti nogama sav pakao, Ovdje se vidi, kako se pravo pobojaše svi zli dusi, kad si sišao u pretpakao, i poželješe tisuću drugih dubljih paklova, samo da uteku tolikom veličanstvu. A vidim, da hoćeš duši da nagovijestiš, kako si uzvišen i kakvu moć ima ovo presveto Čovječanstvo sjedinjeno s Božanstvom. Ovdje se jasno predočuje, što će biti na dan sudnji, kad se ugleda veličanstvo ovoga Kralja i vidi, kako će biti strog prema zlima. Ovdje se vidi prava poniznost, što je ostavlja u duši (viđenje), kad ugleda svoju bijedu, koja joj ne može biti nepoznata. Ovdje se napuni stidom i pravim pokajanjem za grijehe. Jer premda vidi onoga, koji joj pokazuje svoju ljubav, ne zna ipak, gdje bi se sakrila, pa se zato sva rastvara. Kažem, da je ovo viđenje presnažno, kad Gospodin hoće duši da pokaže donekle, kolika je njegova veličina i veličanstvo. I kad Gospodin ne bi htio sasvim nadnaravski pomoći duši dižući je u zanos i ushit, držim, da duša ne bi mogla odoljeti. Jer kod ushita prelazi gledanje božanske nazočnosti u užitak. Jer, kako rekoh, ne bi mogla podnijeti nijedna osoba. Je li istina, da se kasnije zaboravi? Ono veličanstvo i ljepota ostaju tako utisnuti, te se više ne mogu zaboraviti, van kad Gospodin hoće, da duša trpi suhotu i zapuštenost, o kojoj ću još govoriti. Onda joj se naime čini, da ju je i Bog zaboravio. Duša bude sasvim druga, vazda uronjena (u Boga). Čini mi se, da njezina ljubav prema Bogu oživi iznovice u mnogo

---

[96] Svetica je vješto vezla i radila druge ručne poslove, kako se vidi po radovima, što ih časte karmelke u Medini del Campo i u drugim mjestima.

višem stupnju. Ako i jest uzvišenije ovo pređašnje viđenje, u kojem se, kako je rečeno, Bog pokazuje bez slike, ovo je ipak prikladnije za našu slabost, jer se tako božanska nazočnost utisne u našu maštu i misao se bavi njom, pa je pamet dulje pamti. Uostalom dolaze gotovo uvijek zajedno te dvije vrsti viđenja. A i zbilja dolaze; jer se duševnim očima gleda uzvišenost, ljepota i slava presvetoga Čovječanstva, a na način se najprije spomenuti upoznaje, da je On Bog, da je moćan i sve da može, sve naređuje, sa svim vlada i sve napunja svojom ljubavlju.

10. Takvo viđenje treba veoma cijeniti. Po mojem je mnijenju ovo bez opasnosti; jer se iz njegovih učinaka upoznaje, da tu zloduh nema snage. Čini mi se, da mi je tri ili četiri puta htio tako predočiti samoga Gospodina ali lažnom predodžbom. Uzme oblik tijela, ali mu ne može dati onakve slave, kao kad je (viđenje) od Boga. Sljepari, da. oslabi pravo viđenje, što ga je duša vidjela. Ali se duša opire, smućuje se, dosađuje, uznemiruje tako. te izgubi pobožnost i nasladu, što je čuvala prije, i ostane bez molitve. Na početku mise, kako rekoh, desilo se to tri ili četiri puta. To je tako sasvim različno (od pravoga viđenja) te će mislim, upoznati i onaj, koji je dopro samo do molitve mira, po učincima, što su spomenuti u govorima. To je vrlo očito, te mislim, da zloduh neće prevariti duše, koja neće sama da se prevari, ako živi u poniznosti i bezazlenosti. Ko je već imao prvo viđenje (što dolazi) od Boga, gotovo će odmah osjetiti (prevaru). Jer ako se i započinje (lažno viđenje) sa slašću i užitkom, duša to odbacuje od sebe. A po mojem mnijenju mora i taj osjećaj biti različan i ne pokazuje čiste i bistre ljubavi (kao kod pravog viđenja). Vrlo brzo pokaže, ko je (začetnik). I tako po mojem mnijenju ne može nauditi (zloduh) onom, ko ima iskustva.

11. A sasvim je nemoguće, da mašta prouzroči takvo viđenje. Nema prilike za to. Sama ljepota i bjelina duše nadilazi svu našu maštu. Ako se i ne sjećamo i nikad nismo pomislili, vidimo u jedan mah nazočne stvari, kojih mašta ne bi nikako mogla složiti, jer su uzvišenije, kako je već rečeno, od onoga, što ovdje možemo shvatiti. Tako je eto utvara nemoguća. No ako bismo što i mogli, vidi se jasno (prevara) iz ovoga, što ću sada reći. Kad bi se razumom i predočilo (viđenje), bez obzira na to, što ne bi stvorilo velikih učinaka, pa ni samo jednoga, kao što ih tvori pravo viđenje, dogodilo bi se kao čovjeku, kad bi rado zaspati, a ostaje budan, jer mu neće san na oči. On ga želi radi potrebe ili radi glavobolje, rado bi zaspati, trsi se, a gdjekad mu se čini, da će i uspjeti. No to nije pravi san, pa ga neće okrijepiti ni ojačati mu glavu, van će mu kadikad biti još nemoćnija. Tako bi bilo i ovdje. Duša bi ostala mlohava, neokrijepljena i neojačana, pače umorna i mrzovoljna. A u onom se pravom viđenju duša obogati tako, te se ne može procijeniti, a i tijelu dade zdravlje i okrijepi ga.

12. Ovaj sam razlog navodila uz druge, kad su mi govorili, i to često, da mi viđenja uzrokuje zloduh i da mi se utvara. Navodila sam i poredbe, kako sam mogla, i kada mi je Gospodin nagoviještao. No sve je malo koristilo. U ovom je mjestu bilo mnogo svetih osoba, kojih Gospodin nije vodio ovim putem. Ja sam prema njima sama propast. Zato su se oni bojali za me. Čini se, da su moji grijesi prouzročili, te se širio glas (o mojim viđenjima) od usta do usta, tako te doznaše svi. A ja rekoh samo svome ispovjedniku i onima, kojima mi je on zapovjedio, da kažem.

13. Ja im rekoh jednom, da bih vjerovala nedvoumno onima, koji mi to govore, kad bih svršila razgovor s nekim, koga dobro poznam, a oni mi

ustvrdili, da to nije ona osoba, van da se meni tlapi, jer oni to dobro znadu. Vjerovala bih više njima nego svojim očima. No kad bi mi ona osoba dala nekoliko dragulja pa kad bih imala u rukama u zalog velike ljubavi, a prije ne bih imala nijednoga takvog dragulja, van prije bila siromašna a sad se vidjela bogata: ne bih im mogla vjerovati, sve ako bih i htjela. Te bih im dragulje mogla i pokazati, jer su jasno vidjeli svi, koji su me poznavali, da je moja duša postala drugačija. Tako je govorio i moj ispovjednik; jer je nastala velika razlika, koja nije bila hinjena, van su je svi mogli jasno vidjeti. Prije sam bila vrlo zločesta, rekoh dalje, pa ne mogu vjerovati, da bi zloduh tako radio, ne bi li me prevario i doveo u pakao, te bi upotrebljavao tako oprečno sredstvo. Ta oslobođivao bi me od opačina, a davao kreposti i jakost. Jasno sam naime vidjela, da sam u tim stvarima najednom postala sasvim drugačija.

14. Moj je ispovjednik, kako rekoh, bio veoma sveti otac iz Družbe Isusove. Kao što doznah, i on je odgovarao isto tako[97].Bio je vrlo razborit i veoma ponizan. No baš mi je ta poniznost zadala mnogo jada. Premda se vrlo mnogo molio i bio vrlo učen, nije se pouzdavao sam u sebe, jer ga nije Gospodin vodio ovim putem. I on je radi mene trpio uvelike na razne ruke. Doznah, da mu govore, neka se čuva mene, da ga ne prevari zloduh te mi ne povjeruje, što sam mu govorila. Navodili su mu za primjer i druge osobe. Sve me je to umaralo. Bojala sam se, da se neću imati komu ispovijedati, van da će me svi izbjegavati. Šta ću drugo, van samo plakati!

15. No providnost je Božja htjela, da moj ispovjednik ustraje i da sluša moju ispovijed, jer je bio veliki sluga Božji, pa se na sve davao radi Njega. Stoga mi je govorio, neka ne vrijeđam Boga i neka ne prestupam onoga, što mi kaže, pa mi se ne treba bojati, da će me ostaviti. Vazda me je mirio i sokolio. Svagda mi je zapovijedao, da mu ništa ne tajim. Tako sam i radila. Govorio mi je, budem li tako radila, da mi neće nauditi zloduh, ako se i umiješa, van da će Gospodin crpsti dobro iz zla, što ga on htjedne učiniti mojoj duši. Kolikogod je mogao, nastojao ju je usavršiti. Ja sam se veoma bojala, pa sam ga i slušala u svemu, ako i nesavršeno. Ispovijedao me je više od tri godine, pa je sa mnom i radi mene podnio mnogo tih muka[98]. Kad su Božjim dopuštenjem planuli progoni protiv mene i kad su me u mnogo čemu zlo sudili, a u mnogo stvari i bez moje krivnje, iznosili su sve i njemu i

---

[97] Prema Gracianu govori ovdje o o. Baltazaru Alvarezu. On se rodio u Cerveri, biskupije Kalaorske 1553. Stupi u Družbu 1555., a 1558. bi zaređen za svećenika. Vrlo je vješto obnašao i znamenite službe u Družbi, a umro je pobožno u zavodu Belmonte 25. srpnja 1580. Bio je vrlo mlad, kad je počeo ispovijedati Sveticu. Imao je samo 25 godina. Nije stoga čudo, što se bojao i nije pouzdavao sam u se, pa je pitao za savjest druge, iskusnije. Kako se vidi iz Svetičina pripovijedanja, oni nisu ni izdaleka popravili mnijenja Očeva niti su ga uvjerili, van su mu zadavali nepriliku svjetujući ga, neka se čuva one redovnice. U ono je doba o. Alvarez trpio od tjeskobe ili malodušnosti, a imao je posla i sa svojim ravnateljem o. Dionisijem Vasquezom, koji je prema Bolandistima (Acta S. Teresiae n. 309.) bio oštar i tvrd prema podložnicima. Tako će se lako shvatiti kolebanje mladoga ispovjednika u upravi duše, koju je Bog obasipao tako izvanrednim milostima.

[98] Ispovijedao je Sveticu o. Alvarez, o kojem ovdje govori, šest godina, ali »u najmučnije i najteže bile 3 ili 4 prve, to jest od 1558. do 1562., radi brojnih vanrednih milosti, što ih je u to vrijeme dobivale i neba.

objeđivali ga mjesto mene, premda je on bio sasvim nevin.

16. Ne bi bio mogao toliko podnijeti, da nije bio tako svet i da ga nije Gospodin hrabrio. U jednu je morao odgovarati onima, koji su mislili, da sam ja zabludila, a ipak mu nisu vjerovali. U drugu je govorio meni, da me primiri i trsio se, da mi oduzme strah, koji me je tištio, a opet mi je strah povećavao. Usto me je morao primirivati posebice, jer je Gospodin dopuštao, da me obuzme velika bojazan iza svakoga viđenja, što je za me bilo novo. Sve je to potjecalo otud, što sam bila i ostala velika grešnica. Ispovjednik me je tješio veoma samilosno. A da je on vjerovao sam sebi, ne bih ja bila toliko trpjela. Bog je davao njemu, da u svemu upozna istinu. Držim, da je njega prosvjetljivao i sam Sakramenat.

17. Mnogo su govorili sa mnom sluge Božji, koji se nisu mogli uvjeriti (da mi Bog govori). Ja izjavih neoprezno koješta, što oni razumješe u drugom smislu (nego sam mislila). (Jednoga sam od njih veoma ljubila, jer mu je moja duša beskrajno mnogo dugovala i jer je bio vrlo svet. Boljelo me je izvanredno videći, da me ne razumije, a on je od svega srca želio moju korist i da me Gospodin prosvijetli.) I kako rekoh, što sam ja govorila, ne pazeći na to, oni su držali za malu poniznost. Kad bi našli u mene kakvu pogrješku, a mnogo su ih gledali, odmah su je sasvim odsuđivali. Pitali su me koješta, a ja sam odgovarala prostodušno i bezbrižno. Odmah im se činilo, da bih ih htjela poučavati i da se držim mudrom. Jamačno su željeli moju korist pa su zato sve javljali mome ispovjedniku, a on me je prekoravao.

18. To je potrajalo dugo vremena. Snalazila me je nevolja sa mnogo strana. No sve sam podnosila s pomoću milosti što mi je Gospodin iskazivao. Ovo pripovijedam, da se shvati, kakva je muka, kad nemaš nikoga iskusna na ovom duhovnom putu. Da mi nije Gospodin toliko pomagao, ne znam, što bi bilo od mene. Bilo je dosta povoda, da zbog njih izgubim razum, a gdjekad mi je bilo tako teško, te nisam znala, što bih drugo, van da dignem oči k Gospodinu. Čini se doduše, da prigovor dobrih ljudi zločestoj i slaboj i plahoj ženici, kao što sam ja, nije gotovo ništa. No premda sam u životu podnijela prevelike nevolje, to je jedna od najvećih. Neka dade Gospodin, da sam u tom volj koliko služila Njegovu Veličanstvu. A posve sam uvjerena, da su mu služili oni,' koji su me odsuđivali i prigovarali, i da je sve to bilo na moju veliku korist.

GLAVA XXIX.

Nastavlja započeto gradivo. Spominje neke velike milosti, što joj je iskazao Gospodin, i što joj je govorio, da je uvjeri i da odgovara onima, koji su joj prigovarali.

1. Mnogo sam se udaljila od predmeta. Govorila sam doduše o razlozima, iz kojih se može upoznati, da ono (viđenje) nije tlapnja. Ta kako bismo i s naporom mogli predočiti čovječanstvo Kristovo i maštom izmisliti tako veliku ljepotu? Trebalo bi za to i koliko vremena, da se čini, e je volj koliko slična njemu. Mogu doduše predočiti u mašti (presveto Čovječanstvo) i gledati neko vrijeme, promatrati mu lik i bjelinu, usavršivati malo po malo i utiskati u pamet onu sliku. Ko bi to mogao zabraniti, kad se razumom može to zatvoriti? A kod ovoga viđenja, o kojem raspravljamo, ne treba ništa, van samo moramo gledati, kad Gospodin bijedne predočiti (svoje Čovječanstvo) i kada i što nijedne. Ne možemo mi ni dodati ni oduzeti ni načinu, kojim se ukazuje, pa radili ne znam što. Ne možemo ni gledati, kad hoćemo, ni prestati gledati. A kad bismo htjeli gledati štogod posebice, Gospodin bi odmah iščeznuo.

2. Dvije godine i po mi je Bog iskazivao veoma običajno tu milost. Bit će više od tri godine, otkad mi je oduzeo, pa ne daje neprestano na taj način, i zamijenio s uzvišenijom milošću, o kojoj ću možda govoriti poslije. I kad sam gledala, gdje mi govori, i promatrala onu veliku ljepotu i miloštu, a gdjekad i strogost, s kojom govori one riječi na ona prelijepa i božanska usta, obuzimala me je izvanredna želja, da upoznam i boju njegovih očiju i veličinu njegovu, da uzmogu o tom govoriti. Ali nikad ne zaslužih, da to vidim. Moje mi nastojanje ne pomože ništa, van mi viđenje sasvim iščeznu. Gdjekad vidim doduše, gdje me gleda milosrdno. No taj je pogled tako silan, te ga duša ne može podnijeti. Usto zapadne duša u tako uzvišeni zanos, te izgubi sasvim to krasno obličje, eda sve uzmogne uživati s većom nasladom. Tu se dakle ne pita, hoćeš li, nećeš li. Jasno se vidi. Gospodin neće ništa, nego da se ponizimo, zastidimo, primimo, što nam se dade I hvalimo onoga, koji nam daje.

3. To je kod svih viđenja ne izuzimljući nijednoga. Nikakvo nastojanje ne može ni pomoći ni zapriječiti, da gledamo više ih manje. Gospodin hoće, da vidimo posve jasno, da to nije djelo naše nego Njegova Veličanstva. Zato se možemo to manje oholiti, pače će nas to učiniti, da budemo ponizni i bojažljivi. Vidimo naime, kako nam Gospodin oduzimlje moć da gledamo što hoćemo, pa nam tako može oduzeti i one blagodati i milosti i ostaviti, da sasvim propadnemo. I tako (hoće Gospodin), da budemo u strahu, dok živimo u ovom progonstvu.

4. Gotovo mi se uvijek ukazivao Gospodin kao uskrsnuli pa i u samoj Hostiji. Samo mi je kadikad pokazao svoje ruke, da me okrijepi, kad sam bila u nevolji. Gdjekad se, ali malo kada, ukazao na križu, u vrtu ili s trnovom krunom, a gdjekad i noseći križ. I to, kako rekoh, radi nevolja mojih i drugih osoba. No vazda se ukazivao s proslavljenim tijelom. Pripovijedajući navukoh na se mnogo pogrda i muka, mnogo bojazni i progona. Njima se činilo tako stalno, da ja imam vraga, te su me neki htjeli i zaklinjati. Ja sam za to malo marila. Ali me je boljelo, kad sam vidjela, da se boje ispovjednici ispovijedati me ili kad bih doznala, da im se što govori. Uza sve to mi nije

moglo biti teško, što sam gledala ta nebeska viđenja, a ne bih nikad ni cigloga dala za sva dobra i naslade ovoga svijeta. Držala sam ih svagda za veliku milost Gospodnju i čini mi se preveliko blago. I sam me je Gospodin često uvjeravao. Ja sam vidjela, da ga sve više ljubim. Kad bih pošla k Njemu, da mu se potužim na sve ove muke, ustajala bih vazda od molitve utješena i a novim silama. A onima — što mi nisu vjerovali — nisam se usuđivala protusloviti videći, da će biti sve gore, jer im se činilo, da je u mene malo poniznosti. Raspredala sam sa svojim ispovjednikom, a on me je uvelike tješio vazda, kad bi me vidio izmučenu.

5. Međutim viđenja učestaše. A jedan, koji mi je prije pomagao i ispovijedao me kadikad, kad nije mogao otac ministar, stade govoriti, da je jasno vrag (začetnik viđenja). Kako nisam imala drugoga sredstva, da se oprem, zapovjediše mi, da se prekrižim svaki put, kad ugledam viđenje, i da pokažem smokvu. Jer — rekoše — moram držati zastalno, da je zloduh, a neće dolaziti pokažem li mu smokvu[99]. Usto su govorili, neka se ne bojim, jer će me Bog očuvati i osloboditi od onoga. Za me je to bila velika muka. Nisam mogla vjerovati, da se ko drugi upliće nego Bog, pa mi je bilo strašno (tako raditi). A kako rekoh, nisam mogla no željeti, da se toga oslobodim. Ali sam napokon radila, kako su mi zapovijedah. Molila sam se mnogo Bogu, da me očuva, te ne budem prevarena. Ronila sam obilate suze, pa sam se često molila i sv. Petru i sv. Pavlu; jer mi je Gospodin rekao, kad mi se ukazao na njihov blagdan (v. gl. XXVII i XXVIII.), da će me očuvati, te neću biti prevarena. I zbilja sam ih često vidjela s lijeve strane sasvim jasno, ali ne u imaginarnom viđenju. Ovi su slavni sveci bili veliki moji zaštitnici.

6. Bila je za me prevelika muka, da Gospodinu pokazujem štrfić (smokvu), kad ga vidim u tom viđenju. Jer kad bih ga vidjela nazočna, nisam mogla vjerovati, da je vrag, pa sve da su me sjekli na komade. Bila je to za me neka vrst velike pokore. Da se ne moram toliko puta križati, držala sam križ u ruci. To sam radila gotovo uvijek. Štrfića (fige) nisam uvijek, jer me je to vrlo boljelo. Sjećala sam se uvreda, što su mu nanijeli Židovi. Molila sam ga, neka mi oprosti, jer to radim iz posluha prema njegovu namjesniku, i neka

---

[99] Što to znači, pogledaj bilješku kod gl. XXV. br. 22. Ko pozorno pročita ovu rečenicu, vidjet će jasno, do je Sveticu više njih svjetovalo, neka pokaže smokvu, kad joj se pokaže viđenje. Bojali su se svi oni, što ih nabraja Svetica u gl. XXV. br. 14., da je njezin duh — zloduh. A oni, što su svjetovali o. Alvareza, neka se čuva Majke Terezije — u pređašnjoj glavi — naložiše Svetici neka takve pojave poplaši štrfićem. Među njima su bih Magister Daza i Franjo de Salcedo. O. Gracian kaže u primjedbi na te riječi, da je bio Gonzalo de Aranda, Avilski svećenik, čije ćemo zasluge spomenuti kasnije. On je mnogo pomagao Svetici kod osnutka sv. Josipa i mjesto nje vodio parnice s gradskim vijećem. Usto je bilo i redovnika Družbe Isusove, koji su tako mislili. Ne znamo, koliko ih je bilo. Spominje se o. Hernando Alvarez del Aguila, Araoz i o. Ripalda. Držim, da su tako mislili i drugi redovnici i svećenici. Vremena su bila loša. Bilo je mnogo mističkih obmana, pa je Inkvizicija morala silom gušiti te prevare. A Svetica nije još bila dosegla do nedvoumne izvjesnosti, dok nisu kasnije utvrdili sv. Petar Alkantarski i drugi sluge Božji. Bosonoge karmelke u Medini del Campo imaju komad roga ili rožine pačunjasta oblika. Odozdo je kolut, gdje se svršuje njegov kraj. Predaja je u samostanu Obitelj, ako i nije osnovana, da je Svetica tim davala štrfiće Našem Gospodinu, kad bi joj naložili ispovjednici.

mi ne upiše u grijeh, jer su oni službenici, što ih je On postavio u svojoj Crkvi. On mi reče, neka ništa ne marim, jer da radim dobro slušajući; a on da će već učiniti, te se upozna istina. Kad su mi zabranjivali unutarnju molitvu, pričini mi se, da se ozlovoljio. Reče mi, neka im kažem, da je to već silništvo. Nabroji mi i razloge, eda se upozna, da nije (upleten) zloduh. Neke ću spomenuti poslije.

7. Jednom sam držala u ruci križ, što sam ga imala na ružariju. On mi ga uze u svoju ruku. A kad mi ga vrati, bio je sastavljen od četiri draga kamena, kud i kamo dragocjenija od alema. Po onom nadnaravskom, što se vidi na njima, nema dragoga kamenja, koji bi se moglo s onim porediti, a i alem se čini nešto patvoreno i nesavršeno. Bilo je na križu i pet rana vrlo lijepo načinjenih[100]. Reče mi, da ću ga tako gledati odsele, pa tako i bi. Nisam gledala drvo, od kojega je križ bio načinjen, van one dragulje. Ali ih nije vidio niko osim mene. Kad sam na zapovijed pokušala i opirala se (viđenjima), porastoše mnogo više milosti. Premda sam se htjela rastresti, nisam nikad prestajala moliti. Činilo mi se, da molim i spavajući. Rasla je moja ljubav, a ja sam se sve više tužila Gospodinu, jer nisam već mogla podnositi. Nije bilo u mojoj vlasti, sve ako sam htjela i naprezala se, da prestanem misliti na Njega. Uza sve to sam slušala, koliko sam mogla, a mogla sam u tom malo ili ništa. A ni Gospodin mi toga sjećanja ne oduze. Premda mi je govorio, da radim (što mi nalažu), ipak me je u drugu ruku uvjeravao i poučavao me, kao što radi i sada, što ću reći onima (koji ne vjeruju). Dao mi je i tako dostatne razloge, te me je sasvim uvjerio i umirio.

8. Malo poslije stade Njegovo Veličanstvo, kao što mi bijaše obećalo, pokazivati još jasnije, da mi se javlja On. U meni se rasplamtjela tako velika ljubav prema Bogu, te nisam znala, ko mi ju je ulio, jer je bila sasvim nadnaravska, a ja se nisam trsila oko nje. Vidjela sam da umirem od želje, da gledam Boga, a nisam znala, kako bih tražila taj život nego s pomoću smrti. Navala je te ljubavi bila žestoka. Ako i nije bila onako nesnosna ni jaka poput one prije opisane (gl. XX.), ipak nisam znala, što da radim. Ništa

---

[100] Tu joj izvanrednu milost dade Bog kao pravednu nagradu za kruti i teški posluh, kad ju je nagonio ispovjednik, da pokazuje štrfiće. Ribera pripovijeda (Vida de Santa Teresa p. I. c. XII.): »Jednoga je dana držala ona u ruci križ, što ga je nosila na čislu. Gospodin se ne prestraši križa, već ga uzme u ruku i onda joj ga vrati. Ali sasvim drugačiji nego je uzeo. Činilo se, da je sastavljen od četiri velika i dragocjena dragulja, dragocjenija od dijamanta. Na jednom je bilo pet rana vrlo dražesno naslikanih. On joj reče, da će odsele tako gledati križ. Jeronim od sv. Josipa dodaje u svojoj Historia del Carmen Desca1zo 1. II. c. 20.: »Taj joj križ kasnije uz velike molbe i pretvarajući se, da ne zna, što je na njemu, izmami njezina sestra Donja Ivana de Ahumada u Albi. Napravljen je od četiri široka komada ebanove smeđe boje, kao što su obično na kraju velikoga ružarija«. Donja Ivana dade gđi Mariji Enriquez, vojvotkinji od Albe. Kad umre vojvotkinja, Karmelci sudbeno zaištu natrag križ. Osudom od 29. XII. 1612. dobiju Valjadolidski Karmelci križ od vojvotkinjine dvorske gospođe Franjke de Tapia. O. Jakov od sv. Josipa diže spise toga suda 22. II. 1619. Bio je on tajnik generalnog definitorija Bosonogih u Madridu. Križ se častio u našem valjadolidskom samostanu do kraja XVIII. vijeka. Kasnije, možda za francuske vlade prijeđe u ruke karmelkama. One ga vratiše ocima, ali propade za kobnog ukinuća samostana 1835.

me nije zadovoljavalo, nisam mogla sama sebe shvatiti, pa mi se doista činilo, da mi se duša trga iz tijela. O uzvišena umjetnosti Gospodnja! Kako si nježno i vješto postupao sa svojom jadnom robinjom! Sakrivao si se od mene i svojom si me ljubavlju nagonio, da zaželim tako slatku smrt, te se duša ne bi htjela nikad od nje osloboditi.

9. Ko nije iskusio ovih tako velikih navala, ne može ih nikako shvatiti. Jer one nisu poput onih pobožnosti, što se često pojavljuju pa uzrujavaju srce i čini se, da guše duh, te ne mogu ostati u sebi. To je viša molitva, pa treba izbjegavati takve provale i nastojati ih blago pribrali u se te utišati dušu. Treba ovdje postupati kao s djecom, koja tako žestoko plaču, te se čini: ugušit će se. Dade li im se piti, prestane onaj preveliki plač. Tako i ovdje razum mora pritegnuti uzde, jer bi se moglo desiti, da tu pomaže i sama narav. Neka se promijeni razmatranje od straha, da nije sve savršeno, već da može biti mnogo sjetilnoga. Neka se ušutka to dijete — duša — kakvim ljubavnim darom i potakne se na ljubav blago, a ne štono riječ na šake. Ovu ljubav treba sabrati unutra, a ne pustiti, da uzavre i prelije se poput lonca, kad se nepametno metne previše drva. Treba ublažiti uzrok, koji je djelovao da se zapali taj oganj, i ugasiti plamen blagim suzama, a ne mučnima, kao što su one što potječu od tili osjećaja i čine mnogo štete. Ja sam ih kadikad ronila isprvice, ali bi mi tako oslabile glavu i izmorile duh, te drugi dan pa i dulje nisam mogla obavljati unutarnju molitvu. Stoga na početku treba velika razboritost, da sve bude umiljato i duh se nauči djelovati samo unutra, a sve se izvanjsko gleda pomno izbjegavati.

10. Ove su druge navale sasvim drugačije. Mi sami ne ložimo drva, van se čini, da je oganj već zapaljen, iznenada van unutra, da se zapalimo. Duša sama ne nastoji, da je zaboli rana radi udaljenosti Gospodinove, van joj kadikad zabada strijelu u sam živac utrobe i srca, pa duša ne zna, što joj je niti što želi. Shvata doduše, da želi Boga i da je strijela zamočena čini se u otrovnu biljku te uzrokuje, da zamrzi sama na se radi ovoga Gospodina i rado bi izgubila život za Njega. Ne može se opisati ni izreći način, kojim Bog ranjava dušu ni preveliku muku, što joj zadaje, tako te ona ne zna za se. No ta je muka tako slatka, te nema u životu naslade, koja bi je više zadovoljavala. Kako rekoh, duša bi vazda htjela umirati od te bolesti.

11. Ta me je muka združena sa slavom obezumljivala, jer nisam mogla pojmiti, kako to može biti. Oj kakav je pogled na ranjenu dušu! Kažem, razabire ona tako, te može reći, da je ranjena radi tako uzvišenog uzroka. A vidi jasno, da nije ona sama dala povoda, te joj dođe takva ljubav, van se čini. da je pala u nju iskrica od one prevelike ljubavi, kojom je ljubi Gospodin, i da ju je ta iskrica čitavu zapalila. A kako se često sjećam, kad mi se tako dešava, onoga retka Davidova: Kao što čezne jelen za izvor vodom (ps. 42.), jer mi se čini, da to vidim doslovce u sebi.

12. Kad to nije tako žestoko, čini se, da se malko ublaži nekim pokorničkim djelima. Barem traži bilo kakav lijek duša, koja ne zna, što da radi. Ali se (ta pokornička djela) ne osjećaju, niti joj zadaju više muke, sve ako joj teče krv, nego da je tijelo mrtvo. Duša traži svakojake načine, da iz ljubavi prema Bogu čini štogod, što će je boljeti. Ali je ona prva bol tako velika, te ne znam, kakva bi joj je tjelesna muka mogla ukloniti. Ovdje nema sredstva za tako uzvišenu bol, pa su svi lijekovi preniski. Malko se primiri (ta muka) i odumine ponešto, ako se moli Bogu, neka joj dade lijeka za njezinu, bolest. Ona sama ne zna drugog lijeka osim smrti, jer misli, da će s njom stići do

užitka svoga dobra. Drugda je bol tako jaka, te se ne može ni to moliti ni išto činiti, jer proreže čitavo tijelo. Ne može se micati ni rukama ni nogama, van ako čeljade stoji na nogama, osjeća, kao da je izvan sebe, pa ne može ni odahnuti. Sama istiska uzdahe, ali ne jake, jer ne može više; ali ih jako osjeća.

13. Svidjelo se Gospodinu, da sam u tom kadikad vidjela ovo viđenje: Vidjela sam uza se anđela s lijeve strane u tjelesnom obliku. Tako ih običavam gledati samo posve rijetko. Premda mi se anđeli često javljaju, zbiva se to, da ih ne vidim, van onako kao kod pređašnjega viđenja, što ga prikazali prije. A Gospodin htjede, da to viđenje vidim tako. Nije (anđeo) bio velik, van malen, vrlo lijep. Lice mu je bilo vrlo ražareno, pa se čini, da je bio jedan od najuzvišenijih anđela, koji se čine, da su sasvim zapaljeni. Mora da su to oni, što ih zovu kerubi. Oni mi ne kazuju svojih imena. Ali ja vidim dobro, da je u nebu tolika razlika između jednih i drugih anđela, te je ja ne bih znala izreći. Vidjeh anđelu u ruci dugu zlatnu strijelu, a učini mi se, da je na kraju željeza malo ognja. Učini mi se, da mi je tom strijelom nekoliko puta probo srce, te je doprla do utrobe. Kad ju je izvukao, pričini mi se, da je s njom izvukao i ponutricu srca, a mene ostavio sasvim zapanjenu velikom ljubavlju prema Bogu. Bol je bila tako velika, te me je nagnala na one jadikovke. Ali je tako preobilna bila naslada, što mi je prouzročila ova prevelika bol, te nisam mogla zaželjeti, da me mine, niti se duša mogla zadovoljiti ičim manjim od Boga. Nije to bol tjelesna, nego duševna, premda učestvuje i tijelo donekle, i to mnogo. Tako je umiljato milovanje, što nastane među dušom i Bogom, te se molim Božjoj dobroti, neka dade, da ga okusi onaj, koj misli, da lažem[101].

---

[101] Jasno kaže Svetica, da joj je udijeljena ta milost te je ugledala keruba na dan, kad je to napisala, po svoj prilici oko 1562. Predaja je u karmelaka »Avilskog Utjelovljenja«, da je tu milost dobila drugi put, kad je bila starješica one kuće između 1571.—1574. U rukopisnoj Povijesti samostana piše Donja Marija Pinel: »Milost strjelice (kako i sada zovu karmelke taj događaj na blagdan Probodenja) treba razumjeti tako, da Gospod nije ranio jednom van često ona prsa. Događalo se to u koru i u sobicama. Kad bi se dogodilo takvo viđenje, bila je kao tuđa, izvan sebe. Nije htjela ni gledati ni govoriti, već se samo zabavljala svojom tako slatkom mukom. Tako tvrde redovnice njezina vremena. Jednom je kao starješica bila u svojoj sobi. U sobi je nad njom spavala časna Ana Marija od Isusa, premila joj kćerka. Kad ču njezine uzdahe, sađe, da vidi, da li što želi. Ona joj reče: »Pusti, kćerko, neka bude tako«. I sad redovnice u Utjelovljenju pokazuju onu sobicu. Mnogo se toga izmišljalo i vjerovalo mnogo toga. Pravu povijest o istrgnuću Svetičina srca pripovijeda Majka Katarina od sv. Anđela u zaprisegnutoj Izjavi u Postupku za proglašenje Svetice blaženom u Salamanci 1591.: »G. biskup Don Jeronim Manrique blage uspomene, biskup u Salamanci zatraži u ovom samostanu obavijest o nepokvarenosti tijela spomenute sv. Terezije od Isusa. Sam se dotače svojim rukama tijela. Dovede i glasovite liječnike, da vide sveto tijelo. Oni ga vidješe i oćutiše veliki miloduh. Htjedoše znati je li namazano pomašću. Otvoriše dakle sveto tijelo sa strane i nađoše, da je čitavo i nepokvareno. Onda iz toga sv. tijela izvadiše srce, koje se čuva u ovom samostanu u srebrenoj posudi. Svjedokinja je to sve čuvala i držala neko vrijeme, jer je onda kako je izjavila, bila starješica«. Papa Benedikt XIII.

14. Dok je to trajalo, bila sam kao izvan sebe. Nisam htjela ni gledati ni govoriti, nego samo zaroniti u svoju muku, koja je za me bila veća slava, nego se može naći u svemu stvorenju. To sam gdjekad ćutjela, dok se ne svidje Gospodinu da me obuzmu tako veliki zanosi, te im se nisam mogla oprijeti ni onda, kad sam bila među ljudima, pa sve stadoše na moju veliku muku razglašivati. Otkad me obuzimlju zanosi, osjećam manje ovu muku nego onu, što sam je spomenula prije, već se ne sjećam, u kojoj glavi (gl. XX.). Ona je u mnogočemu drugačija i vrednija. Već na početku muke, o kojoj govorim, čini se, da Gospodin zanese dušu i stavi je u ushit. I tako ne može osjećati muke ni trpjeti, jer odmah dođe užitak. Slava dovijeka Onome, koji takve milosti daje duši, što tako slabo odgovara tako velikim dobročinstvima!

---

dopusti blagdan i vlastitu službu Probodenja 25. V. 1726. Blagdan se slavi u našim samostanima 27. kolovoza. Na molbu španjolskoga kralja preko kardinala Belluge odobri Klement XII. 10. XII. 1733., da se služba Probodenja dopuštena Bosonogim karmelcima protegne na sve španjolske zemlje.

GLAVA XXX.

Opet nastavlja te pripovijeda o svojem životu i kako je pomogao Gospodin mnogo njezinim mukama, jer je doveo na mjesto, gdje je boravila, svetoga muža br. Petra Alkantarskoga, iz Reda slavnoga sv. Franje. Raspreda o velikim napastima i mukama unutarnjim, što ih je kadikad podnosila.

1. Kad vidjeh, gdje malo ili nimalo ne mogu učiniti, da zapriječim te tako velike žestine, pobojah se, što me snalaze, jer ne mogoh razumjeti, kako mogu biti zajedno muke i radost. Znala sam, da mogu biti skupa tjelesna muka i duhovna radost. No smućivala me je tako izvanredna duhovna muka s tako prevelikom nasladom. A nastojala sam se i neprestance opirati, ali sam tako malo mogla, te sam se gdjekad umarala. Branila sam se križem, a htjela sam se obraniti od onoga, koji nas je križem spasio. Vidjela sam, da me niko ne razumije. No premda sam to jasno shvatala, nisam se usuđivala govoriti nikome osim moga ispovjednika, jer bi me uistinu korili, da nemam poniznosti.

2. Gospodinu se svidje, te mi oduze veliki dio moje muke, a zaonda i sasvim. Dovede naime u ovo mjesto blagoslovljenoga brata Petra Alkantarskoga, kojega već spomenuh i rekoh nešto o njegovoj pokori. Uvjeravali su me, da je dvadeset godina nosio neprestano limeno pokorničko odijelo. Napisao je nekoliko knjižica o molitvi, i to španjolski, koje se danas mnogo čitaju. Sam je on bio iskusan u unutarnjoj molitvi, pa je napisao na veliku korist onih, koji se njom bave. Držao se sasvim strogo prvoga Pravila blaženoga sv. Franje, a i drugoga, što već drugdje donekle spomenuh[102].

3. Doznade ona udova — D. Guiomar de Ulloa — službenica Božja, koja je bila moja prijateljica, da je došao tako izvrsni muž. A poznavala je moju nevolju, jer je bila svjedokinja mojih žalosti i uvelike me tješila. Vjerovala je tvrdo, da je od duha Božjega ono, što su drugi govorili, da je od zloduha, pa nije mogla drugačije držati. Ona je veoma razumna i mučaljiva, a Gospodin joj je iskazao već mnogo milosti u molitvi, pa joj htjede Njegovo Veličanstvo posvijetliti u onom, što nisu znali učenjaci. Moji mi ispovjednici dopustiše, da joj za svoju olakšicu saopćim neke stvari (što sam ih onda imala), jer je s više razloga bila vrijedna pouzdanja. Kadikad je učestvovala u milostima, što mi je Gospodin davao, pa je dobivala vrlo korisne savjete za svoju dušu. Kad ona doznade (da je došao onaj sveti muž), da mogu bolje s njim raspravljati, ne reče meni ništa, van ishodi dozvolu od mojega Provincijala, da proboravim osam dana u njezinoj kući. I govorila sam u njezinoj kući i u nekim crkvama[103] mnogo puta s njim, kad je bio ovdje prvi put. A kasnije sam s njim u razna vremena mnogo općila. Razgalih mu svoj život uglavnom i postupak kod molitve, što sam bolje umjela. Tako sam radila uvijek, pa sam jasno i istinito postupala još s onima, kojima sam saopćivala prilike svoje duše. Željela sam, da im budu poznate i prve kretnje moje duše. Ako mi je bilo što dvoumnije ili sumnjivije, navodila sam dokaze i razloge protiv sebe. Tako otkrih i njemu svoju dušu bez pretvaranja i prikrivanja.

---

[102] Spomenuto je djelo: Tratado de oracion y meditacion, što neki pripisuju sv. Petru Alkantarskom.

[103] U kapeli Mosori Rubi, u župi Sv. Tome, i u Stolnici.

4. Vidjeh odmah iz početka, da me razumije iz svoga iskustva, a to bijaše sve, što mi je trebalo. Jer onda ne znadoh još sama razumjeti, te bih umjela izreći, kao što sada znam kazati (što mi je Bog dao). Istom mi poslije dade Bog, da znam shvatiti i izreći milosti, što mi daje Njegovo Veličanstvo. Zato je trebalo da iskusi prije sve onaj, koji će mene sasvim razumjeti i razložiti, što se zbiva sa mnom. On me sasvim prosvijetli. Ja barem nisam mogla pojmiti, kako može biti viđenja, koja nisu imaginarna; a isto tako mi se činilo, da ne mogu razumjeti, kako mogu biti ona, što sam ih gledala duševnim očima. Mislila sam, da mogu držati samo do onih viđenja, što se vide tjelesnim očima, a takvih nisam imala.

5. Ovaj mi sveti čovjek posvijetli u svemu i razjasni mi te mi reče, neka se ne mučim van hvalim Boga i budem tako uvjerena, da je njegov duh — koji djeluje u meni. Osim vjere da ne može biti ništa istinitije, niti se može tako vjerovati. I on se tješio mnogo sa mnom, iskazivao mi je svu naklonost i milost, vazda se kasnije zauzimao za me i priopćivao mi je svoje prilike i poslove. Saobraćaj mu je sa mnom podavao mnogo radosti, jer je osim onoga, što je on sam stekao djelom, zamijetio u mene odlučne želje, što mi ih je ulio Gospodin, i veliku srčanost. Koga naime Bog dovede do toga stupnja, on ne poznaje veće radosti ni utjehe, nego ako nađe nekoga za koga drži, da je i njemu dao početak od toga. Po mojem mnijenju nisam morala onda dalje doći nego do početka, a dao Bog, da sam i sada barem.

6. On me je vrlo žalio te je govorio, da je jedna od najvećih muka na zemlji ono, što sam podnijela, to jest prigovor dobrih. Uostalom da ću još morati mnogo pretrpjeti, jer mi je uvijek potreban ko bi me razumio, a u onom ga gradu nema. No on će govoriti s mojim ispovjednikom i s jednim od onih, koji su mi zadavali najviše jada, to jest s onim oženjenim vitezom, o kojem sam već govorila. On me je veoma volio, ali je bio sveta i plaha duša, pa je vodio sav rat protiv mene. Znao je, kako sam zločesta bila malo prije, pa se nije mogao uvjeriti, da od Boga potječu one vanredne pojave. A sveti čovjek, Petar Alkantarski, učini (kao što mi je obećao). Govorio je s obojicom te im naveo uzroke i razloge, da ih uvjeri, te me više ne uznemiruju. Ispovjedniku je malo trebalo. Vitez se ne mogaše sasvim uvjeriti. Ali to doprinese, da me nije više toliko mučio.

7. Dogovorismo se, da mu pišem, što mi se unaprijed dogodi, i da jedno preporučuje drugo Bogu. Tolika je bila njegova poniznost, te je nešto držao do molitve ove jadnice. Ostavi me sasvim utješenu i zadovoljnu, te mi zajamči, da nedvoumno djeluje u meni duh Božji, pa da bez straha nastavim molitvu. Snađe li me kakva nedoumica — reče — i radi veće sigurnosti, moram sve saopćiti ispovjedniku, pa živjeti mirno. Ipak nisam mogla biti sasvim sigurna, jer me je Gospodin vodio putem straha, ali nisam mogla ni vjerovati, da je zloduh, kad su mi govorili, da on djeluje u meni. Ulijevali mi strah ili izvjesnost, nisam mogla više imati ni vjerovati drugima više, nego je Gospodin stavljao u moju dušu. Premda me je Petar Alkantarski utješio i primirio, ipak mu nisam mogla vjerovati toliko, te bih ostala bez svakoga straha, pogotovu kad bi mi Gospodin dao ove duševne muke, koje ću sada spomenuti. Sa svim tim, kako rekoh, ostadoh veoma utješena. Ne mogoh dosta zahvaliti Bogu i mome slavnom ocu, sv. Josipu. Čini mi se, da je on doveo ovamo onoga svetog muža; jer je on bio generalni komisar kustodije sv. Josipa, kojemu sam se kao i Našoj Gospi mnogo preporučivala.

8. Događalo mi se kadikad, a i sad mi se dogodi, ali ne tako često:

spopale bi me prevelike duševne patnje zajedno s tjelesnim mukama, bolestima i tako krutim bolima, da nisam mogla odoljeti. Drugda sam morala trpjeti još veće tjelesne bolesti, ali ih nije trpjela duša, pa sam ih podnosila s veseljem. Ali kad je bilo sve zajedno, bila je muka tako velika, te me je sasvim stiskala. Zaboravljala sam sve milosti, što mi je iskazao Gospodin prije. Ostajala mi je samo uspomena kao san o većoj mojoj muci. Razum mi je bio tako otupio, te je dopuštao, da zapadnem u tisuću dvoumica i sumnja. Činilo mi se, da nisam mogla razumjeti (što se dogodilo), pa da mi se možda samo tlapilo. A dosta hi bilo da budem prevarena sama, a da ne varam dobrih. Činilo mi se, da sam tako opaka, te sam pomišljala, da su sva zla i krivovjerja nastala radi mojih grijeha.

9. To je lažna poniznost, koju je iznašao zloduh, da me uznemiri i pokuša, bi li mi mogao dušu povući u očaj. Iskustvo me je tako uvjerilo, da je ono đavolski posao, te me on više ne muči tako često kao prije, jer vidi, da sam to upoznala. Vidi se to jasno po nemiru i smetnji, s kojom započinje, po uzrujanosti, koju prouzrokuje u duši, doklegod traje, po tami i tjeskobi, u koju je baca, i po suhoti i nesposobnosti za molitvu i svako dobro. Čini se, da zloduh guši dušu i veže tijelo, te nije ni za što. Prava poniznost djeluje sasvim drugačije. Ako duša i spoznaje, da je zločesta i žalosti se, jer je takva, ako i poznajemo, da je naša zloća golema kao i spomenuta i osjeća žalost uistinu, ipak prava poniznost ne uzrokuje u duši smetnje ni nemira ni tame ni suhoparnosti, već je okrepljuje i protivno od svega toga puni nasladom i svjetlošću. Osjeća duša muku, koja je u drugu ruku ojačava, jer vidi, kakvu joj veliku milost iskazuje Bog dajući joj, da trpi tu muku, i kako joj je ona korisna. Boli je, što je uvrijedila Boga, a u drugu je širi Njegovo milosrđe. Prosvijetli se, da se postidi, pa hvali Njegovo Veličanstvo, što ju je toliko podnosilo. A kod one druge poniznosti, što je uzrokuje zloduh, nema svjetlosti ni za kakvo dobro, već se čini, da Bog baca u oganj i krv. Predočuje joj pravednost; pa ako i vjeruje u milosrđe, jer zloduh ne može učiniti, da izgubi tu vjeru, ipak me ta vjera ne tješi, van kad razmatra toliko milosrđe, pomaže samo za veću muku, jer mi se čini, da sam bila vezana na veće dužnosti.

10. To je jedno od najmučnijih, najdomišljatijih i najhimbenijih iznašašća đavolskih, što ih poznajem. Zato bih rado upozoriti na nj vašu milost, ako bi vas tako napastovao (zloduh), da imate neku svjetlost i upoznate (napast), ostane li još razum, da je upozna. Ne mislite, da je za tu spoznaju potrebna učenost i znanje. Meni to sasvim nedostaje, a ipak sam upoznala besmislicu (lažne pobožnosti), kad sam se riješila (one napasti). Upoznala sam, da Gospodin hoće i dopušta tu napast, kao što je dosele dopustio, da kuša Joba, premda i nije dopustio, da mene, bijednicu muči onako oštro.

11. Dogodilo mi se, sjećam se, da je to bilo uoči Tijelovnoga blagdana, koji ja slavim, ako i ne onako, kao što je pravo. Ovaj put mi potraja (napast) samo onaj dan, dok je drugda trajala osam i petnaest dana, pa i tri sedmice, a možda i dulje, a pogotovu za Velike Sedmice, kad sam obično uživala u molitvi. Onda mi se događa, da mi zloduh iznenada obuzme razum kadikada tako neznatnim stvarima, kojima bih se inače smijala, pa ga smete sasvim po svojoj volji, a dušu ondje okuje, da ne bude sama sebi gospodarica, niti može na drugo misliti, van na besmislice, što joj predočuje zloduh. Te su stvari sasvim prazne, bez glave i repa. Samo je zloduh veže, te je guši tako, da skače iz kože. Meni se kadikad činilo, da se đavoli igraju mojom dušom

kao loptom, a ona se nikako ne može osloboditi njihove vlasti. Ne može se izreći, što trpi u tom slučaju. Ona traži pomoći na sve strane, a Bog dopušta, da je ne nalazi. Ostaje joj uvijek zdravi razum, ali ne bistar. Rekla bih, da je kao čovjeku, komu su pokrivene oči. Kad ko ide često istim putem, znade i noću i u mraku, gdje će se spotaknuti, jer se već priviknuo putu i vidio ga po danu, pa se čuva one opasnosti. Tako se radi i tu, da se ne vrijeđa Bog. Radi se tu, čini se, iz navade. Puštamo na stranu, da je drži Gospodin, a to je glavno.

12. Vjera je onda tako obamrla i zaspala, kao i sve druge kreposti, ali nije izgubljena; jer vjeruje sve, što uči Crkva. Ali se čini, da je govori samo ustima, a u drugu je ruku stisnuta i troma, pa joj se čini, da spoznaje Boga kao nešto, što čuje izdaleka. Ljubav joj je tako mlaka, te čuje, gdje se govori o Bogu, ali to sluša kao nešto, što vjeruje, da je tako, jer tako drži Crkva; ali ne pamti, što je iskusila po sebi. Hoće li da moli naustice ili da boravi na osami, pritiska je veća briga. Osjeća u sebi nesnosnu muku, a ne zna, otkud je. Čini mi se, da je donekle ta muka slična paklu. Tako i jest prema onome, što mi je dao Gospodin da upoznam u jednom viđenju. Duša naime gori sama u sebi, a ne zna, od koga ili otkud joj oganj, kako bi mu mogla uteći ili ga ugasiti. Hoće li da sebi pomogne čitanjem, jednako je, kao da ne zna čitati. Jednom mi se desi te uzeh čitati život jednoga sveca, da vidim, bih li se mogla udupsti i utješiti onim, što je on pretrpio. Pročitam četiri ih pet puta nekoliko redaka. No premda je bilo napisano španjolski razumjeh manje na kraju nego na početku, pa ostavih. To mi se dogodilo mnogo puta, ah se ovoga osobito više sjećam.

13. Razgovaram li se s kim, još je gore. Jer mi se čini, da onda zloduh probudi tako mrzovoljni duh srditosti, te mi se čini, da bih sve pojela, a ne bi sebi nimalo mogla pomoći. A čini se, da se već nešto učini, ako se uzdržava ili Gospodin drži svojom rukom onoga, ko je u takvoj napasti, da protiv svojih bližnjih ne govori i ne radi ništa, što bi im moglo nauditi ili povrijediti Boga. Kad bih pošla k ispovjedniku, događalo mi se često ovo, što ću reći, a istina je. Premda su sveti ispovjednici, s kojima sam govorila u to vrijeme, a govorim i sada, govorili su mi oštro riječi i ljuto me korili. A kad sam im to poslije spominjala, samo su se čudili i govorili, da to nije bilo u njihovoj vlasti. Premda su odlučivali, da neće toga drugi put raditi, jer im je bilo žao, a i savjest ih je grizla, i premda odlučivali, da će me samilosno tješiti, kad me snađu takve muke tjelesne ili duševne, nisu mogli. Nisu mi istina govorili zlih riječi, to jest kojima bi vrijeđali Boga, ali su govorili najmrže, što se može podnijeti od svećenika. Po svoj prilici su me htjeli trapiti. Drugda sam se i veselila i to podnosila, no onda mi je sve bilo muka. Mučila me je i misao, da ih varam. Onda bih pošla k njima i upozorila ih sasvim ozbiljno, neka me se čuvaju, jer se može desiti, da ih varam. Istina, vidjela sam, da to ne radim naumice i da im ne govorim laži, ali me je sve nagonilo u strah. Jedan od njih shvati napast pa mi reče jednom, neki se ne mučim, jer kad bih ga htjela i prevariti, da ima toliko mozga, te se ne bi dao prevariti.[104] To me uvelike utješi.

14. Kadikad sam se i gotovo običajno ili barem ponajviše poslije pričesti odmarala, a gdjekad mi je i odmah, čim sam se približila Sakramentu, bilo tako voljko na duši i na tijelu, te sam se čudila. Činilo mi se, da mi je u jedan mah nestalo sve duševne tmine i da je sinulo sunce, te sam spoznala

---

[104] Prema Gracianu o. Baltazar Alvarez.

ludosti, koje su me prije obuzimale. Drugda sam ozdravila na jednu jedinu riječ, što bi mi je rekao Gospodin veleći: Ne miči se i ne boj se, kao što već rekoh drugda. Ozdravila bih sasvim onda ili kad bih ugledala kakvo viđenje, kanda mi i nije bilo ništa. Naslađivala sam se s Gospodinom. Tužila sam mu se, kako dopušta, da trpim tolike muke. Ali mi je to bilo dobro plaćeno, jer su nemalo svagda kasnije dolazile milosti u velikom obilju. Čini mi se, da duša izlazi iz talionice poput zlata čišća i sjajnija, te u sebi gleda Gospodina. I zato joj se kasnije čine malene sve te muke, pa joj se prije pričinjale i nesnosne, te ih želi opet trpjeti još više, ako se svidi Gospodinu. Ako nas snađe i više nevolja i progona, pa ih trpimo ne vrijeđajući Gospodina, van se veselimo, što trpimo radi Njega, sve je to za naš najveći dobitak. Na žalost ne nosim ja tih nevolja, kao što bih morala, van vrlo nesavršeno.

15. Drugda su me snalazile drugačije muke, a snalaze i sada. Čini mi se, da mi je oduzeta sva mogućnost, da išta dobro smislim ili želim činiti; van su duša i tijelo sasvim nekorisni i teški. Ali usto nemam onih drugih napasti ni nemira, van neku mrzovolju, a ne znam odakle, i ništa mi ne zadovoljava duše. Da se zaposlim, gledala sam činiti izvanjska dobra djela, napolak silomice, ali poznajem dobro, što je duša, kada se sakrije milost. No nije me to mnogo mučilo, jer mi je davalo neku zadovoljštinu, kad sam gledala svoju nizinu.

16. Drugda zapažam, da ne mogu ništa skladno razmišljati o Bogu ni o dobru, gdje se treba zadržati, ni obavljati molitve, pa ni na osami. No ćutim, da spoznajem Boga. Upoznajem, da mi ovdje škode razum i mašta. Volja mi se čini dobra i pripravna na svako dobro. No razum hita kao bijesan luđak, kojega ne može niko svezati, pa ga ne mogu zadržati mirno ni kad bi izmolila Vjerovanje. Kadikad se smijem sama sebi i spoznajem svoju bijedu, čudim se razumu, i motrim, što radi. No slava Bogu, za čudo ne ide nikad za zlim stvarima, već za neznatnima: treba li što raditi ovdje ili ondje i slično. Onda najviše upoznam preveliku milost, što mi je iskazuje Gospodin, kad ovoga luđaka drži svezana u potpunom motrenju. Promišljam, što bi rekli oni, koji me drže dobrom, kad bi me vidjeli u ovom ludovanju. Veoma mi je žao duše, kad je vidim u tako rđavu društvu. Želim je vidjeti slobodnu pa stoga vapijem k Gospodinu: »Kada ću, Bože moj, uspjeti, da vidim, gdje te hvali sva moja duša i uživaju te sve moje moći? Ne daj, gospodine, da više budem tako rastrgana, te se čini, da svaki komad ide svojim putem.« Često trpim to. Kadikad upoznajem, da tome mnogo doprinosi moje slabo zdravlje tjelesno. Sjećam se mnogo štete, što nam je učinio prvi grijeh, jer mi se čini, da smo radi toga nesposobni da uživamo neprestano toliko dobro. A moraju biti krivi i moji grijesi, jer da ih nisam imala toliko, bila bih potpunija u dobru.

17. Prebrodih i drugu veliku muku. Činilo mi se da sam razumjela sve knjige, što sam ih pročitala, a raspredaju o molitvi, pa da mi je dao Gospodin, te ih više ne trebam. Zato ih nisam više ni čitala, već Živote svetaca. Kako sam daleko zaostala u onom, u čemu su oni služili Bogu, mislila sam, da će mi to biti na korist duši. Činilo mi se, da je veoma mala poniznost misliti, da sam dosegla do toga stupnja molitve. A kako nisam mogla nikako na kraj sama sa sobom, zadavalo mi je to mnogo muke, dok mi ne rekoše učenjaci i blagoslovljeni brat Petar Alkantarski, da tim ne tarem glave. Vidim dobro, da u službi Božjoj nisam ni počela i da sam još sama nesavršenost, premda mi Njegovo Veličanstvo dijeli milosti kao i mnogim dobrima. Služim samo dobrim željama i ljubavlju, jer vidim dobro,

da mi je Gospodin pogodovao, eda mu mogu volj u čemu služiti. Doduše mi se čini, da ga ljubim, ali me žaloste djela i mnoge nesavršenosti, što ih vidim u sebi.

18. Gdjekad me obuzme duševna ludost. Kažem ludost, jer mi se čini, da ne radim ni dobro ni zlo, van štono riječ, idem za svjetinom. Ne osjećam muke ni slave, ne marim za život ni za smrt, za veselje ni za jad. Čini se da ne ćutim ništa. Duša mi se pričinja kao oslić na paši, koji se hrani, jer mu daju krme, a jede ne misleći na nju. Jer duša u tom stanju jamačno blaguje velike milosti Božje, kad joj nije teško živjeti u tako bijednom životu, pa sve snosi ravnodušno. Ali se ne osjećaju porivi ni učinci, pa ih duša ne spoznaje.

19. Čini mi se ovo kao plovidba u potpunoj tišini; Plovi se mnogo, a ne zna se kako. A kod onih su drugih vrsti molitve učinci tako jaki, te duša nemalo odmah oćuti svoju poboljšicu; jer odmah uskipe želje pa se duša ne može nikad zadovoljiti. To djeluju velike žestine ljubavi, o kojima sam govorila, kod onih, kojima ih Bog dade. One su poput, izvorića, što sam ih vidjela, gdje teku, pa neprestano miču pijesak uvis. Ovaj se primjer ili poredba može posve prirodno primijeniti po mojem mišljenju dušama, što dopru dovle. Ljubav neprestano kipi i misli, što će činiti. Ne mogu se uzdržati, kao što se čini, da se u zemlji ne može zadržati ona voda, van struji iz nje. Takva je i duša veoma često. Ne miruje niti može uspregnuti ljubav, što je u njoj. Već ju je sasvim upila. Htjela bi, da je piju i drugi, jer tim neće njoj ponestati, pa da joj pomognu hvaliti Boga. O kako se često sjećam one žive vode, o kojoj je Gospodin govorio Samarjanci! Ovo Evanđelje osobito volim. A voljela sam ga tako zaista od svoga djetinjstva. Premda nisam kao sada shvatala toga dobra, molila sam često Gospodina, neka mi dade one vode. Gdjegod sam bila, imala sam vazda naslikanu (Samarjanku), a za natpis one riječi, što ih je rekla Gospodinu, kad je došao na zdenac: Gospodine, daj mi vode (Iv. 4, 15. Svetica je osobito štovala to evanđeosko mjesto. Njezin je otac imao sliku, koja je to predočavala.)

20. Čini mi se (ova ljubav) i poput velikoga ognja, koji mora uvijek imati nešto da spaljuje, eda se ne ugasi. Takve su i duše, o kojima govorim. Pa stajalo ih ne znam koliko, htjele bi ložiti drva, da ne prestane taj oganj. Ja sam takva, te bih se zadovoljila, kad bih u njega mogla i slamke bacati. I događa mi se kadikad, pa i često: sad se smijem sama sebi, a sad se mučim veoma. Unutarnja me pobuda potiče, da u čemugod služim (Bogu). A ja nisam za što više, pa kitim slike grančicama i cvijećem, metem, redim bogomolju, radim tako neznatne stvari, te se radi toga stidim. Obavljam li kakvo pokorničko djelo, sasvim je neznatno i takve vrsti, te bih vidjela, da nije ni za što, kad Gospodin ne bi primio dobre volje, i sama bih se rugala sebi. Velika je muka za duše, kojima Bog dade svojom dobrotom u obilju toga ognja svoje ljubavi, a nemaju tjelesne snage, da što rade za Njega. Zbilja je to velika muka. Jer duša nema snage, da dobaci drva u taj oganj, pa umire od straha, da se ne ugasi. Čini mi se, da se ona sama u sebi troši i pretvara u pepeo, rasplinjuje se u suzama i spaljuje se. Golema je to muka, ako je i slatka.

21. Neka hvali što više može Gospodina duša, koja dosegne dovle, ako joj dade tjelesne snage, da čini pokoru, ili učenosti i darova i slobode, da propovijeda, ispovijeda i vodi duše k Bogu. Jer ne zna i ne shvata dobra, što ga ima, ako ne iskusi, što znači ne moći ništa činiti u službi Gospodnjoj, a vazda mnogo primati. Blagoslovljen bio za sve i slavili ga anđeli. Amen.

22. Ne znam, radim li dobro, kad pišem toliko sitnica. No vaša mi je milost ponovno naložila, da bezobzirce pišem opširno o svemu i ništa ne izostavljam, pa pripovijedam sve jasno i istinito, čega se sjećam. Jamačno pritom moram mnogo izostaviti, jer bih inače utrošila mnogo više vremena. A kako rekoh, imam ga tako malo. Usto možda ono što izostavljam ne bi bilo ni od kakve koristi.

GLAVA XXXI.

Raspreda o nekim vanjskim napastima i pojavama i mukama, što joj je zadavao zloduh. Isto tako govori o nekim stvarima vrlo dobrima za uputu onima, što idu putem kreposti.

1. Spomenula sam neke unutarnje i tajne napasti i smetnje, što mi ih je prouzročio zloduh. Sad želim govoriti, što ih je činio gotovo javno, tako, te se nije moglo ni posumnjati, da ih je on skrojio.

2. Bila sam jednom u bogomolji. Uto mi se ukaže zloduh s lijeve strane u gadnom obliku. Dok mi je govorio, promatrala sam njegova usta, koja su bila strahovita. Činilo se, da mu iz tijela suklja golem plamen, koji je bio sav jasan bez sjene. Groznim glasom prozbori, da sam mu doduše utekla, iz ruku, ali će me on opet povratiti u njih. Ja se veoma prestraših i prekrižih, kako mogoh; a on iščeznu, ali se odmah povrati. To mi se dogodi dva puta. Ne znadoh, što da radim.; Imah pri ruci blagoslovljene vode. Poškropih na onu stranu, a on se više ne vrati.

3. Drugi put me je mučio pet sati tako strahovitim mukama sa unutarnjim i vanjskim nemirom, te mi se činilo, da neću podnijeti. One, što su bile sa mnom, stajale su zapanjene i nisu znale, što da rade. A ni ja nisam znala, kako bih odoljela. Kad me spopadnu boli i vrlo nesnosna tjelesna bolest, navikla sam kako mogu u sebi buditi čine (kreposti) i moliti se Gospodinu, ako mu se svidi, neka mi Njegovo Veličanstvo dade strpljivost, pak nek pusti, da tako ostanem do svršetka svijeta. Videći i ovaj put, da trpim tako strasno, pomogoh sama sebi onim činima i odlukama. Gospodin htjede i upoznah, da je đavo (uzrok). Vidjeh uza se vrlo ogavna crnčića, gdje grdi kao očajnik, koji je izgubio, što je mislio dobiti. Kad ga vidjeh, nasmijah se i ne bojah se. Neke su ondje bile sa mnom, a nisu se mogle snaći, niti su znale, kako da mi pomognu u tolikoj muci. Ja sam morala udarati silno čitavim tijelom i glavom i rukama, a nisam se mogla oprijeti. Najgori je bio unutarnji nemir, tako da se ne mogoh nikako umiriti. Ne usudih se zaiskati blagoslovljene vode, da ih ne natjeram u strah i da ne doznaju, što je.

4. Često sam iskusila, da nema (od blagoslovljene vode) boljega sredstva, te pobjegnu i ne vrate se više. Bježe i od križa, ali se vraćaju. Mora dakle biti velika moć blagoslovljene vode. Meni napose pribavlja ona sasvim očevidno utjehu, koju ćuti moja duša, kad je uzimljem. Stalno je, da pritom vrlo često osjećam neki odmor i unutarnju nasladu, koje ne bih znala rastumačiti, a svu mi dušu okrijepi. Nije to tlapnja, niti mi se desilo samo jednom, van često puta. A ja sam na to veoma pozorno pazila. Zbiva mi se recimo kao čovjeku, kojega mori žestoka vrućina i žeđa pa ispije vrč svježe vode pa se čini, da se tim sasvim okrijepio. Ja pomišljam, kako je veliko sve, što je naredila Crkva, pa mnogo uživam, kad gledam, kako one riječi imaju toliku snagu te je daju i vodi tako, da nastaje tako velika razlika između blagoslovljenog i neblagoslovljenog.[105]

---

[105] Tim se riječima potpuno hvali moć blagoslovljene vode. Č. Ana ,od Isusa u Izvještajima o beatifikaciji Svetice u Madridu izjavljuje o tom ovo: »Nije htjela, da ikad putujemo bez blagoslovljene vode. Bilo joj je teško, ako bismo je kada zaboravili. Stoga bismo je nosile u tikvici obješenoj o pojasu, pa je htjela, da vazda ulijemo u njezinu tikvicu veleći nam: »Ne znate vi, kakva se

5. Kad ne prestade muka, rekoh: Kad se ne biste smijale, zaiskala bih blagoslovljene vode. One mi je donesu i poškrope me, ali mi ne pomože. Ja poškropim ono mjesto, gdje je bio (gadni crnčić) i on odmah iščeznu. A nestade i svega zla, kanda si ga otro rukom. Samo ostadoh izmorena, kanda su me izdevetali batinama. To mi je uvelike koristilo. Vidjeh, da toliko zla učini zloduh, kad mu Gospodin dopusti; sve ako nije njegova duša ni tijelo. A što će istom onda, kad ih posjeduje kao svoje? To mi iznovice potače volju, da se čuvam takva zla društva.

6. Nedavno mi se dogodilo to isto drugi put. Samo nije toliko trajalo, a ja sam bila sama. Kad kasnije uđoše dvije redovnice, zamolih blagoslovljene vode. One su bile sasvim dostojne vjere, pa ne bi slagale ni za što na svijetu. Kad su već otišle, zamijetiše veoma gadan vonj kao od sumpora. Ja ga ne zamijetih. Potraja tako dugo, te se mogao zamijetiti. Drugi put sam bila u koru. Snađe me žestoka volja za sabranost. Iziđem van, da ne opaze druge. No one čine velike udarce ondje, gdje sam ja bila. A ja čuh uza se govor, kao da se o nečem dogovaraju, ali ne razumjeh o čemu. Govor je bio nezgrapan. No ja sam bila tako zadubljena u molitvu, te nisam ništa razumjela niti se bojala. Tako mi se zbivalo gotovo uvijek, kad mi je Gospodin davao milost, da se mojim nagovorom okoristi koja duša. A izvjesno je, da mi se dogodilo ovo, što ću pripovjediti sada. Za to ima mnogo svjedoka, a posebice moj sadašnji ispovjednik.[106] On je to vidio napisano u pismu. Ne rekoh mu, čije je pismo, ali je on dobro znao, čije je.

7. Dođe k meni jedan svećenik, koji je već dvije godine i po živio u smrtnomu grijehu, jednom od najgroznijih za koje sam čula. U sve se to vrijeme nije ispovijedao ni popravljao, a govorio je misu. Druge je grijehe ispovijedao a za onaj je govorio, da nema srčanosti te ispovijeda nešto tako gadno. Želio je živo, da se toga riješi, ali se nije mogao savladati. Meni ga je bilo vrlo žao i vrlo me je boljelo videći, da se Bog vrijeđa na taj način. Obećah mu, da ću se mnogo moliti Bogu, neka mu pomogne, i da ću potaći druge, koji su bili bolji od mene, neka se mole za nj. Napisah i jednoj osobi, kojoj, reče mi, može sam predati pismo. I na prvoj ispovijedi kaza on onaj grijeh. Bog je htio onoj duši iskazati to milosrđe radi mnogih vrlo svetih osoba, što su se na moju preporuku molile Bogu. I ja sam, premda jadna i bijedna, najpomnije učinila, što sam mogla. Onaj mi svećenik pisa, da mu je već toliko bolje te već dva dana ne pada u onaj grijeh. Ali ga napast muči tako, te mu se čini prema onom, što trpi, da je u paklu. I (zamoli me), da ga preporučim Bogu. Ja opet preporučih svojim sestrama, a one to uzeše k srcu, pa mora da mi je Gospodin na njihove molbe udijelio tu milost. A nijedna nije znala, ko je on. Ja zamolih Njegovo Veličanstvo, neka utoli one muke i napasti, pa neka oni zlodusi dođu mučiti mene, samo da ničim ne uvrijedim Gospodina. Tako provedoh čitav mjesec preteških muka. Onda se desiše i spomenuta dva slučaja.

8. Gospodinu se svidje te onoga svećenika minuše muke. Tako mi pisa, kad mu javih, što sam podnijela ja onoga mjeseca. Njegova se duša ojača i

---

okrepa ćuti, kad imamo blagoslovljene vode: jer je veliko dobro tako lako uživati Krv Kristovu. Kadgod bismo putem počele moliti Božansku službu, htjela je, da je uzmemo«:.

[106] O. Dominik Banjez ili Garcia Toledski, koji je ispovijedao Sveticu od 1563. do 1566.

on ostade sasvim slobodan, pa nije mogao dosta zahvaliti Gospodinu, a i meni, kanda sam ja što učinila. Pomoglo mu je njegovo pouzdanje, što ga je imao, da Gospodin meni iskazuje milosti. Reče još, kad je bio u najvećoj stisci, da je čitao moje listove, pa da ga je napast ostavljala. A veoma se čudio, što sam ja pretrpjela i kako se on oslobodio. I ja sam se čudila. A bila bih trpjela još mnogo godina, da vidim onu dušu slobodnu. Neka Gospodin bude hvaljen za sve! Mnogo može molitva onih, koji služe Gospodinu, kao što držim, da čine one sestre u ovoj kući. Ja sam se trsila oko toga. Zato su se vragovi morali razjariti na me, a Gospodin je to dopustio radi mojih grijeha.

9. U to sam vrijeme, i to jedne noći, mislila, da će me ugušiti. Kad sestre izliše mnogo blagoslovljene vode, vidjeh množinu zloduha, gdje se strmoglavljuju u propast. Toliko su me puta izmučili ti prokletnici, te bih izmorila vašu milost i sebe, kad bih sve nabrajala. No ja ih se tako malo bojim, jer znam, da me se ne smiju ni dotaći, ako im ne dopusti Gospodin.

10. Što je rečeno neka služi zato, da pravi sluga Božji malo drži do strašila, kojima mu zlodusi hoće da utjeraju strah. Treba znati, kadgod malo držimo do njih, da svaki put bivaju slabiji, a duša dobiva veću vlast nad njima. Uvijek joj ostaje veliki dobitak. Ne govorim o njima, da ne duljim odviše. Samo ću pripovjediti, što mi se desilo jedne noći na Dušni dan. Bila sam u bogomolji i baš dovršila prvu noćnicu. Dok sam molila neke vrlo pobožne molitve što stoje na kraju u našem molitveniku, stane mi zloduh na knjigu, da ne svršim one molitve. Ja se prekrižim, a on pobjegne. Ja počnem opet, a on se povrati. Tako sam, držim, tri puta počinjala, a nisam mogla završiti, dok nisam poškropila blagoslovljenom vodom. Vidjeh u onaj mah, gdje nekoliko duša iziđe iz čistilišta, kojima je valjda malo još trebalo. A ja pomislih, da je zloduh to kanio zapriječiti. Malo kada ga vidjeh u primljenom obliku, a često bez oblika, kao viđenje, gdje se jasno razaznaje, da je nazočan neko što nema oblika, kao što već rekoh.

11. 11. Hoću da kažem i ovo, što me je veoma začudilo. Na Presveto sam Trojstvo bila u jednom samostanu u koru, i to u zanosu. Uto opazim veliku svađu vragova s anđelima. Ne mogoh shvatiti, što znači ta pojava. Shvatih je prije nego minu petnaest dana. Nastade svađa između onih, koji su se bavili molitvom, i mnogo drugih, koji nisu bili takvi, i to na veliku štetu one kuće. Svađa potraja dugo i uzrokova mnogo nemira. Drugi put opazili oko sebe množinu zlih duhova i učini mi se, da me okružuje velika svjetlost, koja im nije dala, da mi se primaknu. Razumjeli, da me čuva Bog i ne da im, da mi se približe tako te me potaknu, da ga uvrijedim. Po onom, što kadikad opazih na sebi, upoznah, da je to bilo istinsko viđenje. I ja sam upoznala, da zlodusi malo mogu, ako nisam proti Boga, te ih se gotovo nimalo ne bojim. Oni nemaju snage van protiv duša podlih i koje im se same predadu. Tu pokazuju svoju moć.[107] Kadikad mi se činilo kod napasti, što sam ih već opisala, da se opet bude u meni sve taštine i slaboće prošlih vremena, te sam bila prisiljena, da se preporučujem Bogu. Odmah bi me spopao strah, pa mi se pričinilo, kad mi dolaze one misli, da sve to mora biti od zloduha, dok me ne bi primirio ispovjednik. Činilo mi se naime, da ni prve kretnje zle

[107] Na rubu izvornoga rukopisa napisa o. Dominik Banjez: »Sv. Grgur u Mora1ci kaže, da je đavo mrav i lav. To pristaje dobro ovdje. Svetica je listala to djelo mudroga Pape, pa je vjerojatno, da su njezine riječi sjećanje prijašnjega štiva. Ono je mjesto sv. Grgura u tumaču gl. IV. knjige Jobove.

misli ne bi smio imati, ko prima tolike milosti od Gospodina.

12. Gdjekad me je mučilo uvelike, a i sada me muči kad vidim, da mnogo drže do mene, pogotovu odlične osobe, i da govore o meni mnogo dobra. Zbog toga sam mnogo podnijela i podnosim. Onda odmah pogledam u život Krista i svetaca i pomislim da idem drugačijim putem nego oni, jer su oni išli samo putem prezira i nepravda. To me čini plašljivom, pa se ne usuđujem ni glave podići niti bi se rado pokazivati. A ne radim tako, kad me progone. Premda onda tijelo osjeća (progone), a i duša je u jednu rastužena, u drugu je gospodarica nad svim tim tako, te ne znam, kako to može biti. No zbiva se tako, jer se čini, da je onda duša u svojem kraljevstvu te da sve drži pod svojim nogama. Kadikad bi me snalazilo to trpljenje i trajalo je mnogo dana, pa mi se u jednu činilo, da je to krepost i poniznost, a sad jasno vidim, da je bila napast. Razjasni mi to dobro jedan veoma učeni dominikovski redovnik. Kad bih pomislila, da će se javno doznati, te milosti, što mi ih je Gospodin iskazivao, spopala bi me tako golema muka, te bi mi se duša vrlo uznemirila. I dođe dotle, te mi se promišljajući o tom pričini, da bih se voljela dati živa pokopati, nego da dođe do toga. I stoga kad bi me obuzela ta velika sabranost ili zanos i pred drugima tako, te ne bih mogla odoljeti, kasnije bih ostala tako postiđena, te se ne bih htjela pokazati, gdje me iko vidi.

13. Kad sam se jednom radi toga silno izjedala, reče mi Gospodin: zašto se bojim? Iz toga mogu nastati samo dvije stvari: ili da mene ogovaraju ili da Njega hvale. Tim mi nagovijesti, da će oni, koji to budu vjerovali, njega hvaliti, a koji ne uzvjeruju mene nevinu odsuđivati, a obje će te stvari biti za me dobitak, pa mi se zato ne treba izjedati. To me uvelike primiri, a i tješi me, kad se sjetim. Napast dođe dotle, te već htjedoh poći iz ovoga mjesta i ponijeti opskrbu u drugi samostan sa mnogo strožim zatvorom od onoga, u kojem sam boravila onda, a čula sam o njemu i mnogo izvanrednih vijesti. Bio je to samostan moga Reda, a vrlo udaljen. Bila bi za me i utjeha, da živim ondje, gdje me ne poznaju. Ali mi ispovjednik nipošto ne dopusti.[108]

14. Taj mi je strah i bojazan veoma sprečavao slobodu duha. No poslije upoznah, da ta poniznost, koja me je toliko uznemirivala, nije bila prava poniznost. I Gospodin me nauči istinu, da moram biti tvrdo uvjerena i osvjedočena, da nijedna dobra stvar ne potječe od mene nego od Boga. Ne bi mi teško bilo slušati, gdje druge hvale, već bih se uvelike veselila i tješila gledajući, da se ondje pokazuje Gospodin. Tako isto da mi ne smije biti teško, ako u meni pokazuje svoja djela.

15. Zapadoh i u drugu skrajnost. Molila sam se naime Bogu, i to posebice, ako se kome pričini u meni kakvo dobro, neka mu pokaže moje grijehe, da vidi, kako mi bez moje zasluge udjeljuje milosti. To uvijek veoma želim. Moj mi ispovjednik reče, neka to ne radim. No kad bih do nedavno zamijetila, da ko o meni misli veoma dobro, okolišajući bih mu ili kako bih već mogla pokazala svoje grijehe, pa mi se čini, da bi mi s tim bilo lakše. Ali me je i

---

[108] P. Federico di Sant' Antonio (Vita della S. Madre Teresa di Gesu 1. I. c. 22.) misli, da je sv. Majka htjela poći u koji samostan u Flandriji ili u Bretanji. Pariške karmelke (Oeuvres de S. Terese t. 5. p. 409) tvrde, da je Svetica htjela poći u samostan, što ga je kod Nantesa 1477. osnovala bi. Franjka Amboaska. Nama se čini, da joj nije trebalo ići iz Španjolske, da nađe osamljene i stroge samostane.

zbog toga boljela duša.

16. Po mojem mnijenju nije to potjecalo od poniznosti, van su od jedne napasti potjecale mnoge. Činilo mi se, da varam sve ljude. Ako i jest istina, da se varaju misleći, da u meni ima što dobro, ja ih nisam željela prevariti, niti sam ikada išla za tim. No Gospodin to dopušta radi nekakve svrhe. Stoga ni s ispovjednicima ne bih bila govorila ni o čemu, da mi nije bilo potrebno, jer me je uvelike grizla savjest. Sad vidim, da su sve te sićušne bojazni i muke i sjena poniznosti bile samo velika nesavršenost i nestašica trapljenja. Jer duša, koja se preda u ruke Božje, ne mari, govori li se o njoj dobro ili zlo, ako dobro upozna, to jest, ako joj Gospodin htjedne dati milost te shvati, da sama od sebe nema nešto. Neka se pouzdaje u onoga, koji joj daje milosti, pa će znati, zašto ih otkriva. A neka se pripravi i na progon, koji će jamačno doći u sadašnja vremena, kad Gospodin htjedne, da se upoznaju milosti, što ih daje kojoj osobi. Jer je u tu osobu uprto tisuću očiju, dok u tisuću duša drugoga kova ne gleda nijedno oko.

17. Zaista nema tu malo razloga da se boji. Nedvoumno sam se i ja tako bojala. Ne iz poniznosti, već iz malodušnosti. Jer se duša, kojoj Bog tako dopusti da bude izložena očima svijeta, može pripraviti da bude mučenica svijeta. Neće li duša da umre svijetu, svijet će je ubiti. Ne vidim na svijetu zbilja ništa, što mi se čini dobro; osim što ne trpi na dobrima nedostataka, van ih prigovorima sili na savršenost. Tvrdim, da je nesavršenu potrebna veća srčanost eda udari putem savršenosti, nego da iznenada postane mučenik. Jer savršenosti ne doseže u kratko vrijeme, van komu Gospodin zbog posebne povlastice htjedne dati tu milost. Kad svijet vidi, da ko počne ići putem savršenosti, hoće odmah da bude i savršen, pa već na tisuću milja zapaža na njemu pogrješku, koja je možda krepost. U kudioca je ono mana, pa tako sudi i o drugom. Ne bi smio ni jesti ni spavati, pa štono riječ ni odahnuti. A što više drže do nekoga, to više zaboravljaju, da je još u tijelu. Držali mu dušu Bog zna kako savršenom, ipak živi na zemlji podložan njezinim nevoljama, sve ako mu je i te kako pod nogama. Zato je, kako rekoh, potrebna velika srčanost; jer siromašna duša nije počela ni hoditi, a već hoće da leti. Nije savladala ni strasti, a zahtijeva, da u velikim prigodama bude čvrsta, kao što čitaju o svecima, koji su već bili utvrđeni u milosti. Što u tom (duša) podnosi, u jednu je potiče, da hvali Gospodina, a u drugu joj se vrlo žalosti srce, jer mnoge uboge duše ne mogu same sebi pomoći, pa se vraćaju natrag. Držim, da bi i moja bila tako učinila, da joj nije Gospodin milosrdno učinio sve, što je bilo do njega. I dok svojom dobrotom nije sve to učinio, znat će vaša milost već, da je u meni bilo samo padanje i ustajanje.

18. Rado bih da to umijem izreći; jer se u tom varaju mnoge duše, koje bi htjele poletjeti, prije nego im Bog dade krila. Mislim, da sam ovu poredbu već jednom upotrijebila, ali dobro pristaje ovdje. Rasprest ću o tom, jer vidim, da se neke duše vrlo žaloste radi toga razloga. One započnu napredovati u kreposti s velikom željom, žarom i odlučnošću. Mnoge s obzirom na vanjštinu ostave sve radi Njega. Vide u drugih, koje su već dalje napredovale, vrlo velike kreposti, što ih daje Gospodin, a mi ih ne možemo sami steći. Čitaju iz svih knjiga, što su napisane o molitvi i motrenju, što se mora raditi, da se dopre do toga dostojanstva. One ne mogu odmah toga postići, pa se rastuže. Tako na pr. čitaju, da ne smijemo mariti, govore li o nama zlo; dapače moramo biti zadovoljniji nego da govore dobro. Čitaju, da

moramo prezirati časti, da se moramo rastaviti s rođacima. Ako se ne bave molitvom, da ne treba s njima ni općiti, da nas umara i želja. Čitaju i druge takve stvari, koje po mojem mnijenju mora dati Bog; jer mi se čini, da su to nadnaravska dobra ili barem takva, da se kose s našom naravskom sklonošću. Neka se ne pojedaju (početnici), neka se ufaju u Gospodina, da će im Njegovo Veličanstvo učiniti, te ostave ono, što sada žele, budu li molili i sami radili, što je do njih. Jer je vrlo potrebno za našu slabu narav, da imamo veliko pouzdanje te ne klonemo i ne mislimo, da nećemo pobijediti, budemo li se sililі.

19. Budući da u tom imam mnogo iskustva, reći ću nešto za pouku vašoj milosti. Ako vam se i čini, da imate kakvu krepost, ne mislite, da ste je stekli već, dok je ne iskusite s protivnošću. I dok živimo, moramo biti vazda u strahu i u brizi, jer nam se odmah prilijepi mnogo toga, ako nam se, kako rekoh, ne da sasvim milost, te upoznamo, kako je ništetno sve, a u ovom životu nikad nema svega bez mnogih opasnosti. Činilo mi se prije nekoliko godina, da ne samo ne prianjam uz svoje rođake, van da mi dosađuju. Pa i bilo je zbilja tako, jer nisam mogla podnositi njihova drugovanja. Pruži mi priliku veoma zamašan posao te moradoh boraviti s jednom svojom sestrom, koju sam prije veoma srdačno ljubila. Premda je ona bolja od mene, nije za me bio saobraćaj s njom. Ona živi u drugom staležu, jer je udata, pa se nisam s njom mogla razgovarati svagda, o čemu sam željela, te sam bila sama, što sam više mogla. Ipak sam zamijetila, da me mnogo više muče njezine muke nego drugih ljudi. A spopadala me je i briga.[109] Napokon upoznah po sebi, da nisam još slobodna, kao što sam mislila, pa da moram izbjegavati priliku, eda uzmogne porasti krepost, što mi je Gospodin počeo davati. Tako sam s njegovom pomoću i nastojala činiti sve dosele.

20. Treba uvelike cijeniti krepost, kad je Gospodin počne davati, pa se nikako ne smijemo izlagati opasnosti, da je izgubimo. Tako je i u stvarima, što se tiču časti, i u mnogim drugima. Vjerujte mi, vaša milosti, nismo se raskrstili sa svim svi mi, koji tako mislimo, i zato ne smijemo nikad u tom biti bez brige. I svaki, koji drži volj koliko do časti, hoće li da napreduje, neka mi vjeruje i neka prekine taj vez. To je lanac, koji može prepiliti sam Bog, ako se mi molimo i sami od svoje mnogo radimo. Čini mi se, da je to prepona na ovom putu pa se čudim kakvu štetu čini. Vidim neke osobe svete u svojim djelima, koje čine tako velika djela, da im se dive ljudi. Bože moj, a zašto su te duše još na zemlji? Zašto nisu dosegle do vrška savršenosti? Što je to? Što zadržava one, koji toliko čine za Boga? Ah, drže se još kakve kvačice časti! A još je najgore, neće da shvate, da se drže. Kadikad im zloduh utuvi, da su se i dužne držati.

21. Ali neka mi vjeruju, neka za ljubav Gospodnju vjeruju ovom mravku, po kojem im hoće Gospodin da govori: ako ne odbace te gusjenice, neće nauditi čitavu stablu, jer će ostati neke druge kreposti, ali sve crvljive.

---

[109] Ovdje Svetica govori ob osnutku samostana sv. Josipa, kod kojega joj iskazaše vrlo lijepe usluge njezina sestra Donja Ivana i njezin muž Ivan de Ovalle. Mučila se dobra sestra Svetičina bračnim neprilikama. Bila je bolešljiva, obasuta djecom, a muž joj Ivan nestalan. Bili su oskudni i dohoci, da uzmogne živjeli prema položaju kao rođena plemkinja. Sve se to vidi iz nekih listova, što ih je sv. Terezija pisala svome bratu D. Lovri. Bračni drugovi Ovalle moradoše u kolovozu 1561. doći iz Albe u Avilu radi spomenutog osnutka.

Takvo drvo nije lijepo, jer ne uspijeva, a ne da uspijevati ni drugom drveću uza nj; jer plod dobroga primjera nije ni malo zdrav, a neće dugo ni potrajati. Često kažem: radi li se i o neznatnoj stvari tašte časti, zbiva se kao i kod orguljanja. Pogriješi li se u jednom glasu ili taktu, sva se glazba poremeti. Slavičnost u svakom pogledu škodi duši, a na putu je molitve kuga.

22. Ti nastojiš da se sjediniš s Bogom, hoćeš da slijediš savjete Krista, koji je opterećen pogrdama i krivim svjedočanstvima, a hoćeš, da ostane nepovrijeđena tvoja čast i ugled? Nije moguće doći onamo, jer se ne ide istim putem. Doći će Gospodin k duši, budemo li sami sebe silili i nastojali, da izgubimo svoje pravo u mnogim stvarima. Nemam u čemu i nemam prilike (reći će kogod). Ako si čvrsto odlučio (odgovaram), držim, da Gospodin neće dopustiti, te izgubiš toliko dobro, Njegovo će Veličanstvo urediti toliko stvari, da stečeš tu krepost, te ih više nećeš ni poželjeti. Ruke na posao!

23. Pripovjedit ću neke sitnice i malenkosti, što sam ih činila, kad sam započela. Kako već rekoh, takve slamčice mećem i sada u oganj, jer nisam ni za što više. Sve to prima Gospodin. Blagoslovljen bio dovijeka. Među mojim je pogrješkama bila i ta, da sam malo znala moliti časoslov naustice i nisam znala, što treba raditi, kako li se vladati u koru. Bila sam nemarna i podavala se drugim taštinama, i to je bilo krivo. Gledala sam druge novakinje, koje su me mogle poučavati. Ja ih nisam htjela pitati, da ne doznaju, kako malo znam. Odmah se predočuje dobar primjer. To je ponajčešće. Kad mi je Bog malko otvorio oči, ako bih i znala, ah bih samo malko podvoumila, pitala sam i djecu. Zato ne izgubih ni časti ni povjerenja. Dapače mi se čini, svidje se Gospodinu, te mi dade kasnije bolje pamćenje. Nisam znala dobro pjevati. Kad ne bih dobro naučila, što bi mi preporučili, od same bih se slavičnosti smela tako, te sam slabije pjevala, nego sam znala. Ali ne radi pogrješke pred Gospodinom, što bi bila krepost, već radi mnogo njih, koje su me slušale. Kasnije umovah, kad ne budem znala vrlo dobro, da ću kazati, da ne znam. Isprvice mi je to bilo vrlo teško, a kasnije sam u tom uživala. A kad započeh ne hajati, upoznaju li drugi, da ne znam, govorila sam mnogo bolje. Jadna me je slavičnost učinila, da ne znam činiti ono, što sam držala za čast. Jer svak stavlja čast u ono, što želi.

24. Tim se sitnicama, koje nisu ništa, a i ja sam puka ništica, kad su me toliko mučile, ide malo pomalo do većih djela. Ako se takve sićušne stvari čine radi Boga, cijeni ih Njegovo Veličanstvo, te Njegovo Veličanstvo pomaže, da ne izvrše i veće stvari. Tako mi se dešavalo i sa stvarima, koje se tiču poniznosti. Videći, gdje napreduju sve osim mene, jer nisam bila nikada ni za što, kad bi one otišle iz kora, ja sam slagala njihove ogrtače.[110]

---

[110] Svetica govori u čitavoj ovoj glavi vrlo lijepo o kreposti poniznosti, o nehaju za tričarije tobožnje časti, do koje svijet toliko drži, i kako su je mučili, kad bi javno ili sukromno hvalili njezina svojstva. Znamo iz pravničkih Izjava Ane od Isusa, Isabele od sv. Dominika i drugih prvašnjih Bosonogih Karmelaka, da je Svetica prigrlivši Obnovu htjela biti sestra laikinja, eda tako uzmogne bolje obavljati najniže poslove u samostanu. Yepes (Vidi 1. III. c. VII.) stavlja Majci Obnoviteljici u usta ove riječi o ljudskim pohvalama: »Sv. Terezija izjavi jednom Bosonogom redovniku, koji ju je pratio, kad je osnivala samostan u Burgosu: Tri stvari rekoše u razgovoru o mojem životu: da sam bila lijepe vanjštine, dok sam bila djevojka; da sam bila razborita: a sad neki

Mislila sam, da tim služim onim anđelima, koji su ovdje hvalili Boga. Ne znam, kako se doznade za to. Ja se i te kako zastidjeh. Jer moja krepost nije bila doprla dotle, te zaželim, da se doznadu te stvari. Nije to moralo biti zbog poniznosti, van da mi se ne smiju radi takvih sitnica.

25. O Gospodine moj, kako se stidim gledajući tolike zloće a pripovijedajući o sićušnom pijesku, kojega nisam ni sa zemlje dizala za tvoju službu, već je bio zamotan u tisuću bijeda! Pod tim pijeskom nije još tekla voda tvoje milosti, da ga podigne. O Stvoritelju moj, kad bih među toliko zala mogla spomenuti išto znatno, dok pripovijedam velike milosti, što sam ih primila od Tebe! Tako je to, Gospodine moj! Ne znam, kako može podnijeti moje srce i ko bude ovo čitao kako bi mogao odoljeti, da me ne prezire videći, kako sam zlo uzvratila tako prevelike milosti i kako se ipak ne stidim pripovijedati ovakva djela, kao što su moja. Da, stidim se, Gospodine moj. Ah nemam sama o sebi ništa drugo pripovijedati, pa spominjem ove neznatne početke, neka se nada onaj, koji čini nešto veliko, da će Gospodin, koji je, čini se, držao do ovih neznatnih djela, držati mnogo više do onih njegovih. Neka mi Njegovo Veličanstvo dade milosti, da ne ostanem vazda kod početaka. Amen.

---

kažu, da sam sveta. Prve sam dvije stvari nekada vjerovala, pa sam se ispovijedala, što sam povjerovala u tu taštinu. U trećoj se nisam nikad prevarila niti sam je ikad vjerovala«. O. Gracian u bilješci XV. gl. IV. knj. Riberina Života Svetice malko drugačije pripovijeda te riječi, i to vjerojatnije. Svetica reče o. Gracianu, da joj je »svijet dao tri lažna svjedočanstva bez osnovice: prvo, dok je bila djevojka, govorilo se, da je lijepa. Gledala se u ogledalu i nije mogla shvatiti, zašto tako lažu, kad je ružna. Drugo, da je vrlo razumna. A kad je gledala razum svojih kćeri, stidjela se govoreći pred njima. Treće, da je dobra, a to ne može strpljivo podnositi, jer poznaje svoje pogrješke.

GLAVA XXXII.

U njoj pripovijeda, kako se Gospodinu svidjelo, da je u duhu stavi na jedno mjesto u paklu, što ga je zaslužila svojim grijesima. Pripovijeda samo nešto od onoga, što joj se ondje pokazalo. Započinje pripovijedati, kako je osnovan samostan sv. Josipa, u kojem sad boravi.

1. Dogodilo mi se dugo vremena, nakon što mi je Gospodin iskazao spomenute milosti, a i druge vrlo velike. Bila sam jednoga dana kod molitve. U jedan mah se, ne znajući kako, nađem, pričini mi se, sva u paklu. Upoznah volju Gospodnju, da vidim mjesto, što su mi ga ondje pripravili vragovi, a ja sam zaslužila svojim grijesima.[111] To se zbi u vrlo kratko vrijeme. No da živim još mnogo godina, čini mi se, da ne bih mogla zaboraviti. Ulaz mi se činio poput vrlo duge i tijesne uličice kao vrlo niska, mračna i uska peć. Tlo mi se činilo kao vrlo blatna močvara, koja je zaudarala kužnim vonjem, a u njoj mnogo ogavnih gmazova. Na kraju je bila udubina u zidu, poput zidnoga ormara. Vidjeh, da me ondje metnuše i vrlo stisnuše. Sve je to bio još užitak prema onome, što osjetih ondje. A i ovo, što rekoh, opisah slabo.

2. Čini mi se, da se prema zbilji ne može ni početak opisati ni shvatiti. No u duši oćutih oganj za koji nikako ne mogu shvatiti, kako bih izrekla, kakav je. Osjetih nesnosne tjelesne boli. U ovom sam životu podnijela preteške boli. Liječnici kažu, da su najteže, što se mogu ovdje podnijeti. Bila sam uzeta pa su mi svi živci bili stegnuti. Pretrpjeh i mnogovrsne druge bolesti, a među njima i nekoliko, što ih je prouzročio zloduh, kao što rekoh. No sve je to ništa prema onom, što osjetih ondje. A pogotovu vidjeh, da će muke ondje biti bez kraja i bez prestanka. No sve je to ništa prema smrtnoj borbi duše. Stiska je to, zadavica, tako bolna žalost s ojađenom, očajnom zlovoljom, koje ne znam opisati. Jer je premalo, rekne li se, da je to vječno trganje duše iz tijela. Jer se to čini, da vam drugi skončava život, a ovdje duša raskida sama sebe. Ukratko, ne znam, kako da opišem onaj unutarnji oganj, onaj očaj zbog tako ogromnih muka i boli. Nisam vidjela, ko mi ih je zadavao, ali sam osjećala, čini mi se, da me spaljuju i mrve. A kažem, da je bio najgori onaj unutarnji oganj i očaj.

3. U onom se kužnom mjestu ne može očekivati utjehe, ne može se ni sjediti ni ležati. Nema ni mjesta, premda su me stisnuli u ovu nekakvu rupu u zidu. Ovi su zidovi na pogled strahoviti, pa me sami stiskaju i sve davi. Nema svjetlosti, već je sve pretamna tmina. Ne shvatam, kako može biti, da nema svjetlosti, a vidi se sve, što može mučiti vid. Gospodin nije htio onda, da još više vidim od svega pakla. Kasnije sam u drugom viđenju vidjela strahovite stvari i kaznu za neke opačine. Kad sam ih gledala, činile su mi se još groznije. Ali nisam osjećala muke, pa su me manje strašile. A u onom (pređašnjem) viđenju htjede Gospodin, da oćutim u duhu zbilja muke i žalost, kanda ih je tijelo trpjelo. Ne znam, kako se to zbilo. Ali dobro shvatih, da je to velika milost i da je Gospodin htio te na svoje oči vidim, od čega me je oslobodio svojim milosrđem. Jer nije ništa, što sam o tom ćula govoriti, ni ono, što sam drugda promišljala o različnim mukama (premda sam rijetko

---

[111] S o. Riberom (Vida de S. Teresa I. I. c. VIII.) reći ćemo, da su joj mogli pokazati mjesto, »ne što ga je onda bila zaslužila, van će. zaslužiti na putu, kojim je hodila«. Svetica ovdje kao i drugdje pregoni svoje nedostatke. V. bilj. kod gl. II. i VII.

kada, jer se moja duša nije vodila strahom), ni što sam čitala o mukama, kojima muče zlodusi željeznim kliještima i o drugim različnim mukama. Sve to nije ništa prema toj muci, jer je drugačije. Ukratko: razlika je tu kao između slike i zbilje. Ovdješnje je gorenje sasvim maleno prema ondješnjem ognju.

4. Ja se tako prestravih, da se čini i sada, dok ovo pišem, premda je minulo oko šest godina, da mi ponestaje naravske vrućine. I kad se sjetim toga čine mi se ništa sve muke i boli i sve, što se ovdje može pretrpjeti. A čini mi se, da se čestimice tužimo bez razloga. Zato ponavljam, da je to viđenje bila jedna od najvećih milosti, što mi je iskazao Gospodin. Koristilo mi je veoma mnogo, da izgubim strah od nevolja i prigovora ovoga života. Ojačalo me je, da ih trpim i zahvaljujem Gospodinu, koji me je, kako se sada čini, oslobodio od tako strašnih i vječnih zala.

5. Odonda mi se, kako kažem, sve čini lagano prema jednom časku muka, što ih pretrpjeh ondje. Čudim se, da se nisam prije bojala paklenih muka, niti ih držala za ono, što jesu, premda sam često čitala knjige, u kojima se barem ponešto razlaže o njima. Gdje sam bila? Kako bi me moglo razgaliti išto od onoga, što bi me bilo dovelo na ono strašno mjesto? Hvala ti dovijeka, Bože moj! Kako se pokazalo, da me Ti ljubiš mnogo više, nego što ja ljubim sama sebe! Koliko si me puta, Gospodine, izbavio iz tako mračne tamnice, a kako sam se ja opet sunovraćivala u nju protiv tvoje volje!

6. Odatle potječe i prevelika bol, što je osjećam radi mnogih duša, što se odsuđuju. Naročito radi luterovaca, koji su krstom bili postali članovi Crkve. Otuda i žarka želja da pomognem dušama, tako te mi se doista čini, da bih mnogo puta drage volje podnijela smrt, eda izbavim jednu jedinu dušu od tako preteških muka. Kad opazimo u velikoj muci ili boli osobu, koju osobito ljubimo, eto, čini se, da nas potiče sama naša narav na samilost. Ako je velika, spopada i nas. A ko bi mogao podnijeti, da gleda dušu u najvećoj beskrajnoj muci? Nema srca, koje bi to podnijelo bez velike muke. A kad nas nagoni na toliku samilost ovdje, gdje napokon znamo, da će se sa životom svršiti i već ima svoj kraj, ne znam, kako možemo mirovati i gledati, kako đavo danomice vuče k sebi duše.

7. To budi u meni i želju, da se u tako zamašnom poslu ne zadovoljimo čim manjim, već da od svoje radimo što možemo, a ništa ne propuštamo. Neka nam Gospodin dade za to milost. Kad promatram svoj život, vidim, da sam bila vrlo zla, a ipak sam se brinula donekle, da služim Bogu. Nisam radila nekih stvari, koje, vidim, neki rade bezobzirce, u svijetu. A napokon sam podnosila teške bolesti, što mi ih je davao Gospodin, i to vrlo strpljivo. Nisam bila sklona na mrmljanje i ogovaranje. A čini mi se, da nisam mogla nikome zlo željeti. Nisam bila lakoma, a koliko se sjećam, nisam nikom bila zavidna nikad tako, te bih teško uvrijedila Gospodina, itd. Ako sam i bila tako zla, opet sam se vazda bojala Boga. Uza sve to vidjeh mjesto, što su mi ga zlodusi već bili pripravili. Istina, svojim sam grijesima zaslužila, čini mi se, veću kaznu; a ipak kažem, da je ona muka bila strahovita. Stoga je i te kako opasno, ako bismo bili zadovoljni sami sa sobom i ako bi bila mirna i zadovoljna duša, koja na svakom koraku pada i teško griješi. Zato za ljubav Božju izbjegavajmo sve grešne prigode. Gospodin će nam pomagati, kao što je pomogao i meni. Neka me Njegovo Veličanstvo ne pusti više iz svoje ruke, da ne padnem opet; jer sam vidjela, kamo bih dospjela. Neka ne dopusti toga Gospodin radi Svoga Veličanstva. Amen.

8. Vidjeh dakle to i druge velike stvari i tajne, što mi ih je Gospodin htio pokazati u svojoj dobroti, tajne o slavi, što će ih dati dobrima i o muci zlih. I zaželjeh upoznati način, kako bih činila pokoru za toliko zlo, te zaslužila štogod, da dobijem toliko dobro. Zaželjeh pobjeći od ljudi i sasvim se odijeliti od svijeta. Moj duh ne nađe mira. No moj nemir nije bio nespokojan, već sladak. Dobro se vidjelo, da je od Boga i da je dalo Njegovo Veličanstvo toplinu duši, te uzmogne probavljati i krupnija jela od onih, što sam ih jela.

9. Mislila sam, što bih mogla raditi za Boga i domislih se, da se ponajprije moram odazvati pozivu, kojim me je Njegovo Veličanstvo pozvalo u redovništvo te što mogu savršenije držati Pravilo. Bilo je u kući, gdje sam boravila, mnogo službenica Božjih i služilo se revno Bogu. No samostan je bio vrlo oskudan, pa su mnogo puta odlazile iz njega redovnice, i to u mjesta, gdje su mogle boraviti posve čestito i redovnički. Isto tako nije samostan bio osnovan prema prijašnjoj strogosti Pravila, već se držao ublaženog Pravila kao i sav Red prema Pečatnici o ublaženju.[112] Usto je bilo i drugih nepriličnosti. Kuća je bila velika i ugodna, pa mi se činilo, da živim u njoj suviše udobno.[113] Osobito mi se činilo neprilično izlaženje, premda sam ga mnogo upotrebljavala. Neke su osobe naime uživale, da budem s njima. Poglavari mi nisu mogli uskratiti, već su me slali na njihove silne molbe. I uz takve se uredbe zbivalo, da sam mogla malo boraviti u samostanu. Mora da je i zloduh djelomice pomogao, da ne budem u kući, jer sam nekima saopćivala ono, što su me učili moji duhovni vođe, pa mi je vrlo koristilo.

10. Dogodilo se jednom, da nas je bilo više zajedno.[114] Jedna će reći meni i

---

[112] Papa Eugen IV. izdade tu Bulu 1432.

[113] Samostan Utjelovljenja u Avili.

[114] Bila je to Marija de Ocampo, kći D. Diega de Cepeda i Donje Beatrice de la Cruz y Ocampo, bratića sv. Terezije. Kad se Svetica vraćala s hodočašća iz Guadalupe 1548. ili 1549., prolazila je kroz Puebla de Montalban, gdje upozna prvi put Donju Mariju u kući neke tetke. Svetica odluči onda, da će je uzeti sa sobom. A to i učini poslije. Kad se raspredalo u sobici M. Terezije u Utjelovljenju o preustrojstvu života, njezinoj je rođakinji bilo 17 godina. Od ublaženih Franjevaka u Avili odoše Bosonoge pod pokroviteljstvo Donje Ivane, sestre Filipa II. Nastaniše se u Valjadolidu, pa zatim u Madridu. Kod sve je te obnove mnogo sudjelovao sv. Petar Alkantarski. Prolazeći kroz Madrid zaustavi se u raznim prilikama sv. Terezija u toj kući. Marija de Ocampo stupi 1563. među Bosonoge u Avili, pa ne samo potače Sveticu na preustrojstvo, van ponudi i tisuću dukata za novi samostan. O razgovoru, iza kojega nastade Obnova, pripovijeda Marija Krstiteljica, onda još svjetovnjakinja kod Obuvenih, da je: »jednog dana bila Svetica s njom i s drugim redovnicama u Utjelovljenju. Stadoše se razgovarati o životu svetih u Pustinji. U to vrijeme rekoše neke od njih, kad već ne mogu poći u Pustinju, da im treba mali samostan i s malo redovnica, koje bi se ondje sve složile, da čine pokoru. A spomenuta im M. Terezija od Isusa reče, neka se nastoje obnoviti i vršiti Prastaro Pravilo. Ona da moli Boga, neka je rasvijetli, da dozna, što je najbolje. Nato reče Marija Krstiteljica: — Majko, napravi samostan, kako rekosmo. Ja ću pomoći V. Č. svojim dijelom baštine. Dok su se one tako razgovarale, eto ti gđe Guiomar de Ulloa. Njoj pripovjedi spomenuta M. Terezija od Isusa, o čemu su se razgovarale ona i one njezine djevojke rođakinje. A spomenuta gđa Guiomar de Ulloa reče: »Majko, i ja ću

drugima, kad bismo htjele biti redovnice poput Bosonogih, da bismo mogle napraviti i samostan. Ja sam i onako to željela, pa se razgovorih s onom gospođom udovicom (Donja Guiomar de Ulloa), mojom prijateljicom, za koju već rekoh, da je željela to isto. Ona stane razvijati nacrt, kako bi se mogli dobiti dohoci. Ja vidim sad, da taj nacrt nije bio baš podesan. No nas je obuzimala želja, pa nam se nacrt činio zgodan. U drugu sam se ruku ja susprezala, jer sam bila vrlo zadovoljna u kući, u kojoj sam stanovala, budući da je bila sasvim po mojem ukusu i sobica, u kojoj sam boravila. Ipak se složismo, da ćemo sve vruće preporučiti Bogu.

11. Jednoga mi dana poslije pričesti zapovjedi Njegovo Veličanstvo ozbiljno, da iz petnih žila uznastojim oko toga. Obeća mi i velika obećanja. Reče mi naime, da će se samostan svakako sagraditi i da će se u njemu revno služiti Njemu. Nazvat će se samostan sv. Josipa. Kod jednih će nas vrata čuvati On, kod drugih Naša Gospa, a Krist će stanovati s nama. Taj samostan da će biti zvijezda, koja će od sebe širiti veliku svjetlost. Premda su Redovi ublaženi, reče mi, neka ne mislim, da mu se u njima manje služi; jer šta bi bilo od svijeta, kad ga ne bi štedio radi redovnika. Naloži mi, da kažem svome ispovjedniku, što mi je zapovjedio, i zamolim ga, neka se tome ne protivi i ne smeta mi u tom.

12. To je viđenje tako silno djelovalo i takav je bio govor, što mi ga je izrekao Gospodin, te nisam mogla dvoumiti, da je On govorio. Ipak osjetih preveliku muku, jer mi se predočiše djelomice veliki nemiri i poteškoće, što će me snaći. U drugu sam ruku bila vrlo zadovoljna u onoj kući. Ako sam se prije i bavila u misli tim pothvatom, ipak nisam bila odlučna niti je bilo stalno, da će što biti. Sad se činilo, da me silom nagoni; ali sam vidjela, da ću započeti nešto, što će uzrokovati veliki nemir, pa sam bila u nedoumici, što da uradim. No Gospodin mi je često govorio ponovno o tom i navodio mi je toliko uzroka i razloga, te sam ili jasno vidjela i upoznala, da je to njegova volja. Ne usudih se dakle drugo činiti, već saopćiti svome ispovjedniku.[115]

13. On mi se ne usudi reći odlučno, neka se toga okanim. Ali vidje, da prema naravskom toku neću uspjeti, jer je moja drugarica, koja je imala to izvesti, imala malo ili gotovo nije imala nikakvih sredstava. Reče mi, neka se porazgovorim s poglavarom i uradim ono, što mi on rekne. Ja ne saopćih poglavaru onih viđenja, van mu ona gospođa razloži, da kani osnovati novi samostan. A provincijal[116] pristade posve dragovoljno, jer je prijatelj svake redovničke stege. Obeća joj svaku pomoć i reče, da će joj dopustiti kuću. Raspredaše i o dohocima, što će ih imati. A mi radi mnogo razloga ne poželjesmo, da bude u samostanu više od trinaest redovnica. No prije nego počesmo pretresati pisasmo svetom br. Petru Alkantarskom sve, što se dogodilo. On nas svjetova, neka ne odustanemo od toga djela i saopći nam svoje mnijenje o svemu.[117]

---

podupirati to sveto djelo, koliko budem mogla«. Tako izjavi Marija od Sv. Josipa, da je čula gdje pripovijeda spomenuta M. Krstiteljica. (V. Memorias Historiales 1. R. c. 14.).

[115] Baltazar Alvarez.

[116] Nije taj provincijal bio o. Anđeo Salazar, kako se tvrdilo, već o. Grgur Fernandez, koji je vršio tu dužnost ponovno od 1559. do kraja 1601. On je bio starješina u Avili 1541., a provincijal 1551.—1553.

[117] Taj je sluga Božji mnogo pomagao Svetici na početku njezine obnove. On

14. Čim se u mjestu doznade za naš naum, planu protiv nas progon, koji se ne da ukratko opisati. Korili su nas, ismijavali, govorili, da je to sve ludost. Meni su govorili, da mi je dobro u mojem samostanu. A moju su drugaricu tako progonili, da su je izmorili. Ja nisam znala, što da radim. Činilo mi se, da donekle imaju pravo. Tako veoma izmorena preporučih se Bogu. Njegovo me Veličanstvo uze tješiti i hrabriti. Reče mi, da vidim ovdje, što su pretrpjeli sveci koji su osnivali Redove; a da ću i ja mnogo više progona, nego mogu pomisliti. No zato neka ne marimo. Reče mi nešto, što ću reći svojoj drugarici. Najviše se začudih, što se odmah obje utješismo zbog prošlosti i osjetismo srčanost, da odolimo svima. Pa zbilja ni među ljudima odanima molitvi ni u svem mjestu nije bilo onda gotovo nikoga, ko ne bi bio protiv nas i naš pothvat držao za najveću ludost.

15. Toliko se govorilo i u samom je mojem samostanu nastala tolika graja, te se provincijalu činilo teško, da se usprotivi svima. Zato promijeni svoje mnijenje i ne htjede dopustiti osnutka. Izjavi, da je dohodak nestalan i premalen, a da se i previše prigovara. Činilo se, da ima u svemu pravo. Napokon odustade i ne htjede dopustiti. Mi smo mislile, da smo prve udarce već dobile, pa nas to veoma zabolje. Mene se osobito teško kosnu, kad vidjeh, da je provincijal protivan. Da je on htio, bila bih pred svima ispričana. Moje drugarice već ne htjedoše na ispovijedi odriješiti, ako ne odustane od toga, veleći, da je dužna ukloniti sablazan.[118]

16. Ona pođe k vrlo učenom i vrlo velikom sluzi Božjemu iz Reda sv. Dominika te mu rekne i razloži sve.[119] Bijaše to prije, nego je provincijal

---

sam dođe u Avilu i razloži, kako bi se imala sastaviti molba prečasnom starješini karmelskoga Reda, o. Nikoli Audetu, da se dobije dozvola za naumljeni osnutak preustrojenog samostana

[118] Kad se doznade za nakanu Majke Terezije, da kani obnoviti Red, stade svijet prigovarati gorljivo i strastveno. Sve je uopće odsuđivalo Obnoviteljicu. Da je više ojade, isticali su, da je nemirna, nastrana, novotarka, a suprotstavljali su joj Maridiaz, koja je bila stroga i sabrana. To se činilo još premalo te stadoše s propovijedaonice strašno grmjeti protiv naumljene obnove i njezine začetnice. Raspaljeni se govornik nije obzirao na Majku, koja je pribivala propovijedi s gdom Ivanom de Ahumada. Gđa je Ivana bila kao na žeravici, jer su svi slušači bili ustremili oči u njezinu sestru. No ona se mirno smiješila. Svetičina rođakinja Terezija od Isusa pripovijeda ovaj događaj ovako: »Boraveći kod svoje sestre, gđe Ivane de Ahumada pođoše njih obje jednog dana na propovijed u crkvu sv. Tome. Ondje je propovijedao redovnik jednoga Reda. On stane oštro koriti kao veliki javni grijeh spominjući redovnice, koje izlaze iz svoga samostana, da osnivaju nove Redove, da budu slobodnije, pa druge teške riječi. To uvrijedi Donju Ivanu, pa naumi otići u Albu i k svojoj kući, a onda sv. Majku nagovoriti, neka se vrati u samostan i okani svojih poslova. S tom se nakanom obrati k njoj, pogleda je i vidje, gdje se posve mirno smije. To je još više ozlovolji, pa joj stane izbrajati razloge. No Gospodin je promijeni, pa se okani spomenutih nakana, ostane u Avili i zadrža našu sv. Majku u svojoj kući pa nastave započeto djelo«. (Isp. Izjavu Terezije od Isusa u Postupku Avilskom za proglašenje Sveticom.)

[119] Ovdje se radi o o. Petru Ibanjezu, iz Reda sv. Dominika, veoma učenu i kreposnu, piscu vrlo učene rasprave, kojom odobrava duh sv. Terezije.

napustio naš pothvat. U svem mjestu nismo imale nikoga, ko bi nas htio svjetovati. Zato su i govorili, da mi radimo samo po svojoj glavi. Ona gospođa dade ovom svetom mužu obavijest o svemu i račune o dohotku, što ga je dobivala od svoje baštine, sa srdačnom željom, da nam pomogne, jer je bio onda najučeniji u onom gradu, a malo je učenijih bilo i u Redu. Ja mu rekoh sve, što smo mislile činiti, pa i neke razloge. Ne spomenuh mu ništa o objavi, van navedoh naravske razloge, što su me poticali; jer htjedoh, da nam rekne svoj sud prema njima. On nam reče, da mu damo osam dana roka za odgovor i zapita jesmo li tvrdo odlučile činiti, što nam rekne. Rekoh mu, da jesmo. No premda mu to rekoh i čini mi se da bih bila učinila (jer za onda još nisu vidjele moje srčanosti), ipak nisam gubila nikad pouzdanje, da će pothvat uspjeti. Moja je drugarica imala jaču vjeru i bila je čvrsto odlučila, da neće odustati od nauma, reklo joj se što mu drago.

17. Kako rekoh, i meni se činilo nemoguće, da se pothvat napusti. Međutim držim, da je objava istinita, ako se ne kosi s onim, što je u Svetom Pismu ili sa zapovijedima Crkve, što smo ih dužni vršiti. Meni se činilo, da ona objava potječe od Boga. No da mi je onaj učenjak rekao, da svoga nauma ne možemo izvršiti bez uvrede Božje i da radimo protiv savjesti, čini mi se, da bih ja bila odmah odustala od nauma ili potražila drugo sredstvo. No Gospodin mi dade samo ovo. Ovaj mi sluga Božji reče poslije, da je prihvatio naše pitanje s najtvrđom odlukom, e će pregnuti iz petnih žila, da nas odvrati od našeg nauma. I njemu je naime bila već došla do ušiju buka svjetine, pa se i njemu kao i svim drugima naš pothvat činio ludošću. A kad je čuo jedan vitez, da smo bile kod njega, opomenem ga, neka promotri, eto radi, i neka nam ne pomaže. I on stane promišljati, što bi nam odgovorio. Usto ispita i posao i našu nakanu, što smo je imale, pa način života i redovničku stegu. I sve ga to uvjeri, da će pothvat biti na veliku čast Božju, pa da se ne smije napustiti. On nam odgovori, neka se požurimo, da ga izvedemo. Dade nam i naputak i nacrt, kojega se treba držati. Imetak je dašto malen, ali se treba malko nadati i u Boga. Ko se usprotivi, neka pođe k njemu, pa će mu odgovoriti. Tako nas je vazda podupirao, kao što ću reći poslije.

18. To nas veoma utješi. Ublažiše se i neke svete osobe, koje su nam se prije protivile, a neke nam stadoše i pomagati. Među njima je bio i onaj sveti vitez, što sam ga već spominjala. Jer je bio svet, a vidio je, da naš pothvat ide za velikom savršenošću, jer je sav naš temelj u molitvi, premda su mu se sredstva činila veoma tegotna i nepodesna, zato promijeni svoj nazor i pomisli, da naš pothvat može biti od Boga. Možda ga je sam Gospodin preokrenuo. Tako učini i magistru, onome svećeniku slugi Božjemu, za kojega rekoh, da je prvi govorio sa mnom. On je ogledalo svega mjesta, a Bog ga drži ovdje za pomoć u poslu.[120] Doprijesmo već dotle, vazda s pomoću mnogih molitava, te kupismo i kuću na zgodnu mjestu, ako i malenu. No zato nisam nimalo marila, jer mi Gospodin reče, da uniđem kako mogu. Poslije ću već vidjeti, što će učiniti Njegovo Veličanstvo. A kako sam dobro vidjela! Dohodak je, vidjeh, bio malen. Ali sam bila uvjerena, da će Gospodin nabaviti druga sredstva i pomagati nam.

[120] Magister Gašpar Daza.

GLAVA XXXIII.

Nastavlja isto gradivo o osnutku samostana slavnog sv. Josipa. Pripovijeda kako joj zapovjedile, da se ne bavi njime i koliko je to morala prekinuti. Kakve je muke podnijela i kako ju je tješio u njima Gospodin.

1. Kad već posao bijaše dopro dotle, te je već bio pri svršetku, pa su se drugi dan morale napisati isprave, promijeni naš otac Provincijal svoje mnijenje. Mislim, da ga je potakla božanska naredba, kao što se pokazalo kasnije. Budući da se veoma mnogo molilo, usavrši Gospodin djelo i naredi, da se zbude drugačije. Provincijal ne htjede dopustiti osnutak, a nato mi moj ispovjednik odmah naredi, da se više njim ne bavim. Gospodin znade, kakvih me je muka i jada stajalo, dok sam ga dovela dotle. A kad bi pothvat ostavljen i tako zastade, još se bolje utvrdi, da su to bile ženske ludorije. A mene stadoše još više ogovarati, premda mi je dotad zapovijedao provincijal, da radim.

2. Bila sam veoma omražena u svem mojem samostanu (Utjelovljenja), jer sam htjela osnovati zatvoreniji samostan. Govorile su mi, da ih vrijeđam, da mogu i ovdje služiti Bogu, jer ima drugih boljih od mene; da ne ljubim našeg samostana; da bi bolje bilo nabaviti dohodaka za nj nego za drugi. Neke rekoše, da bi me trebalo strpati u zatvor.[121] Druge su se zalagale za me, no tih je bilo vrlo malo. Ja sam vidjela, da (protivnice) u mnogo stvari imaju pravo, pa sam im gdjekad davala pravo. Nisam smjela reći glavni razlog, to jest da mi je zapovjedio Gospodin. Stoga nisam znala, što da radim, pa sam šutjela. Drugda mi je Bog davao veoma veliku milost, pa me sve to nije uznemirivalo, već sam se posve lako i zadovoljno okanila pothvata, kanda me nije ništa stajao. Toga nije niko mogao vjerovati, pa ni osobe odane molitvi, koje su općile sa mnom, već su svi mislili, da sam vrlo ojađena i posuđena. Ni sam moj ispovjednik nije mogao to pravo vjerovati. Meni se činilo, da sam učinila sve, što sam mogla da izvršim ono, što mi je Gospodin naložio, pa sam mislila, da nisam više dužna. Ostadoh dakle u kući, gdje sam boravila, sasvim zadovoljna i vesela. Ipak nisam mogla prestati vjerovati, da će se djelo izvršiti. Ali nisam vidjela sredstva, niti sam znala, kako ni kada, no držala sam pod izvjesno, da hoće.

3. Jednom me veoma ražalosti moj ispovjednik,[122] koji mi je pisa, kanda sam radila protiv njegove volje. Gospodin je po svoj prilici htio, da me snađe poteškoća s one strane, s koje me je najviše boljelo. Kod mnoštva je progona došla žalost, odakle sam mislila, da će mi doći utjeha. Moj mi ispovjednik napisa, da sam mogla vidjeti iz onoga, što se dogodilo, e je sve bila sanjarija. Neka se stoga popravim i unaprijed ne poželim ništa počinjali niti govoriti o pothvatu. Ta vidjela sam, kakva je sablazan nastala. I štošta drugo, što me se sve kosnulo. To me se teže dojmilo nego sve drugo zajedno. Pobojah se, da sam dala povod i skrivila, te se vrijeđa Bog. A usto ako su ta viđenja bila samo tlapnja, da bi sva moja molitva mogla biti varka, pa bih i ja mogla biti sasvim prevarena i izgubljena. To me je tako vanredno potištilo, te sam bila sva smućena i izvanredno rastužena. No Gospodin me

---

[121] Bijaše to mračna soba, koja se i sada čuva u Utjelovljenju. U ono su doba mnogi samostani imali slične sobice.

[122] O. Baltazar Alvarez.

nije nikad ostavio u svim tim nevoljama, što sam ih pripovijedila, već me je često tješio i jačao, tako te se ovdje ne može ni iskazati. On mi reče i onda, neka se ne pojedam, jer sam svojim pothvatom Bogu uvelike služila, a nisam ga uvrijedila. Neka radim, što mi je zapovjedio ispovjednik, to jest neka šutim za onda, dok ne dođe vrijeme, da se opet latim djela. Ostadoh tako utješena i zadovoljna, te mi se činilo, da nije ništa sav progon, koji se digao protiv mene.

4. Ovdje me pouči Gospodin, kako je preveliko dobro trpjeti muke i progone za Njega. Jer u duši zamijetih takav porast ljubavi Božje i druge mnoge stvari te se začudih. I to uzrokuje, da ne mogu prestati željeti muke. I drugi su držali, da sam vrlo zastiđena. I bila bih, da mi Gospodin ne bude tako izvanredno pogodovao s tako velikom milošću. Onda započe u mene još veća žestina ljubavi Božje ,koju sam spominjala, i veći zanosi. No ja sam šutjela i nisam nikome spominjala toga dobitka. Sveti je dominikanac (o. Petar Ibanjez) neprestano držao za stalno kao i ja, da će se ono djelo dovršiti. Ja se nisam htjela baviti njim, eda ne radim protiv posluha mog ispovjednika. A on je radio s mojom drugaricom. Pisaše i u Rim i napraviše nacrte.

5. Međutim se uplete i zloduh. Od jednoga do drugog stane širiti vijest, da sam u tom poslu imala objavu. Stadoše dolaziti s velikim strahom k meni i govoriti mi, da su zla vremena. Mogli bi podići što protiv mene i prijaviti me inkviziciji. Meni se to pričini šalom i stanem se smijati. U tom se pogledu nisam nikad bojala, jer sam bila vazda svijesna u vjerskim stvarima, te niko nije vidio, da bih se ogriješila ni o najmanji obred Crkve, pa sam bila pripravna, da za svaki obred, za svaku istinu Sv. Pisma tisuću puta podnesem smrt. I rekoh, neka se zato ne boje; jer zlo i naopako po moju dušu, kad bi u njoj bilo išto takova, radi čega bih se bojala inkvizicije. Kad bih pomislila, da bih imala zašto, sama bih je išla tražiti. Ako li me optuže, Gospodin će me osloboditi pa ću ostati na dobitku. Porazgovorih se o tom sa svojim ocem dominikovcem, koji je, kako rekoh, bio vrlo učen, pa se mogoh osloniti na ono, što mi je govorio. Onda mu kazah što sam mogla jasnije i sva svoja viđenja i način molitve, pa velike milosti, što mi je iskazivao Gospodin. I rekoh mu, neka sve dobro prosudi i onda mi kaže, ima li što protiv Sv. Pisma, pa što misli o svemu. On me veoma primiri, pa mi se pričini, da mi je to vrlo koristilo. On je i onako bio veoma dobar, a odonda se dao kudikamo više na molitvu. A da se uzmogne njom bolje baviti, pođe u drugi samostan svoga Reda, koji je bio posve osamljen.[123] Ondje ostade više od dvije godine. Odanle ga pozva posluh, jer su ga trebali radi njegove sposobnosti. No to mu bijaše vrlo teško.

6. Meni je u jednu bilo i te kako teško, kad je bio otišao, jer mi je nestalo velike pomoći. Ali ga nisam smetala, jer sam shvatila, da će on dobiti korist. Kad me se teško kosnuo njegov odlazak, reče mi Gospodin, neka se utješim i ne staram, jer on ide pod dobrim vodstvom. Njegova se duša ondje tako obogati i duh mu tako uznapredova, te mi reče na povratku, da ne bi ni za što propustio put onamo. To bih isto mogla i ja reći. On me je prije tješio i mirio samo svojom znanošću, a sad je i iskustvom duhovnim, što ga je obilato stekao u nadnaravskim stvarima. Bog ga dovede baš u pravo vrijeme, kad je Njegovo Veličanstvo vidjelo, da je njegova pomoć bila potrebna za ovaj samostan, koji je Njegovo Veličanstvo htjelo da se sagradi.

[123] Samostan u Trianosu.

7. Šutjela sam pet ili šest mjeseci, nisam govorila o tom poslu, niti sam se tim bavila. Ni Gospodin mi ne naloži nikad. Nisam pojmila, što je uzrok. Ali nisam ni mogla izbiti iz glave misao, da će se napraviti započeto djelo. Na kraju toga vremena ode odavle ravnatelj Družbe Isusove. Njegovo Veličanstvo dovede ovamo drugoga veoma duhovnog, vrlo srčanoga, oštroumnog i učenog rektora. Ja sam baš onda bila u velikoj nevolji, jer je moj ispovjednik imao starješinu. A oni do skrajnosti drže do te kreposti (posluha), te se niko i ne miče već prema volji svoga starješine. Moj je ispovjednik dobro razumio moj duh i želio je, da ja svojski napredujem, ali se zbog mnogo razloga nije usuđivao, da odluči o nekim stvarima. A moj je duh već obuhvatila takva žestina, te mi je bilo vrlo teško, da ga držim svezana. Ipak nisam prestupala onoga, što mi je nalagao ispovjednik.[124]

8. Jednoga dana bijah potištena misleći, da mi ne vjeruje moj ispovjednik. Nato mi Gospodin reče, neka se ne pojedam, jer će se naskoro svršili ona muka. Razveselih se misleći, da ću naskoro umrijeti, i bijah vrlo zadovoljna, kadgod se sjetih toga. Kasnije vidjeh jasno, da je to smjeralo na dolazak spomenutoga ravnatelja. Jer više nije bilo razloga, da me snalazi ona muka budući da se rektor, što je došao, nije protivio ministru, koji mi je bio ispovjednik. Dapače mu naloži, neka me tješi, jer se nema čega bojati, pa neka me ne vodi tako tijesnim putem, van pusti, da djeluje duh Gospodnji. Kadikad se činilo uz ove velike navale duha, da ne može duša ni odahnuti.

9. Rektor me posjeti, a ispovjednik mi naloži, da s njim govorim sasvim slobodno i jasno. Obično sam osjećala odvratnost, da govorim o tom. No kad uđoh u ispovijedaonicu, osjetih nešto u svojem duhu, što se ne sjećam, da bih prije ili poslije bila osjetila kod drugoga. Ne bih znala reći, kakvo je bilo ono čuvstvo, niti ga mogu razložiti poredbama. Bio je to duhovni užitak, i moja duša upoznade, da je duša onoga čovjeka srodna s mojom, premda, kako rekoh, ne znam, kako. Da sam prije s njim govorila ili da su mi o njem pričali velike novosti, ne bi bilo čudo da sam uživala videći, da me razumije. Ali ni riječce ne prozbori ni on meni ni ja njemu, niti čuh o njemu ikakvu vijest. Kasnije vidjeh, da se moj duh nije prevario, jer je razgovor s njim mojoj duši svakako uvelike koristio. Njegov je razgovor vrlo koristan osobama, što se čini da ih je Gospodin poveo već daleko naprijed. On ih nagoni, da trče, a ne da idu korak po korak. On nastoji, da ih rastavi od svih stvari i da ih trapi. Gospodin mu je dao preveliki dar za to i za mnoge druge stvari.

10. Kad se počeh s njim razgovarati, upoznah njegov način odmah i vidjeh, da je to duša čista i sveta te je od Gospodina primila posebni dar, da

---

[124] Rektor, što je otišao iz Avile, bio je o. Dionizije Vazquez, ispovjednik sv. Franje Borje i glasovit u Redu radi spletaka s Filipom II, Inkvizicijom i sv. Stolicom, da španjolske kuće izmakne ispod sudske vlasti generala u Rimu. Naslijedi ga u službi o. Caspar Salazar u travnju 1561. Radi nesuglasica, što nastadoše među kolegijem sv. Egidija i Avilskim biskupom D. Alvarom de Mendoza, i vizitatorom o. Nadal, držaše zgodnim, prolazeći kroz Avilu u početku 1562., da makne rektora o. Salazara (Hist, dela Comp. de Jesus por Astrain t. II. p. 144.) Kad se sv. Terezija vrati s puta u Toledo, već ga ne nađe u službi. Kratko je vrijeme o. Salazar proboravio u Avili, ali je bilo dosta, da ga Svetica zavoli. Spominje ga s poštovanjem u svojim raznim listovima. Kad se riješio rektorske službe u Madridskom kolegiju i drugih u Družbi, preminu sveto u Alcali 27. IX. 1590.

razlikuje duhove. Utješih se veoma. Malo poslije razgovora s njim poče me Gospodin opet nagoniti, da se iznovice bavim osnutkom samostana, pa moradoh i svom ispovjedniku i onom rektoru navesti mnogo razloga i uzroka, eda me u tom ne smetaju. Neki im utjeraše strah, jer onaj otac ravnatelj nije dvoumio, da me vodi duh Božji, budući da je veoma pomno i brižno motrio sve učinke. Napokon se s mnogo razloga ne usudiše da mi se usprotive.

11. Moj mi ispovjednik dopusti opet, da radim za osnutak što mogu. Vidjeh dobro poteškoće, što ih naprtih. Ta bila sam posve sama i bez ikakve mogućnosti. Dogovorismo se, da treba raditi posve tajno. Ja se postarah, da moja sestra, koja je živjela izvan ovoga mjesta,[125] kupi kuću i uredi je kao za nju. Novac nam za tu kupnju posla Gospodin nekim putovima. Bilo bi preopširno, kad bih pripovijedala, kako se Gospodin za to poskrbio. Ja sam se u jednu čuvala veoma, da ne učinim što protiv posluha, ali sam u drugu znala, reknem li svojim poglavarima, da je sve propalo kao i prvi put, dapače, da će biti i gore. Da dobijem novaca, da priskrbim kuću, pogodim je i podignem, moradoh podnijeti goleme muke, a neke posve sama. Moja je prijateljica radila što je mogla. No mogla je malo, a to je bilo gotovo ništa. No sve se radilo u njezino ime i s njezinom naklonošću, A sav je trud ležao ne meni, i to tako mnogovrstan, te se čudim, kako sam ga mogla podnijeti. Kadikad rastužena rekoh: »Gospodine moj, zašto mi zapovijedaš stvari, koje se čine nemoguće? Kad bih barem bila slobodna, sve ako sam žena! Ali sam vezana s toliko strana, novaca nemam, a ne znam, otkud da ih dobijem za Breve i za sve drugo. Što mogu učiniti, Gospodine?«

12. Jednom sam bila u velikoj nevolji pa nisam znala, što da radim ni čim da platim neke radnike. Uto mi se ukaže sv. Josip, moj pravi otac i gospodin, i uvjeri me, da novaca ne će ponestati, pa neka samo najmim radnike. Učinih tako, premda nisam imala ni novčića. I eto, Gospodin me opskrbi tako, da su se čudili oni, koji su za to čuli.[126] Kuća mi se pričini vrlo malena, jer je bila tolika, te nije bilo prilike, da bi mogla biti samostan. Ja htjedoh kupiti i drugu, što je bila uz nju isto tako malena, da je pretvorim u crkvu.[127]

---

[125] Dona Juana de Ahumada, koja je stanovala u Albi sa svojim mužem D. Juanom Ovalle. V. gl. XXXI.

[126] D. Lorenzo de Cepeda pomože svojim novcem svojoj svetoj sestri, da sagradi samostan sv. Josipa. D. Lorenzo se poslije bitke kod Inaquita nastani u današnjoj prijestolnici Ekvadora, gdje je posjedovao golema zemljišta i bio upravitelj lijepom broju Indijanaca u dolini Chillo. G. 1556. oženi se u Limi s Ivanom de Fuentes Espinoza, kćerkom D. Franje de Fuentes, jednim od prvih osvajača Perua, koji je bio kod zauzeća Atahualpe silno bogat. Brat sv. Terezije dođe u Quito, gdje bijaše gradski vijećnik u vijeću, blagajnik kraljevske blagajne i gradski sudac. Uz takve službe i dohotke te bogati miraz ženin živio je vrlo sjajno te je mogao pomagati svojim sestrama u Španjolskoj, kao što je i radio u raznim prigodama. Takav milodar posla baš u prilici, što je ovdje ističe Svetica, a više razjašnjuje u listu D. Lorenzu, u kojem spominje, da je poslanu svotu primila od Antuna Morana, bogatog trgovca, koji je iz Perú došao u Španjolsku.

[127] Za novi samostan kupi Svetica s pomoću svoga svaka Ivana Ovalje kućicu. Njegova žena Dna Juana dođe u kolovozu 1561. iz Albe, te se njih dvoje smjestiše u njoj i započeše posao pod upravom i po nacrtu sv. Terezije. Ona

No nisam imala novaca, da je kupim, pa nisam ni znala, kako bih je kupila, ni što bih radila. A kad se pričestih jednoga dana, reče mi Gospodin: »Već ti jednom rekoh, da uđeš, kako možeš«. Zatim mi reče uzvikujući: »O pohlepo ljudskoga roda! Ti misliš, da će ti ponestati i zemlje! Koliko sam puta ja spavao pod vedrim nebom, jer nisam imao kamo skloniti glavu!« Ja se veoma prestravih. Vidjeh, da ima pravo. Uđoh u kućicu, razdijelih je i nađoh, da je dostatna za samostan, ako i jest vrlo malena. Nisam više mislila kupovati više mjesta, nego sam nastojala, da se u njoj sve uredi tako, te se u njoj može živjeti, a da više ne škodi zdravlju. Inače je ostavih surovu i nekićenu. Tako se mora uvijek raditi.

13. Na dan sv. Klare pođem na pričest. Svetica mi se ukaže veoma lijepa. Prozbori mi, neka se ojunačim i nastavim započeto, a ona će mi pomagati. Ja je stadoh uvelike štovati. I njezine se riječi obistiniše. Jedan nam samostan redovnica njezina Reda, koji bijaše blizu našega, pomaže da se prehranimo[128] A što je još više, ova blažena svetica malo po malo dovela dotle moju želju za savršenošću, te i mi držimo siromaštvo, što je ona držala u svojem samostanu, i živimo od milostinje. Stajalo me je i te kakvog truda, dok je sve bilo potvrđeno ugledom Sv. Oca, da se više nikad ne smije raditi drugačije ni dobivati dohotke.[129] Gospodin radi i više, i to po svoj prilici na zagovor ove blagoslovljene svetice. Njegovo nas Veličanstvo bez ikakve prošnje opskrbljuje vrlo obilato s potrebnim. Slava mu za sve. Amen.

14. U to se vrijeme dogodi ovo na blagdan Velike Gospe. Bila sam u samostanu Reda slavnog sv. Dominika i razmišljala o mnogim grijesima, što sam ih u prošla vremena ovdje ispovijedala, i o svojem zlom životu. U to me obuzme tako golem zanos, te sam bila gotovo izvan sebe.[130] Sjedoh, pa mi se čini, da nisam mogla vidjeti Podizanje ni slušati misu. Zato osjetih poslije grižnju savjesti. Dok sam bila u zanosu, pričini mi se, da vidim, gdje me

---

je izlazila iz Utjelovljenja pod izlikom, da posjećuje svoju sestru, te je potajice radila sve za novi preustrojeni osnutak. Svi životopisci sv. Tereziji porede onu kućicu, onako malenu i siromašnu, s Betlehemskom stajicom. Tako na pr. piše Julijan Avilski u svojem Životu sv. Terezije, p. II. c. VIII.: Kad uđeš u vrataričinu sobu, eno ti do nje drvene rešetke a do nje oltar, gdje je bilo Presveto Otajstvo, nisu čini mi se bili dulji od deset koraka. Lijepo je to predočivalo »Betlemski trijem«. Nad vratima crkve i samostana metnu dvije slike — rezbarije Naše Gospe i sv. Josipa, čuvara samostana i obnove Karmela. Zvonce je, ne teže od tri funta, a s rupicom već iz talionice, pozivalo, na Službu Božju.

[128] To je samostan redovnica sv. Klare, zvanih Gordillas po prvom prebivalištu, gdje su boravile. Obje su se zajednice izvrsno slagale i vazda prijaleljevale.

[129] Prvi Breve od 7. II. 1562.; upravljen za novi osnutak gdi Aldonzi de Guzman i njezinoj kćerci gđi Guimay de Ulloa, ovlašćuje ih da mogu posjedovati dobra zajednički, jer se Svetica još nije bila odlučila, da osnuje bez imetka. Ojunači ju sv. Petar Alkantarski, te dobi otpis od sv. Penitencijarije od 5. XII. 1562., u kojem se ovlašćuje novi samostan, da živi bez prihoda, od javne milostinje. To je potvrdjeno Breveom od 17. VII. 1565.

[130] Drži se, da je Svetica primila tu milost u kapelici t.zv. Presvetoga Krista, u crkvi sv. Tome u Avili. Uz oltar pokazuju u zidu stari otvor određen za ispovijedaonicu s natpisom: „Ovdje se ispovijedala iv. Terezija od Isusa«.

oblače veoma bijelim i sjajnim ruhom. Isprvice ne vidjeh, ko me oblači. Kasnije opazih zdesna Našu Gospu, a moga oca Sv. Josipa slijeva. Oni mi obukoše ono odijelo. Objaviše mi, da sam sada čista od svojih grijeha. Obukoše me i osjetih preveliku nasladu i slavu. Nato mi se odmah pričini, da me Naša Gospa uze za ruke. Prozbori mi, da joj vrlo ugađam služeći slavnom sv. Josipu. Neka budem uvjerena, da će se svršiti ono, što naumih o samostanu, a u njemu da će se mnogo služiti Gospodinu i njima dvoma. Neka se ne bojim, da će u njemu ikad nastati mlitavost, ako i ne bude po mojem ukusu posluh, koji ima izvršivati samostan. Oni će nas štititi, a i njezin nam je Sin već obećao, da će biti s nama. U znak, da je to istina, da mi daje onu dragocjenost. Učini mi se, da mi objesi oko vrata vrlo lijepu zlatnu ogrlicu, na kojoj je visio dragocjeni križ. Ono se zlato i kamenje drago tako razlikuje od zemaljskoga, te se ne može s njim ni isporediti; jer njegova ljepota nadmašuje sve, što se ovdje može zamisliti. Tako isto ne može nijedan razum pojmiti, od čega je bilo ono ruho, niti zamisliti bjelinu, kojom je Gospodin htio da sjaje, tako divno te se prema tome sve zemaljsko, što no riječ, pričinja samo crtež ugljenom.

15. Prevelika je bila ljepota, što je vidjeh na Našoj Gospođi, premda ne razabrah pojedinih crta njezina lica, van vidjeh najednom sav njegov oblik. Bila je obučena u bjelinu s prevelikim sjajem, koji nije zablještivao, već milo godio oku. Slavnoga sv. Josipa ne vidjeh tako jasno, ali zamijetih dobro, da je ondje, kao kod onih viđenja, za koja rekoh, da se ne vide. Naša mi se Gospa pričini vrlo mlada. Tako ostadoše malko sa mnom. Ja sam bila puna prevelike slave i zadovoljstva, više nego sam po mojem mnijenju ikad osjetila, pa zaželjeh, da me nikad ne ostavi. Zatim mi se pričini, da gledam, gdje uzlaze na nebo s velikim mnoštvom anđela. Ja ostadoh sasvim osamljena, ali tako utješena, uzdignuta, sabrana u molitvi i tako ganuta, te ostadoh neko vrijeme kao izvan sebe i ne mogoh se ni maknuti ni progovoriti. Osjetih žestoku želju, da se rastvorim za Boga, i s drugim takvim učincima. Sve se to dogodi tako, te ne mogoh podvoumiti, da je od Boga, premda sam se mnogo trsila. Ostadoh sasvim utješena i vrlo mirna.

16. Što reče Kraljica anđela o posluhu, ima se razumjeti ovako: Meni je bilo teško, da se posluh ne iskazuje starješinama Reda. A Gospodin mi reče, da ga ne treba njima iskazivati.[131] Navede mi i razloge, zbog kojih ni u jednom slučaju ne bi to bilo dobro. Naredi mi, da se određenim putem obratim na Rim. On će već učiniti, da odanle dođe odgovor. Tako i bi. Poslasmo onako, kako mi reče Gospodin, i sve se svrši dobro. Da nismo tako učinile, ne dođosmo nikad na kraj s našim poslom, što se dogodilo kasnije, pokazalo nam je, da je vrlo uputno, da se iskazuje posluh biskupu. No ja ga onda nisam poznavala niti sam znala, kakav je poglavar. Gospodin htjede, da bude tako dobar i sklon ovoj kući kao što je trebalo radi velikoga prigovora protiv nje, kao što ću razložiti poslije, i da se stavi u ovaj položaj, u kojem je sada. Blagoslovljen bio onaj, koji je sve tako udesio.[132] Amen.

---

[131] Sama je Svetica, kad se promijenile prilike, nastojala, da se vrati pod sudsku vlast redovnika.

[132] Kad je osnovan samostan sv. Josipa, bio je biskup u Avili D. Alvar de Mendoza, koji je sio na stolicu biskupsku 4. XII. 1560. Sin D. Ivana de Hurtada de Mendoza i Done Marije Sarmiento, grofice Ribadavijske, bio je vrlo odan Svetici, otkad ju je upoznao u Utjelovljenju, i vrlo je pogodovao njenoj obnovi.

GLAVA XXXIV.

Pripovijeda, kako se desilo, da je u ono vrijeme otišla iz onoga mjesta. Spominje, zašto je i kako ju je njezin starješina poslao, da tješi neku vrlo uglednu gospođu, koja je bila veoma žalosna. Započinje pripovijedati, što joj se ondje desilo i kako joj je Gospodin dao veliku milost, te Njegovo Veličanstvo pobudi vrlo uglednu ličnost, da mu služi posve istinski. Ta je ličnost kasnije njoj pogodovala i štitila je. Veoma je znamenita ova glava.

1. Nastojala sam na svake ruke raditi potajice, da se ne dozna za ovo djelo. No nisam mogla zatajati, da ne dozna više osoba. Neki su vjerovali, drugi nisu. Ja sam se veoma bojala, kad dođe Provincijal, reknu li mu što o tom, da će mi zapovjediti, neka se tim više ne bavim. A onda bi sve prestalo. Gospodin se poskrbi evo ovako. Bila je u velikom gradu (Toledo) više od dvadeset milja udaljenom odavle neka gospođa veoma rastužena, jer joj je umro muž. Bila je tako silno ojađena, te su se bojali za njezino zdravlje.[133] Ona dozna za me, nevaljanu grešnicu; jer Gospodin naredi tako, te joj rekoše dobro o meni radi drugih dobara, što nastadoše iz toga. Ta je gospođa vrlo dobro poznavala provincijala. A kako je bila odlična staleža i znala, da izlaze redovnice iz samostana, u kojem sam ja boravila, udahnu joj Gospodin tako veliku želju, da me vidi, jer je mislila, da će se sa mnom utješiti. I nije mogla odoljeti, već je odmah na sve moguće ruke uznastojala, da dođem k njoj. Stoga zamoli provincijala, koji je bio vrlo daleko. On mi zapovjedi pod posluhom, da odmah pođem onamo s jednom drugaricom. To doznah na Badnju noć.

2. Malko se smetoh i bijaše mi vrlo teško videći, gdje misle, da ima u meni kakvo dobro, te me žele poslati u svijet. Ja sam vidjela, da sam tako zla, pa nisam mogla toga podnijeti. Preporučih se vruće Bogu i za cijele Ponoćnice, ili barem za veće česti, ostadoh u velikom zanosu. Gospodin mi reče, neka svakako idem i ne slušam, što drugi misle, jer bi me malo njih moglo svjetovati bez drskosti. Ako i budem imala poteškoća, tim će se uvelike služiti Boga. I za samostanski je osnutak bolje, da budem daleko, dok ne stigne Breve. Zloduh da je skovao već veliku urotu za dolazak provincijalov. A ja neka se ne bojim ništa, jer će mi On pomagati. Ja se veoma ojunačih i utješih. Rekoh to rektoru. On mi reče, neka nikako ne propustim puta. Drugi mi rekoše, da se to ne može podnijeti, jer je to iznašašće zloduha, eda me ondje snađe kakvo zlo. Neka se obratim na provincijala, da porekne nalog.

3. Poslušah rektora. Okrijepljena onim, što doznah u molitvi pođoh bez straha. No obuze me preveliki stid videći zašto me šalju i kako se silno varaju. To me potače, da još više dodijavam Gospodinu, neka me ne ostavi.

---

[133] Bila je to gđa Lujza de Cerda, koja je živjela u Toledu, žena Ariasa Pardo de Saavedra, imućna viteza, jednoga od najbogatijih u Španjolskoj. Bio je on maršal kastiljski, gospodar gradića Malagona, Paracuellos i Fernan Caballero, a rođak kardinala Pardo de Tavera, nadbiskupa Toledskoga. On preminu 13. siječnja 1561. Gđa je Lujza bila kći Ivana de la Cerda, IV. vojvode Medinacelskoga, najbližega rođaka starih kraljeva španjolskih. Taj je naslov potjecao od prvorođena Alfonsa Mudroga. (Monarchia Hispanica, t. I. I. II. c. 1.).

Bijaše za me velika utjeha, da je u onom gradu, kamo sam išla, bila kuća Družbe Isusove.[134] Mislila sam, ako budem i ondje kao i ovdje slušala, što mi budu nalagali, da ću donekle moći biti osigurana. Gospodinu se svidje, da se ona gospođa tako utješila, te joj je odmah očevidno bilo bolje, i danomice se sve više tješila. Do toga se mnogo držalo, jer ju je, kako rekoh, muka bila bacila u veliku stisku. Jamačno je to uredio Gospodin radi mnogih molitava, što su molile za me dobre poznate mi osobe, da mi srećno uspije. Gospođa je bila vrlo bogobojna i tako dobra, te je njezino kršćanstvo naknađivalo ono, što je meni nedostajalo. Ona me veoma zavolje, a i ja zavoljeh nju, jer vidjeh, kako je dobra. Međutim je gotovo sve bilo za me križ. Gozbe su mi uzrokovale veliku muku, a toliki mi je obzir prema meni zadavao veliki strah. Moja je duša bila tako stisnuta, te se nisam usuđivala biti bez brige. Ali nije ni Gospodin bio bez brige za me. Dok sam ondje boravila, iskazivao mi je prevelike milosti. A one su mi davale toliku slobodu i poticale su me, što su bile veće na to veći prezir svega onoga, što sam gledala, te sam mogla tako općiti slobodno s onim tako odličnim gospođama, kojima sam mogla držati na čast da im služim, kao da sam im jednaka.

4. Crpah vrlo veliku dobit kod gospođe, a to joj i rekoh. Vidjeh, da je ona žena podvržena ljudskim strastima i slaboćama kao i ja, i upoznah, kako malo treba držati do gospodstva. Što je veće, to je više brige i truda, muke, da se drži prema svome staležu, tako te se ne da mimo živjeti. Tu se jede bez određenoga vremena i reda, jer sve mora odgovarati staležu, a ne tjelesnom ustrojstvu. I jela treba jesti često više prema staležu nego prema ukusu. Zbilja mi je omrzla želja, da budem gospođa. Očuvao me Bog od lažne pristojnosti. No sve ako ona gospođa pripada najodličnijima u kraljevstvu, držim, da ih je malo od nje poniznijih i tako prostodušnih. Ja sam je žalila i još je žalim gledajući, kako, je često radila protiv svojih sklonosti, da udovolji svome staležu. Imala je dobre sluge, a opet se u njih mogla vrlo malo pouzdati. Nije smjela govoriti s jednim više nego s drugim, da ne bi miljenika gledali poprijeko. To je podložnost; da, velika je laž, kad svijet zove gospodom takve osobe, koje mi se u tisuću stvari čine robovima

5. Gospodinu se svidjelo, te su se za moga boravka u onoj kući njezini stanovnici popravili u službi Njegova Veličanstva. Ipak ne ostadoh slobodna od poteškoća i zavisti, što su gojile neke osobe radi velike ljubavi, što mi je iskazivala ona gospođa. Valjda su mislile, da idem za nekakvom korišću. Možda je Gospodin dopustio takve i slične poteškoće, da me ne omami izvrsni postupak s druge strane. Zato se svidje Gospodinu, da mi iz svega izvuče boljitak za moju dušu.

6. Dok sam ondje boravila, desi se te dođe neki vrlo ugledan redovnik, s kojim sam se prije mnogo godina kadikad razgovarala.[135] Jednom sam

---

[134] Isusovci se naseliše u Toledu 1558. O tom je osnutku radio sv. Franjo Borja sa bratom Bartolom Carranza, koji postade primas nakon smrti kardinala Silicea, koji se protivio dolasku isusovaca. Starješinom nove kuće bi imenovan o. Petar Domenech, komu će se ispovijedati Svetica.

[135] Mnogo se raspravljalo o dominikovcu, o kojem ovdje govori Svetica. Ribera, Yepes i uopće stari životopisci slavne Obnoviteljice drže, da je bio o. Vinko Barron. Moderni izdavači njezinih djela, kao pariški karmelci misle, da govori o o. Garciji Toledskom. Danas možemo reći, da je prepirka riješena ugledom o. Jeronima Graciana, koji u navedenim bilješkama u Svetičinom

pribivala misi u samostanu njegova Reda blizu kuće, u kojoj sam onda stanovala. Uto me snađe želja, da doznam, u kojem je stanju duša onoga, kojemu sam željela, da bude revni službenik Božji. Stoga ustanem i pođem, da govorim s njim. No bila sam sabrana u molitvi pa mi se to činilo gubitkom vremena. Pomislim, da se ne smijem u to miješati, pa opet sjednem. Tako mi se dogodi, mislim, tri puta uzastopce; a napokon dobri anđeo prevlada zločestoga i ja dadem pozvati redovnika. On dođe u ispovijedaonicu, da govori sa mnom. Stanem pitati ja njega i on mene o prošlom životu, jer je bilo proteklo mnogo godina, otkako se nismo vidjeli. Rekoh mu, da sam sprovela svoj život u mnogim duševnim mukama. On stane navaljivati, neka mu kažem, kakve su bile te muke. Rekoh mu, da se ne smiju znati i da mu ih ne smijem kazati. Nato će mi on, da to već znade otac dominikovac (o. Pedro Ibanjez), njegov prijatelj, kojega sam već spomenula, pa će mu on kazati odmah. Zato mi se ne treba ustručavati.

7. Bilo je tako te nije on imao vlasti, da mi ne dodijava, a ni ja, da mu ne kažem. Inače mi je bilo teško i stidjela sam se, kad bih govorila o tim stvarima. No govoreći e njim i sa spomenutim rektorom (o. Gašparom Salazar) nisam osjećala nikakve muke, van veliku utjehu. Saopćih mu sve pod ispovjednu tajnu. Pričini mi se, da je oštroumniji nego prije, premda sam ga svagda držala veoma razumnim. Vidjeh velike darove i sposobnosti, što ih je imao, da uvelike napreduje, ako se posve preda Bogu. Već mi je nekoliko godina u krvi, da ne mogu vidjeti nikoga, ko mi se osobito sviđa, te ne bih odmah poželjela, da se sasvim preda Bogu. I to tako žestoko, te ne mogu sama sebi odoljeti. Želim dakako, da svi služe Bogu, ali osobito žestoko želim, da mu služe oni, što mi se mile, pa stoga za njih mnogo dodijavam Gospodinu. Tako mi se dogodi i s redovnikom, o kojem govorim.

8. On me zamoli, neka ga živo preporučim Bogu. Nije mu trebalo to ni spominjati, jer sam već bila takva, te nisam ni mogla drugačije činiti. Pođem dakle onamo, gdje sam običavala nasamo obavljati molitvu. Veoma sabrano stanem se razgovarati s Gospodinom posve priprosto, kao što se razgovaram često puta ne znajući, što govorim. Jer onda govori ljubav, a duša je tako izvan sebe, te ne zapaža razlike, koja je između nje i Boga. Jer duša, što upozna ljubav, kojom je ljubi Njegovo Veličanstvo, zaboravlja sama sebe te misli, da je u Njemu, pa kao njegovo nerazdjeljivo vlasništvo govori besmislice. Sjećam se, da mu to rekoh, kad sam ga roneći mnogo suza molila, neka onu dušu dovede, da mu služi posve istinski. Ja sam ovoga redovnika držala dobrim, ali nisam bila zadovoljna, jer sam željela, da bude vrlo dobar. Zato mu rekoh: Gospodine, ne smiješ mi uskratiti ove milosti. Ta pogledaj, kako je prikladan za našega prijatelja!

9. O dobroti i velikoga čovjekoljublja Boga, koji ne gleda na riječi već na želje i volju s kojom se govori! Kako može podnijeti, da čeljade poput mene govori tako smjelo Njegovu Veličanstvu! Slava mu na vijeke vjekova!

10. Sjećam se, za časova one večernje molitve obuze me velika žalost, kad pomislih, da sam možda u neprijateljstvu Božjem, jer ne mogoh znati, jesam li ili nisam u milosti. Nisam ja ni željela to znati, ali sam željela umrijeti, da se ne gledam u životu, gdje nisam sigurna, jesam li mrtva. Nije naime moglo

---

vlastitom Životopisu kaže, da je to bio o. br. Garcia Toledski. Taj je dominikovac potjecao od glasovitih grofova Oropesa, a rodio se u Castilla la Nueva.

za me biti kruće smrti, nego misliti, da sam uvrijedila Boga. Ta me je tjeskoba mučila. Molila sam ga, neka toga ne dopusti. A bila sam okrijepljena i sva zalivena suzama. Onda shvatih, da se mogu utješiti i biti sigurna, da sam u milosti.[136] Takva ljubav Božja, takve milosti, što ih iskazuje Njegovo Veličanstvo, i takva čuvstva, što ih je dobivala duša, sve se to nije moglo složiti s dušom, koja je u smrtnom grijehu. Ostadoh puna pouzdanja, da će Gospodin učiniti ono, što sam ga molila za onog redovnika. Reče mi, neka mu kažem nekoliko riječi. To mi zadade muku, jer ne znadoh, kako da mu ih kažem. Kako rekoh, najteže mi je, kad nemam što komu isporučiti, a pogotovu kad ne znam, kako će to primiti i hoće li mi se izrugivati. Nađoh se u velikoj stisci. Napokon se odlučih tako, te čini mi se, obećah Bogu, da ću one riječi svakako reći redovniku. Ali od velikoga stida, koji me je obuzeo, napisah riječi i dadoh mu.

11. Pokaza se iz učinka, što ga učiniše, da su zbilja od Boga. On odluči sasvim ozbiljno, da će se dati na molitvu, premda odmah nije toga izvršio. Gospodin ga je htio za Sebe, pa mu je po meni dao reći neke istine, koje su mu, da ja toga nisam ni znala, tako pristajale, te se on čudio. Čini se, da ga je Gospodin pripravio te vjeruje, da su od Njegova Veličanstva. Ja sam, premda bijednica, molila usrdno Gospodina, neka ga sasvim privuče k Sebi i učini, da mu omrznu radosti i stvari ovoga života. A Gospodin je, slava mu dovijeka, to izvršio tako, te sam kao izvan sebe svaki put kad mi govori. Da nisam vidjela sama, ne bih mogla vjerovati, da mu je u tako kratko vrijeme udijelio tako sve veće milosti i tako ga privezao uza Sebe, te se čini, da ne živi više ni za što na zemlji. Neka ga Njegovo Veličanstvo drži svojom rukom, jer ako tako pođe naprijed, kao što se nadam u Gospodina prema njegovoj spoznaji samoga sebe, bit će jedan od najodličnijih njegovih sluga i na veliku korist mnogim dušama. Jer je u stvarima duhovnim u kratko vrijeme stekao veliko iskustvo. A to su darovi, što ih Bog daje, kada hoće i kako hoće, a ne obzire se na vrijeme ni na službe. Ne kažem, da to ne čini mnogo, van da često Gospodin ne daje u dvadeset godina onoga motrenja, što ga drugima dade u jednoj godini. Njegovo Veličanstvo pozna uzrok. A varamo se, ako mislimo, da ćemo nakon godina razumjeti ono, što se nikako ne da doseći van iskustvom. I stoga su, kako rekoh, u bludnji mnogi, koji žele upoznati duhove, a nemaju iskustva u duhovnom životu. Ne kažem, da učenjak, koji nema iskustva, ne može voditi onoga, koji ga ima. Moći će to, ali se razumije, ako radi u vanjskim i unutarnjim stvarima naravskim putem prema razumu, a u nadnaravskim stvarima radi prema Sv. Pismu. Uostalom neka se ne muči, ali neka i ne misli, da razumije, što ne razumije, i neka ne guši duša, jer ih u onom nadnaravskom vodi već drugi veći Gospodin, tako da nisu bez starješine.

12. Neka se ne čudi i neka mu se stvari (što se zbivaju) čine nemogućima. Sve je moguće Gospodinu. Neka nastoji ojačati vjeru i poniziti se, ako možda Gospodin dade, da u toj znanosti znade više kakva starica nego on, pa bio i naprednij. A s tom će poniznošću više koristiti dušama i sebi, nego ako se čini da je kontemplativac, a nije. Jer, opet kažem, nema li iskustva, nema li vrlo mnogo poniznosti te razumije, da ne shvata onoga, a zato da nije ovo

---

[136] Fr. Luis de Leon mjesto estar cierta (biti sigurna) postavi confiar (pouzdati se). Sv. Majka misli tu moralnu sigurnost, uzrokovanu svjedočanstvom čiste savjesti, i razborito pouzdanje u unutarnje govore.

nemoguće, malo će dobiti, a još manje dati dobitka onome, koga vodi. A ima li poniznost, neka se ne boji, da će Gospodin dopustiti, te se prevari jedan ili drugi.

13. Onome je ocu, o kojem govorim, dao Gospodin iskustvo u mnogim stvarima. Usto je nastojao naučiti ono, što je mogao doseći naukom, jer je dobar učenjak. A što ne razumije iz svoga iskustva, ispituje one, koji u tom imaju iskustva. Pritom mu pomaže Gospodin, što mu dade mnogo vjere. I tako je mnogo koristio i sebi i mnogim dušama, pa i mojoj među njima. Gospodin je znao, kakve će me nevolje snaći. Kanio je uzeti k sebi neke moje vođe. Zato se, čini se, poskrbio za druge, koji su mi pomagali u mojim mnogim nevoljama te su mi učinili mnogo dobra.[137] Gospodin ga je tako promijenio, te štono riječ, ne poznaje sam sebe! Dao mu je tjelesnu snagu za pokoru, dok je prije bio boležljiv. Dao mu je i srčanosti za sve, što je dobro i druge milosti, pa se čini, da je Gospodnji poziv sasvim osobiti. Blagoslovljen bio dovijeka!

14. Držim, da sve dobro dolazi od milosti, što mu je udijelio Gospodin u molitvi, jer nisu lažne. Gospodinu se svidjelo, da ih već dokaže u nekim progonima, jer je prošao kroz njih kao čovjek, koji već poznaje istinu o zasluzi, što se stječe trpeći progonstva. Ufam se u veličinu Gospodnju, da će mnogo dobra po njemu doći nekoj njegovoj redovničkoj kući, pa i samome Redu. Već se to počinje pokazivati. Gledala sam velika viđenja i Gospodin mi je saopćio neke veoma divne stvari o njemu i o spomenutom već rektoru Družbe Isusove,[138] te o drugim dvama redovnicima Reda sv. Dominika, osobito o jednom.[139] Gospodin je već pokazao u zbilji u njegovu napretku neke stvari, što sam ih prije saznala o njemu. A o kojem govorim sada, pokazao je mnogo toga.

15. Ovdje ću navesti samo jednu stvar. Bila sam s njim jednom u razgovaraonici. Moja duša i duh zamijetiše tako goruću ljubav u njegovom srcu, te sam bila kao izvan sebe. Promatrala sam velika djela Božja, kako je u kratko vrijeme Bog uzvisio dušu na tako veliki stupanj. Zastidjeh se veoma videći, gdje on tako ponizno sluša, što sam mu ja govorila o nekim stvarima molitve. Ja sam imala malo poniznosti, da govorim tako s takvim čovjekom, no Gospodin je jamačno to podnosio radi moje velike želje, da ga vidim, gdje je uvelike napredovao. Razgovor mi je s njim tako koristio, te mi se čini, te je u mojoj duši zapaljen novi oganj, pa želim, da Gospodinu opet služim iznovice. O Isuse moj, što čini duša, raspaljena tvojom ljubavlju! Kako je moram uvelike cijeniti i moliti Gospodina, neka je ostavi u ovom životu! Ko ima tu ljubav, morao bi ići za tim dušama, ako može.

16. Velika je okrepa za bolesnika, nađe li drugoga, ranjena jednakom ranom. Veoma se tješi, kad vidi, da nije sam. Obojica se uvelike pomažu u trpljenju i u zaslugama. Izvrsnu pomoć pružaju međusobno ljudi, koji su odlučili, da će tisuću života izložiti za Boga, te žele priliku, da ih zbilja izgube. Oni su poput vojnika, koji žele rat, da se domognu plijena i tako se

[137] Vjerojatno dva velika muža, koji su toliko pomagali Svetici, sv. Petra Alkantarskog, koji umrije 18. X. 1562. i o. Ibaneza, koji preminu 2. II. 1565.

[138] Gašparu Salazaru.

[139] To su oo. Petar Ibanjez i Dominik Banjez, naročito prvi.

obogate, jer znadu, da ne mogu drugačije nego tako. Njihova je dužnost da rade. O velika je stvar, kad Gospodin dade tu milost, te se upozna, koliko se dobiva trpeći za Njega! No to se upozna dobro istom onda, kada se sve ostavi. Ako li se ko drži čega, to je znak, da do onoga nešto drži. A ko drži do toga, bit će mu i te kako teško, da to ostavi. I tako biva sve nesavršeno i propada. Ovdje dobro pristaje ona: »Izgubljen je ko ide za izgubljenim«. A gdje je veći gubitak, kakva li je sljepoća veća, koja li je veća nesreća, nego ako se uvelike cijeni, što nije ništa?

17. No da se vratim k onom, što započeh pripovijedati. Dok sam uvelike uživala gledajući onu dušu, kojoj je Gospodin dao toliko blago, što mi ga je, čini se, htio očito pokazati, te videći milost, što mi ju je iskazao, jer je to učinio po meni, premda sam bila nevrijedna te milosti, cijenila sam još više milosti, što je Gospodin iskazao onom redovniku, pa sam držala, da sam još više dužna, nego kad bi bile iskazane meni. I veoma sam hvalila Gospodina videći, da je tako Njegovo Veličanstvo zadovoljilo moje želje i uslišalo moje molitve, pa je Gospodin probudio takve ljude. Moja duša već nije mogla podnositi, van iziđe iz sebe i izgubi se, da dobije još više. Prestade mi razmišljanje i slušah onaj božanski govor, u kojem mi se činilo, da govori Duh Sveti. Obuze me veliki zanos, koji me gotovo liši sjetila, ako i potraja kratko vrijeme. Vidjeh Krista u velikom veličanstvu i slavi, gdje pokazuje veliko zadovoljstvo zbog onoga, što se ondje zbivalo. I reče i htjede, da vidim jasno, da je vazda nazočan kod sličnih razgovora, pa da mu iskazuju veliku službu oni, koji se naslađuju, da govore o Njemu. Drugi put je bio daleko od ovoga mjesta.[140] Ja ga vidjeh u velikoj slavi uzdignuta od anđela.[141] U tom viđenju shvatih, da je njegova duša veoma napredovala. Tako je i bilo. Protiv njega bi izrečena velika objeda, koja je veoma vrijeđala njegovo poštenje. A izreče je osoba, kojoj je on učinio mnogo dobra te joj spasio čast i dušu. A on podnese to veoma zadovoljno. Mnogo je radio u službi Božjoj i pretrpio druge progone.

18. Mislim, da sada nije uputno navoditi više. Ako li se svidi vašoj milosti, jer to znade, može se uvrstiti na slavu Gospodnju. Sva spomenuta proroštva o ovoj kući i druga, što ću ih navesti, pa i proroštva o drugim stvarima, sve se to izvršilo. Neka mi reče Gospodin tri godine prije, neka i više, a druga manje. A sva saopćih svome ispovjedniku i onoj svojoj prijateljici udovi, s kojom sam imala dozvolu da govorim, kao što rekoh. Ona ih je, doznah, kazala i drugima, oni znadu, da ne lažem. A Bog me očuvao od toga, da ni o čemu, a pogotovo o tako zamašnim stvarima, ne govorim potpunu istinu.

19. Kad je umro jedan moj svak iznenada, ražalostih se veoma, jer nije imao kada da se ispovjedi.[142] Nato mi bi javljeno u molitvi, da će tako umrijeti i moja sestra. Neka stoga pođem onamo i uznastojim, da se na to pripravi. Rekoh to svome ispovjedniku, ali mi on ne dade ići. I opet čuh taj nalog. Kad to vidje ispovjednik, reče mi, nek idem onamo, jer se time neće ništa izgubiti. Ona je stanovala u selu.[143] Pođoh k njoj, ali joj ne rekoh ništa, samo je poučih u svemu, koliko uzmogoh, i nagovorih je, neka se ispovijeda

[140] Avile.

[141] O. Garcijana Toledskoga, prema Gracianu.

[142] D. Martin de Guzman y Barrientos, oženjen s gđom Marijom de Cepeda, sestrom Svetičinom. V. gl. III.

[143] Castellanos de la Cañada, gdje je živjela njezina sestra Marija de Cepeda.

što češće i u svemu stara za svoju dušu. Ona je bila veoma dobra, pa je tako i radila. Četiri se ili pet godina držala toga običaja i pazila je veoma pomno na svoju savjest. A nato preminu, da niko nije bio s njom niti se mogla ispovjediti. Bila je sreća za nju, da se ispovjedila prema svom običaju prije nešto više od osam dana. Ja se vrlo obradovah, kad čuh za njezinu smrt. Bila je vrlo malo u čistilištu. Čini mi se, ne minu ni osam dana, kad mi se poslije pričesti ukaza Gospodin i htjede, da vidim, kako ju je dignuo u slavu. U sve one godine, otkad mi je objavljeno, dok ne preminu, ne zaboravih ja ni moja prijateljica[144], što mi je javljeno. A kad preminu (moja sestra), dođe moja prijateljica k meni veoma začuđena videći, kako se izvršilo (proroštvo). Slava dovijeka Bogu, koji se toliko stara za duše, da ne propadnu.

[144] Dña Guiomaz de Ulloa.

GLAVA XXXV.

Nastavlja isto gradivo o osnutku kuće našega slavnog Oca sv. Josipa. Pripovijeda potanko, kako je naredio Gospodin, da se obdržava u njoj sveto siromaštvo, i navodi uzrok, zašto je opet otišla od one gospođe, gdje je bila, te neke druge događaje, što nastadoše iza toga.

1. Bila sam više od po godine kod one gospođe, što sam je spomenula.[145] Tada udesi Gospodin, da dozna za me blaženica našega Reda više od sedamdeset milja daleko od onoga mjesta i odluči doći onamo, te zaokruži nekoliko milja, da me posjeti i razgovori se sa mnom.[146] Gospodin bijaše potaknuo iste godine i mjeseca kada i mene, da osnuje drugi samostan ovoga Reda. A kad joj udahnu tu želju, proda ona sve, što je imala, te pođe u Rim, da dobije za to odluku, i to bosonoga i pješice.

2. Ova je žena veoma odana pokori i molitvi. Gospodin joj je iskazao mnogo milosti, a ukazala joj se Naša Gospa i naložila joj, neka to učini. Ona me je tako nadmašivala u službi Gospodnjoj, te sam se stidjela, da budem pred njom. Ona mi pokaza punomoći, što ih je nosila iz Rima. Ostade sa mnom petnaest dana, pa se dogovarasmo, kako ćemo urediti svoje samostane. Dok nisam s njom govorila, nisam znala, da je naše Pravilo, prije nego je bilo ublaženo, zabranjivalo, da se ne smije imati vlasništvo.[147] Ja nisam kanila osnovati samostana bez prihoda, jer sam željela, da se ne staramo za ono, što nam treba; a nisam pazila na mnoge brige, što ih donosi sa sobom posjed vlasništva. Ona blagoslovljena žena nije znala ni čitati, a ipak je to dobro shvatila, jer ju je naučio Gospodin. A ja nisam znala, premda sam često čitala Pravila. I kad nešto reče, svidje mi se; ali se pobojah, da mi toga neće dopustiti, van će reći, da je to besmislica, pa da ne radim ništa, čim bi drugi trpjeli radi mene. Da sam bila sama, ne bih časa počasila, već bi za me bio veliki užitak pomisao, da slijedim savjete Krista Gospodina našega; jer mi je Njegovo Veličanstvo već bilo udahnulo veliku želju za siromaštvom. Stoga sama nisam dvoumila, da je siromaštvo bolje.

[145] Svetica je boravila kod gđe Lujze od siječnja do svršetka lipnja ili do početka srpnja godine 1562.

[146] Zvala se ta blaženica Marija od Isusa, rodom iz Granade, gdje se rodila 1522. Obudovi vrlo mlada i stupi u samostan Obuvenih karmelovaka u rodnom gradu. No držeći, da je zove Bog, neka osnuje preustrojen samostan svoga Reda, i uđe prije polaganja zavjeta te s nekim prijateljicama pode u Rim, gdje dobi za to Breve od Njegove Svetosti. Gđa Leonora de Mascarenas dade kuću č. Mariji od Isusa u Alkali de Henares, da počne obnovu. Ona uđe 11. IX. 1562. Samostan nazvan od Slike bi ustanovljen u srpnju 1563. Kad je Svetica prolazila kroz Madrid 1567., da osnuje kuću u Malagonu, na molbu gđe Leonore Mascarenas posjeti i uredi samostan u Alkali. Ondje je Marija od Isusa revnošću više gorljivom nego razboritom učinila skrajnom strogošću gotovo nemoguć život obdržavanja. Redovnice primiše vrlo lijepo Sveticu pa za kratko vrijeme uredi ona samostanski život, svede ga na prave granice i dade Ustanove, što je napisala za sv. Josipa Avilskoga.

[147] U gl. VI. kaže Pravilo: »Neka ne govori nijedan brat, da je što njegovo vlasništvo, van neka vam bude sve zajedničko«. Grgur IX. Breveom od 6. IV. 1229. zabrani karmelovcima posjedovati kuće, zemlju, dohotke, jer je to protiv motrilačkoga života, što ga provode.

Stoga sam već davno željela, da mi dopusti stalež, te uzmognem prositi za ljubav Božju, a ne imati ni kuće ni išta drugo. No bojala sam se, da će druge biti nezadovoljne, ako i njima Gospodin ne udahne tu istu želju. A bojala sam se isto tako, da bi to siromaštvo moglo biti uzrokom rastresenosti, jer sam poznavala neke samostane siromašne ne baš osobite sabranosti. A nisam pomišljala, da su siromašni zato, jer nisu sabrani, a siromaštvo nije uzrok rastresenosti. Jer rastresenost ne obogaćuje niti Bog zapušta onoga, ko mu služi. Napokon mi je bila slaba vjera. A nije bila takva u one službenice Božje.

3. Mnogo sam njih pitala za mnijenje o svemu tome, ali niko ne odobri toga, ni ispovjednik, ni učenjaci, s kojima sam govorila. Navodili su mi toliko razloga, te nisam znala, što da radim. Upoznala sam Pravilo te vidjela, da je savršenije (ne posjedovati), i nisam se mogla uvjeriti, da je bolje imati prihode. Nekoliko puta me gotovo osvjedočiše. No kad stadoh moliti i promatrati Krista na križu tako siromašna i gola, ne mogoh odoljeti, da budem bogata. Molila sam ga sa suzama, neka naredi, da budem siromašna kao i On.

4. Nalazila sam toliko nepovoljnosti u posjedu imetka i gledala sam toliko uzroka za nemir i rastresenost, te sam se samo prepirala s učenjacima. Pisah o tom redovniku dominikovcu, koji nam je pomagao.[148] On mi posla puna dva arka prigovora i bogoslovskih razloga, da ne činim toga. Ujedno spomenu, da je to mnogo proučavao. Odgovorim mu, da se neću okoristiti njegovim bogoslovljem, da se posve savršeno ne odazovem svome pozivu i zavjetu siromaštva, što sam ga položila, i savjetima Kristovim. U tom slučaju da mi on sa svojom učenošću iskazuje malo milosti. Kad bih našla koga, da mi pomogne, veoma bih se razveselila. U tom me i mnogo podupirala ona gospođa, što sam bila kod nje.[149] Neki mi odmah na početku rekoše, da im se to čini dobro. No kad kasnije više promozgaše, nađoše u tom toliko neprilika, te me stadoše svojski nagovarati, neka toga ne činim. Ja im odvratih, kad oni tako brzo mijenjaju svoje mnijenje, da ću se ja držati prvoga.

5. Ona gospođa nije još bila vidjela svetoga brata Petra Alkantarskog. U to se vrijeme svidje Gospodinu, te Brat dođe u njezinu kuću. On je veoma volio siromaštvo i toliko ga je godina držao, pa je dobro znao bogatstvo, što je u njemu. On mi pomože uvelike i naloži mi, neka nikako ne odustanem, van napredujem u svojem naumu. On je dobro znao iz dugog iskustva, pa me je mogao najbolje svjetovati. Stoga odlučih, da ću se držati njegova savjeta i mnijenja te neću tražiti drugih.[150]

6. Jednoga dana preporučih svoj naum usrdno Bogu. Gospodin mi reče, neka nikako ne odustanem, već neka osnujem samostan siromašan, jer je to volja njegova Oca i njegova, a On će mi pomagati. To se desi u velikom zanosu i ostavi u meni takve učinke, te nikako ne mogoh posumnjati, da mi je Bog govorio. Drugi put mi reče, da je u prihodu smetnja, te štošta drugo u pohvalu siromaštva, i zajamči mi, ko služi njemu, da mu neće ponestati (što je) potrebno za život. A ja se, kako rekoh, nisam nikad bojala te nestašice.

---

[148] O. Ibanjezu, koji je bio u Trianosu kao što je Svetica označila a gl. XXXIII.

[149] Dna Lujza de Cepeda.

[150] Osim toga ima list, što ga je Svetica napisala 14. IV. 1562. U njemu uvelike hvali i slavi siromaštvo.

Gospodin preokrenu srce i presentatu,[151] t.j. onom ocu dominikovcu, što spomenuh, da mi je pisao, neka ne osnivam samostana bez prihoda. Ja sam bila vrlo zadovoljna, kad sam to razumjela i dobila takvo mišljenje. Činilo mi se, da imam sve bogatstvo na svijetu, kad odlučih, da ću živjeti za ljubav Božju.

7. U to me vrijeme moj provincijal[152] riješi pod posluhom naložene dužnosti, da boravim ovdje i prepusti mi na volju, da odem, ako mogu, ili ostanem još neko vrijeme. Onda je imao biti izbor u mojem samostanu, a mene obavijestiše, da mnoge redovnice kane meni dati službu starješice. No već je sama pomisao na to bila za me takva velika muka, te mi je bilo lakše odlučiti, da ću radije pretrpjeti svaku muku za Boga. Na to se nisam nikako mogla nagovoriti. Jer je s tom službom radi velikoga broja redovnica bio spojen velik trud. I zbog drugih uzroka nisam bila sklona toj ni ikakvoj službi, već sam sve vazda odbijala. Usto mi se to činilo veoma opasno po savjest. Zato proslavih Boga, što nisam ondje. Pisah svojim prijateljicama, neka meni ne daju glasa.

8. Bijah veoma zadovoljna, što se ne nalazim u onoj buci. No Gospodin mi reče, neka nikako ne oklijevam već nek idem. Želim križ, pa mi se ondje sprema dobar. Neka ga ne odbijam od sebe, van pođem srčano. On će mi pomagati. Samo neka idem odmah. Ja sam se veoma mučila i samo plakala. Mislila sam, da je onaj križ to, što ću biti starješica. A kako rekoh, nisam se nikako mogla uvjeriti niti sam nalazila razloga, da bi to bilo dobro za moju dušu. Saopćih to svome ispovjedniku.[153] On mi naloži, neka nastojim odmah otići, jer je jasno, da je to veća savršenost. No jer je velika žega, da mogu ostati još koji dan, eda mi ne naudi put. Dosta je, dođem li onamo na izbor. No Gospodin bijaše naredio drugačije, pa moradoh učiniti. Spopade me naime veliki nemir, pa ne mogoh moliti. Pričini mi se, da ne radim ono, što mi je Gospodin naložio, pa ovdje živim po svojoj volji i uživam, a neću da se prihvatim nikakva truda. (Pričini mi se), da je sve — pouzdanje u Boga — samo u riječima. Ta mogu biti ondje, gdje je veća savršenost, pa zašto bih propuštala? Umrem li, pa umrijet ću. Usto mi bijaše duša potištena. I Gospodin mi oduze svaki užitak u molitvi. Napokon mi je muka bila tako velika, te zamolim onu gospođu, neka me izvoli otpustiti, jer mi je ispovjednik naložio, nek idem, kad je vidio, kako mi je. I njega je Bog poticao kao i mene.

9. Gospođi bijaše vrlo teško, što je ostavljam, a to bijaše za me druga muka. Ta stajalo ju je toliko muke, dok me je nakon tolikih molba i prošnja ishodila od provincijala. Najteže joj je bilo pristati na moj odlazak, jer ga je vrlo bolno osjećala. No bila je vrlo bogobojna. A ja joj rekoh, da tim može iskazati veliku službu Bogu, i mnogo drugih stvari. Nabacih joj i nadu, da ću je možda opet posjetiti, te ona pristade s velikom mukom.

10. Meni nije već zadavao muke rastanak s njom, jer sam upoznala, da je to veća savršenost i korisno za službu Božju. Zato radost, da mogu ugoditi Bogu, prevlada bol zbog rastanka s onom gospođom, koju sam gledala

---

[151] Taj naslov daje Svetica o. Ibanjezu. U Redu sv. Dominika presentat odgovara licencijatu.

[152]. O. Anđeo Salazar ovlasti Sveticu, da se vrati iz kuće gđe Lujze u samostan Utjelovljenja u Avili te pribiva izboru priorice

[153] Bio je onda o. Pedro Domenech isusovački rektor u Toledu.

onako tužnu i žalosnu, te s drugima, kojima sam mnogo dugovala. Naročito mi je bio težak rastanak s mojim ispovjednikom, svećenikom iz Družbe Isusove,[154] s kojim mi je bilo vrlo dobro. No što sam više gledala, gdje gubim utjehu radi Gospodina, više mi je zadovoljstvo davao taj gubitak. Nisam mogla razumjeti, kako je to, jer sam jasno gledala dvije opreke: radovala sam se, tješila i veselila onome, što me je tištilo u duši. Bila sam (kod one gospođe) utješena i mirna, a imala sam prilike, da mnogo sati obavljam molitvu. A sad vidjeh, da u neku srćem u oganj, jer mi je Gospodin rekao, da idem nositi teški križ, premda onda nisam mislila, da je onako težak, kao što vidjeh poslije. A ipak otputovah veselo goreći od želje, da odmah srnem u borbu. Gospodin je želio, da se borim, pa je zato Njegovo Veličanstvo dalo srčanost i stavilo je u moju slabost.

11. Kako rekoh, nisam mogla pojmiti, kako to može biti. Pade mi na um ova poredba: Kad bih imala dragulj ili drugu stvar, koja me uvelike raduje, pa dogodice doznala, da je želi osoba, koju ljubim više nego sebe i više želim njoj ugoditi nego sama uživati, veoma bih se radovala, kad bih ostala bez njega (užitka), što mi je uzrokovao posjed (dragulja), samo da uzmogu obradovati onu osobu. A jer ta radost, što nju zadovoljavam, nadmašuje samu moju radost, nestaje muke, što mi uzrokuje nestašica onoga dragulja ili onoga što ljubim, i gubitak radosti, kojom me je radovao (dragulj ili ono drugo). Sve da sam se i htjela žalostiti videći, gdje ostavljam osobe, koje su bolno osjećale rastanak sa mnom, jer sam već po naravi tako zahvalna, pa bi to u drugo vrijeme dostajalo, da se i te kako pojedam, sada se ne bih bila mogla pojedati.

12. Bilo je prijeko potrebno, da ne kasnim više ni dan radi posla, koji se ticao osnutka ove blagoslovljene kuće. Ne znam, kako bi se taj posao bio mogao dokončati, da sam onda dulje ostala. O veličino Božja! Često se čudim, kad to promišljam, pa vidim, kako mi je osobito htjelo pomoći Njegovo Veličanstvo, da se napokon uredi taj zakutak Božji. Jer držim, da je zakutak i stan, u kojem se naslađuje Njegovo Veličanstvo. I stoga se čini, da je Njegovo Veličanstvo izabralo duše te ih dovelo u njega, pa ja živim u njihovom društvu veoma, veoma postiđena. Ta ja ne bih znala ni zaželjeti takve duše za ovu svrhu u takvoj tjeskobi i siromaštvu i molitvi. A sve podnose tako veselo i zadovoljno, te se svaka drži nedostojnom, što je zaslužila, da dođe na takvo mjesto. A pogotovu nekoje, što ih je Gospodin pozvao iz velike taštine i sjaja svjetskoga, gdje su mogle ostati zadovoljne prema svjetskim zakonima. A Gospodin im je ovdje podvostručio radosti, tako te jasno upoznaju, da im je dao stotinu za jedno, što su ostavile, pa da Njegovu Veličanstvu ne mogu dovoljno zahvaliti. Drugima je promijenio dobro u bolje. Mlađima daje jakost i spoznaju, te ne mogu drugo zaželjeti i shvataju, da se i s obzirom na vremenite stvari ovdje živi u većem miru, jer su se raskrstile na svim zemaljskim stvarima. Onima, što su starije i slabijeg zdravlja, daje snagu i već im je dao, da mogu kao i druge snositi ovu strogost i pokoru.

13. O Gospodine moj, kako jasno pokazuješ, da si svemoćan! Ne treba tražiti razloga za ono, što Ti hoćeš. Jer Ti nad svaki naravski razum činiš stvari tako moguće, te se dobro vidi, da 'treba samo Tebe doista ljubiti i sve zbilja ostaviti radi Tebe, da Ti, Gospodine moj, učiniš sve lako. Ovdje se može doista reći: da ti činiš prividan trud u zakonu svojem (ps. 93, 20.), jer

[154] El Padre Domenique«, kaže Gracian u bilješci.

ga ne vidim, Gospodine, i ne znam, kako je tijesan put koji vodi k Tebi (Mat. 7, 14.). Znam, da je to kraljevski put, a ne uska staza; put, kojim svak ide sigurno, ko krene njim. Veoma su daleko gudure i hridine, gdje bi se mogao sunovratiti; jer su daleko grešne prilike. Stazom, i to opasnom stazom i uskim putem zovem onaj put, gdje je s jedne strane preduboki ponor, a s druge hridina. Prije nego se putnici ogledaju, survaju se i smrve.

14. A ko tebe zbilja ljubi, Dobro moje, ide sigurno širokim i kraljevskim putem, daleko od svakog ponora. Ako samo malko posrne, Ti mu, Gospodine, daješ ruku. Nije dosta jedan pad, a ni mnogo njih, da propadne, ako ljubi Tebe, a ne svjetske stvari. Ide dolinom poniznosti. Ne mogu pojmiti, zašto se ljudi boje krenuti putem savršenosti. Neka Gospodin u svojoj dobroti dade, te razumijemo, kako je lažna sigurnost u tako očitim opasnostima, kao što je onda, kad idemo za svjetinom, a kako je prava sigurnost, kad nastojimo što više napredovati putem Božjim. Uprimo oči u Njega, pa se ne bojmo, da će zaći ovo Sunce Pravde i ostaviti nas, da idemo u mraku tako, te bismo propali, ako mi prije ne ostavimo Njega.

15. Ne bojimo se ići između lavova, koji se čine, da bi svaki htio otrgnuti komad od nas. To su časti, naslade i slične radosti, kako ih svijet naziva. A ovdje, čini se, uzrokuje zloduh, te se boje i gamadi. Čudim se tisuću puta, a deset tisuća puta bih htjela gorko zaplakati te glasno doviknuti svim ljudima i objaviti im njihovu veliku sljepoću i moju zloću, kad bi to bilo koliko koristilo, da im otvorim oči. Neka im ih otvori svojom milošću Onaj, koji sve može, i neka dopusti, da moje opet oslijepe. Amen.

GLAVA XXXVI.

Nastavlja započeto gradivo i pripovijeda kako je odlučeno i kako je osnovan ovaj samostan slavnoga sv. Josipa. Nabraja velike prigovore i progone, što ih je podnijela nakon oblačenja redovnica, pa velike tegobe i napasti, što ih je pretrpjela. Kako ju je Gospodin iz svega izbavio s pobjedom na svoju hvalu.

1. Odoh iz onoga grada.[155] Putovah vrlo zadovoljna i odlučili podnijeti sve sasvim dragovoljno, što se svidi Gospodinu da mi pošalje. Iste noći, kad dođoh u ovo boravište, stiže iz Rima i neka punomoć i Breve za osnutak samostana. Začudih se, a začudiše se i svi oni, što su znali, kako je Gospodin požurivao moj povratak, kad vidješe, kako je to bilo potrebno i kako me je Gospodin povratio baš u pravo vrijeme. Nađoh naime ovdje biskupa i sv. brata Petra Alkantarskoga, te drugog viteza, koji je bio veliki sluga Božji,[156] u čijoj je kući stanovao onaj sveti čovjek, jer su u njega nalazili vazda zaštitu i stan.

2. Njih obojica nagovorile biskupa, neka uzme novi samostan pod svoju vlast.[157] Nije to bila mala stvar, jer je samostan bio siromašan. Ali je bio veoma sklon onima, što je vidio da su tako odlučili služiti Bogu. Stoga pristade odmah, da će ga zaštićivati. Sveti starac odobri (pothvat) i preporuči živo na sve strane, da nam pomognu. Stoga je zapravo on sve učinio. Da ne dođoh baš u zgodan čas, kao što već rekoh, ne mogu pojmiti, kako bi bio mogao uspjeti pothvat. Jer je ovaj sveti čovjek ostao ovdje malo, mislim samo osam dana, a i onda vrlo bolestan. Malo poslije toga uze ga Gospodin k sebi.[158] Čini se, da ga je sačuvalo Njegovo Veličanstvo, dok ne svrši ovaj posao, jer je bio veoma boležljiv već dugo, ne varam li se, više od dvije godine.

3. Sve se radilo u najvećoj tajnosti. Da nije bilo tako, ne znam, bi li se bilo dalo što učiniti, jer je puk bio veoma protivan, kako se pokazalo poslije. Gospodin naredi, te oboli jedan moj svak, a njegova žena nije bila nazočna.[159] U toj nevolji dopustiše meni, da boravim kod njega. I tako se

---

[155] Oko početka srpnja ode iz Toleda u Avilu. Ondje nađe Breve, što ga je sv. Otac Pio IV. Izdao 7.II. 562.

[156] Čini se, da to nije bio Franjo Salcedo kako se obično tvrdi, već D. Juan Blazquez, gospodar Loriane, otac grofa de Uceda, gdje se obično nastanjivao sv. Petar Alkantarski, kad je došao u Avilu.

[157]. Nije se tako lako dao skloniti budući prijatelj i dobrotvor Svetičin, da odobri i dopusti, što se iskalo. Na molbu sv. Petra Alkantarskoga posjeti u Utjelovljenju sv. M. Tereziju. Kad se svrši posjet, dogodi se g. biskupu ono, što i gotovo svima, koji su se razgovarali sa slavnom Obnoviteljicom, a prije bili loše obaviješteni. On se posve promijeni i odluči, da će u svemu, kolikogod uzmogne, pogodovati novom samostanu, o kojem se radilo.

[158] Kako je već rečeno, umrije 18. X. 1562. u Arenas, Avila.

[159] D. Juan de Ovalle, koji dođe u Toledo, da obavijesti Sveticu, što se sve učinilo u kući, koja je imala biti prvi samostan Bosonogih. Naumi se odmah vratiti u Albu, gdje mu je boravila žena Dna Juana. Vraćajući se iz Toleda oboli u Avili. Kad se vrati sv. Terezija, dopustiše joj starješine, da ga posjećuje. Bila je Božja ruka u tom izlasku sv. Terezije iz samostana, jer je

dogodi, te se ne doznade ništa. Neke osobe naslutiše nešto, ali ne povjerovaše. Bilo je čudno, da bolest (moga svaka) nije trajala dulje, nego je trebalo za posao (osnutak samostana). A čim zatreba da ozdravi, te ga već ne moram dvoriti i ostavim kuću, dade mu Gospodin odmah zdravlje, tako te se i sam divio.

4. Bilo je dosta posla. Moradoh govoriti sad s ovim sad s onim, eda biskup primi osnutak. Moradoh dvoriti bolesnika, a usto nadzirati radnike, eda se kuća što prije dovrši i pretvori u samostan. A trebalo je još mnogo, da se dovrši. A moja drugarica[160] nije bila ovdje. Činilo nam se podesnije, da ne bude nazočna, eda se sve radi tajni je. Ja sam nastojala radi mnogo razloga, da se radi što brže. Jedan je razlog bio, jer sam se svaki čas bojala, da će me pozvati u samostan. Bilo je toliko poteškoća, što sam ih imala, te sam pomišljala, da je to možda, premda držali, da je još malo, onaj veliki križ, što mi je Gospodin nagovijestio da ću trpjeti.

5. Kad je sve bilo pripravljeno, svidje se Gospodinu, te na dan sv. Bartola neke djevice primiše odijelo[161] i bi postavljen Presveti Sakremenat. I samostan našega preslavnog oca sv. Josipa bi otvoren sa svom vlašću i moću godišta 1562. Ja dadoh odijelo novakinjama i dvije redovnice iz našega samostana, koje su slučajno bile izvan samostana.[162] Kuća, koja bijaše pretvorena u samostan, bijaše ista ona, u kojoj je stanovao moj svak. Kako je rečeno, on ju je bio kupio, da se sav posao može raditi potajnije. Ja sam imala dozvolu, da boravim u njoj. A da se ni u čemu ne ogriješim o posluh, ništa nisam radila, što ne bi odobrili učenjaci. Oni vidješe, da će (ovaj osnutak) biti veoma koristan čitavom Redu, pa mi rekoše, da ga se mogu latiti, premda je sve bilo tajno i ja sam pazila, da ne doznaju moji

---

tako mogla bolje udešavati sve, što se ticalo nove kuće sv. Josipa, a da redovnice ni provincijal ne doznade. O. Ribera kaže, da je D. Juan de Ovalle bolovao čitavo vrijeme, što je trebalo sv. Majci boraviti izvan Utjelovljenja, da dovrši svoje poslove. D. Juan je razumio, zašto mu Gospođin šalje onu milost. I kad je sv. Majka učinila, što je trebalo, reče joj: — Gospođo, već ne treba da ja bolujem.« — I odmah mu Naš Gospodin dade zdravlje, a tome se uvelike začudi on i svi drugi.

[160] Gđa Guiomaz, koja je onda bila u Toru.

[161] To su bile: Antonija Henao, koja uze ime Antonija od Duha Sv., kći Filipa de Arevalo i Elvire de Henao. Duhovni joj je vođa bio sv. Petar Alkantarski. Položi zavjet 21. X. 1564. Druga je, Marija de la Paz, rodom iz Ledesrae (Salamanke), živjela u kući gđe Guiomaz, gdje je upoznala M. Tereziju. U redovništvu se prozva Marija od Križa. Zavjete položi 22. IV. 1565. Uršula od Svetaca bijaše treća. Duhovni joj je vođa bio Gašpar Daza, koji je preporuči Svetici. Bila je kći D. Martina de Revilla i Marije Alvarez de Arevalo rodom iz Avile. Položi zavjete 21. X. 1564. Marija Avilska, četvrta, uze ime Marija od sv. Josipa. Bila je sestra Julijana Avilskoga, a položi zavjete 2. VII. 1566. Ovlašten od biskupa, obuče ih Gašpar Daza. Obredu je pribivala Svetica i sestrična joj Ines Juan i Dona Ana de Tapia, redovnice Utjelovljenja, koje poslije postadoše bosonoge. Usto su bili nazočni D. Gonzalo de Aranda, Franjo de Salcedo, Ivan de Ovalle i žena mu Ivana de Ahuraada te Julijan Avilski. Misio je magister Daza

[162] Donja Ines i Donja Ana de Tapia već prije spomenute. Kad postale bosonoge, prozvaše se Ines od Isusa i Ana od Utjelovljenja

poglavari. Kad bi mi bili rekli, da je to i najmanja nesavršenost, čini mi se, da bih bila ostavila (osnutak) tisuću samostana, a kamo li jedan. To je živa istina. Željela sam živo novi samostan, da se odlučim od svega te živim savršenije prema svome zvanju i zavjetima i u strožoj klauzuri. Ipak sam to željela tako, te bih sve to bila napustila sasvim mirno i spokojno, kao što sam učinila i prvi put, kad bih bila upoznala, da se tim više služi Gospodinu.

6. Bilo mi je, kao da sam u slavi nebeskoj, kad vidjeh, da je postavljen Presveti Sakramenat i da su opskrbljene četiri uboge sirote, koje nisu imale nikakva miraza, a bile su velike služavke Božje[163]. Na početku naime nakanismo primati samo takve osobe, koje bi svojim primjerom napravile podlogu, da na njoj nastane željkovana velika savršenost i molitva. Tako je dovršeno djelo, za koje sam upoznala, da će biti na službu Gospodinu i na čast Reda njegove slavne Majke. A to je bila moja živa želja. Bila je za me i velika utjeha,.da je izvršeno što mi je Gospodin toliko nalagao. U ovom je gradu bila jedna crkva više, koje prije nije bilo, i to na čast mome ocu, slavnom sv. Josipu. Ne kao da bih bila mislila ili sada mislim, da sam ja u tom išto učinila. Vazda upoznajem, da je to sve radio Gospodin. A što sam ja radila bilo je tako nesavršeno, pa vidim, da me treba više koriti nego mi zahvaljivati. No bio je za me veliki užitak, kad sam vidjela, da me je Njegovo Veličanstvo upotrijebilo kao sredstvo za tako veliko djelo unatoč mojoj zloći. I obuze me tako veliko zadovoljstvo, te bijah kanda sam izvan sebe i zaronih duboko u molitvu.

7. Tri ili četiri sata nakon što se sve svršilo zapodjene zloduh u meni duhovnu borbu, koju ću sad opisati. Predoči mi, da sam zlo radila, što sam učinila, i da sam radila protiv posluha, jer sam osnovala samostan bez naloga svoga provincijala. Mislila sam doista, da mu neće biti po volji, što sam samostan podložila biskupu, a njemu ne rekoh prije ništa. No on ga nije htio primiti, a ja nisam povrijedila njegova posluha. Zato sam u drugu mislila, da on neće za to mnogo mariti. Usto me zloduh izmuči mišlju, hoće li biti zadovoljne stanovnice ove kuće u tolikoj klauzuri, hoće li im ponestati hrane, pa nije li bilo ludo, što sam došla u ovaj samostan, kad sam već bila u drugom. Sve, što mi je Gospodin prije zapovijedao i mnoga odobravanja drugih, pa molitve, što sam ih obavljala gotovo neprekidno više od dvije godine u ovom poslu: sve je to iščezlo iz moje pameti, kanda nije nikad ni bilo. Sjećala sam se samo svoga mnijenja. Usto su bile onda u meni obustavljene sve kreposti pa i vjera, a ja nisam imala snage da i jednu vršim i branim se od toliko udaraca.

8. Osim toga mi je predočivao zloduh, kako se usuđujem zatvoriti u tako tijesnoj kući s toliko boljetica i provoditi život u tolikoj pokori, a ostavila sam tako prostranu i udobnu kuću, gdje sam vazda bila zadovoljna i imala toliko prijateljica. A možda redovnice ovdješnje (kuće) neće biti po mojem ukusu. Naprtila sam sebi previše, pa ću možda i očajati. A možda je za tim išao zloduh, da mi otme mir i spokojnost, te se tako uznemirena ne mognem baviti molitvom i upropastim svoju dušu. Takve mi je tlapnje najednom predočio zloduh, te nije bilo u mojoj vlasti, da mislim što drugo. Usto dođe i žalost i tama i duševna pomrčina, koje ne mogu opisati. Kad vidjeh, kako mi je, pođoh u pohode Presvetom Sakramentu. Ali se ni Njemu ne mogoh

[163] Unatoč tome donese Antonija od Duha Svetoga 17000 maraveda milostinje, a Uršula od Svetaca 300 dukata, kako se vidi iz Knjige Zavjeta Bosonogih sv. Josipa.

preporučiti. Čini mi se, da sam bila u stisci kao čovjek, koji se bori sa smrću. Nisam se usudila ni s kim o tom govoriti, jer nisam imala ni određenog ispovjednika.

9. Oh Bože moj, kako je bijedan ovaj život! Nema stalnog zadovoljstva i ništa nije bez promjene. Malo prije mi se činilo, da svoga zadovoljstva ne bih zamijenila ni s kakvim na zemlji. A sad me je uzrok toga zadovoljstva mučio tako, te nisam znala, što da radim. Oj kad bismo pozorno promatrali događaje svoga života! Svak bi naskoro vidio iz iskustva, da ne treba držati do njegove radosti ni žalosti. Zaista mi se čini, da je to bio jedan od najokrutnijih časova što sam pretrpjela u mojem životu. Čini se, da je moj duh slutio, koliko mi još treba trpjeti. A sve to nije bilo tako bolno kao ovo, da je dulje potrajalo. Ali Gospodin ne ostavi svoje bijedne sluškinje, da dugo trpi. Nikada me ne ostavi u mojim nevoljama bez pomoći, pa tako ni sada. On mi dade malo svjetlosti, te mogoh upoznati istinu i vidjeti, da me napastuje zloduh, koji me je htio zastrašiti svojim lažima. Sjetih se opet tvrdih odluka, da ću služiti Gospodinu i želja, da trpim za Njega. I pomislih, ako se to ima izvršiti, da ne smijem tražiti svoga mira. Bude. li muka, eto i zasluga. Snađe li me nezadovoljstvo, pa ga podnosim, da služim Bogu, služit će mi mjesto čistilišta. Pa čega da se bojim? Željela sam patnje, pa evo mi ih dosta. A što se više opire (narav), veći je dobitak. A zašto da klonem duhom u službi onoga, kojemu toliko dugujem? Ojačah se i uvelike prisilih tim i takvim razmatranjem te obećah pred Presvetim Sakramentom, da ću učiniti sve, što uzmognem, ne bih li dobila dozvolu, da se preselim u ovu novu kuću (sv. Josipa u Avili). A uzmognem li mirne savjesti, da ću obećati klauzuru.

10. Kad to učinih, pobježe odmah od mene zloduh. Ostadoh mirna i zadovoljna, pa tako bijah i ostadoh svagda. Sve što se obdržava u ovoj kući: zapor, pokora i sve ostalo, čini mi se izvanredno slatko, i premalo. A zadovoljstvo je tako preveliko, te kadikad pomislim, može li se na zemlji izabrati, što bi bilo ugodnije. Ne znam, je li to uzrok, da sam zdravija nego ikad, ili mi možda Gospodin daje svu utjehu, jer je pravo i potrebno, da radim što i sve druge, pa hoće da uzmognem to raditi, ako i mukom. Ali se čude svi, što poznaju moje bolesti, da to mogu. Blagoslovljen bio Onaj, koji sve to daje i s čijom se moću sve može.

11. Veoma se izmorih ovom borbom. Ipak sam se rugala zloduhu, jer sam jasno vidjela, da je on (začetnik). Držim, da je to dopustio Gospodin. Nikad naime u više od 28 godina ni jedan tren ne znadoh, kakvo je nezadovoljstvo, da redovnica bude redovnicom. A (Gospodin htjede), da shvatim, kakvu mi je veliku milost iskazao i od kakve me je muke izbavio. A usto (je htio), da se ne čudim, vidim li koju (nezadovoljnu), van da je požalim i utješim. Kad je sve to minulo, htjedoh poslije jela malko počinuti. Gotovo cijelu noć nisam počivala, a već i više noći prije, jer sam se dan i noć trudila i mučila i brinula. Međutim se dozna u mojem samostanu i u svem gradu, što se dogodilo. I nastade velika vika s razloga, što ih već spomenuh, a čini se, da su donekle bili opravdani. Starješica mi odmah pošalje nalog, da se smjesta vratim natrag.[164] Poslušam njezin nalog, ostavim svoje redovnice veoma žalosne i odem odmah. Vidjeh dobro, da me čekaju velike nevolje. No posao

[164] Kaže o. Gracian u svojim bilješkama, da je ta starješica bila Dna Isabela Avilska. No prema našem se računu zvala Dna Marija Cimbron, izabrana 12. VIII. 1562. Toga je dana prestala služba Dne Isabele Davila ili de Avila.

je bio svršen, pa nisam razbijala glave. Pomolim se i preporučim Gospodinu, neka mi bude u pomoći, i mome ocu sv. Josipu, neka me opet dovede u svoju kuću, te mu prikazah ono, što ću podnijeti. I veoma zadovoljna, što mi se nudi učiti, da mogu trpjeti za Njega i da mu mogu služiti, pođem na put. Držah, da će me odmah baciti u tamnicu.[165] No čini mi se, da bi mi to bilo dalo mnogo zadovoljstva, jer ne bih ni s kim govorila i malko bih se odmorila u samoći. To mi je trebalo, jer me je izmorio toliki saobraćaj s ljudima.

12. Kad stigoh i ispričah se starješici, ona se malko umiri. A sve se redovnice obratiše na provincijala.[166] da dođe te se čitav spor riješi pred njim. Kad on dođe, pođem pred sud, i to veoma zadovoljna, da ću nešto trpjeti za Gospodina. U ovom slučaju nisam mogla naći ništa, čim bih se ogriješila o Njegovo Veličanstvo ili o svoj Red. Naprotiv sam se trudila iz petnih žila, da Red pomnožim, pa bih zato bila rado i umrla. Sva je moja želja išla za tim, da se izvršuje (Pravilo) najsavršenije. Sjetih se onoga suda, gdje se sudilo Kristu, pa vidjeh, da prema njemu moj nije bio ništa. Priznadoh svoj grijeh, kao da sam veoma mnogo skrivila. A tako se i činilo onome, koji nije poznavao ove razloge. Provincijal mi dade strogi ukor, ako i ne onako oštro, kao što je iziskivao prekršaj i optužbe, što su mnogi iznosili provincijalu. Ja se nisam htjela opravdavati, jer sam se na to već bila odlučila. Zamolili samo (provincijala), neka mi oprosti i kazni me te neka mi ne bude neprijazan.

13. Vidjela sam dobro, u nekim su me stvarima odsuđivali nevinu. Jer su iznosili, da sam osnovala samostan, samo da dođem do ugleda, da se govori o meni i tome slično. No u drugim su stvarima, razabrah jasno, govorili istinu, to jest da sam gora od drugih, da nisam obdržavala velike redovne stege, što se obdržava u onoj kući, pa kako mislim obdržavati u drugom samostanu sa strožom stegom, da sablažnjujem puk i izmišljam novotarije. Ništa me nije smućivalo ni žalostilo, premda sam pokazivala, da sam žalosna, eda se ne pričini, da ne marim za ono, što mi govore. Napokon mi naloži provincijal, da se ispričam pred redovnicama, pa to i moradoh učiniti.

14. U sebi sam bila mirna, a Gospodin mi je pomagao. Zato se opravdah tako, te provincijal ni drugi nazočni nisu imali razloga, da me odsude. Poslije se razgovorih s provincijalom nasamo jasnije. On se posve zadovolji i obeća mi, ako se sve dobro razvije i grad smiri, da će mi dopustiti, te se vratim u svoj samostan. Jer je uzrujanost u svem gradu bila zbilja veoma velika, kao što ću sada pripovijedati.

15. Dva ili tri dana nakon osnutka samostana sakupiše se neki gradski vijećnici i suci i kaptol te izjaviše složno, da se nikako ne smije pristati na

---

[165] Prema toj slutnji Svetičinoj, što je donekle potkrepljuje ne baš čvrsta predaja samostana, doumiše neki, da je M. Terezija navečer 24. VIII. 1562. bila nekoliko sati u zatvoru Utjelovljenja, čini se, da je to bez ikakvog osnova. Svetičina je sestrična Marija Krstiteljica živjela onda u samostanu. Ona kaže, da je njezina tetka tako lijepo, milo i rječito razložila svoj postupak, te je starješica pristala i dala joj vrlo dobru večeru (Memor. Histor. 1. R. n. 101.). Prije nego će Svetica poći u novi samostan, kaže Julijan Avilski: »pomoli se Presvetom Sakramentu i preporuči mu one nove biljke te ih preporuči i izruči Bogu i gospodinu sv. Josipu i pode u Utjelovljenje, a ja s njom kao štitonoša i kapelan« (Vida de S. Tereresa. II. c. VII.)

[166] O. Anđela de Salazar.

novi osnutak, jer bi tim očito trpjelo opće dobro. Treba ukloniti presveti Sakramenat (iz samostana) i ne smije se nipošto dopustiti, da se razvija dalje (samostan). Pozvaše sve Redove, neka pošalju na sastanak svaki po dvojicu učenjaka, da ih upitaju, što misle o tom. Neki su od njih šutjeli, neki odsuđivali. Napokon uglaviše, da se mora odmah dokinuti. Samo jedan presentat iz Reda sv. Dominika nije bio protivan samostanu, nego se protivio, da samostan bude siromašan.[167] On reče, da se ta stvar ne može riješiti tako na laku ruku. Treba je dobro prosuditi. A zato ima vremena. To je biskupov posao. Navede i druge takve razloge. To je i te kako koristilo. Bila je sreća, da se u ovoj bjesnoći nisu odmah latili posla. Rasprava se napokon završila onako, kako je Gospodin htio, jer su svi malo mogli protiv njegove volje. Oni su iznosili svoje razloge i odavali dobru vjernost, pa nisu vrijeđali Boga. A uzrokovali su mnogo stradanja meni i svima, koji su se zauzimali za osnutak. Bilo ih je nekoliko, ali su pretrpjeli mnogo progona.

16. Narod je bio tako uzrujan, te se nije govorilo o drugom, a mene su svi odsuđivali. Sad su trčali k provincijalu, sad u moj samostan. Ja nisam razbijala glave zbog onoga, što su o meni govorili, kanda nisu ništa ni govorili. Samo sam se bojala, da će mi dokinuti samostan. To me je veoma peklo. Usto sam gledala, gdje gube povjerenje oni, što su mi pomagali, i mnogo moraju trpjeti. A što se o meni govorilo, još me je više veselilo. Da sam imala tvrđu vjeru, ne bih se bila ni malo uzrujavala. No nedostatak je bilo čega u jednoj kreposti dostatan, da uspava sve. Zato sam se veoma pojedala ona dva dana, dok su se u narodu držale spomenute skupštine. A kad sam se vrlo izmorila, reče mi Gospodin: Ne znaš li, da sam moćan? Zašto se bojiš? I zajamči mi, da se samostan neće dokinuti. To me veoma utješi. Obavijestiše Kraljevski Savjet, pa dođe nalog, da se pošalje izvještaj, kako se sve dogodilo.

17. Sad se započe velika parnica. Neki iz grada pođoše na dvor, pa moradoše poći neki i u ime samostana. No nisam imala novaca pa nisam znala, što da radim. Ali se poskrbi Gospodin, te mi o. provincijal nikad ne zabrani, da se ne zauzimljem za samostan. On je takav prijatelj svake kreposti, pa ako mi i nije pomagao, nije se htio ni protiviti pothvatu. Nije mi dopustio, da se vratim u samostan, dok ne vidi, kako će se sve svršiti. One su služavke Božje bile osamljene, pa sa više radile svojim molitvama nego ja svojim poslovanjem, premda je trebala velika marljivost. Gdjekad se činilo, da je sve propalo. Pogotovu dan prije nego će doći provincijal, kad mi naloži starješica, da se ne uplićem ni u što, to jest da se okanim svega. Utekoh se k Bogu i rekoh mu: »Gospodine, ova kuća nije moja. Načinjena je za Te. Sad se niko ne zauzimlje za nju, pa neka se zauzme Tvoje Veličanstvo«. Ostadoh mirna i bez ikakve muke, kanda me zamjenjuje cio svijet. I odmah držah, da je djelo zajamčeno.

18. Svećenik,[168] revni sluga Božji i prijatelj svake savršenosti, koji mi je vazda pomagao, pođe na dvor, da se zauzme za pothvat, i podnese mnogo

---

[167] O. Dominik Banjez. Na rubu izvornika napisa o. Banjez: »Bilo je to g. 1562. pri svršetku kolovoza. Ja se nađoh ondje i rekoh to mnijenje, Fr. Domingo Banes. A dok ovo potvrđujem 1575. 2. V. već je ova majka osnovala 9 samostana s velikom stegom«. Dobro je spomenuti, da je poput Banjeza mislio i opskrbnik. (Julian de Avila, Vida de S. Teresa, c.VIII.)

[168] M Gonzalo de Aranda, kako se veli.

truda. I onaj sveti vitez, što sam ga već spominjala, učini u ovom slučaju vrlo mnogo i pomože na svake ruke; pretrpje mnogo muka i progona, a svagda mi bijaše u svemu otac, pa je i sada. A onima, što su nas podupirali, uli Gospodin takvu gorljivost, te je svaki od njih ovu stvar uzeo tako pod svoju, kanda se radi o njihovoj časti i poštenju. A nije ih se ticalo više, van toliko, što su mislili, da se tim služi Gospodinu. Očito se pokazalo, da Njegovo Veličanstvo pomaže onom svećeniku i magistru, što sam ga već spominjala, a bio je među onima, koji su nam uvelike pomagali. Njega je biskup bio poslao sa svoje strane na veliku skupštinu, što se držala. Bio je sam protiv svih. Napokon ih utoli predloživši im neka sredstva. To bijaše dosta, da se uspregnu. Ali ih ne mogaše odvratiti, da ne stave opet odmah život na kocku, štono riječ, eda djelo unište. Ovaj spomenuti sluga Božji bijaše onaj isti koji je dao haljine novakinjama i postavio Presveti Sakramenat, pa je morao trpjeti mnogo progona.[169] Ta borba potraja gotovo po godine. No bilo bi preopširno potanko opisivati sve velike nevolje, što nas snađoše.

19. Ja sam se čudila, što je zloduh radio protiv slabih žena i kako su svi protivnici mogli misliti, da bi moglo nauditi toliko gradu samih dvanaest žena sa starješicom, jer ih više ne smije biti, a s tako strogim životom. Kad bi bila šteta ili zabluda, bila bi za njih same (redovnice). No ne vidim, kakva bi šteta mogla zadesiti grad. A oni su ih nalazili toliko, te su se opirali mirne savjesti. Da, dođoše i rekoše, bude li samostan imao dohodaka, da će ga trpjeti, pa neka se sve dalje razvija. Ja sam bila već umorna gledajući muku onih svih, što su mi pomagali, više od svoje muke, pa mi se činilo, da ne bi bilo zlo, kad bih dopustila dohotke, dok se primire ljudi, a kasnije ih dokinula. Kako sam zla i usavršena, pomišljala sam kadikad, da to možda hoće Gospodin, jer bez toga ne možemo nikako dokrajčiti. I već htjedoh sklopiti takav sporazum.

20. Već su pregovori bili započeti i ugovor se imao sklopiti. Noću mi prije toga reče Gospodin, dok sam obavljala molitvu, neka to ne radim. Stanem li jednom primati dohotke, neće nam kasnije dopustiti, da ih se odreknemo. I više drugih stvari. One mi se iste noći ukaže i sveti brat Alkantarski, koji već bijaše umro. A prije nego će umrijeti pisao mi, da poznaje protivnost i progon, što ga podnosim, pa se veseli, što je samostan osnovan uz taki otpor.[170] To je znak, da će se Gospodinu veoma mnogo služiti u tom samostanu, kad se zloduh toliko napreže, da osujeti djelo. Neka stoga nikako ne pristanem, da dobiva prihode. Tako me je nagovarao dva ili tri

---

[169] Gašpar Daza, koji je branio Sveticu i na jednoj sjednici Avilskoga Vijeća.

[170] Marni životopisac sv. Petra Alkantarskoga Marchese piše, da je Svetac nekoliko dana prije smrti u Arenas napisao pisamce sv. Tereziji po Gašparu Dazi. On ga je bio došao posjetiti i donio pismo Franje de Salcedo, koji mu je opisao oporbu u Avili protiv osnutka sv. Josipa i otpor protiv posvemašnjega siromaštva. Ribera kaže govoreći o jednom spisu sv. Petra Alkantarskoga: »Vidjeh i pismo, što ga je pisao Majci Tereziji od Isusa prošloga rujna. Pismo je široko samo četiri prsta, baš koliko je trebalo za ono, što je imao napisati. Naslov glasi: »Prevelikodušnoj i prepobožnoj Gđi, gđi Tereziji de Ahumada u Avili, koju neka Naš Gospodin učini sveticom«. (Vida 1. 1. c. XVII.) Ponizni se sin sv. Franjo nije dao nikako skloniti, da pripusti ikakav imetak u novom samostanu. On je dao čvrsti poduporanj svetoj Osnivačici i njezinu naumu da ne ublaži, već zasladi.

puta u listu dodajući, učinim li tako, da će se sve uraditi po mojoj želji. Već ga prije vidjeh dva puta nakon njegove smrti i veliku slavu, u kojoj je sjao. Zato se ne prestraših, van se veoma obradovah. Svagda mi se ukazivao u preobraženom tijelu, pun velike slave, pa je i mene obasjavala prevelika, kad sam ga gledala. Sjećam se, da mi je prvi put, kad ga vidjeh, ocrtao veliku radost, što je uživa. Među ostalim mi reče: »Srećna je bila pokora, što sam je vršio pa mi je pribavila ovoliku nagradu!«

21. No čini mi se, da sam o tom već ponešto kazala (v. gl. XXVII.), spominjem samo, da se ovaj put pokazao te mi samo rekao, da nikako ne smijem primiti dohodaka i (dodao) zašto neću da poslušam njegova savjeta. Nato je odmah iščeznuo. Ja se prestravih. Sutradan rekoh sve, što mi se desilo, onom vitezu, komu sam se u svemu utjecala, jer je on u tome najviše radio. Izjavih mu, da neću nikako pristati na pogodbu, da se dobivaju prihodi, pa neka se parnica razvija dalje. On je u tom bio mnogo čvršći od mene, pa se veoma razveselio. Kasnije mi reče, da se veoma nerado upustio u pogodbu.

22. Kad je sve bilo već u dobrom toku, eto ti opet nekoga, koji je revno služio Bogu i prožet bio dobrom gorljivošću. On predloži, neka se ta stvar preda u ruke učenjacima. S njim se složiše i neki od onih, što su mi pomagali, pa zapadoh u veliki nemir. Taj je zamršaj zamrsio zloduh, pa ga je bilo najteže od svih razmrsiti.[171] U ovomu mi pomože Gospodin. Ne može se sve ukratko opisati dobro, što se radilo u dvije godine, otkad je ova kuća započeta pa dok nije dovršena. A najteža je bila prva polovica prve godine i posljednja polovica.

23. Kad se grad malko primiri, zauze se za stvar veoma vješto onaj otac presentat dominikovac (o. Ibanjez), koji nam je pomagao. Nije on više boravio ondje, ali ga Gospodin dovede ovamo baš onda, kad nam je njegova nazočnost bila veoma korisna. I činilo se, da ga je Njegovo Veličanstvo dovelo samo zato. On mi reče kasnije, da nije imao zašto doći, van da je slučajno doznao (za našu parnicu). Ovdje ostade, dok je trebalo. Kad je opet odlazio, izradi već zgodnim načinom te naš otac provincijal dopusti, da ja i još nekoliko sestara pođemo u novi samostan, te ondje obavljamo službu Božju i poučavamo one, što su već bile ondje. Činilo se gotovo nemoguće, da će u tako kratko vrijeme dati tu dozvolu. Bila je za me najveća radost onog dana, kad dođođmo u novi samostan.[172]

---

[171] Ne može se ispitati, ko je nehotice zamrsio taj zamršaj. Ni Gracian ni Marija od sv. Josipa ne kažu ništa u svojim primjedbama. Čini mi se odviše pustolovno pripisati taj savjet o. Baltazaru Alvarezu, kao što učini D. Miguel Mir (S. Teresa t. I. p. 559.). Za tu predmnjevu nema dostatnih podataka. Mnogi pristadoše na to mnijenje kao sredstvo, da se pomire oprečne težnje jednih i drugih. No ne zna se ničije ime posebno.

[172] Bio je sklon provincijal o. Anđeo Salazar da podupire osnove Svetičine, ali zbog nekih poteškoća nije odmah mogao dopustiti, da prijeđe u samostan sv. Josipa. Ali napokon dopusti javnom ispravom od 22. kolovozu 1563., da ostanu trajno u preustrojenom samostanu Dna Terezija de Ahumada, Marija Ordonez, Ana Gomez i Marija de Cepeda. S obzirom na M. Tereziju potvrdi tu ovlast nuncij Cribelli u kolovozu 1564. Prema staroj predaji sv. Terezija prije nego će konačno prijeći u samostan sv. Josipa posjeti Djevicu Podzemlja u San Vincente, ondje se izu i bosa pode u samostan. G. 1836. propadoše

24. Prije nego uđoh u samostan pođem u crkvu, da se pomolim. Za molitve se nekako zanesoh i vidjeh Krista, koji me, pričini se, primi s velikom ljubavlju, metnu mi krunicu i zahvali mi na svemu, što sam učinila za njegovu Majku. Drugi put smo sve u koru obavljale (unutarnju) molitvu poslije Povećernjice. Ja vidjeh Našu Gospu u prevelikoj slavi s bijelim plaštem, pod kojim nas je, činilo se, sve zaštićivala.[173] Upoznah, kako će visoku slavu dati Gospodin redovnicama ove kuće.

25. Kad počesmo obavljati službu Božju, i puk postade veoma sklon prema ovom samostanu. Bi primljeno više redovnica, a Gospodin stade poticati one, što su nas najviše progonili, te nam postadoše veoma skloni i uzeše nam davati milostinju. I stadoše tako odobravati ono, što su kudili. Malo po malo se sasvim okaniše parnice i i priznaše, da sad vide, e je to djelo Božje, jer je Njegovo Veličanstvo htjelo da napreduje uza sve toliko protivljenje. I sad nema nikoga, ko bi mislio, da bi bilo bolje, kad bi se osnutak bio propustio. Ljudi nas opskrbljuju brižno milostinjom, pa nam je ne treba ni od koga iskati, van ih Gospodin potiče, te nam je šalju u kuću. Živimo tako, te imamo, što nam treba, a ufam se u Gospodina, da će vazda tako biti. Ta redovnica je malo. A budu li činile, što moraju, kako im Njegovo Veličanstvo daje milost zato, uvjerena sam, da neće trpjeti oskudice niti će komu biti teške ni dodijavati ikomu, jer će se Gospodin za njih skrbiti kao i dosada.

26. Za me je najveća utjeha, što sam ovdje medu dušama, koje su se tako odlučile od svega. Sav im je posao u tom, da shvate, kako će napredovati u službi Božjoj. Samoća im je utjeha, a teška im je i sama pomisao na posjete vanjskoga svijeta, pa bili to i vrlo blizi rođaci, ako im ne pomažu, da jače raspale u njima ljubav prema njihovu Zaručniku. Stoga u ovaj samostan i ne dolazi niko, van ko govori o tom. Drugi se ne mile redovnicama ni one njima. One ne poznaju drugoga jezika, van koji govori o Bogu. Zato i one ne razumiju ni njih ne razumije niko van oni, koji govore o Bogu. Mi držimo Pravilo Naše Gospe od Karmela, i to potpuno i bez ublaženja, kao što ga je potvrdio brat Hugo, kardinal Sv. Sabine g. 1248., V. godine vladanja Papa Inocenta IV.[174]

---

tolike predaje i časni običaji. Dotada se svake godine u onaj dan slavila obljetnica ovoga pobožnog čina Svetičina. Miraz što ga uze iz Utjelovljenja u novu kuću, bijaše slamnica, kostrijet od lančića, šiba i stara zakrpana haljina.

[173] U svim je našim samostanima bila po koja slika, koja je prikazivala to viđenje. Presveta Djevica Karmelska pokriva svojim bijelim plaštem sinove i kćeri novog Preustrojstva.

[174] Karmelsko Pravilo napisa sv. Albert, patrijar jerusolimski za stanovnike gore Karmela oko 1209. Ispita ga Kardinal Hugo a S. Caro i Vilim, biskup Prednje Sirije na želju sv. Šimuna Stocka, koji je želio od Sv. Stolice potanje razjašnjenje o nekim nejasnim točkama. Inoceot IV. razjasni, što je molio sv. Šimun te odobri Pravilo 1247. To je prava godina prema Bulariju rimskom, dok karmelski stavlja u g. 1248. Toga se drži i Svetica. Prema tome bi se moralo postiti od 14. rujna, od blagdana Uzvišenja sv. Križa pa do Uskrsa. Meso se ne smije jesti van da bi radi bolesti ili slabosti. G. 1432. ublaži znatno to Pravilo Eugen IV. i svede post na tri sedmična dana, a dopusti jesti meso onda, kad se ne posti. Sv. Terezija zavjetova to posljednje Pravilo, a nakana joj bijaše uspostaviti ono, što ga je odobrio Inocent IV. u svoj njegovoj čistoći i strogosti.

27. Mislim, da će biti dobro uložene sve pretrpljene muke. Premda je donekle strog način života, jer se meso ne jede izvan potrebe, posti se osam mjeseci, drže se i mnoge druge strogosti, što su propisane u prvotnom Pravilu, ipak se čini sestrama mnogo toga prelako, pa osim toga obdržavaju još mnogo drugih stvari, što nam se činilo potrebno za savršenije držanje našega Pravila. I ufam se u Gospodina, da će započeto djelo veoma dobro napredovati, kako mi je reklo Njegovo Veličanstvo.

28. I drugi je samostan, koji je osnovala spomenuta blaženica (Marija od Isusa, v. gl. 55.) podupro Gospodin milostivo. Sagrađen je u Alkali. Bilo je i tu jakog otpora, a ona je morala podnijeti velike muke. Znam, da se u njemu obdržava sva stega prema našemu prvotnom Pravilu. Dao Gospodin, da bude sve na njegovu slavu i hvalu i slavne Djevice Marije, koje odjeću nosimo. Amen.

29. Držim, da će se vaša milost srditi radi opširnog izvještaja, što sam ga ispričala ob osnutku ovoga samostana, a ipak je vrlo kratak prema mnogim poteškoćama i čudesima, što ih je pritom učinio Gospodin. Mnogo svjedoka može to posvjedočiti. Stoga za ljubav Božju molim vašu milost (o. Garciju Toledskoga), ako vam se i svidi da rastrgate ostalo, što je ovdje napisano, neka sačuva vaša milost. A poslije moje smrti dajte sestrama, koje budu ovdje. Jer će uvelike ohrabriti one, koje dođu, da služe Bogu, pa da se trse te ne propadne započeto, van sve više napreduje, kad vide, što je sve učinilo Njegovo Veličanstvo s pomoću tako zle i niske osobe, kao što sam ja. A jer je Gospodin na tako osobiti način htio pokazati da podupire te se samostan sagradi, čini mi se, da bi radila veoma zlo te bi Bog veoma strogo kaznio onu, koja bi stala mlohaviti savršenost, što ju je Gospodin ovdje započeo i obasipao milostima, te se drži tako ugodno. Iz toga se može lako vidjeti, da je obdržavanje te savršenosti sasvim snošljivo pa se može u miru držati. Usto je ovdje velika prilika, da mogu vazda živjeti u miru one, koje na samu žele uživati svoga Zaručnika Krista. Za tim moraju svagda ići i boraviti na samu s Njim samim. A ne smije ih biti više od trinaest.[175] Prema mnogim sam mnijenjima doznala, da je to najbolje. A iskustvo me je naučilo, da nije uputno te ih bude više, da se očuva duh, kakav je sada, te da žive od milostinje i bez prosjačenja. Neka zato sestre svagda vjeruju više onoj, koja je s tolikim mukama i molitvama mnogih osoba provela ono, što će biti najbolje. A da je to najbolje, može se vidjeti iz velikog zadovoljstva i veselja i male poteškoće, što smo ih imale ovih godina sve, otkad boravimo u ovoj

---

Dodat ćemo s o. Jeronimom od sv. Josipa, da je: »duh Božji dan sv. Osnivačici bio tako silan i gorljiv, te joj se činila premalena sva prijašnja strogost Pravila. Nije bila zadovoljna, da se u njezinoj Obnovi potpuno izvršuje, van dodade i druge dužnosti, i strogost veoma velike savršenosti, a to je bilo predziđe, da se očuva nepovredljivo izvršivanje toga Pravila. Dodade bosotinju, priprosto jelo, grubo odijelo, strogost kod spavanja, pokoru i šibanje, pa tako strogo obdržavanje posluha, siromaštva i poniznosti, te zajedno s odredbama Pravila čine jednu od najstrožih ustanova i načina života u Crkvi«. (Hist. del Carmen Descalzo, 1. IV. C.VII p.,636.).

[175] Svetica je kasnije ublažila to svoje mnijenje i dopustila u svojim kućama veći broj redovnica. U samostanu sv. Josipa nije bilo isprvice svjetovnjakinja, ali su pripuštene kasnije. Danas je broj bosonogih karmelaka u svakom samostanu dvadeset, ne brojeći one, koja zastupa mjesto sv. Terezije. Od njih je 18 korskih, a 3 bijelog pokrivača.

kući, a napokon iz mnogo boljega zdravlja, što ga ovdje uživamo više nego prije. A kojoj bi se sve to činilo prestrogo, neka baci krivnju na nedostatak duha, a ne na ono, što se ovdje obdržava. Jer i nježne osobe i boležljive mogu ovo podnositi veoma prijatno, jer imaju duba. A one nek idu u drugi samostan, u kojem će se spasiti prema svome duhu.

GLAVA XXXVII.

Pripovijeda o učincima, što su joj ostajali, kad bi joj Gospodin udijelio milost. S tim spaja veoma dobru pouku. Kaže, kako treba veoma cijeniti i nastojati da se dosegne volj koliko veći stupanj slave, pa da ni zbog kakvih muka ne zapuštamo dobara, koja su vječna.

1. Nerado govorim o milostima, što mi ih je Gospodin iskazao osim već spomenutih. A i prevelike su, te bi se moglo vjerovati, da ih je iskazao tako zloj osobi. No da poslušam Gospodina, koji mi je zapovjedio, i vaše milosti,[176] reći ću neke na njegovu slavu. Neka dade Njegovo Veličanstvo, da bude na korist kojojgod duši, kad vidi, kako je htio Gospodin pogodovati ovako bijednom stvoru. A što će istom raditi onima, koji su mu uistinu služili? Neka se stoga ohrabre svi, da omile Njegovu Veličanstvu, kad već u ovom životu daje takve zaloge.

2. Ponajprije treba znati, da u ovim milostima, što ih Bog daje duši, ima više ili manje slave. Jer kod nekih viđenja slava, slast i utjeha nadmašuju one, što ih daje drugda, tako te se samo čudim tolikoj razlici naslade već u ovom životu. Kadikad je tako velika naslada, što je daje Bog kod viđenja ili zanosa, te se čini, da se ništa više ne može poželjeti ovdje na zemlji. Zato duša i ne želi i ne moli za veće veselje. Gospodin mi je dao da upoznam, kako se uvelike razlikuje radost, što je uživaju na nebu jedni, od one, što je uživaju drugi. Stoga vidim dobro, da ni ovdje na zemlji nema određene mjere, kad se svidi Gospodinu te dade. Zato ni ja ne bih željela nikakve mjere u službi Njegova Veličanstva, već bih htjela upotrijebiti zato sav svoj život i sile i zdravlje. A ne bih rado svojom krivnjom izgubiti ni najmanje od većega užitka. I kad bi me zapitali, što bih voljela: trpjeti sve nevolje na svijetu do svršetka svijeta a onda zadobiti malko veću slavu, ili bez ikakve nevolje poći u malo nižu slavu, odgovorila bih, da bih mnogo više voljela primiti sve muke i nevolje, eda samo mogu uživati malko veću spoznaju veličina Božjih. Jer vidim, ko Boga više spoznaje, da ga više ljubi i hvali.

3. Ne kažem, da ne bih bila zadovoljna i držala se veoma srećnom, kad bih bila na nebu i na najnižem mjestu. Ta već sam imala mjesto u paklu, pa bi mi Gospodin već tim iskazao veliku milost. Da, neka se samo svidi Njegovu Veličanstvu, da me pusti u nebo, a neka ne gleda na moje velike grijehe. Kažem samo, kad bih mogla i kad bi mi Gospodin dao milost te mnogo trpim, stajalo me ne znam koliko, ne bih rado svojom krivnjom ništa izgubiti. Jadna li sam ja, koja sam tolikim grijesima bila već sve izgubila!

4. Treba također zapamtiti, da je od svake milosti, što mi ju je Gospodin iskazivao viđenjem ili objavom, ostajao mojoj dusi veliki dobitak, a kod nekih je viđenja ostajalo veoma mnogo. Kad bih vidjela Krista, ostajala mi je utisnuta njegova prevelika ljepota, pa je imam i dan današnji. Zato bi bilo dosta, da sam ga vidjela samo jednom. A koliko više, kad mi je Gospodin toliko puta iskazao ovu milost! Ostade mi od toga prevelika korist, i to ova. Imala sam preveliku pogrješku, koja mi je uzrokovala velike štete: kad bi mi koja osoba bila sklona pa mi se svidjela, ja bih je tako zavoljela, te me je pamet baš uvelike silila, da mislim na nju. Nisam dakako imala nakane, da vrijeđam Boga, ali sam se veselila, kad bih je vidjela i mislila na nju i gledala lijepa svojstva, što ih ima. Bilo je to veoma štetno, pa mi je veoma naudilo

[176] Oo. Dominika Banjeza i Garciju Toledskoga.

duši. A kad vidjeh veliku ljepotu Gospodnju, ne vidjeh više nikoga, ko bi mi se prema njemu sviknuo ili me obuzeo. Kad bih malko uprla oči u sliku, što mi je u duši, ostala bih sasvim slobodna. Otada mi se gadi sve, što vidim, prema krasotama i dražestima, što sam ih gledala na svom Gospodinu. Nema ni znanja ni ikakva užitka, do kojega bih i malo držala, isporedi li se sa slušanjem jedne jedine riječi, a kamo li toliko riječi iz onih božanskih usta. I dok Gospodin ne dopusti, da me radi mojih grijeha ostavi ovo sjećanje, držim, da niko drugi ne može tako obuzeti moju pamet, te ne bi ostala slobodna, čim se malko sjetim svoga Gospodina.

5. Dogodi mi se evo ovo s jednim ispovjednikom. Svagda veoma ljubim one, koji vode moju dušu. Smatram ih doista zamjenicima Božjim, pa mi se čini, da im iskazujem više ljubavi. Sama sam živjela u sigurnosti, pa sam im iskazivala prijaznost. No oni se kao bogobojni i pobožni sluge Božji pobojaše, da bih mogla prionuti uz njih te se dati privezati pa i svetom ljubavi prema njima. Zato su se pokazivali neprijazni prema meni. To je bilo onda, kad sam se već bila tako podložila, da ću ih slušati. Prije ih nisam baš toliko ljubila. Ja sam se sama u sebi smijala videći, kako se varaju. Istina, ne rekoh im uvijek jasno, kao što sam držala u sebi, da nisam vezana ni uz koga. Ali ih primirih. A što me bolje upoznaše, vidješe dobro, koliko sam dužna Gospodinu. Međutim su te bojazni za me gojili vazda na početku. Obuze me mnogo veća ljubav i pouzdanje u ovoga Gospodina gledajući ga, jer sam gotovo neprestance s njim drugovala. Vidjela sam, ako i jest Bog, da je i Čovjek, koji se ne straši ljudskih slabosti, jer poznaje našu bijednu narav, podložnu mnogom padanju radi prvoga grijeha, koji je On došao izliječiti. Ako i jest Gospodin, mogu postupati kao s prijateljem; jer dobro vidim, da nije poput onih, što ih ovdje držimo gospodom, a sve im je gospodstvo u patvorenom ugledu. S njima se može govoriti samo u određene sate, i to mogu ugledne osobe. Ima li kakav siromašak kakvoga posla, treba okolišati, tražiti milosti i mučiti se, da uzmogne o tom govoriti. A istom, ako imaju posla s kraljem! Tu već nemaju pristupa siromasi i neplemići. Koji nisu plemići, moraju ispitivati, koji su najpouzdaniji. A to nisu jamačno oni, što ih svijet drži pod nogama. Oni govore istinu, jer se ništa ne boje niti se moraju bojati. Nisu oni za kraljevski dvor, jer ondje ne smiju slobodno govoriti nego šutjeti ob onom, što im se čini zlo. Da, ne smiju na to ni pomisliti, da ne padnu u nemilost.

6. O Kralju slave i Gospodine svih kraljeva! Tvoje kraljevstvo nije utvrđeno šipčicama, jer nema svršetka! Kod Tebe ne treba posrednika. Ko te samo pogleda, odmah vidi, da si Ti jedini dostojan, da te zovemo Gospodinom. Ti pokazuješ svoje Veličanstvo tako, da ti ne treba pratnje ni straže, eda upoznaju, da si Kralj. Ako li je ovdje kralj sam, slabo će se poznati po sebi. Ako i bude baš htio, da ga poznaju kao kralja, neće mu vjerovati, jer nema više nego drugi. Treba prije vidjeti, pa će mu se vjerovati. Zato mu je potreban onaj patvoreni ugled; jer ne bi do njega držali ništa, kad ga ne bi imao, budući da se po njemu ne vidi, da je moćan, već mu od drugih mora doći ugled. O Gospodine moj, o Kralju moj, kad bih sada mogla predočiti veličanstvo, što ga imaš! Nije moguće ne vidjeti, da si sam u Sebi veliki Vladar! Jer se zadivi ko pogleda to veličanstvo. No više se čudi, Gospodine moj, ko gleda onu tvoju poniznost i ljubav, što je iskazuješ bijednici, kao što sam ja. O svemu se može s Tobom raspravljati i govoriti po miloj volji, kad mine prvi strah i bojazan, što se vidi Vaše Veličanstvo. Ostaje samo veći strah, da te ne bi uvrijedili. Ali ne strah od kazne, Gospodine moj, jer se do

toga ne drži ništa, ako se isporedi sa strahom, da bi izgubili Tebe.

7. Ovo su uz ostale velike koristi, što ostaju u duši od toga viđenja. Ako je od Boga, poznaje se po učincima, kako duša ima svjetlost. Jer, kako rekoh već često, Gospodin želi, da bude u tami i ne vidi te svjetlosti. A onda nije čudo, ako se veoma boji duša, koja vidi, da je tako zla kao ja. Sad sam istom osam dana bila tako u tami, te se činilo, da nemam i ne mogu imati nikakve spoznaje ob onom, što dugujem Bogu. Ne sjećah se više primljenih milosti, već mi duša bijaše kao zaluđena i obuzeta ne znam čim ni kako. Nisam imala zlih misli, ali sam za dobre bila tako nesposobna, te sam se smijala sama sebi i uživala gledajući kukavštinu duše, u kojoj Bog ne djeluje neprestance. Ona vidi dobro, da nije bez Njega u tom stanju, jer tu nije kao kod onih velikih muka, što ih, rekoh, gdjekad podnosim. Ah ni ovdje neće da bukne oganj ljubavi Božje, premda duša loži drva i sa svoje strane čini ono malo, što može. Veliko je milosrđe Božje, da se vidi dim, jer se iz toga razabira, da oganj nije sasvim ugašen. Sam ga Gospodin opet raspiri. Sve ako duša onda razbija glavu pušući i ložeći drva, čini se, da sve gasi još više. Mislim ,da je tu najbolje priznati sasvim, da ne može sama po sebi ništa te se, kako već rekoh, baviti drugim zaslužnim djelima. Možda naime Gospodin oduzimlje duši molitvu baš zato, da se bavi tim djelima i spozna iz iskustva, kako malo može sama po sebi.

8. Danas sam se zaista obradovala Gospodinu i usudila se da se potužim Njegovu Veličanstvu. Rekoh mu: »Kako to, Bože moj, nije li dosta, da me zadržavaš u ovom bijednom životu i da iz ljubavi prema Tebi prolazim i želim živjeti, gdje mi je sve zapreka, da ne uživam Tebe; gdje moram jesti, spavati, baviti se poslovima i općiti sa svima? I sve to trpim iz ljubavi prema Tebi, jer Ti dobro znaš, Gospodine moj, da je to za me najveća muka. I Ti mi se sakrivaš i ono malo časaka, što mi preostaju, da uživam Tebe? Kako se to slaže s tvojim milosrđem? Kako to može trpjeti ljubav, kojom me ljubiš? Kad bih se ja mogla sakriti, Gospodine, pred Tobom, kao što se Ti sakrivaš preda mnom, mislim i držim, da to ne bi trpio iz ljubavi, kojom me ljubiš. Ali si Ti svagda sa mnom i vazda me gledaš. Ne može se to podnijeti, Gospodine moj! Molim te, prosudi, da se time muči ona, koja te toliko ljubi«.

9. Rekoh mu to i štošta drugo, premda sam već prije shvatila, da je za me bilo preblago mjesto, što je već bilo pripravljeno, u paklu, prema onom što sam zaslužila. Ali kadikad ljubav tako premaši, te ne osjećam sama sebe, van se sasvim dadem na takve tužbe. A sve to Gospodin podnosi od mene. Slava i hvala tako dobrom Kralju! Približimo se tako drsko k zemaljskim kraljevima! Ne čudim se, što se ne usuđujemo govoriti sa zemaljskim kraljevima. Pravo je, da se bojimo njih i gospode, koja se prikazuju kao glavari. No sad je već svijet takav, te bi ljudi morali dulje živjeti, da nauče sve tačke i novosti i načine pristojnosti, ako bi već htjeli upotrijebiti nešto života u službi Božjoj. Ja se križam, kad gledam, što se zbiva. Zbilja nisam znala, kako ću živjeti, kad dođoh ovamo (u sv. Josip Avilski). Jer se ne uzimlje za šalu, ako s neopreza ne postupaš s ljudima mnogo obzirnije, nego zaslužuju, van to posve ozbiljno drže za uvredu, pa se treba ispričavati, da niste imali zle nakane kod neopreza. A Bože daj, da vam još vjeruju.

10. Opet kažem: doista nisam znala, kako ću živjeti; jer se jadna duša muči i kini. U jednu ruku vidi, gdje joj zapovijedaju neka joj se sva misao bavi

Bogom, i da se mora baviti Njime, eda se izbavi iz mnogih pogibli. U drugu vidi, da toga ne izvršuje, eda ne izgubi ništa od tih svjetovnih udvaranja pod prijetnjom, da ne da prilike, te se razočaraju oni, koji svoju čast stavljaju u te tričarije. Mučila sam se i nikad se nisam mogla dosta ispričati. Uza svu se pomnju nisam mogla očuvati od mnogih pogrješaka u tom, jer, rekoh, do toga ne drži svijet malo. A je li istina, da smo ispričane mi u Redovima, koje imamo pravo, da budemo ispričane? Nipošto, jer kažu, da bi samostani imali biti dvor, gdje se uči dvorska pristojnost. Ja ne mogu zbilja toga pojmiti. Mislila sam, da je možda rekao koji svetac, da samostan mora biti visoka škola, gdje se uče oni, što žele biti nebeski dvorjanici, a ljudi su to shvatili naopako. Jer ja ne znam, kako bi se čovjek, koji se posve pravo mora trsiti, da neprestano zadovoljava Boga i mrzi na svijet, kako bi se, rekoh, mogao trsiti toliko, da zadovoljava one, što žive u svijetu u tim stvarima, koje se toliko puta mijenjaju. Kad bi se to dalo naučiti najednom, još kako tako. No potrebna je već učiteljska stolica za same naslove listova, gdje će se, što no riječ, učiti, kako ih treba davati. Eto, sad treba ostaviti prostora na jednoj strani, sad na drugoj. Nekoga prije nisi zvao ni velemožni, sad ga moraš zvati blagorodni.[177]

11. Ne znam, kamo to konačno vodi. Nema mi još pedeset godina,[178] a vidjela sam već u životu toliko promjena, te se ne znam snaći. A što će raditi oni, koji se sad rađaju, pa će živjeti mnogo godina? Doista mi je žao duhovnih ljudi, što moraju boraviti u mjestu radi svetih svrha, jer u njemu nose strašan križ. Kad bi se mogli svi dogovoriti i postati neznalice u tim znanostima te željeti, da ih drže neznalicama, otresli bi se velikog tereta.

12. No u kakve se besmislice upustih! Mjesto da raspravljam o veličinama Božjim, stala sam govoriti o niskim stvarima svjetovnim. Gospodin mi je udijelio milost te sam ostavila svijet, pa se želim raskrstiti s njim. Neka se tu snađu oni, što se s tolikom mukom drže tih ništetnosti. Bože moj, da ih ne budemo plaćali u drugom životu, koji je bez promjena. Amen.

[177] U vrijeme sv. Terezi je bijahu već dotle doprli, u dvorskom vladanju i tričarijama, da su se vitezovi izazivali na dvoboj radi njih. Stoga Filip II. izdade pravilnik o tim učtivim naslovima. Zapravo ne učini Filip Bog zna što, jer su i njegovi nasljednici morali popravljati takove zloporabe!

[178] Rodila se Svetica 28. ožujka 1515., a ovo je napisala na početku

GLAVA XXXVIII.

U njoj pripovijeda o nekim velikim milostima, što joj ih je Gospodin iskazao. Pokazao joj je neke nebeske tajne, pa druga viđenja i objave, što se svidjelo Njegovu Veličanstvu, da ih vidi ona. Spominje učinke, koje su joj ostavljale te milosti, pa korist, što je ostala njezinoj duši.

1. Jedne mi je noći bilo tako slabo, te sam se htjela ispričati, da ne obavljam unutarnje molitve. Uzmem ružarij, da molim naustice nastojeći, da ne saberem razuma. Ipak sam bila sabrana izvana u bogomolji. Kad Gospodin hoće, malo koristi to nastojanje. Tako sam molila veoma malo, kad li me spopadne duhovni zanos tako snažno, te nisam mogla odoljeti. Učini mi se, da sam uznesena na nebo. Ondje vidjeh prve osobe svoga oca i majku. I dok bi ko mogao izmoliti Zdravo Marijo, ugledah u tako kratko vrijeme tako velike stvari, te sam bila sva izvan sebe, jer mi se ta milost činila prevelika. Rekoh, da je to trajalo tako kratko vrijeme. Možda je i duže. Ali se čini, da veoma malo. Pobojah se, da to nije tlapnja, premda mi se nije činilo tlapnjom. Ne znadoh, što bih radila, jer sam se stidjela s tim ići k ispovjedniku. I to čini mi se, ne iz poniznosti, van jer sam mislila, da će me ismijati i reći mi: »Vidiš ti sv. Pavla ili sv. Jeronima, koji gleda nebeske stvari!« No baš stoga, jer su ovi slavni sveci gledali slične stvari, još sam se više bojala pa sam samo gorko plakala, jer mi se činilo, da ne mogu sama sebi pomoći. Napokon, ako mi je i bilo teško, pođem k ispovjedniku, jer se nisam nikad usuđivala, ako mi je i bilo teško govoriti, da mu ikad išto zatajim, radi velikoga straha, da ne budem prevarena. Kad me ispovjednik vidi onako izmorenu, utješi me i rekne mi mnogo dobra, da me oslobodi od muke.

2. S vremenom mi se događalo, a i sad se kadikad događa: Gospodin mi je pokazivao sve veće tajne. Nije nikako moguće niti duša ima pomoći da vidi više, nego joj se pokaže. Zato nisam ni ja gledala više, nego mi je Gospodin htio svaki put pokazati. A bilo je toliko, što sam gledala, da je i najmanje od onoga bilo dostatno, te se duša začudi i veoma okoristi, pa malo cijeni i drži do svih stvari ovoga života. Rado bih razložiti nešto i od najmanjega, što sam upoznala. No kad promišljam, kako bi to moglo biti, nalazim, da je nemoguće. Ne može se ni s čim isporediti ni razlika između svjetlosti, što je ovdje gledamo, od one, što se ovdje pokazuje, gdje je sve svjetlost, jer se čini, da je prema njoj i svjetlost sunca preblijeda. Ukratko, ni najbujnija mašta ne može doseći dotle, da naslika ili nacrta, kakva je ova svjetlost ili išto od onoga, što mi je Gospodin dao da upoznam. Usto mi je dao i tako golemu nasladu, te se ne može izreći. Jer tu uživaju sva sjetila u tako visokom stupnju i tako ljupko, te se to ne može opisati. Zato je najbolje i ne govoriti više.

3. Jednom sam tako gledala više od jednoga sata. Činilo se, da se Gospodin ne udaljuje od mene, pa mi pokaza divne stvari. I reče mi: Gledaj, kćeri, što gube oni, koji su protiv Mene. Ne propusti, da im to ne rekneš. Oj, Gospodine, kako malo pomaže moja riječ kod onih, što ih zasljepljuju njihova djela, ako ih ne prosvijetli Vaše Veličanstvo! Nekima si Ti dao svjetlost pa su se okoristili spoznajom Tvojih veličina. Ali oni vide. Gospodine moj, da si ih pokazao tako zlu i bijednu stvoru, te moram uvelike držati do toga, ako mi iko ikada uzvjeruje. Blagoslovljeno budi Tvoje ime i

milosrđe, jer sam barem ja u svojoj duši vidjela očiti boljitak. Odonda bi ona htjela svagda biti ondje i ne vraćati se u život, jer mi ostade veliki prezir svega zemaljskoga. Čini mi se, da je sve to smeće, pa vidim, kako je nisko naše zanimanje, kako uz to prianjamo.

4. Kad sam bila kod one gospođe, o kojoj sam govorila,[179] bolovala sam od srčane bolesti. Kao što već rekoh, bila je bolest prije veoma žestoka, a sad nije više. Gospođa je bila veoma ljubezna, pa mi jednom dade pokazati nakite od zlata i dragulja, što ih je imala veoma dragocjenih. Među njima je bio i ures od alemova, koje su veoma cijenili. Mislila je ona, da će me to razveseliti. Ja sam se smijala u sebi i žalila gledajući, što ljudi cijene. Sjećala sam se, što je za nas sačuvao Gospodin. I mislila sam, kako bi mi bilo nemoguće držati išto do tih stvari, sve kad bih sama htjela i nastojala, dok mi Gospodin ne oduzme sjećanje na druge dragocjenosti. Veliko je to gospodstvo u duši, tako veliko, te ne znam, hoće li ga ko shvatiti, vau da ga sam posjeduje. To je prava i naravska lišenost, jer je bez našega truda. Sve radi Bog. Njegovo Veličanstvo otkriva istine tako, te se duboko utisnu u dušu, pa se vidi jasno, da nismo mogli tako u kratko vrijeme steći spoznaju tih istina.

5. Ostade mi sasma malo straha od smrti, koje sam se vazda veoma bojala. Sad mi se ona čini sasvim laka za onoga koji služi Bogu, jer se u jedan čas duša vidi izbavljena iz svoje tamnice i stavljena u mir. Bog podiže u zanosu duh i pokazuje mu tako uzvišene stvari. Čini mi se, da je to veoma slično izlasku duše iz tijela. U tren oka se duša vidi onda u svemu tome dobru. Ostavimo boli kod toga rastanka, jer do njih treba malo držati. A koji zbilja ljube Boga i odreknu se stvari ovoga života, moraju blaže umrijeti.

6. A čini mi se, da sam se uvelike okoristila, jer sam upoznala našu pravu domovinu i vidjela, da smo ovdje samo putnici. A velika je stvar vidjeti ono, što je gore, i znati, gdje ćemo poslije živjeti. Hoće li ko da putuje u zemlju, gdje se kani naseliti, veoma mu olakšava poteškoće, što ih podnosi na putu, ako upozna, da će u onoj zemlji boraviti u velikom pokoju. Tako se olakšava i promatranje nebeskih stvari i težnja, da naš boravak bude ondje. To je veliki dobitak, jer samo promatranje neba sabira dušu dok promišlja, kako joj je Gospodin htio pokazati nešto od onoga, što je ondje. Gdjekad mi se dešava, da me prate i tješe oni, što žive ondje gore. Čini mi se, da su oni zaista živi, a oni, što žive ovdje, da su tako mrtvi, te mislim, da čitav svijet nije sa mnom u društvu, pogotovu kad navale one žestine.

7. Onda mi se sve, što gledam tjelesnim očima, pričinja san i šala. A što sam vidjela duševnim očima, ono mi želi duša. A jer to gleda još daleko, to joj je umiranje. U kratko, to je jedna od najvećih milosti, što ih Gospodin iskazuje duši u takvim viđenjima, jer joj tim pomaže, a pogotovu da nosi teški križ, ako je naime ništa na svijetu ne zadovoljava i sve joj je suprotivno. I kad Gospodin ne bi dao, da ga zaboravi gdjekad, premda ga se opet sjeti, ne znam, kako bi mogla živjeti. Blagoslovljen i hvaljen bio na vijeke vjekova. Kad se već Njegovu Veličanstvu svidjelo, da upoznam donekle tako velika dobra i počnem ih nekako uživati, neka milostivo očuva radi Krvi, što ju je za mene prolio njegov Sin, te mi se ne dogodi kao Luciferu, koji je svojom krivnjom sve izgubio. Neka toga ne dopusti radi svoje ljubavi, jer se kadikad i te kako bojim. Ipak mi u drugu milosrđe Božje

[179] Dna Lujza de la Cerda.

ulijeva stalno pouzdanje, kad me je već izvuklo iz toliko grijeha, da mi neće uskratiti svoje ruke ni pustiti, da propadnem. Molim vašu milost, da mu se za to uvijek moli.

8. No spomenute milosti po mojem mnijenju nisu onako velike kao milost, o kojoj ću sad govoriti, radi mnogih razloga i velikih dobara, i velike jakosti, što mi ostade u duši. Ali ako se svaka milost promotri sama za se, tako je velika, te se ne može ni s čim isporediti.

9. Bilo je to jednoga dana uoči Duha Svetoga. Bijah se poslije mise sklonila u mjesto, gdje sam često molila naustice. Počnem čitati iz jednoga Kartužanina o tom blagdanu.[180] Tu nađem nabrojene znakove, koje moraju imati početnici, napredni i savršeni, da upoznaju, je li s njima Duh Sveti. Kad pročitah o ta tri stanja, učini mi se po dobroti Božjoj koliko mogoh razumjeti, da je svakako sa mnom (Duh Sveti). Stanem ga hvaliti, ali se sjetim, da sam to i drugda čitala, ali mi je sve to nedostajalo. Vidjela sam to veoma dobro, a i sada sam shvatila u sebi nešto protivno onome i upoznala, kakvu mi je veliku milost udijelio Gospodin. Stanem stoga promatrati mjesto, eto sam ga bila zaslužila u paklu radi svojih grijeha, i uvelike hvaliti Boga, jer mi se činilo, da ne poznajem svoje duše, videći kako se promijenila. Dok sam to razmatrala, obuze me velika žestina, da nisam ni znala povoda. Učini mi se, da će mi duša odletjeti iz tijela, jer se nije mogla uspregnuti sama u sebi, niti se držala sposobnom da se nada tolikom dobru. Žestina je bila tako golema, te nisam mogla odoljeti. Činilo mi se, da se razlikuje od onih, što sam ih imala drugda. Nisam shvatala, što ima duša, ni što hoće, kad je tako uzbunjena. Naslonim se, jer se nisam mogla održati ni sjedeći, budući da mi je bilo ponestalo sve naravske snage.

10. U tom stanju vidim nad glavom goluba, veoma različna od zemaljskih. Nije imao pera, već krila od školjčica, koja su širila od sebe veliki sjaj. Bio je velik, veći od goluba. Čini mi se, da sam čula šum, koji je uzrokovao krilima. Lebdio je tako, dok bi izmolio Zdravo Marija. Duši je bilo tako, te je sama sebe izgubila, a izgubi i goluba s vidika. Duh mi se smiri uz tako dobrog gosta. Po mojem ga je mnijenju tako čudesna milost morala uznemiriti i prestrašiti; a kad je poče uživati, nestade straha, a nastade mir s užitkom, dok ostadoh u zanosu.

11. Bila je prevelika slava toga zanosa. Za Duhove ostah većinom tako izvan sebe i luda, te nisam znala, što bih radila ni kako bih u sebi zadržala toliku blagodat i milost. U velikom unutarnjem užitku, štono riječ, nisam više ni čula ni vidjela. Od onog dana upoznah, da mi je izvanredno narasla ljubav prema Bogu, a kreposti se mnogo više utvrdile. Blagoslovljen i hvaljen bio dovijeka. Amen.

12. Drugi put vidjeh ovoga istog goluba nad glavom jednog oca iz Reda sv. Dominika.[181] Samo mi se pričini, da se još više šire zrake i sjaj istih onih krila. Nagoviješteno mi je, da će (onaj otac) privesti duše k Bogu.

---

[180] Život Kristov napisa latinski Ludolf Saski, a na španjolski ga prevede za kardinala Cisnerosa Ambrozij Montesinas. Prvo izdanje bi tiskano u Alcalá de Henares 1502.—1503. Montesinas dade djelu naslov Vita Christi Cartuxano. Djelo je razdijeljeno na dva dijela bilo poznato kao prvi i drugi Kartužanin, a kad se govorilo o obama — Kartužani (Cartujanos).

[181] . Fra Petra Ibanjeza, piše o. Gracian

13. Drugi put vidjeh Našu Gospu, gdje prebijeli plašt stavlja na presentata toga istog Reda,[182] o kojem je bila riječ već nekoliko puta. Ona mi reče, da mu daje onaj plašt radi službe, što joj je učinio, pomažući, da se napravi ona kuća, u znak da će odsele sačuvati u čistoći njegovu dušu pa da neće više pasti u smrtni grijeh. Držim za stalno, da je tako i bilo, jer je malo godina poslije toga umro. A svoj je preostali život proživio tako pokornički, a umro je tako sveto, te se o tom ne može ni posumnjati, koliko se može razumjeti. Reče mi jedan redovnik, koji je bio kod njega na smrti, da mu je rekao prije nego će izdahnuti, e je sa Sv. Tomom. Preminu veoma radosno i želeći živo, da ode iz ovoga progonstva.[183] Kasnije mi se nekoliko puta ukazao u velikoj slavi i saopćio mi mnogo stvari. Toliko je obavljao molitvu, te je nije mogao izostaviti ni na smrtnoj postelji, kad je htio radi slabosti, jer je imao mnogo zanosa. Pisa mi malo prije smrti, kakvo je sredstvo upotrebljavao; jer bi ostao dugo vremena u zanosu, kad bi svršio misu, a ne bi to mogao zapriječiti. Na koncu mu dade Gospodin nagradu za veliku revnost, s kojom mu je služio za svega života.

14. Već sam nekoliko puta spomenula rektora Družbe Isusove.[184] Vidjela sam nešto od velikih milosti, što mu ih je Gospodin udijelio; ali ovdje ne pripovijedam, da ne bude preopširno. Spomenut ću samo, da ga je snašla jednom velika tegoba, jer su ga veoma progonili, pa je bio tužan i žalostan. Slušajući jednom misu ugledam Krista na križu kod podizanja Hostije. Prozbori mi nekoliko riječi, što ću mu reći za utjehu. Usto i drugo, da se upozori, što će se dogoditi, i predoči, što je On pretrpio za njega, pa da se pripravi na trpljenje. To ga veoma utješi i hrabri. A poslije se dogodi sve, kao što mi je Gospodin rekao.

15. Velike sam stvari gledala o članovima Reda ovoga oca, to jest Družbe Isusove, mislim o svemu Redu zajedno. Vidjeh ih kadikad na nebu s bijelim zastavama u rukama. A kako rekoh, vidjeh o njima i druge veoma divne stvari. Zato veoma poštujem taj Red, jer sam mnogo općila s njegovim članovima te vidim, da se njihov život slaže s onim, što mi je Gospodin objavio o njima.

16. Dok sam jedne večeri obavljala molitvu, prozbori mi Gospodin nekoliko riječi i podsjeti me njima, kako sam rđav život provodila. Te me riječi zastidješe veoma i zadadoše muku. Ako i nisu oštre, uzrokuju osjećaj i muku, koja ruši. I jedna nam jedina takva riječ više pomaže, da upoznamo sami sebe, nego da mnogo dana promatramo svoju bijedu; jer nam tako ukleše istinu, te je ne možemo više nijekati. Predoči mi (Gospodin), kako sam prije tako tašto ljubila stvorove, i reče mi, da moram veoma držati do toga, jer je sad namijenjena Njemu tako loše upotrebljavana ljubav, kao što je moja, i On da je prima. Drugda mi reče, neka se sjećam, kako sam nekada držala za čast, da radim protiv njegove časti. A drugda mi reče, neka promislim, koliko mu dugujem, jer mi je iskazivao milosti, kad sam mu zadavala najveće udarce. Imam li kakve pogrješke, a tih nije malo, upozori me na njih Njegovo Veličanstvo tako, te mi se čini, da sva ginem. A kako

[182] O. Ibanjeza, kaže isti Gracian

[183] Na rubu kaže o. Banjez, u bilješci: »Ovaj Otac preminu kao starješina u Trianosu«. I to 2. veljače 1565.

[184] Gracian i Marija od sv. Josipa kažu, da Svetica govori o o. Baltazaru Alvarezu. No čini se, da se ovo proteže na o. Gašpara Salazara.

imam mnogo pogrješaka, događa ta to često. Dešavalo mi se, da bi me ukorio ispovjednik, pa bih se htjela utješiti u molitvi. Ali bi u njoj našla pravi ukor.

17. No da se vratim k onom, što započeli. Kad mi Gospodin (one večeri) dozva u pamet onaj loši život, briznem plakati, jer do onda po mojem mnijenju nisam bila učinila još ništa. Usto pomislim, da će mi udijeliti kakvu milost. Najobičnije dobivam kakvu posebnu milost od Gospodina, nakon što se prije sama poništim. I to mislim, da Gospodin tako radi zato, te jasnije vidim, da nikako ne zaslužujem tih milosti. Malo poslije obuzme takav zanos moj duh, te mi se pričini, da je sasvim izvan tijela. Barem ne zamijetih, da je u tijelu. Vidjeh presveto Čovječanstvo u tako golemoj slavi, kako ga nikad nisam gledala. Predočen mi je (Krist) divnom i jasnom spoznajom u prsima Očevim. Ali ne znam reći, kako je ondje, jer nisam vidjela. A pričini mi se, da sam blizu onoga Božanstva. Preplaših se toliko i tako, te mi se čini, da minu nekoliko dana, a ne mogoh se vratiti k sebi. I svagda mi se činilo, da je nazočno ono veličanstvo Srna Božjega, ali ne onako kao prvi put. Dobro to upoznah. Ali mi ostade viđenje tako uklesano u maštu, te ga se ne mogoh riješiti neko vrijeme, sve ako je potrajalo kratko vrijeme. A daje veliku utjehu i unapređuje dušu.

18. To isto viđenje vidjeh još tri puta. Po mojem je mnijenju najuzvišenije viđenje, što mi je Gospodin iskazao milost, da ih vidim, i donosi sa sobom prevelike koristi. Čini se, da izvanredno čisti dušu i gotovo sasvim otimlje snagu našoj sjetilnosti. Ono je veliki plamen, koji se čini, da izgara i uništuje sve životne požude. Moje želje, slava Bogu, nisu već išle za zemaljskim stvarima, a ovdje mi je sasvim jasno pokazano da je sve taština i kako su tašta, kako tašta zemaljska gospodstva. To je velika pouka, da se požude uzdignu k čistoj istini. Ostaje (od toga viđenja) utisnuto poštovanje, kojega ne znam opisati, ali je sasvim različno od onoga, što ga možemo ovdje steći. Uzrokuje, da dušu spopade užas videći, kako se usudila i kako se iko usuđuje vrijeđati tako preveliko Veličanstvo.

19. Nekoliko puta sam govorila o tim učincima viđenja i o drugim stvarima. Ali sam rekla, da ima više i manje koristi. Od ovoga ostaje najveća korist. Kad sam išla na pričest i sjećala se onoga prevelikog Veličanstva te promišljala, da je to ono, što je u Presvetom Sakramentu, a Gospodin hoće, da ga vrlo često gledam u Hostiji, kosa mi se kostriješila i činilo se, da sam sva poništena. O moj Gospodine! Kad Ti ne bi sakrivao svoje veličine, ko bi se usudio tako često pristupiti, da tako blatan i bijedan stvor sjedini s tako velikim Veličanstvom. Blagoslovljen budi, Gospodine! Neka te hvale anđeli i svi stvorovi, jer sve udešavaš prema našoj slabosti, da nas tvoja velika moć, dok uživamo tako uzvišene milosti, ne prestraši tako, te se kao slabi i bijedni stvorovi ne usuđujemo uživati.

20. Moglo bi nam se desiti kao nekom težaku, kojemu se dogodilo ovo. Nađe on blago, što je bilo veće, nego je on mogao shvatiti u svojem niskom duhu. Kad ga vidi, ražalosti se te malo po malo i umre od tuge i brige, ne znajući, što bi s njim. Da ga nije našao najednom, van da mu je davano malo po malo za uzdržavanje, bio bi živio veselije nego prije u siromaštvu i ne bi ga stajalo života.

21. O bogatstvo siromaha, kako divno znadeš braniti duše pokazujući im malo po malo tako veliko bogatstvo, da ga oni i ne vide! Kad vidim tako

veliko veličanstvo sakriveno u tako maloj stvari, kao što je Hostija, odonda se divim tako velikoj mudrosti, pa ne znam, kako mi Gospodin daje srčanost i snagu, da Mu se približim. Kad mi ne bi dao On, koji mi je udijelio tako velike milosti i još ih udjeljuje, ne bi bilo moguće da mogu sakrivati niti se uzdržati, da jasno i glasno ne objavljujem tako velika čudesa. Ta što će ćutjeti ovakva bijednica, kao što sam ja, opterećena strahotama, koja je provela svoj život u tako malom strahu Božjem, kad vidi, gdje pristupa k Gospodinu tako velikog veličanstva, a On želi, da ga moja duša gleda? Kako će usta, koja su izgovorila toliko riječi protiv ovoga istog Gospodina, primiti njegovo presveto Tijelo, puno čistoće i samilosti? Više mnogo boli i žalosti dušu ljubav ovoga Gospodina, koji joj pokazuje svoje lijepo, nježno i prijazno lice, nego je straši veličanstvo, što ga gleda u Njemu. A što sam mogla ćutjeti ja dva puta, kad sam ga tako gledala? Što bih rekla?

22. Zaista, Gospodine moj i slavo moja, gotovo bih rekla, da sam nešto učinila u Tvojoj službi u neku ruku u onoj velikoj žalosti, što ju je osjećala moja duša. Ah, ne znam, što govorim, jer gotovo ne govorim ja, koja ovo pišem. Smućena sam i ponešto izvan sebe, dok se opet sjećam onih stvari. Kad bi ovaj osjećaj potjerao od mene, pravo bih rekla, da sam učinila nešto za Tebe, Gospodine moj. No jer ne mogu ni pomisliti dobre misli, ako je Ti ne daš, ne zaslužujem nikakve zahvalnosti. Ja sam dužnica, Gospodine, a Ti si uvrijeđeni.

23. Idući jednom na pričest vidjeli duševnim očima mnogo jasnije nego tjelesnim dva vraga sasvim gadna oblika. Pričini mi se, da rozima obuhvataju grlo siromašnog svećenika. A svoga Gospodina vidjeli u spomenutom Veličanstvu u njegovim rukama u Hostiji, što mi ju je baš htio pružiti. Vidjeh jasno, da su te ruke njega vrijeđale i upoznah, da je ona duša u smrtnom grijehu. O Gospodine moj, kako je strašno gledati tvoju ljepotu među tako gadnim likovima! Oni su bili pred Tobom tako preplašeni i prestravljeni, te bi bili, čini se, rado pobjegli, da si im Ti dopustio da odu. To me tako smuti, te ne znam, kako sam se mogla pričestiti, i veoma se prestrašili, jer pomislih, kad bi viđenje bilo od Boga, da ne bi Njegovo Veličanstvo dopustilo, da vidim zlo, što je u onoj duši. Nato mi reče sam Gospodin, neka se molim za onoga svećenika. On je dopustio, da ono vidim, eda upoznam moć, što je imaju riječi pretvorbe, te da Bog ne prestaje biti ondje, pa bio i najgori svećenik, koji ih izgovara. Usto neka vidim njegovu veliku dobrotu, jer se predaje i u one ruke svoga neprijatelja, a sve to za dobro moje i svih ljudi. Shvatih dobro, da su svećenici kud i kamo više dužni, da budu dobri nego drugi; kako je strašno primati Presveti Sakramenat nedostojnu, te koliko đavo gospodari duši, kad je u smrtnom grijehu. To mi viđenje učini vrlo veliku korist i učini, da spoznam, što dugujem Bogu. Hvala mu dovijeka. Amen.

24. Drugi put vidjeh drugo viđenje, koje me veoma silno prestraši. Bila sam, na mjestu, gdje je umrla osoba, koja je, kako doznah, živjela vrlo loše i to mnogo godina. Ali je bolovala dvije godine, a čini se, da se u štočemu i poboljšala. Umrla je bez ispovijedi, no mislila sam, da se uza sve to ne smije odsuđivati. Kad otkriše tijelo, vidjeh gdje ga je pograbilo mnogo vragova.[185] Činilo se, da se igraju s njim, ali mu i sude, jer su ga velikom kukom vukli od jednoga do drugoga. A to mi utjera veliki strah. Kad vidjeh, gdje to tijelo nose na ukop s jednakom čašću i obredima kao i druga, promišljala sam o

[185] Govori o nekom bogatom plemiću, prema Riberi 1. IV. c. V.

dobroti Boga, koji nije htio, da se osramoti ona duša, van da ostane tajna, e je njegova neprijateljica.

25. Bila sam napolak izvan sebe zbog onog, što sam vidjela. Za sve pogrebne Službe ne vidjeh više zloduha. Kad kasnije spustiše tijelo u grob, dočeka ga tolika množina đavola, koji su već bili unutra, da ga pograbe, te sam na taj prizor bila izvan sebe, pa je trebalo mnogo srčanosti, da to (uzbuđenje) sakrijem. Promišljala sam, što će raditi od one duše, kad tako zlostavljaju ono jadno tijelo. Neka dade Gospodin, da vide onu strahotu, što je ja vidjeh, svi oni, koji žive u grijehu. Mislim, da bi ih to i te kako potaklo na bolji život. Sve mi to pomaže, da bolje upoznam, od čega me je Bog oslobodio i što sam mu zato dužna. Bijah u velikom strahu, dok se ne razgovorih o tom sa svojim ispovjednikom. Mislila sam naime, da je ono varka nečastivoga, eda ozloglasi onu dušu, ako je baš i nisu držali veoma kršćanskom. Ako i nije bila varka, ugoni mi svagda strah, kadgod se sjetim.

26. Kad već počeh pripovijedati o mrtvima, reći ću još koju, što je Gospodin dopustio, da vidim o pojedinim dušama. Reći ću samo malko, da skratim, jer nije nužno, to jest nije ni od kakve koristi. Rekoše mi, da je umro jedan naš bivši provincijal, a kad je umro, bio je u drugoj pokrajini. Ja sam s njim mnogo općila i bila sam mu obvezana radi nekih dobrih djela.[186] Bio je veoma krepostan čovjek. Kad doznah, da je umro, vrlo se rastužih, jer se pobojah za njegovo spasenje. Bio je naime dvadeset godina poglavar, a toga se ja veoma bojim, jer mi se zbilja čini vrlo opasno nositi dušobrižnički teret. Veoma izmorena pođem u bogomolju i darujem mu sve dobro, što Bara ga učinila u životu. Kako je toga bilo vrlo malo, zamolim Gospodina, neka svojim zaslugama naknadi, što je potrebno ovoj duši, da iziđe iz čistilišta.

27. Moleći se tako Gospodinu što sam mogla usrdnije, pričini mi se, da mi pokojnik iziđe a desne strane iz dubljine zemaljske i vidjeh, gdje se vinu na nebo u najvećem veselju. Bio je veoma star, ali ga vidjeh u dobi od trideset godina, pa čini se i mlađoj, a sjajna lica. Ovo viđenje minu vrlo brzo. No ja ostadoh tako izvanredno utješena, te me nikad više ne može njegova smrt ražalostiti, premda gledah da ga mnogi vrlo žale, jer su ga veoma voljeli. Moja je duša uživala toliku utjehu, te nikako nisam posumnjala, da je to bilo pravo viđenje; kažem, da nije bila tlapnja. Bilo je istom petnaest dana, otkad je bio umro. Sa svim tim ne propustih, već se pobrinuh, da ga preporuče Bogu, a preporučivah ga i ja. ali ne mogoh onako svesrdice, kao što bih radila, da nisam onoga vidjela. Kad mi naime Gospodin što tako pokaže o dušama, a ja ih poslije hoću da preporučim Njegovu Veličanstvu, to mi se čini da je tako, kanda dajem bogatašu milostinju. Umro je daleko odavle. Poslije doznadoh, da mu je Gospodin dao tako pobudim smrt, te su se svi divili spoznaji, suzama i poniznosti, s kojom je umro.

28. U samostanu je prije malo više od podrugog dana bila umrla sestra, revna službenica Božja. Jedna je sestra čitala štivo iz Službe za pokojnike, koja se za nju molila u koru. Ja sam stajala do nje, da joj pomognem moliti redak. Usred štiva vidjeh dušu, gdje čini mi se na onom mjestu, gdje je stajala spomenuta sestra, iziđe i ode na nebo. To nije bilo imaginarno

---

[186] Nijedan obuveni provincijal nije Svetici pogodovao kao o. Anđeo Salazar. No on je umro mnogo kasnije. Zato se ovo proteže na o. Grgura Fernandeza, o kojemu je bilo govora u gl. XXXII.

viđenje poput pređašnjega, van poput onih spomenutih. No ne sumnja se više nego o onima, što se vide.[187]

29. Druga redovnica preminu u onom istom mojem samostanu. Bilo joj je osamnaest ili dvadeset godina. Bila je svagda boležljiva i revno služila Bogu. Rado je išla u kor, a bila je veoma kreposna. Ja sam držala, da doista neće u čistilište, jer je pretrpjela mnogo bolesti, van da će imati i preobilnih zasluga. Moleći Časove četiri sata poslije nego je umrla, a prije nego će je ukopati, vidjeh je, gdje izađe s onog istog mjesta i ode na nebo.

30. Jednom sam boravila u nekom kolegiju Družbe Isusove. Bile su me obuzele velike duševne i tjelesne muke, što spomenuh, da sam ih imala i još ih imam. Bilo mi je tako, te po mojem mnijenju nisam mogla ni pomisliti dobre misli. One je noći bio umro jedan brat iz one Družbine kuće.[188] Preporučivala sam ga Bogu, kako sam mogla, i slušala sam misu što je misio za nj jedan otac iz Družbe. Pod misom se veoma saberem i ugledam onog brata, gdje u velikoj slavi uzlazi na nebo i Gospodin s njim. Upoznah, da je posebna milost, što s njim ide Njegovo Veličanstvo.

31. Drugi je brat iz našega Reda, veoma dobar redovnik teško bolovao.[189] Kad sam bila kod mise, obuzme me sabranost, te opazim, da je umro i uzvinuo se na nebo ne ulazeći u čistilište. Kako doznah kasnije, umro je zbilja u onaj sat, kad sam ga ja vidjela. Ja se začudih, zašto nije ušao u čistilište. Upoznah, da je stoga, jer je bio redovnik, koji se dobro držao svojih zavjeta, pa su mu bule Reda koristile, da ne ode u čistilište. Ne znam, zašto to shvatih. Mislim, zato, jer nije dosta biti bratom redovnikom u haljini, to jest nositi haljinu, nego treba biti redovnikom, da se uživaju koristi staleža veće savršenosti.

32. Neću više govoriti o tim stvarima, jer već rekoh, da nemam zašto, premda mi je Gospodin iskazao milost, da ih mnogo vidim. Ali nisam vidjela nijedne duše od svih, što sam ih vidjela, da ne bi ušla u čistilište, osim duše

---

[187] U ovom i narednom odsječku govori o sestrama iz Utjelovljenja, jer u sv. Josipu nije bila još ni jedna umrla, kad je ovo pisala. U nekom starom Izvještaju, što ga napisaše dva karmelca obdržavača, koji su, čini se bili ispovjednici u Utjelovljenju, pripovijedaju, da je 20 dana nakon prelaza Svetice u sv. Josip u 10 sati noću umrla medu Obuvenima Ana od sv. Pavla. Ujutro je Svetica poslala pitati, ko je umro, jer ju je na svoje oči vidjela, gdje iz postelje ide na nebo«. (Mem. Histor. 1 R. n. 190.) Gđa Kiterija Avilska izjavi u Postupku o proglašenju Svetice blaženom, da je bila u Sv. Josipu ... i da je bila rastužena radi bolesti jedne sestre, koja je bila u Utjelovljenju o tom svjedokinjom. Majka je utješi veleći joj, neka se ne žalosti, jer ju je poslije pričesti vidjela, gdje se vinu na nebo sjajna poput stakla«. Možda se tiču tih dviju sestara slučajevi navedeni u tekstu.

[188] Zvao se Alfonso de Henao. Bio je došao iz Alkalskoga kolegija, a umro je 11. travnja 1557. (Mem. Hist. R. 277.)

[189] Fra Matija - veli Gracian. Potpuno mu je ime bilo Diego Matias obuveni karmelac iz Avile, veoma napredan u duhovnom životu i neko vrijeme ispovjednik u Utjelovljenju. O njemu govori Carramolino u I. sv. svoga djela Monasterios y Conventos de varones (Avila). U valjadolidskim Obavijestima reče Majka Doroteja od Križa, da je bio ispovjednik u Utjelovljenju onaj redovnik, što ga je Svetica vidjela gdje je prošao, kroz čistilište. Zvao se Diego de San Matias.

spomenutog oca i sv. brata Petra Alkantarskoga i oca dominikovca, koga već spominjah.[190] Gospodin je dopustio, da vidim i stupanj slave, što su ga neki dosegli, jer mi je pokazao i mjesta, na koja su postavljeni. Velika je razlika između slave jednih i drugih.

---

[190] To je napisala Svetica o o. Petru Ibanjezu 1565. Kako se može razabrati iz ove glave i iz drugih mjesta Života, sv. Terezija je veoma štovala duše u čistilištu. To je štovanje ostalo i u samostanima Bosonogih sv. Josipa, Djetinjstva i mnogih drugih. Bratična Svetičina (Teresita kći D. Lorenca) govoreći napose o tom u Postupku Avilskom kaže: »Duše je u čistilištu osobito ljubila te im je prikazivala mnogo molitava i pobožnih djela. Govorila je, da je njoj malo stalo, hoće li u čistilište, samo da volj koliko pomogne kojoj duši, što ondje trpi. Gotovo je sva svoja djela i molitve prinosila za zajedničko dobro spomenutih duša, pa za umnoženje Crkve i obraćenje krivovjeraca«.

GLAVA XXXIX.

Nastavlja isto gradivo i pripovijeda o velikim milostima, što joj ih je iskazao Gospodin. Spominje, kako joj je obećao, da će učiniti za duše, što ga ona zamoli. Nabraja nekoliko osobitih slučajeva, u kojima joj je Njegovo Veličanstvo udijelilo tu milost.

1. Jednom sam mnogo dosađivala Gospodinu, da nekoj osobi, kojoj sam bila mnogo dužna, povrati vid, što ga je bila gotovo sasvim izgubila. Ja sam je vrlo žalila, a bojala sam se, da me Gospodin neće uslišati radi mojih grijeha. On mi se javi kao i drugda, pokaže mi ranu na lijevoj ruci te istrgne desnicom veliki čavao, što je bio u njoj. Učini mi se, da je s čavlom istrgao i meso. Vidjela sam dobro veliku bol pa sam ga žalila. A on mi reče, neka ne dvoumim, da će on, koji je ono pretrpio za me, još više učiniti, što ga zamolim. On da mi obećava, da će izvršiti sve moje molbe, jer već znade, da ću moliti samo ono, što je Njemu na slavu, pa će stoga učiniti ono, za što ga sada molim. Neka promislim, dok mu još nisam služila, da nisam od njega zamolila ništa, što mi ne bi učinio bolje, nego sam ga znala moliti. Koliko će bolje učiniti sada, kad zna, da ga ljubim. O tom da ne smijem dvoumiti. Ne minu, mislim, ni osam dana, povrati Gospodin vid onoj osobi. To doznade odmah moj ispovjednik. Možda to i nije bilo radi moje molitve. No jer sam vidjela to viđenje, bila sam u neku uvjerena, pa sam zahvaljivala Njegovu Veličanstvu na milosti, što mi je učinilo.

2. Drugi put je trpjela neka osoba od vrlo mučne bolesti, za koju ne znam, kakva je bila; pa je i ne označujem ovdje.[191] Već je dva mjeseca trpio nesnosne boli, a sad je muka bila takva, te se sam raskidao. Posjeti ga moj ispovjednik, to jest spomenuti rektor, i veoma ga požali te mi reče, neka ga svakako pođem posjetiti, jer mi je rođak, pa to mogu učiniti. Pođem ja k njemu i obuzme me takva samilost, te se stanem svesrdice moliti Gospodinu za njegovo zdravlje. Tu upoznali po mojem mnijenju jasno milost, što mi ju je iskazao Gospodin, jer je drugi dan bio posve oslobođen od one boli.

3. Jednom sam bila u prevelikoj žalosti, jer sam znala, da neka osoba, prema kojoj sam bila veoma obvezana, kani učiniti veliko zlo protiv Boga i njegove časti, pa se na to već sasvim odlučila. Pojedala sam se to više, jer nisam znala sredstva, koje bih upotrijebila, da ga odvratim. Da, činilo se, da ga i nema. Stanem se svesrdice moliti Bogu, neka mi dade sredstvo. No dok ga ne nađoh, ne mogoh utoliti svoje tuge. U toj nevolji pođem u pustinju, što je imamo veoma daleko u ovom samostanu, a ima ih više. Ondje, gdje je uvelikom Krist uza stup, stanem ga moliti, neka mi iskaže tu milost. Čujem blagi glas, gdje mi govori kanda žubori. Sva se naježih od straha, što me obuze. Htjedoh razumjeti, što mi govori. Ali ne mogoh, jer prođe veoma brzo.[192] Strah me minu naskoro, a ja osjetih takav unutarnji mir i radost i

[191] Čini se, da je ono čeljade imalo šećernu bolest. Gracian kaže: »Bio je njezin bratić. Zvao se Petar Mexia.«

[192] Od stare kućice, što je služila za golubinjak, a bila je unutra pokraj vrta, uredi Svetica pustinju Svetoga Krista od Stupa. Kod ulaska je nadesno polak male izbočine slika Isusova s ranom na laktu lijeve ruke, što joj daje osobitu milinu. Slika nije remek djelo, ali je vrlo pobožna i samilosna, pa gleda vas i ulijeva prenježnu ljubav. Prema toj je slici druga: Sv. Petar plačući.

nasladu, te se začudih, kako samo slušanje glasa, a da se od njega ne razumije ni riječ, a ja ga čuh tjelesnim ušima, učini u duši takav učinak. Po tom upoznah, da će se dogoditi, što sam molila. Tako i bi. Mene minu sva muka. Bilo mi je, kanda se dogodilo, ako i nije bilo odmah, ali se dogodilo kasnije. Rekoh to svojim ispovjednicima, a onda sam imala dvojicu, koji su bili vrlo učeni i veliki sluge Božje.[193]

4. Znala sam, da je jedna osoba bila odlučila posve ozbiljno služiti Bogu te je na nekoliko dana obavljala molitvu, a u njoj joj je Njegovo Veličanstvo iskazivalo mnogo milosti. No zanemarila je molitvu radi nekih prilika, kojih nije htjela izbjegavati. A bile su te prilike veoma opasne. Meni je to bilo veoma teško, jer sam vrlo ljubila i mnogo dugovala onoj osobi. Molila sam, mislim, više od mjesec dana neprestano Boga, neka opet pritegne onu dušu k Sebi. Moleći jednoga dana ugledam pokraj sebe vraga, koji je veoma srdito rastrgnuo listiće, što ih je držao u ruci. Ja se veoma obradovah, jer pomislih, da je moja molitva uslišana. Tako je i bilo. Poslije doznadoh, da je ona osoba s velikim skrušenjem obavila ispovijed i tako se zbiljski obratila k Bogu, te se ufam u Njegovo Veličanstvo, da će sve više napredovati. Slava mu za sve. Amen.

5. Na moju je molbu Naš Gospodin oslobađao duše od teških grijeha, druge je dizao do veće savršenosti, i to često puta. Izbavljao je duše iz čistilišta i djelovao druga čudesna djela. Gospodin mi je u tom iskazao toliko milosti, te bih izmučila sebe i štioce, kad bih sve htjela pripovijedati. A mnogo je više učinio za spasenje duše nego za tijelo. To je bilo vrlo dobro poznato i za to ima mnogo svjedoka. Odmah, odmah mije zadavalo to mnogo grižnje, jer nisam mogla inače nego vjerovati, da Gospodin to čini na moju molitvu, premda on ponajprije djeluje radi svoje dobrote. No već ima toliko slučajeva i dobro su poznati drugim osobama, te mi nije muka da to vjerujem. Hvalim Njegovo Veličanstvo i stidim se, jer vidim, da sam mu više dužna. A čini mi se, da to budi u meni još veću želju, da mu služim i da više raspiruje ljubav. A najviše se čudim tome, što ne mogu, sve da hoću, moliti svesrdno Gospodina za one stvari, što ih Gospodin vidi, da ne dolikuju. Molim s tako malo snage, duha i mara, te se ne mogu ni prisiliti, sve kad bih se silila. A hoće li Njegovo Veličanstvo da nešto učini, mogu to moliti često posve srdačno. Ako i ne hajem zato, svagda mi lebdi pred očima.

6. Velika je razlika između te dvije vrsti molitve koje ne znam rastumačiti. Molim li na prvi način, pa se i silim, da što iznudim od Gospodina, premda u sebi ne osjećam one gorljivosti kao inače, sve ako me se i te kako tiče, dešava mi se kao čovjeku, kojemu je svezan jezik. Ne može govoriti, ako i hoće. Ako li i govori, govori tako, te viče da ga ne razumiju. Molim li na drugi način, događa mi se kao čovjeku, koji govori razgovjetno i jasno onome, za

---

[193] Oo. Garcia Toldski i Dominik Banjez. Glasoviti dominikovac o. Banjez, jedan od najvećih bogoslovaca onoga vremena, koji je imao toliko savršenosti, bijaše nekoliko godina Svetici ispovjednik i stalni savjetnik kod osnutaka, otkad ju je u Avili onako odriješito i rječito branio kod osnutka sv. Josipa. Svetica je osobito voljela toga oca. Rodio se o. Banjez u Medini del Campo 29. veljače 1528. U 19. godini se posveti Bogu u Redu Propovjednika gdje je dugo bio profesor na sveučilištima u Alkali, Salamanci i Valjadolidu. Umrije 1604. u rodnom mjestu. Moramo često spominjati njegovo ime, jer je sudjelovao u pothvatima oko Obnove sv. Terezije, kojoj je svagda pomagao odriješito, ugledno i moćno.

koga vidi, da ga rado sluša. U jednom se slučaju, recimo, moli kao naustice, u drugom je tako, te se upoznaje, da nas sluša i da se veseli njegovo Veličanstvo našoj molitvi i dijeli nam milost. Blagoslovljen bio svagda onaj, koji toliko daje, a ja njemu dajem tako malo. Ta što radi, Gospodine moj, ko se radi Tebe sasvim ne uništuje? A koliko, koliko, koliko i tisuću puta mogu reći, koliko nedostaje meni do toga! Zato, premda ima i drugih razloga, ne bih smjela željeti živjeti, jer ne živim prema onom, kako sam ti dužna. Kako sam puna nesavršenosti, kako sam mlitava, vidim, u tvojoj službi! Zaista mi se gdjekad čini, da bih rado biti bez osjećaja, eda ne vidim tolikoga zla na sebi. Neka popravi onaj, koji može.

7. Dok sam boravila u kući one spominjane gospođe,[194] morala sam vazda biti na oprezu i promatrati taštinu svih stvari ovoga života. Ondje su me veoma štovali i vrlo hvalili, a bilo je i mnogo stvari, uz koje sam se mogla prilijepiti, da sam gledala na sebe. No gledala sam na onoga, koji gleda istinskim okom, da me ne pusti iz svoje ruke.

8. Kad spomenuh istinski pogled, sjećam se, koliko će muka podnijeti oni, što im je Bog dao te upoznaju što je istina, kad o zemaljskim stvarima govore onima, kojima je. toliko sakriveno. To mi reče jednom sam Gospodin. A i mnogo toga, što ovdje pišem, ne potječe iz moje glave, nego mi ih reče ono nebesko Veličanstvo. Kad kažem izrično: »To sam zamijetila« ili »Rekao mi je Gospodin«, veoma se bojim, da dodam ili ispustim samo jednu slovku. A kad se tačno ne sjećam dobro svega ili kad bih mogla pridometnuti što svoje, govorim tako, kanda potječe od mene. Ne zovem svojim ono, što je dobro, jer već znam, da nije u meni ništa dobro, van da mi je Gospodin dao bez moje zasluge. Kažem, da »potječe od mene«, što mi nije saopćeno u objavi.

9. Ali, oj Bože moj, kako često hoćemo i u duhovnim stvarima kao i u svjetovnim da po svojem mnijenju prosuđujemo nešto i to sasvim odvraćamo od istine. Tako mislimo, da možemo mjeriti svoj napredak prema godinama, što smo ih proveli obavljajući kakogod nutarnju molitvu. Da čini se, kanda bismo htjeli propisivati mjeru onome, koji bez mjere dijeli svoje darove, kad hoće, i može jednome dati više u po godine nego drugima u mnogo godina! To sam tako vidjela u mnogo osoba, te se samo čudim, kako se još možemo u tom zadržavati.

10. Držim doista, da u tu zabludu neće pasti, ko bude imao dar, da razlikuje duhove i komu Gospodin dade istinsku poniznost. Jer on sudi po učincima i odlukama i ljubavi, a Gospodin mu daje svjetlost, da to upozna. Po tom prosuđuje on napredak i okorišćivanje duša, a ne po godinama. Jer jedan može više uznapredovati u po godine nego drugi u dvadeset, budući da Gospodin daje, kako rekoh, komu hoće, pa i onom, ko se bolje pripravi. Vidim, gdje sada dolaze u ovu kuću djevojčice, koje su veoma mlade.[195] Bog ih je ganuo i dao im je malko svjetlosti i ljubavi. Hoću da kažem, dao im je u kratko vrijeme nešto užitka. A one nisu očekivale niti ih je moglo išto zapriječiti. Ne misle na jelo, jer se zauvijek zatvaraju u kuću bez dohodaka. Ne mare za život radi onoga, za koga znadu, da ih ljubi. Ostavljaju sve: ne

---

[194] Gđa Lujza de la Cerda.

[195] Možda Svetica smjera na Isabelu od sv. Pavla, kćer Franje M. Cepeda, koja je položila zavjete 21. X. 1564. u dobi od 17 godina; Mariju od sv. Jeronima te Isabelu od sv. Dominika, obje mlade, koje primiše haljinu 1563. i 1564.

će više ni svoje volje i ne pada im na um, da bi mogle biti nezadovoljne u tolikom zaporu i tjesnoći. Sve se zajedno prinose na žrtvu Bogu.

11. Kako im rado dajem prednost! Kako bih se morala stidjeti pred Bogom! Ta što Njegovo Veličanstvo nije doseglo sa mnom u tako mnogo godina, otkad počeh obavljati unutarnju molitvu, a On mi stade dijeliti svoje milosti, to postigne kod njih u tri mjeseca, a kod nekih u tri dana, premda im iskazuje mnogo manje milosti nego meni. Ali ih i plaća dobro Njegovo Veličanstvo. Jamačno ne žale onoga, što su za Nj učinile.

12. Zato bih željela, da se sjećam mnogo onih godina, otkad smo položile zavjete ili otkad (osobe) obavljaju unutarnju molitvu, da se zastidimo. A nemojmo mučiti onih, koje su u kratko vrijeme daleko uznapredovale, nemojmo ih siliti, da se vrate natrag, te da idu našim korakom. I nemojmo željeti, da oni, koji poput orlova lete s pomoću milosti, što im iskazuje Bog, stupaju kao svezano pile. Uprimo oči u Njegovo Veličanstvo, pa pustimo uzde ovim dušama, vidimo li, da žive u poniznosti, jer Gospodin, koji im daje tolike milosti, neće dopustiti, da se strmoglave u propast. Oni se sami uzdaju u Gospodina, jer im u tom koristi istina vjere, što je spoznaju. A mi sami da ih ne bi povjerili Njemu, već bismo ih htjeli mjeriti svojom mjerom po svojoj niskoj srčanosti? Ne tako, već ako ne dosežemo njihovih velikih učinaka i odluka, jer se slabo mogu razumjeti bez iskustva, ponizimo se barem, a njih ne odsuđujmo. Misleći, da gledamo na njihovu korist, gubimo je mi sami, a gubimo i priliku, što nam je nudi Gospodin, da se ponizimo i upoznamo, koliko nam još nedostaje i kako su se (one duše) više nego mi raskrstile sa svim i sjedinile s Bogom, kad im se Njegovo Veličanstvo tako približuje.

13. Ne držim drugo niti bih htjela držati, van da bih voljela molitvu, što se obavlja istom od nedavna, a što proizvodi veće učinke, od molitve, što se vrši mnogo godina, a na koncu se ne može odlučiti više nego na početku, da išto učini za Boga. Odmah se naime upozna, da niko ne može bez velike sile ljubavi sve ostaviti, samo da ugodi Bogu. A sićušne stvari poput soli, što nemaju ni težine ni obujma, pa će ih, čini se, ptica odnijeti u kljunu, ne držimo za veliki učinak i trapljenje. Ako li mnogo držimo do nekih stvari, što ih činimo, pa bilo ih i mnogo, žalosno je. I ja sam takva i svaki čas zaboravljam milosti. Ne kažem, da ta sitna djela neće Njegovo Veličanstvo u svojoj dobroti veoma cijeniti; ali ja bih rado ne držati mnogo do njih, i ne gledati, što ih radim, jer nisu ništa. No oprosti mi, Gospodine moj, i ne uzmi mi za grijeh, ako se malko tim tješim, jer ti ne služim ni u čemu većem. Ta kad bih ti služila u većim stvarima, ne bih držala do ništetnih. Blago onima, što ti služe velikim djelima! Kad bi mi se uračunala zavist (radi ovih djela) i želja za njima, malo bih zaostajala za njima u tvojoj službi. Ovako nisam ni za što, Gospodine moj. Daj mi Ti snagu, jer me toliko ljubiš.

14. Dogodilo mi se ovih dana evo ovo. Dođe iz Rima Breve, da ovaj samostan ne smije imati prihoda.[196] S tim se svrši sve, što me je, čini se, stajalo prilično truda. Utješih se videći ovako srećan svršetak. Stadoh se sjećati poteškoća, što sam ih pritom podnijela, i hvaliti Gospodina, koji se sa mnom u nečemu poslužio. Uzeh promišljati sve, što sam pretrpjela. I u svemu, što sam radila, a činilo se, da jest nešto, nađoh toliko nedostataka i nesavršenosti, a gdjekad i malo srčanosti i često malo vjere. Jer dosele, kad

[196] To je Breve od 17. srpnja 1565.

gledam sve izvršeno, što mi je Gospodin govorio o gradnji ove kuće, nisam odlučno vjerovala, a nisam mogla o tom ni dvoumiti. Ne znam, kako je to bilo. Često mi se u jednu ruku činilo nemoguće, u drugu nisam mogla sumnjati, to jest ne vjerovati, da će se sagraditi. Napokon nađoh, da je Gospodin učinio sve, što je dobro, a ja zlo, pa prestadoh o tom misliti i ne htjedoh se toga sjećati, da se ne spotaknem o tolike moje pogrješke. Blagoslovljen bio Onaj, koji iz svih stvari crpe dobro, kad mu se svidi. Amen.

15. Zato kažem, da je opasno brojiti godine, za kojih smo obavljali molitvu. Ako se i radi o poniznosti, mogao bi, čini mi se, čovjek sebi nekako utvarati, da je nešto zaslužio, jer je služio Boga. Ne kažem, da se ne stječu zasluge i da će se dobro platiti. Ali stalno držim, da se neće uzvinuti do vrška savršenosti ijedno duhovno čeljade, kojemu se čini, da je u mnogo godina, otkad obavlja molitvu, zaslužilo te duhovne užitke. Nije li dosta, ako je takva duša zaslužila, da je Bog drži svojom rukom, te mu ne nanosi uvreda, kao što je radila prije, nego je obavljala molitvu? Hoće li, štono riječ, da vodi protiv njega parnicu njegovim novcem? Čini mi se, da to baš nije duboka poniznost. Možda i jest. Ali ja držim, da je to drzovitost. U mene je malo poniznosti, ali se na to, čini mi se, nisam nikad usudila. Možda nisam nikad služila pa nisam ni molila. A da sam mu služila, možda bi mi Gospodin bio platio više nego svima.

16. Ne kažem, da duša ne raste i da joj to neće Bog dati, ako obavlja ponizno molitvu. Kažem samo, da se moraju zaboraviti te godine (provedene u molitvi). Ta gadi se sve, što možemo učiniti, prema kaplji Krvi, što ju je Gospodin prolio za nas. Ako postajemo veći dužnici Božji, što više služimo Bogu, što ištemo? Ta platimo li novčić duga, vraćaju nam tisuću dukata. Za ljubav Božju, ostavimo te sudove, jer su Božji. Te su poredbe svagda zle i u zemaljskim stvarima. A što će biti istom u onom, što zna sam Bog? Njegovo je Veličanstvo to dobro pokazalo, kad je platilo posljednjima koliko i prvima. (Mat. 20, 12.)

17. Toliko puta sam pisala ova tri lista i u toliko dana, jer sam imala i imam, kako rekoh, malo vremena, te sam već zaboravila, o čemu sam počela pripovijedati. To je ovo viđenje. Obavljajući molitvu vidjeh sama sebe na širokom polju, a oko mene mnogo raznovrsnih ljudi, koji su me opkolili. Činilo se, da svi imaju u ruci oružje, da navale na me: neki sulice, drugi mačeve, treći bodeže, a neki vrlo duge sabljetine. Napokon ne mogoh nikud ni kamo, van da srnem u smrtnu opasnost, a bijah sama, bez ikoga, ko bi bio uza me. Dok mi je duh bio u toj tjeskobi i nisam znala, što da radim, podignem oči k nebu i ugledam Krista, ne na nebu već visoko nada mnom u zraku. On pruži k meni ruku i uzme me pod svoje okrilje tako, te se više nisam bojala sve one svjetine. A oni mi ljudi nisu mogli nauditi, sve da su htjeli.

18. To se viđenje čini nekorisno, a meni je i te kako koristilo, jer mi je nagoviješteno, što znači. Malo poslije se ugledah gotovo u onoj borbi i upoznah, da je ono viđenje slika svijeta. Sve, što je na svijetu, čini se, da je oboružano i navaljuje na jadnu dušu. Pustimo one, koji ne služe mnogo Gospodinu. Ostavimo i časti, bogatstva, naslade i druge slične stvari. Jasno je, da to sve zaplete ili nastoji zaplesti čovjeka, ako nije na oprezu. Ovdje govorim o prijateljima, rođacima, a što je još čudnije o vrlo dobrim osobama. Misleći, da rade nešto dobro, tako su me stiskali kasnije, te nisam znala, kako bih se branila, ni što bih radila.

19. Oh Bože moj, kad bih pripovijedala sve raznovrsne tegobe, što sam ih podnijela u ono vrijeme i nakon ovoga, što je rečeno prije, kako bi to bilo poučno, da se sve posve prezre! Bio je ono, čini mi se, najteži progon, što sam ga podnijela. Kažem, bila sam gdjekad sa svih strana tako pritisnuta, te sam nalazila pomoć samo u tom, da dignem oči k nebu i zazovem Boga. Sjećala sam se dobro onoga, što sam vidjela u ovom viđenju. To mi je i te kako koristilo, da se ni u koga ne pouzdajem, jer niko nije stalan osim Boga. Svagda mi je Gospodin u tim velikim patnjama, kao što mi je pokazao, poslao koga, da mi pruži ruku, kao što mi je pokazao u onom viđenju. I tako mi se nije više trebalo starati ni za što, van kako bih ugodila Gospodinu. To je uzdržavalo još ono malko kreposti, što sam imala želeći, da Ti služim. Blagoslovljen bio dovijeka.

20. Jednom sam bila tako vrlo nemirna i smetena, te se nisam mogla sabrati. Morala sam se bočiti i boriti videći svoje misli upravljene k stvarima, koje nisu bile savršene, a činilo se, da se nisam odlučila od svijeta kao obično. Kad vidjeh, da sam ovako zla, obuze me strah, da su milosti, što mi ih je Gospodin iskazao, puke tlapnje. Napokon mi je duša bila u velikoj tami. U toj mi nevolji prozbori Gospodin i reče mi, neka se ne žalostim. Gledajući kakva sam, neka shvatim, kakva bi me bijeda snašla, kad bi se On udaljio od mene; i da nema sigurnosti, dok živimo u ovom tijelu. Pokaza mi, kako je dobro upotrebljena ova borba i boj, kad je ovakva nagrada. Pričini mi se, da Gospodin žali nas, koji živimo na svijetu. Neka ne mislim (reče), da me je zaboravio, jer me neće nikad zapustiti; ali da i ja moram činiti, što je do mene. To mi reče Gospodin uz drugo, čim mi je iskazao mnogo milosti, tako ljubezno i prijazno, da ne mogu iskazati.

21. Često mi govori Njegovo Veličanstvo pokazujući mi veliku ljubav: »Ti si sad moja, a Ja sam tvoj«. Nato običavam odgovarati svagda, i čini mi se da govorim posve istinito: »Što je meni do mene, Gospodine? Meni je do Tebe«, Kad pomislim, što sam, te me riječi i utjehe tako postide, da kao što rekoh, držim drugda, a i sad kažem gdjekad svom ispovjedniku, kako mi se čini, da treba više srčanosti za primanje tih milosti, nego za trpljenje najvećih muka. Kad se to zbude, gotovo zaboravim sva svoja djela i sjećam se, da sam zla, sve ako razum i ne promišlja. I to mi se čini, da je gdjekad nadnaravsko.

22. Kadikad me obuzme tako velika želja za pričešću, da ne znam, bih li mogla iskazati. Desilo se to i jednoga jutra, kad je lijevala takva kiša, te se činilo, da se neće moći izići iz kuće.[197] Ja sam bila već izvan kuće, a bila sam i izvan sebe od one želje, koja me je gonila tako, te mi se činilo, da bih bila pošla, sve kad bi mi koplje stavili na prsa, a kamo li da me zadrži voda. Kad dođem u crkvu, obuzme me veliki zanos. Pričini mi se, da vidim otvorena nebesa, a ne ulaz, kao što sam drugda gledala. Ukaže mi se prijestolje, što rekoh vašoj milosti da sam ga i drugda vidjela. A nad njim drugo prijestolje, na kojem ne vidjeh, ali doznah nekom nepoznatom spoznajom, da stoluje Božanstvo. Učini mi se, da to prijestolje drže živa bića, a čini mi se, da sam već čula o značenju tih bića. Pomislih, da su to evanđelisti. (Otkr. 4, 6. 7. 8.) Ali ne vidjeh, kako je bilo ono prijestolje ni ko je bio na njemu. Vidjeh samo veliko mnoštvo anđela. Učini mi se, da su kud i kamo ljepši od drugih anđela, što ih vidjeh na nebu. Pomislih, da su možda serafi ili kerubi, jer mi se čini, da su zapaljeni. Velika je razlika, kao što rekoh. Ne može se opisati

[197] Bit će to bilo onih godina, dok je boravila u Utjelovljenju pa je mogla ići kući svojih rođaka i dobrih prijatelja.

ni iskazati ni slava, što je oćutih u sebi. A neće je moći ni zamisliti, ko je nije iskusio. Razumjeh da je ovdje zajedno sve, što se može poželjeti; a ne vidjeh ništa. Reče mi, a ne znam ko, što mogu ovdje činiti: razumjeti da ne mogu ništa razumjeti i vidjeti, da je sve ništa prema ovome. I zbilja se kasnije stidjela moja duša videći, da se može zaustaviti kod ikakve stvorene stvari, a kamoli je zavoljeti. Jer mi se sve činilo kao mravinjak.

23. Pričestim se i ostanem kod mise, a ne znam, kako sam mogla biti. Činilo mi se, da je potrajalo vrlo kratko vrijeme. Začudih se, kad odbi sat i vidjeh, da sam puna dva sata bila u onom zanosu i slavi. Kasnije se začudih, kad dosegoh do ovoga ognja prave ljubavi Božje, koji mi se čini da je došao odozgo. Kolikogod bih naime inače željela i nastojala i uništavala se radi njega, kao što već rekoh drugda, kad neće Njegovo Veličanstvo, ne mogu zadobiti ni iskrice toga ognja. Čini se, da taj oganj izgara staroga čovjeka s njegovim pogrješkama i mlakošću i bijedom. I kao što radi fenić ptica o kojoj sam čitala, da se spali, pa pomlađena iziđe iz onog pepela, tako i duša postane druga. Ima posve drugačije želje i veliku jakost. Čini se, da nije ona ista, koja je bila prije, nego s novom čistoćom kreće putem Gospodnjim. Zamolih Njegovo Veličanstvo, neka bude tako i da mu ja počnem iznovice služiti. On mi odgovori: »Rekla si dobru poredbu. Pazi, da je ne zaboraviš, van se trsiš te se sveudilj poboljšavaš«.

24. Jednom me obuzme malo prije spomenuta dvoumica, jesu li ova viđenja od Boga. Nato mi se ukaže Gospodin i prozbori oštro: »O djeco ljudska, dokle ćete biti tvrda srca?« Neka ispitam (doda) u sebi jednu stvar: jesam li se njemu sasvim predala u vlasništvo ili nisam. Ako sam se predala i ako sam njegova, neka vjerujem, da me neće pustiti te propadnem. Taj me povik veoma rastuži. Nato će mi On opet veoma nježno i prijazno, neka se ne žalostim. On zna, da ja neću propustiti, već se latiti svega, što je za njegovu službu. Zato će se dogoditi sve, što ja želim. I zbilja se dogodilo, za što sam ga onda molila. (Nadalje reče), neka pazim, kako se svaki dan množi moja ljubav prema Njemu. Po tom ću vidjeti, da nisu od zloduha (ova viđenja). Neka ne mislim, da bi Bog dopustio, te bi zloduh imao toliki udio u dušama njegovih sluga i da bi mi mogao dati onako jasnu spoznaju i mir, što ga imam. Nagovijesti mi, da bih zlo sudila, ako ne bih vjerovala, da je od Boga, kad me je uvjeravalo toliko i takvih osoba.

25. Jednom sam molila psalam Kogod hoće, pa mi je bilo dano, da razumijem, kako to da je jedan Bog a tri Osobe. Bilo je to tako jasno, te se začudih i uvelike utješih. Bilo mi je to veoma korisno, da bolje upoznam veličinu i čudesa Božja. I kadgod promišljam ili se raspravlja o Presvetom Trojstvu, čini mi se, da razumijem, kako to može biti, pa sam vrlo zadovoljna.

26. Na blagdan mi Uznesenja Kraljice anđela i naše Gospođe htjede Gospodin iskazati milost, te mi u zanosu pokaza njezino uznesenje na nebo i radost i svečanost, s kojom je primljena, i mjesto, gdje je. Ne bih znala iskazati, kako je to bilo. Moj duh obuze prevelika slava, kad vidjeh toliku slavu. Ostadoše mi veliki učinci i okoristih se te želim podnositi velike poteškoće. Ostade mi i velika želja, da služim toj Gospođi, koja je toliko zaslužila.

27. U kolegiju Družbe Isusove,[198] dok su se pričešćivala braća one kuće

---

[198] Sv. Egidija u Avili.

vidjeh nad njihovim glavama veoma skupocjenu nebnicu. I to vidjeh dva puta. A kad su se pričešćivali drugi, ne vidjeh nebnice.

GLAVA XL.

Nastavlja isto gradivo i pripovijeda velike milosti, što joj je iskazao Gospodin. Iz nekih se može uzeti veoma dobra pouka. Kao što je već spomenula, bila je uz posluh njezina glavna nakana, da priopći one milosti, koje su na korist dušama. S ovom se glavom završuje opis njezina života, što ga je napisala. Neka bude na slavu Gospodnju. Amen.

1. Jednom u molitvi osjetih takvu nasladu, te držah, da sam je nedostojna i stadoh promišljati, koliko više zaslužujem, da budem na onom mjestu, što sam vidjela za se pripravljeno u paklu. Jer kao što već rekoh, nikad ne zaboravljam, kako sam se ondje vidjela. Tim se promatranjem moja duša još više rasplamti, a duh mi se tako zanese, te ne mogu iskazati. Učini mi se, da sam zaronjena i puna onog veličanstva, što sam ga drugda upoznala. U tom mi je veličanstvu dano, da upoznam istinu, koja je punoća svih istina. Ne znam reći, kako, jer ne vidjeh ništa. Reče mi ne znam ko, ali dobro upoznah, da je sama Istina. »Nije mala stvar, što radim za te, već je jedna od onih stvari, za koju si mi mnogo dužna. Jer sva šteta, što dolazi svijetu, potječe odatle, što se ne poznaju istine Pisma jasno i istinito. Jer neće ostati neizvršena ni jedna tačkica njegova«. Meni se pričini, da sam ja to uvijek vjerovala, a da su vjerovali i svi vjernici. Nato mi reče: »Oj kćeri, kako me malo njih uistinu ljubi! Kad bi me ljubili, ne bih im sakrivao svojih tajna. Znadeš li, što znači ljubiti me uistinu? Znači: upoznati, da je laž sve, što se meni ne mili. Što sad ne razumiješ, upoznat ćeš jasno po koristi što će koristiti tvojoj duši«.

2. To i vidjeh, hvala Bogu. Jer mi se odonda čini sve, za što vidim da ne vodi k službi Božjoj, tako tašto i lažno, te ne bih znala reći, kako to upoznajem, niti bih mogla kazati, kako mi je žao onih, što ih gledam u tmini s obzirom na tu istinu. Spomenut ću ovdje i druge koristi, dok mnogih ne bih znala izreći. Gospodin mi reče onda još jednu posebnu riječ, i to veoma milostivu. Ne znam, kako se to zbilo, jer ne vidjeh ništa. Ali osjetih, da sam izvanredno ojačana te mogu sasvim zbiljski izvršivati u tančine božansko Pismo iz petnih žila. Čini mi se, da nema poteškoće, koje ne bih prebrdila.

3. Od ove mi božanske Istine, za koju ne znam, kako sam ni što sam upoznala, ostade uklesana istina, koja budi u meni novo poštovanje prema Bogu, jer mi daje spoznaju o njegovu veličanstvu i moći na način, koji se ne može izreći. Mogu samo pojmiti, da je to nešto veliko. Ostade mi veoma velika volja, da ne govorim ni o čemu nego o sasvim istinitim stvarima, koje daleko nadmašuju ono, o čemu se govori ovdje u svijetu, pa mi je stoga muka živjeti u svijetu. Ostade mi velika nježnost i užitak i poniznost. Čini mi se, da mi je Gospodin dao ovdje mnogo, a ne znam kako. A ne snađe me nikakva sumnja, da bi to bila tlapnja. Ne vidjeh ništa, ali upoznah, da je veliko dobro ne držati ništa do onoga, što nas ne može bliže dovesti k Bogu. I tako shvatih, što znači kad duša uistinu hodi pred samom Istinom. To, što sam upoznala, dao mi je da upoznam Gospodin, koji je sama Istina.

4. Sve, što rekoh, razumjeh tako, da mi je gdjekad govorio, a drugda saopćio bez govora, i to jasnije neke stvari nego one, što su mi rečene riječima. Doznah prevelike istine o toj Istini, više, nego da me je učilo mnogo učenjaka. Čini mi se, da mi nikako ne bi mogli ovako utisnuti, niti bih ja mogla ovako jasno upoznati taštinu ovoga svijeta. Istina, za koju rekoh,

da mi je dana te je razumijem, istina je sama u sebi. Bez početka je i bez svršetka, a sve druge istine ovise o toj istini, kao i sve druge ljubavi o toj ljubavi i sve druge veličine o toj veličini. No sve je to nejasno prema jasnoći, kojom je Gospodin htio da to razumijem. O kako se tu pokazuje moć ovoga Veličanstva, jer u tako kratko vrijeme dobiva duša toliki dobitak i utisku ju joj se takve stvari! O Veličino i Veličanstvo moje! Što radiš, Gospodine moj, svemogući? Ta pogledaj, komu daješ tako uzvišene milosti. Ne sjećaš li se, da je ova duša bila bezdan laži i more taština, i sve mojom krivnjom? Jer premda si mi Ti dao naravsku odvratnost prema laži, ja sam postala sama u mnogo stvari lažljivkom. Kako dakle podnosi, kako se slaže. Bože moj, tako velika blagodat i milost s onom, koja ju je od Tebe tako loše zaslužila?

5. Kad sam jednom molila Časove sa svim sestrama, sabra se najednom moja duša i učini mi se, da je sva kao jasno ogledalo. Na njemu nije bilo ništa ni otraga ni postrance, ni odozgo ni odozdo ništa, što ne bi bilo sasvim jasno. A u središtu mi se ukaza Krist, Naš Gospodin, kao što ga obično gledah. Činilo mi se, da ga gledam jasno na sve strane moje duše kao u ogledalu. A ono je ogledalo, ne znam iskazati kako, bilo urezano u samoga Gospodina nekim neizrecivim ljubeznim saobraćajem. Znam, da mi je to viđenje bilo od velike koristi svagda, kadgod ga se sjetim, naročito kad se pričestim. Dano mi je, te sam razumjela, kad je duša u smrtnom grijehu, da to ogledalo pokrije debela magla pa bude sasvim crno, te se ne može pokazati ni vidjeti naš Gospodin, premda je vazda nazočan, jer nam daje bitak. A u krivovjeraca je ogledalo kao razbijeno, a to je mnogo gore, nego zamračeno. Mnogo je drugačije, kad se to gleda, nego kad se opisuje; jer se dade vrlo slabo razumjeti. Meni je donijelo mnogo koristi i prouzročilo mnogo žalosti, jer sam često svojim grijesima potamnjela svoju dušu, da ne vidim u njoj Gospodina.

6. Čini mi se, da ovo viđenje koristi onima, koji se trse oko sabranosti, da se nauče promatrati Gospodina u ponutrici svoje duše. To se promatranje čvršće prilijepi pa je i rodnije, nego da se promatra izvan sebe, kao što sam rekla drugda. I u nekim knjigama o molitvi piše, gdje treba tražiti Boga. Naročito kaže slavni sv. Augustin, da nije nalazio Boga ni na trgovima ni u zabavama ni inače, gdjegod ga tražio, onako kao u sebi. Posve je jasno, da je to najbolje. Ne treba se penjati na nebo ni ići dalje od nas samih. Tim bi se izmučio duh i rasijala duša, a ne bi toliko koristilo.

7. Ovdje ću upozoriti na nešto, kad bi koga obuzeo zanos. Ako bi zanos bio veliki, pa bi prošlo ono vrijeme, što je duša s Bogom tako sjedinjena, te su dokinute sve njezine moći, a to traje kratko, kao što je rečeno, duša bi ostala još sabrana, pa ni izvana ne bi mogla doći k sebi, a dvije bi moći, pamet i volja bile kao sasvim lude od pomame. To se događa kadikad, rekoh, navlastito isprvice. Zbiva se to, mislim, jer naša prirodna slabost ne može podnijeti takve sile duha, a mašta oslabi. Znam, da se to dešava nekim osobama. Držim, da bi bilo dobro, kad bi se prisilile i za onda prekinule molitvu, a u drugo vrijeme naknadile ono, što izgube, jer bi im moglo veoma nauditi. To potvrđuje iskustvo i pokazuje, kako je podesno paziti, što može naše zdravlje.

8. Duši, koja dopre do toga stupnja, treba iskustvo i učitelj. Učitelj je potreban, jer će se desiti mnogo toga, o čemu se mora s nekim svjetovati. Potraži li ga a ne nađe. Gospodin je neće ipak ostaviti, kao i to nije ostavio ni mene, premda sam ovakva kakva sam. Držim, da ih je malo, koje su

stekle iskustvo u tolikim stvarima. Ako li ga nemaju, svaka pripomoć, što se pruža, samo kini i muči dušu. Ali će joj i to Gospodin uzeti u račun. I zato je bolje, da se o tom razgovara, kao što sam već drugda rekla. Čini mi se, da sam već govorila i o svemu, o čemu govorim sada, ab se samo ne sjećam. A vidim, da je veoma zamašno, pogotovo za ženske, da se porazgovore sa svojim ispovjednikom, ako je sposoban. A ima više žena nego ljudi, kojima Gospodin iskazuje te milosti. To sam čula od svetoga brata Petra Alkantarskoga, a vidjela sam i sama. On je rekao, da žene napreduju mnogo više na tom putu molitve nego muškarci. A naveo je i izvrsne razloge zato, kojih mi ne treba ovdje spominjati. Svi su u prilog ženama.

9. Jednom mi je u molitvi sasvim ukratko predočeno, premda nisam vidjela nikakva oblika, ali je predodžba bila posve jasna, kako se vide u Bogu sve stvari i kako ih sve drži u Sebi. Ne umijem toga opisati, ali je ostalo duboko utisnuto u moju dušu. To je jedna od najvećih milosti, što mi ih je Gospodin iskazao, i od onih milosti, što su me najviše postidjele i smele, jer su me sjetile mojih grijeha, što sam ih počinila. Kad bi Gospodin bio dopustio, da to vidim u prijašnje vrijeme, i kad bi to vidjeli oni, koji ga vrijeđaju, držim, da ne bi imali srca ni smjelosti, da to rade. Činilo mi se doduše, da nisam vidjela ništa, kao što već rekoh. Ali to ne mogu ustvrditi. Nešto sam morala vidjeti, jer mogu postaviti ovu poredbu. No to je viđenje moralo biti tako tanko i nježno, te ga razum nije mogao shvatiti ili se ja ne mogu snaći u tim viđenjima, koja nisu umišljena. A u nekima se ipak mora nešto vidjeti. No kako su duševne moći u zanosu, ne mogu kasnije predočiti, kako mi je Gospodin ondje pokazao i kako hoće, da uživaju.

10. Recimo, da je Božanstvo kao presjajni alem mnogo veći od svega svijeta. Ili da je kao ogledalo, onako kako rekoh o duši u pređašnjem viđenju. Ali da je toliko uzvišenije, te ja ne mogu opisati. Sve, što radimo, vidi se u tom alemu, koji je takav, te sve zatvara u sebi, jer nema ništa, što bi bilo izvan njegove veličine. Bilo mi je čudno, da u ovom jasnom alemu u tako kratko vrijeme ugledam zajedno toliko stvari. Ali je i prežalosno, kadgod se sjetim, da su se ovoj čistoj jasnoći pokazale grdobe, kao što su bili moji grijesi. I doista, kadgod se toga sjetim, ne znam, kako mogu podnijeti. Zato sam se i onda bila tako zastidjela, te nisam znala, čini mi se, kamo da se sakrijem. Oj kad bih mogla to razumljivo pokazati onima, koji rade najsramotnije i najgadnije grijehe, eda se sjete, da nisu sakriveni: pa da se posve pravo gade Bogu, jer se zbivaju baš pred Njegovim Veličanstvom, a mi ne pokazujemo nikakva poštovanja pred Njim. Vidjeh, kako se pravo zaslužuje pakao jednim jedinim grijehom. Jer se ne može pojmiti, kako je preteška stvar činiti grijeh pred tako velikim Veličanstvom i kako se takve stvari protive njegovoj savršenosti. Tako se bolje vidi i njegovo milosrđe, jer nas trpi, premda sve to upoznajemo.

11. (Taj me je dojam) potaknuo na promatranje: ako se već radi takve stvari zgraža duša, što će biti na sudnji dan. kad nam se ovo Veličanstvo pokaže jasno i ugledamo uvrede, kojima smo ga vrijeđali? Oh Bože moj. kako sam bila slijepa. Često sam se zgražala radi ovoga, što sam napisala. A vaša će se milost čuditi, kako mogu živjeti, kad gledam sve stvari i zajedno promatram sama sebe. Slava dovijeka Onome, koji me je toliko trpio.

12. Dok sam jednom obavljala molitvu veoma sabrano ugodno i mirno, učini mi se, da su me opkolili anđeli i da sam vrlo blizu Boga. Stanem se moliti Njegovu Veličanstvu sa Crkvu. Nato mi bude nagoviješteno, kako će

veliku korist činiti jedan Red u posljednja vremena i kako će snažno njegovi članovi braniti vjeru.[199]

13. Kad sam jednom molila pred Presv. Sakramentom, ukaže mi se jedan svetac, čiji je Red malko pao. U rukama je držao veliku knjigu. On je otvori i reče mi, neka pročitam slova, koja su bila velika i vrlo čitljiva. Glasila su: U buduća će vremena ovaj Red procvasti: imat će mnogo mučenika.[200]

14. Drugi put sam u koru pribivala Zornici. U to ini se pokaza šest ili sedam redovnika, koji su, čini mi se, bili iz toga istog Reda i držali sablje u rukama. Tim je, mislim, nagoviješteno, da će braniti vjeru. Jer mi se drugi put, u molitvi, zanese duh te mi se učini, da sam na velikom polju, gdje su se mnogi borili, a redovnici su toga Reda[201] vojevali s velikim žarom. Lice im je bilo lijepo i veoma ražareno. Oborili su mnogo pobijeđenih na zemlju, a neke su ubili Činilo mi se, da je to bitka protiv krivovjeraca.

15. Toga sam slavnog sveca vidjela češće. On mi saopći neke stvari, zahvali mi na molitvi, što je molim za njegov Red, i obeća, da će me preporučiti Gospodinu. Ne označujem Redova. Ushtjedne li Gospodin, on će već oglasiti, da se ne vrijeđaju drugi. No svaki bi Red ili svaki njegov član morao nastojati, da Gospodin njegovim sudjelovanjem učini njegov Red tako moćnim, te mu uzmogne služiti u tako velikoj nevolji, što sada tišti Crkvu. Blažen život, koji se provodi u toj službi!

16. Jednom me zamoli neki, neka se molim Bogu, da mu nagovijesti, hoće li služiti njemu, ako primi biskupiju. Gospodin mi reče nakon pričesti: »Kad upozna sasvim istinito i jasno, da je pravo gospodstvo nemati ništa, može je primiti«.[202] Tim razjasni, da oni, koji imaju obnašati dostojanstva, ne smiju željeti ni htjeti ili barem nastojati, da ih dobiju.

17. Ove je i mnoge druge milosti iskazao Gospodin a i sada iskazuje ovoj grešnici vrlo često. Mislim, da mi ne treba sve nabrajati. Po onom se, što je rečeno, može upoznati moja duša i duh, što mi je dao Gospodin. Blagoslovljen bio dovijeka onaj, koji se toliko brinuo za me.

18. Jednom mi reče tješeći me s velikom ljubavlju, neka se ne žalostim, jer u ovom životu ne možemo biti vazda u istom stanju. Sad ću biti gorljiva, sad bez gorljivosti. Sad će me snalaziti nemir i napasti, sad ću biti mirna. No neka se ufam u Njega i ne bojim.

19. Jednoga sam dana mislila, je li neuredna sklonost, ako rado općim s onima, s kojima se svjetujemo o poslovima svoje duše te ih volim, a tako i one, što ih vidim, da su veliki sluge Božji, a tješim se s njima. On mi reče: »Kad bi bolesnik bio u smrtnoj opasnosti pa mu se činilo, da mu je liječnik povratio zdravlje, ne bi bila krepost, ako mu ne bi na tom zahvaljivao i ljubio ga. A šta bi bilo od mene, da nije bilo tih ljudi? Saobraćaj s dobrima da ne

---

[199] Ribera (Vida de S. Teresa I. IV. r. V.) kaže, da je to govor o Družbi Isusovoj. No čini se stalno, da se proteže na Red sv. Dominika. O. Gracian kaže u bilješci: »Red sv. Dominika«.

[200] Prema Gracianu smjera Svetica i ovdje na Red sv. Dominika kao i u predašnjem odsječku.

[201] Sv. Dominika, primjećuje Gracian.

[202] Prema o. Gracianu bijaše Sveticu zamolio inkvizitor Soto, kasnije biskup u Salamanci.

škodi, samo moje riječi da moraju biti ozbiljne i svete. Neka ne prekinem toga saobraćaja, jer će mi više koristiti nego škoditi. To me utješi; jer mi se gdjekad činilo, da je neuredna sklonost, pa već htjedoh nikako i ne govoriti s muškarcima. Tako me je u svim prilakama svjetovao Gospodin, pa me je i poučio, kako ću se držati prema slabima i prema nekim osobama. Nikad nije bez brige za me. Kadikad se pojedam videći, kako sam malo vrijedna u službi Božjoj i da silom moram trošiti vrijeme više nego bih rado za njegu takvoga slabog i bijednog tijela, kao što je moje.

20. Jednom sam obavljala molitvu. Dođe čas da idem spavati. Obuzimale su me velike boli, pa sam po običaju morala bljuvati. Kad vidjeh, da sam tako vezana na se, a s druge strane duh traži vremena za se, rastužih se tako, te briznuh plakati i jadikovati. Nije to bilo samo jednom, već često, kako rekoh. Čini mi se, da se srdim sama na sebe, tako te se zbilja gadim sama sebi. Obično nisam tako mrska sama sebi, van gledam na sebe i ne zanemarujem ono, što vidim, da mi je potrebno. A neka dade Gospodin, da često ne činim više, nego vidim, da moram. Kad sam se ovaj put bila onako rastužila, ukaže mi se Gospodin i veoma me utješi. Reče mi, neka sve to radim i trpim iz ljubavi prema Njemu, jer je moj život zasada potreban. I čini mi se, da se nisam više žalostila, otkad sam odlučila, da ću iz petnih žila služiti svome Gospodinu i tješitelju. Ako me je i puštao, da malko trpim, tješio me je tako te mi nije bilo teško opet željeti trpljenje. Stoga mi se čini i sada, da živim samo zato, da trpim, a zato se i najdraže volje molim Bogu. Kadikad mu kažem od svega srca: »Gospodine, ili umrijeti ili trpjeti. Ne molim ti se ni za što drugo za sebe«. Tješi me, kad čujem sat: jer mislim, da sam se primakla malko bliže, da gledam Boga, videći da je minuo sat moga života.

21. Drugda mi je tako, te mi nije teško živjeti niti mi se čini, da želim umrijeti, van me obuzme često neka mlakost i tama u svemu, koja potječe, kako rekoh, od velikih muka. Gospodin je htio, da se javno znadu milosti, što mi ih iskazuje Njegovo Veličanstvo. On mi je to prorekao već prije nekoliko godina na veliku moju muku. I dosele sam podnijela mnogo toga, kako zna vaša milost, jer svak tumači — te milosti — po svoju. Bila mi je utjeha, da se to nije zbilo mojom krivnjom; jer sam se čuvala do skrajnosti pomno, da o tom ne govorim ni s kim osim svojih ispovjednika i onih, za koje sam znala, da su doznali od njih. A nisam tako postupala iz poniznosti, van, kako rekoh, stoga, što mi je bilo teško govoriti o tom i s ispovjednicima. Sada već, slava Bogu, ne marim mnogo, ako me i oštro kore iz dobre revnosti, a drugi se boje općiti sa mnom pa me i ispovijedati, a neki govore mnogo o meni. Razbiram, da je Gospodin ovim sredstvom htio pomoći mnogim dušama. Vidjela sam to jasno i sjećam se, koliko bi Gospodin pretrpio samo za jednu ciglu dušu. Ne znam, nije li tome razlog, što me je Njegovo Veličanstvo dovelo u ovaj tako zabitni zakutak.[203] Ovdje, mislim, da me se i ne sjećaju kao mrtvaca. Ali se nije desilo, kao što bih ja željela, jer silomice moram govoriti s nekima. No nisam ondje, gdje bi me vidjeli, pa mislim, da se svidjelo Gospodinu, te me je doveo u luku, gdje ću, ufam se u Njegovo Veličanstvo, biti sigurna.

22. Boravim već izvan svijeta, u malom i svetom društvu, pa gledam kao iz visine pa malo marim, što se o meni govori i znade. Više bih od svega, što se o meni može reći, cijenila, kad bi se okoristila s pomoću mojom jedna

[203] Sv. Josip Avilski.

jedina duša. Otkad sam ovdje, svidjelo se Gospodinu, da za tim idu sve moje želje. On mi je dao i neku vrst sna, pa mi se gotovo uvijek čini, da sanjam, što gledam. Ne vidim u sebi ni radosti ni velike žalosti. Ako me što snađe u čemu, prođe tako brzo, te se čudim, i ostavi osjećaj, kao da sam sanjala. To je potpuna istina. Ako bih se kasnije i htjela veseliti kakvoj radosti ili žalostiti zbog kakve žalosti, ne bi bilo u mojoj vlasti, kao što razuman čovjek ne bi mogao ćutjeti žalosti ni radosti radi sna, što ga je sanjao. Jer je Gospodin već odlučio moju dušu od onoga, što mi je budilo čuvstvo, jer nisam bila umrtvljena ni mrtva za stvari ovoga svijeta, i neće više Njegovo Veličanstvo, da opet oslijepi moja duša.

23. Tako eto živim sada, gospodine i oče moj.[204] Neka se moli vaša milost Bogu, da me uzme k sebi ili dade, te mu služim. Neka se svidi Njegovu Veličanstvu, da ovo, što je ovdje napisano, bude volj koliko na korist vašoj milosti, jer me je radi nedostatna vremena stajalo truda. Ali bi bio srećan trud, kad bi mi uspjelo kazati nešto, radi čega bi se Gospodin samo jednom pohvalio. Držala bih, da sam tim plaćena, sve kad bi vaša milost odmah spalila ovaj spis.

24. A rado bih, da ga prije pročitaju tri čovjeka, što ih pozna vaša milost, jer su mi bili ispovjednici.[205] Ako sam napisala rđavo, dobro je, da izgube dobro mnijenje, što ga imaju o meni. Ako li je ovo dobro, oni su dobri i učeni, pa znam, da će vidjeti otkud potječe, i hvaliti onoga, koji je govorio po meni. Neka Njegovo Veličanstvo vazda drži svojom rukom vašu milost i učini vas tako velikim svecem, te svojim duhom i svjetlošću posvjetljujete ovu bijednicu, malo poniznu, a veoma drsku, koja se usudila odlučiti, da piše tako uzvišene stvari. Dao Gospodin, da u ovom ne bude zablude. Moja je nakana i želja bila, da pogodim, što je pravo i poslušam, te da se radi mene u čemu hvali Gospodin. Za to mu se molim već mnogo godina. Budući da mi za to nedostaju djela, osmjelih se, da napišem ovaj svoj neuredni život. Ne utroših više mara ni vremena zato, nego je bilo potrebno da napišem. Ali sve što se sa mnom zbilo, napisah koliko mogoh posve iskreno i istinski.

25. Neka se svidi Gospodinu, koji je moguć i može, ako hoće, da pogodim u svemu vršiti njegovu volju. A neka ne dopusti, da propadne ova duša, što ju je Njegovo Veličanstvo tako vješto i na toliko načina tako često izvuklo iz pakla i privuklo k Sebi. Amen.

---

[204] O. Garcia Toledski.

[205] Oo. Garcia Toledski, Banjez i još jedan prijatelj onih, što su u Avili ispovijedali Sveticu.

List, što je pisala Svetica O. Garciji Toledskom šaljući mu »Život[206]

IHS

Duh Sveti neka bude svagda s vašom milošću. Amen. Ne bi bilo rđavo, kad bih ocrtala, što me je stajala usluga učinjena vašoj milosti, eda vas obvežem, te me veoma pomno preporučujete Našemu Gospodinu. To bih i mogla, zbilja, kad nam već toliko podnijela, da vidim sebe opisanu i dozovem u pamet toliko svojih bijeda. Ipak mogu uistinu kazati, da mi je teže bilo opisivati milosti, što mi je Gospodin iskazao, nego uvrede, kojima sam vrijeđala Njegovo Veličanstvo. Učinila sam, što mi je zapovjedila vaša milost: opisala sam opširno, pod uvjetom, da vaša milost izvrši, što mi je obećala, da naime rastrgnete, što vam se pričini rđavo. Nisam dospjela ni pročitati, što sam napisala, kad je vaša milost poslala po ovo. Može biti, da su neke stvari slabo razložene, a druge ponavljane. Ta imala sam tako malo vremena, te nisam imala kada ni ponovno pročitati, što sam napisala. Molim vašu milost, neka to popravi i dade prepisati, ako se bude slalo ocu magistru Avili, jer bi ko mogao prepoznati moj rukopis.

Veoma želim, da je naređeno, neka on ovo pročita, jer sam tom nakanom počela pisati. Njemu se naime čini, da idem dobrim putem, pa će me to veoma utješiti. Meni više ne preostaje, što bih od svoje radila. U svemu radite, vaša milosti, kako vam se svidi i kako vidite, da ste obvezani prema onoj, koja vam povjerava svoju dušu.

Vašu ću dušu za svega života preporučivati Našemu Gospodinu. Zato mi iskažite milost te se požurite, da služite Njegovu Veličanstvu, jer će vaša milost vidjeti iz ovoga, što je ovdje napisano, kako se dobro upotrebljava sve, ako se čovjek, kao što je počela vaša milost, sasvim prema Onome, koji se nama daje bez mjere.

Blagoslovljen bio dovijeka. Ufam se u njegovo milosrđe, da ćemo se vidjeti ondje, gdje ćete vi i ja gledati jasnije velike milosti, što nam je iskazao, i hvaliti ga u vječne vjekove. Amen.

Svršena je ova knjiga u lipnju godine 1562.[207]

Svršetak Života.

---

[206] Ovaj je list napisan u izvorniku Života kao nastavak posljednje: glave, a upravljen je O. Garciji Toledskom.

[207] O. Banez dodaje: »Taj se nadnevak razumije za prvi put, kad je Majka Terezija pisala ne razlučujući glava. Kasnije to prepisa i dodade mnogo toga, što se dogodilo kasnije, kao što je osnutak samostana sv. Josipa Avilskoga, kako se vidi iz lista 169, L. Dr. D°. Banes.«